CURSUS
THEOLOGICUS

AD

Usum Tyronum elucubratus, & in quotidianis Prælectionibus

A R.P. DOMINICO VIVA

S. J. SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESSORE

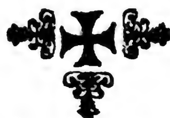
Suis Auditoribus traditus

In Palæstra Collegii Neapolitani ejusdem Societatis Cupientibus, atque instantibus Theologiæ Candidatis.

IN LUCEM PUBLICAM EDITUS

A D. IGNATIO VIVA AUCTORIS NEPOTE.

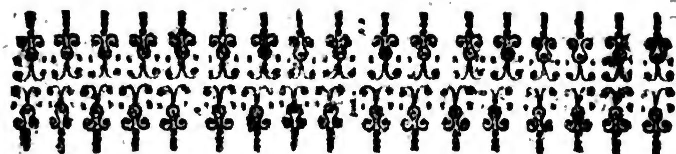
PARS SEXTA
De Divini Verbi Incarnatione.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

umptibus WILHELMI METTERNICH, Bibliop. Sub Signo Gryphi. Anno M.D.CC.XVI.

Cum Permissu Superiorum ac Privilegio.

INDEX QUÆSTIONUM

De Divini Verbi Incarnatione.

DISPUTATIO I.

DISPUTATIO II.

QUÆSTIO I.

QUÆST.

DISPUTATIO III.

INDEX

QUÆSTIO I.

DISPU-

DISPUTATIO IV.

QUÆSTIO I.

DISPUTATIO V.

QUÆSTIO I.

CUR-

CURSUS THEOLOGICUS

Ad usum Tyronum elucubratus.

PARS SEXTA.

DE DIVINI VERBI INCARNATIONE.

PROOEMIUM.

Xplicandum hoc anno Mysterium, cujus non modò existentia, sed etiam possibilitas, creatæ mentis aciem obtundit: ut proinde Apostolus illud vocet: *Sacramentum absconditum à sæculis*; & ab Ephesino nuncupetur *Ineffabile, & incomprehensibile.* Gordius sanè nodus, quem redordiendo impediamus verius, quàm expediamus. Angelicus postquam de ultimo fine hominis, ac de peccatis, per quæ ab eo homo recedit, & de Gratia, ac Virtutibus, per quas ad eundem regreditur abundè disputavit, aggreditur disputationes de totius humanæ naturæ Redemptore, ac Salvatore Christo Jesu; *Per quem*, ut loquitur Apost. *habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, & gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei.* Nos Angelici Præceptoris vestigiis inhærentes disputabimus I. De Possibilitate, ac necessitate Incarnationis. Deinde ut liquidius constent ea, quæ in eadem prima disputatione de Christi satisfactione, & Merito discutienda sunt, agemus de Christi impeccabilitate, & libertate ad merendum, & satisfaciendum requi-

sita, in quibus conciliandis tantopere desudat Theologia. II. De causa finali, & meritoria Incarnationis. III. De Unione hypostatica, tum secundùm se, tum ex parte Personæ assumentis, & Naturæ assumptæ. Denique de termino unionis, nempe de Christo Domino, quoad ejus Personam, & Naturas, communicationem idiomatum, Scientiam, Sanctitatem, necnon de reliquis ad ipsum spectantibus, si fortè Deus ibi possit esse dicibilis, ubi voluit esse visibilis

DISPUTATIO I.

De Possibilitate, & Necessitate Incarnationis.

AD significandum hoc Mysterium usus est Hilarius verbo *Incorporationis*, & Damascen. lib. 3. de fide cum Chalcedonensi Concilio verbo *Inhumanationis*; usitatissimum tamen fuit apud Græcos, & Latinos PP. ut notat Amicus, nomen *Incarnationis*, fortè ex illo Joan. 1. *Verbum Caro factum est*; ubi per Synecdochen pars pro toto accipitur. Quamvìs enim Verbum totam naturam humanam assumpserit, cujùs Caro est pars, & quidem ignobilior; dicitur tamen Carnem induisse, ut liquidius constet mirabilis illa dignatio Filii Dei semetipsum exinanientis usque ad substantialem unionem pretiosissimæ suæ divinitatis cum lutea parte humanitatis nostræ. Inquiremus hìc I. An possit Incarnationis possibilitas saltem negativè demonstrari? II. An ejus existentia fuerit simpliciter necessaria, eò, quòd Deus ad optimum necessitetur? III. An fuerit necessaria ex suppositione peccati, aut ad condignam satisfactionem exhibendam, aut ad condignè merendam peccati remissionem, sive peccatum mortale statuatur infinitæ, sive finitæ gravitatis in linea injuriæ? Ubi etiam: An posit Justus mereri alteri de condigno gratiam peccati remissivam? Denique num satisfactio, & meritum Christi fuerit valoris infiniti, ac superabundans, necnon de rigore Justitiæ?

QUÆS

QUÆSTIO I.

An saltem negativè ostendi possit Incarnationis Possibilitas?

NEstorius negavit in Christo Domino unitatem Personæ, ac B. Virginem fuisse Dei Matrem, dicens Humanitatem solùm affectivè unitam fuisse Verbo, non realiter, & unione hypostaticâ, seu Personali. Eutyches contra, negavit in Christo Domino dualitatem Naturarum, dicens per unionem Naturam Divinam, & humanam fuisse permixtas, & in unam transiisse. Contra utramque Hæresim docet Fides Catholica in Christo Domino unam esse Personalitatem, nempe Verbi, ac duas naturas. Ex eo autem, quòd de fide sit hujusmodi Incarnationem esse de facto positam, de fide pariter est, eam esse possibilem. Dubitatur tamen, utrùm Naturali lumine isthæc possibilitas demonstrari possit negativè? ostendendo futiles esse objectiones Hæreticorum; & an possit etiam demonstrari positivè?

ARTICULUS I.

Negativè ostenditur possibilitas Incarnationis.

I. DIco equidem cum Martinon. Arriaga, & aliis, posse naturali lumine negativè demonstrari Incarnationis possibilitatem, quatenus difficultates omnes, quibus Hæretici mysterium impetunt, dilucidè possunt solvi.

Conclusio constabit vindicando mysterium à præcipuis difficultatibus, præsertim, quomodo verbum non mutetur intrinsecè, & quomodo ex duobus entibus in actu fieri possit unum per se.

II. *Objiciunt itaque 1.* Si Verbum incarnaretur, mutaretur intrinsecè; sequela repugnat ex conceptu Divinitatis immutabilis, juxta illud: *Ego Deus, & non mutor*; ergo repugnat Verbum incarnari. *Probatur sequela:* Si Verbum incarnaretur, uniret sibi substantialiter, & intrinsecè humanitatem; ergo de novo acquireret intrinsecè unionem substantialem, quam non præhabe-

habebat; sed habere de novo aliquid intrinsecè, est aliter se habere intrinsecè, seu mutari; ergo verbum mutaretur intrinsecè. Et sanè certum est ex Symbolo Divi Athanasii, quòd sicut Anima, & Caro unus est homo, ità Deus & homo unus est Christus; sed anima separata, si de novo uniretur substantialiter corpori, mutaretur intrinsecè, ergo etiam verbum: Sicut etiam Angelus mutaretur intrinsecè, si uniretur hypostaticè humanitati. Et hinc est, quòd Decreta libera non possint de novo Deo advenire; quia Deus intrinsecè mutaretur.

Neque dici potest, quòd verbum non mutaretur, quia est incapax mutationis. Nam ex hoc inferunt hæretici Incarnationem esse impossibilem, quia scilicet deberet Deus mutari; sicuti in exemplo adducto, ideò Decreta libera non possunt de novo Deo advenire, quia utraque pars contradictionis sequeretur; quòd scilicet Deus mutaretur acquirendo de novo actum vitalem, qui essentialiter est intrinsecus, & quòd non mutaretur; quia cùm sit cumulus omnis perfectionis, non potest de novo ullam perfectionem acquirere: Sic etiam communiter dicimus contra Thomistas nonnullos repugnare Deo Prædeterminationem ad peccatum; quia si Deus prædeterminaret creaturam ad peccatum, amaret illud, & simul non amaret, ratione suæ bonitatis.

Hæc, ut notant Suar. & Amic. est una ex potissimis totius Theologiæ difficultatibus, quæ vix possit ab humano ingenio explicari; nec mirum, nam ut loquitur Concil. Tolet. XI. *Si ratione hoc mysterium colligeretur, non esset mirabile, si exemplo, non esset singulare*: Ea tamen non sunt tanti facienda, ut propter arduitatem ab explicando tanto Mysterio desistere debeamus. In quo, ut habet Justinus lib. de recta ratione: *Sicuti nullibi operosius, ità nullibi fructuosius humanum ingenium elaborat*; ex ipsa enim Mysterii incomprehensibilitate doni excellentiam intelligimus. Varias itaque DD. iniêre vias ad salvandum, quomodo verbum non mutetur, ut videre est apud Lugo, Rhodes, Martinon. Aliqui dixerunt unionem hypostaticam esse verbo extrinsecam, & idcircò non mutari intrinsecè; sic Bonac. in 3. d. 1. ubi habet: *Verbum per unionem incipit denominari unitum, sicut unum Album, posito altero albo, incipit denominari simile, quæ est denominatio extrinseca.* Idem videtur sentire D. Tho. qu. 16. a. 1. Scotus in

in 3. d. 1. Lect. &c. Alii verò putant, unionem esse verbo intrinsecam non ut subjecto, sed ut termino, quia per illam non perficitur Verbum, sed solùm perficit humanitatem terminando illam, complendo, & sustentando. Alii docent unionem identificari realiter cum ipso Verbo; sicut Decreta libera identificantur cum Deo, quamvìs indigeant complemento extrinseco ad denominandum juxta celebrem multorum sententiam in tractatu de Divina Voluntate.

III. Equidem suppono hìc ex dicendis, unionem esse entitatem modalem, substantialem, distinctam à Verbo, & Humanitate instar unionis inter animam, & corpus. Non potest enim dici, quòd realiter identificetur cum Verbo, sicut Decreta libera, quia, ut notat Amic. esto posset dari unio ex parte Verbi cum ipso identificata, deberet tamen ex parte Humanitatis etiam dari unio intrinseca humanitati, ut dicatur humanitas intrinsecè unita, unde de hac secunda unione recurrit difficultas, num dicenda sit intrinseca, an extrinseca Verbo? & quomodo Verbum per illam non mutetur.

Censeo deinde cum Amic. *disp.* 1. *sec.* 3 Platel. & aliis, unionem hypostaticam neque esse absolutè intrinsecam neque absolutè extrinsecam Verbo, sed esse mediam, atque adeò (juxta laudatum Concil.) singularem: Unde dicenda verbo intrinseca solùm terminativè, non subjectivè; & ideò verbum non mutari.

Prob. 1. Pars, quòd sit media inter intrinsecam, & extrinsecam, convenit enim cum aliis unionibus intrinsecis, quatenus facit unum per se, exigit præsentialitatem verbi in humanitate, & est ratio, quâ communicantur humanitati perfectiones, & prædicata verbi, adeò ut habeatur communicatio idiomatum; cùm Deus dicatur passibilis, mortalis, &c. & hic homo impassibilis, immortalis. Convenit etiam cum unionibus extrinsecis, per hoc, quòd non subjectetur in verbo, sed ad illud purè terminetur; Non secùs ac Amor, & cognitio terminantur ad suum objectum, ergo unio hypostatica neque est absolutè intrinseca, neque absolutè extrinseca verbo, sed media inter utramque, & propterea à DD. cum Angelico, & Scoto juxta hos varios sensus, modò appellatur intrinseca, modò extrinseca.

Prob. Deinde, quòd dicenda potiùs sit intrinseca terminativè, non subjectivè Nam ex una parte præstat ea om-

omnia, quæ præstantur ab unione intrinseca, nempe facere unum per se, exigere præsentialitatem mutuam extremorum, & ferre mutuam comunicationem prædicatorum, seu idiomatũ: Ex altera parte non respicit verbũ ut subiectum physicum, seu potentiale, & perfectibile, sed tanquam purum terminum, qui complet, perficit, ac sustentat humanitatem; ergo dicenda est intrinseca Verbo terminativè, non subjectivè: Cujusmodi est unio inter materiam, & formam in sententia admittentium duplicem unionem, quarum altera subjectetur in materia, & terminetur ad formam, dicitúrque receptio; altera in forma, quæ dicitur informatio; sicut etiam in sententia admittente inter partes quantitatis duas uniones, quarum una sit in parte A, & terminetur ad B, altera è converso.

IV. *Resp.* nunc ad argumentum *Nego sequelam. Ad prob. dist. min. subs.* Acquirere de novo aliquid intrinsecè, est mutari, si acquiratur per modum subjecti physici potentialis, & perfectibilis; *Conc.* si acquiratur per modum termini purissimi, qui perficiat, non perficiatur; seu per modum subjecti Logici, quod habet novam denominationem absque nova perfectione, *Neg. min. & Conseq.* Sicut enim Deus de novo denominatur creans mundum absque nova perfectione, ità denominatur de novo intrinsecè unitus humanitati, absque mutatione intrinseca. Hinc patet, quare Anima separata, si de novo uniretur Corpori, mutaretur intrinsecè; Ratio est, quia anima, cùm sit limitata, & perfectibilis, est subjectum physicum unionis, non logicum, seu purus terminus, sicut est verbum. Utrùm autem possit Angelus hypostaticè uniri humanitati? infrà examinabitur; Transmisso, quòd sit possibile, dico, quòd si unio respiceret Angelum ut purum terminum, juxta doctrinam Albertini apud Platel. *nu.* 6. & sicut unio Accidentium Eucharisticorum in multorum sententia respicit corpus, & sanguinem Christi, Angelus non mutaretur intrinsecè per talem unionem, secùs verò, si Angelus esset subjectum physicum unionis. Ex quibus sequitur, quòd Verbum acquirendo de novo unionem sibi terminativè intrinsecam, habeat aliud intrinsecum de novo, quin tamen se habeat aliter intrinsecè, quia intrinsecè non mutatur; nec novam perfectionem acqui-

acquirit: Ad eum modum, quo si infinitis hominibus addas 10. alios homines, infinitum illud non fit majus, nec se habet aliter, licèt habeat aliud. Et ratio à priori est, quia verbum præcontinet eminenter omnes perfectiones creatas, atque adeò ipsam unionem hypostaticam; propterea sicut complexum ex Deo & creatura non est quid perfectius Deo tantùm, ità complexum ex verbo, & unione terminativè intrinsecâ non est quid perfectius solo Verbo.

Ad 1 paritatem de Decretis, verum est, quòd Deus perficeretur, & mutaretur intrinsecè, si de novo illi advenirent decreta libera; at non mutatur, si de novo adveniat illi unio hypostatica. Disparitas est, quia de ratione actûs vitalis est perficere potentiam, cùm sit ultima ejus perfectio, sicut de ratione potentiæ est perficere naturam; ergo si decreta, seu actus vitales à Deo distinguerentur, ab iis perficeretur Deus, essetque illorum subjectum physicum, quod repugnat. Contra verò non est de ratione unionis, quòd perficiat extremum unitum, (ut patet in sententia admittente duas uniones in composito substantiali, & inter partes quantitatis, quarum quælibet subjectetur in una parte, & terminetur ad alteram) ergo verbum, per hoc, quòd intrinsècè uniatur humanitati, non debet eatenus perfici, nec mutari. Secunda paritas de prædeterminatione physica ad peccatum non est ad rem; Nam, ut diximus in de Gratia, qui vult A, ad quod tanquam à priori sequitur B, censetur velle ipsum B; qui v. gr. vult ebrietatem, ad quam sequitur homicidium, vult etiam homicidium; ergo si Deus vellet prædeterminationem, ad quam sequitur peccatum, censetur velle, & amare peccatum, quod Divinæ bonitati repugnat: At esse intrinsecè unitum, de se non fert necessariò perfici ab ea unione, si A uniatur tanquam purus terminus, qui perficiat, non perficiatur, eo modo, quo verbum unitur humanitati.

V. *Objic.* 2. Si Verbum posset incarnari, posset ex verbo, & humanitate fieri unum per se, sed hoc repugnat, ergo &c. *Prob min.* Ex duobus entibus in actu, seu completis, non potest fieri unum per se. Neque dici potest, quòd ens in actu, nempe Verbum non adveniat Humanitati, nisi ut carenti propriâ subsistentiâ; atque adeò

ut enti in potentia, seu incompleto ; Nam adhuc hoc dato, neque potest fieri unum per se ex uno ente in actu completo & altero in potentia; v. gr. ex Angelo, & materia prima; atqui verbum est ens completissimum; ergo nequit fieri unum per se ex verbo, & humanitate.

Confirm. Ut possit Verbum, & humanitas facere unum per se, debent hæc extrema habere proportionem ad invicem, sed inter verbum infinitum, & humanitatem finitam non habetur proportio, quia finiti ad infinitum nulla proportio: si enim ex substantia, & accidente non potest fieri unum per se, quia sunt diversi generis; à fortiori ex Verbo, & Humanitate, quæ magis inter se distant, quàm substantia creata, & accidens.

Resp. nego min. Ad probationem *conc.* partes substantiales debere esse incompletas, ut faciant unum per se in ratione naturæ, seu principii operativi, quia altera debet esse principium Activum, altera Passivum: unde utraque debet esse perfectibilis, & incompleta, & ideò ex Angelo, & materia prima nequit fieri unum per se in ratione naturæ; sicut neque ex duobus entibus in actu etiam incompletis, putà ex duabus formis substantialibus: contra verò ut fiat unum per se in ratione habentis, & habiti, ex termino, & terminabili, ex sustentante, & sustentabili, sufficit, quòd altera tantùm pars, quæ in tali composito perficitur, & sustentatur, sit incompleta, potentialis, & perfectibilis; & ideò ut fiat unum per se ex verbo, & humanitate, sufficit, quòd humanitas, quæ sola perficitur, & sustentatur, sit incompleta, seu carens propriâ subsistentiâ; sive subsistentia creata dicatur consistere in modo substantiali superaddito naturæ, ut docent communius Recentiores, sive in negatione duplicis dependentiæ aptitudinalis, & actualis, seu in negatione unionis hypostaticæ, ut docent Scotistæ; sive in natura prout est sui juris, ut docent Nominales, putantes humanitatem posse facere unum per se cum Verbo, in ratione habentis, & habiti absque carentia ullius perfectionis nuturaliter debitæ; quod explicant exemplo circuli minoris, qui ut contineatur à majori, seu ut compnat cum majori unum in ratione continentis, & contenti, non debet habere ullum defectum in ratione circuli: & Cyrillus explicat exemplo ignis, qui ut contineatur
in

in carbone, non debet habere defectum in ratione ignis.

Ad Confirm. Ut verbum facere possit unum per se cum humanitate, sufficit, ut notat Valentia, proportio habitudinis, quâ possit unum habere alterum, quam non impedit distantia entitativa infinita, sicut ad videndum objectum sufficit proportio habitudinis, quâ possit potentia objectum repræsentare; quam proportionem non impedit distantia infinita inter intellectum creatum, & Deum; potest enim intellectus Deum videre, quamvìs non possit oculis videre Angelum, à quo distat finitè ex defectu talis proportionis, & ideò neque potest fieri unum per se ex substantia, & accidente, quamvìs finitè distent.

VI. *Objic.* 3. Implicat humanitatem subsistere subsistentiâ alienâ, ergo repugnat Incarnatio. *Prob. antec.* Subsistere est stare per se, subsistere verò subsistentiâ alienâ, est stare per aliud, sed implicat idem stare per se, & stare per aliud, ergo &c.

Confirm. 1. Si subsistentia est modus, ut supponimus, implicat humanitatem subsistere subsistentiâ alienâ, non secus ac Petrum sedere, aut ubicari sessione, aut ubicatione alienâ.

Confirm. 2. Non potest humanitas ubicari immensitate Divinâ, ergo nec subsistere subsistentiâ Divinâ.

Confirm. 3. Quia si una Persona Trinitatis incarnaretur; Tota Trinitas deberet dici incarnata: *Prob.* sequela, quia operationes Trinitatis ad extra sunt indivisæ, eò quòd sint à Deitate, quæ est una in Tribus.

Resp. nego antec. Ad probationem, si subsistere sumatur pro stare per se, seu vi, & efficaciâ propriâ, transmitto repugnare aliquid subsistere subsistentiâ alienâ, dixi transmitto, quia puto posse idem subsistere simul subsistentiâ propriâ, & alienâ, ut docet Arriaga in metaphysica: At si subsistere sumatur, pro ut hìc sumitur, pro eo quod est habere ultimum complementum in linea substantiæ, eo modo, quo accidentia per inhærentiam habent ultimam perfectionem propriam accidentium, poterit aliquid subsistere, seu compleri subsistentiâ alienâ.

Ad 1. Confirm. Subsistentia creata, quæ est purus modus non potest reddere subsistentem, nisi propriam naturam, sicut nec ubicatio Petri potest ubicare Paulum, quia aliter non esset ultima actualitas, sed posset ulterius

actuari, quod est contra definitionem modi: At subsistentiæ Divinæ non sunt puri modi, & licèt non sint tres Res, nec tria entia substantivè, cùm una sit essentia, seu substantia: sunt tamen tres realitates, seu entitates invicem inter se realiter distinctæ, ut docent communissimè Theologi cùm Magist. D.Thom. 1. p. q. 23. a. 3. ex Aug. l. 1. de Doctr. Chr. c. 5. & ideò possunt ità naturam Divinam terminare, & substantialiter complere, ut possint etiam complere, & terminare naturam creatam.

Ad 2. Ratio, quare immensitas divina non possit ubicare Creaturam, est, quia ubicatio, ut denominet subjectum ubicatum, debet habere rationem formæ physicæ, quæ perficiat, & perficiatur, non verò puri termini, qui perficiat non perficiatur; aliter Humanitas Christi domini, quæ de facto est unita Immensitati, esset formaliter immensa, quæ est hæresis Ubiquetariorum: contra verò; Ut subsistentia denominet humanitatem subsistentem, & sanctitas divina infinitè sanctam, sufficit quod humanitas illis uniatur tamquam termino purissimo, à quo perficiatur, quin perficiat, propterea subsistentia, & sanctitas divina possunt denominare Humanitatem formaliter subsistentem, & sanctam, per hoc præcisè quod sint formæ logicæ: At non potest humanitas Christi denominari formaliter immensa, omnipotens, æterna; quia immensitas &c. vel deberent physicè humanitatem informare, vel deberet dari confusio naturæ divinæ cum humana, juxta hæresim Euthichianorum Quare solùm per communicationem idiomatum de hoc homine in concreto, nempe de Christo dici potest, quod sit immensus, Omnipotens, æternus, non tamen de humanitate in abstracto, quamvis de ea dici possit, quod sit subsistens, & sancta formaliter per subsistentiam, & sanctitatem verbi, sufficit enim quòd humanitas iis uniatur, ut sit substantialiter completa, & infinitè sancta, seu summè amabilis? At non sufficit, quòd uniatur immensitati existenti ubique, ut ipsa sit immensa, & ubique, sicut non satis est, quòd manus uniatur animæ existenti in capite, ut manus sit in capite, quãvis enim unum extremum intrinsecè unitum alteri debeat esse ubi est alterum, non tamen ubicumq; est illud.

Ad 3. Nego sequelam: ad probationem verum est operationes divinas ad extra esse toti Trinitati communu-

munes, unde non solùm Pater, sed etiam Filius, & Spiritus Sanctus Cœlum creârunt, at influxus sustentativus, quo subsistentia verbi sustentat, perficit, ac terminat humanitatem, non est influxus effectivus, cùm nihil in Humanitate producatur, dum subsistentia verbi supplet defectum subsistentiæ creatæ, sicut nec materia aliquid producit, dum sustentat formam, differt tamen influxus sustentativus verbi in humanitatem ab influxu materiæ in formam, quia verbum sustentat purè terminando, & complendo, quin compleatur, & perficiatur, secùs verò materia, & ideò verbum est purus terminus, materia verò est subjectum physicum formæ. Hinc quamvìs Incarnatio pro ut est actio unitiva humanitatis cum verbo, seu productio unionis hypostaticæ tribuitur toti Trinitati, non tamen pro ut est unionis terminatio, & sustentatio, ac ultimum complementum humanitatis, unde solùm verbum est incarnatum, quamvìs etiam Pater, & Spiritus Sanctus incarnaverint, seu produxerint unionem verbi incarnativam.

ARTICULUS II.

An posit etiam positivè demonstrari possibilitas, & existentia Incarnationis.

VII. DEmonstrare positivè est cognoscere cognitione perfecta per medium sivè prioristicum, sive posterioristicum, quod aliquid non repugnet, sicut demonstrare negativè rei possibilitatem, est cognoscere non repugnantiam per meram solutionem difficultatum, atque adeò solùm cognitione imperfecta: propterea ex vi demonstrationis positivæ dicimus absolutè rem esse possibilem, ex vi demonstrationis negativè, dicimus solùm non apparere repugnantiam, atque adeò esse possibilem secundùm quid, seu conditionatè, spectatis scilicet iis, quæ apparent.

Dico nunc cùm communi, Nequit lumine naturali positivè demonstrari possibilitas, aut existentia Incarnationis, atque adeò nequit evidenter cognosci absoluta possibilitas, vel existentia unionis hypostaticæ.

Prob. 1. Quia passim Scripturæ, & PP. docent mysterium hoc esse absconditum à sæculis, investigabile, ineffabile. D. Aug. habet: *Hic si ratio quæratur, non erit mirabile, si exemplum poscitur, non erit singulare, Demus Deum aliquid posse,*

posse, quod nos fateamur investigari non posse: in talibus rebus tota ratio facti est potentia facientis. D. Dionyſ. *Ipsa* inquit, *JESU in Carne apparitio, & ineffabilis est sermone omni, & omni ignota intelligentiæ.*

Prob. 2. Ratione: duplici viâ poteſt aliquid poſitivè demonſtrari, altera à priori, vel per cauſam, vel immediatè attingendo prædicata intrinſeca rei, alterâ à poſteriori attingendo rem ipſam in ſuo effectu, ſed neutro modo poteſt naturali lumine evidenter attingi in Deo vis aſſumptiva humanitatis, ſeu poſſibilitas Incarnationis; ergo nequit poſitivè demonſtrari. Probatur minor, non poteſt enim immediatè attingi in Deo vis iſta aſſumptiva humanitatis, quia immediata Dei viſio cuicunque Creaturæ eſt naturaliter indebita, ut hìc ſupponimus ex prima parte; Neque poſſunt evidenter inferri ex ipſo conceptu Dei cumuli omnium perfectionum, ſicut non infertur myſterium Trinitatis, ſeu vis productiva ad intra, utrumque enim myſterium eſt abſconditum à ſæculis, ergo poſſibilitas Incarnationis demonſtrari non poteſt à priori, nec quaſi à priori, ut poteſt in mea ſententia demonſtrari poſſibilitas, & exiſtentia Dei.

Neque poteſt à poſteriori evidenter attingi in aliquo effectu, cum quo prædicatum illud divinum evidenter connectatur, nihil enim aſſignari poteſt, quod connectatur cum vi aſſumptiva humanitatis, quæ eſt in Deo, ergo ſicut nequit etiam à poſteriori demonſtrari Trinitas Perſonarum, quia nihil datur in natura, quod cum eo myſterio formaliter connectatur, ità nec poſſibilitas Incarnationis. Denique ipſa exiſtentia unionis hypoſtaticæ, cùm ſit entitativè, & quoad ſubſtantiam ſupernaturalis, nequit lumine naturali attingi, quia quod habet entitatem ſupernaturalem, habet etiam proprietates, atque adeò ſpecies impreſſas, & cognoſcibilitatem etiam ſupernaturales, & toti naturæ indebitas.

VIII. *Objic.* 1. Poteſt poſſibilitas alicujus doni ſupernaturalis evidenter cognoſci, præciſo lumine ſupernaturali, ergo etiam poſſibilitas unionis hypoſtaticæ: *Prob. anteced.* quia lumine naturali evidens eſt Omnipotentiam infinito exceſſu ſuperare quamcumque exigentiam, & meritum naturæ Creatæ, ergo evidens eſt poſſe ponere bona ſupernaturalia excedentia exigentiam totius naturæ,

Resp.

Reſp. 1. *Nego antecedens* cum D. Th. & aliis communius; ex eo enim quòd omnipotentia ſit virtutis infinitæ, ſolum ſequitur, quòd poſſit ponere bonum præſtantius, & præſtantius in infinitum, non tamen ſequitur quòd ſit abſolutè poſſibile accidens ſupernaturale indebitum cuicunque naturæ, ſeu ſubſtantiæ creatæ; ſicut in communiſſima ſententia non ſequitur quòd ſit poſſibilis ſubſtantia ſupernaturalis, cui ſit debita connaturaliter viſio Dei. Deinde omiſſo antecedente, *nego conſeq.* quamvìs enim evidens ſit dari poſſe aliquod ens ſupernaturale, non proinde ſequitur poſſibilitas hujus determinati entis ſupernaturalis: ex Regula enim ſummuliſtica A genere ad ſpeciem, & à ſpecie ad individuum non tenet conſequentia affirmativa.

Objic. 2. Debita eſt Angelo comprehenſio omnium inferiorum: ergo evidenter Angelus cognoſcit lumine naturali quodcumque prædicatum humanitatis, ſed in humanitate eſt hoc prædicatum, quòd poſſit à divina perſona aſſumi; ergo Angelus evidenter attingit hoc prædicatum, atque adeò poſſibilitatem incarnationis. Neque dicas, quòd, licèt non ſit in humanitate repugnantia, ut aſſumatur, poſſit tamen dari in Perſona divina repugnantia ad aſſumendam humanitatem; Nam impoſſibile eſt in prædicatis reſpectivis repugnantiam eſſe in uno tantùm extremo, ergo ſi non datur repugnantia in humanitate, ut aſſumatur, neque dabitur in perſona divina ut aſſumat.

Conf. De facto Angelus naturali lumine cognoſcit in humanitate Chriſti non adeſſe propriam ſubſiſtentiam, nec ſubſiſtentiam aliam creatam, ergo evidenter infert Humanitatem Chriſti terminari ſubſiſtentiâ divinâ, atque adeò cognoſcit Incarnationis poſſibilitatem.

Reſp. Ad comprehenſionem humanitatis debitam Angelo ſpectare ſolùm, quòd evidenter attingat omnia prædicata humanitatis abſoluta, non tamen reſpectiva; Etenim cùm non poſſit prædicatum reſpectivum evidenter attingi, niſi evidenter attingatur utrumque extremum, nec poſſit naturaliter Angelus evidenter attingere poſſibilitatem divinam, ad quam dicit reſpectum humanitas ut aſſumibilis; ideò non ſpectat ad comprehenſionem humanitatis, quòd evidenter attingatur ejus aſſumibilitas à Perſona divina: quare Angelus dum comprehendit humanitatem, ità attingit omnia prædicata

cata

cata absoluta humanitatis , ut non cognoscat in ea esse repugnantiam ad assumi, quin tamen evidenter cognoscat, non dari istam repugnantiam ut assumatur aliud autem est non cognoscere repugnantiam, aliud verò cognoscere evidenter, quod non detur repugnantia, ex eo quòd non cognoscatur repugnantia, habetur cognitio possibilitatis solùm secundùm quid , & conditionatè, hoc est spectatis iis, quæ apparent, quin habeatur cognitio possibilitatis perfecta, evidens, & absoluta, quæ solùm habetur , quando evidenter cognoscitur per demonstrationem, sive prioristicam, sive posterioristicam, nullam dari repugnantiam.

Ad Confirm. Angelus non cognoscit in Humanitate Christi domini adesse subsistentiam propriam, vel alienam Creatam, non tamen cognoscit evidenter eam non dari , quamvis enim si daretur in Christo subsistentia creata , naturaliter deberet Angelus illam cognoscere: potest tamen divinitus ea occultari, unde ex hoc, quod non videat Angelus in humanitate Christi subsistentiam creatam , solùm potest inferre disjunctivè , vel quod Deus velit illam occultare , vel quod humanitas subsistat subsistentia increata, unde non infert evidenter possibilitatem Incarnationis, præterquam quod dubitare etiam potest , An ea humanitas subsistat subsistentia Angeli superioris , cujus comprehensio non est ei debita.

IX. *Objic.* 3. Dæmon nullam habet cognitionem supernaturalem, & tamen cognoscit evidenter Incarnationem existere, ergo lumine naturali cognoscitur existentia, atque adeò possibilitas Incarnationis. *Antec.* quoad primam partem supponitur , quoad secundam probatur, primò quia Luc. 4. dicitur: *Non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum.* Secundò quia Dæmon cognovit vocem illam, *Hic est filius meus dilectus*, non fuisse prolatam à Creatura, sed à Deo, qui mentiri non potest. Tertiò Novit Dæmon ipsum Christum suam divinitatem testatum fuisse, & miraculis confirmasse, ergo evidenter novit Dæmon Incarnationis existentiam.

Resp. Nego secundam partem antecedentis. Ad primam probationem dico cum Angelico 3. *qu.* 43. *art.* 1. Quod illud scire erat potiùs secundùm suspicionem, quàm certitudinem; constat enim ex Ambros. Chrysost. & aliis PP. quod Dæmon visis miraculis ex quadam

dam suspicione solùm conjecturaverit, eum esse Filium Dei. Ad secundam, non erat evidens dæmoni, quod vox illa non fuisset edita à creatura aliqua superiore, nec erat evidens, de quanam filiatione loqueretur, de naturali ne, an de adoptiva? Ad tertiam, neque erat evidens dæmoni, quod testificatio illa esset à Filio Dei naturali, nec quod miracula excederent omnem virtutem creatam, & transmisso quod hoc esset illi evidens, non erat evidens, quod miracula illa essent à Deo ut loquente, ità ut non possent falsum comprobare.

X. *Objic. ultimò.* Demonstratur quasi à priori ex primis, & notissimis existentia, & possibilitas Dei sub Conceptu entis optimi includentis omnem perfectionem, & excludentis omnem imperfectionem, juxta ratiocinationem D. Ansel., & Perez, ut fusè diximus in de Deo *disp. 1. q. 1. ar. 3.* ergo etiam similiter demonstrari potest possibilitas, si minùs existentia Incarnationis. Antecedens à nobis admittitur: consequentia prob. Sic demonstratur Dei existentia: Nulla chymæra excludit contradictionem; ergo. Nulla chymæra excludit aliquam imperfectionem (nempe illam, quæ imbibitur in contradictione, quæ imperfectio est, & malum reddens frustrabilem divinam volitionem) ergo nulla chymæra excludit quancumque imperfectionem (quod enim includit aliquam imperfectionem, non potest excludere quancumque nec distributivè, nec collectivè) ergo id, quod excludit quancumque imperfectionem, nempe Ens optimum, non est chymæra. Hæc ultima consequentia sequitur juxta Regulam summulisticam, quod propositio universalis negativa convertatur simpliciter, v.g. Nullus homo est lapis, ergo nullus lapis est homo, unde si nulla chymæra excludit quamcumque imperfectionem, evidenter sequitur hæc consequ. ergo Nihil, quod excludat quamcumq; imperfectionem, est chymæra, atque adeò Ens optimum non est chymæra, sed possibile, Atqui si est possibile, evidenter existit, quia si careret existentiâ, non excluderet quancumq; imperfectionem, ergo Ens optimũ, seu Deus evidenter existit. Quod autem hæc omnia vera sint tum in actu signato, tum in actu exercito, ex eo apparet, quia similiter demonstratur à contrario Ens pessimũ esse impossibile, dicendo sic: Nullum possibile excludit perfectionem possibilitatis, ergo nul-

nullum possibile excludit aliquam perfectionem ; ergo nullum possibile excludit quamcumque perfectionem, ergo quod excludit quamcumque perfectionem, nempe Ens pessimum, non est possibile, sed repugnat, atque adeò non existit. Probatur nunc, quòd si ista demonstratio sit efficax, demonstretur etiam possibilitas Incarnationis : Nam si evidenter ostenditur non esse chymæram, quod excludit quamcumque imperfectionem, seu Deum ; evidenter etiam sequitur non esse chymæram in Deo vim assumptivam humanitatis excludentem quamcumque imperfectionem, atque adeò possibilem esse Incarnationem.

Respondeo Bene demonstrari Deum ens optimum non esse chymæram, sicut bene etiam demonstratur Ens optimum non esse Creaturam, atque adeò Creaturam optimam repugnare, dicendo similiter : Nulla Creatura excludit dependentiam, ergo neque excludit aliquam imperfectionem, ergo neque quamcumque, ergo quod excludit quamcumque nempe ens optimum, non est Creatura. Nego tamen posse similiter demonstrari possibilitatem Incarnationis, sicut nec Trinitatis, seu quòd non sit chymæra in Deo vis assumptiva humanitatis, aut Trinitas Personarum ; quia ex ea ratiocinatione non sequitur absolutè quòd vis assumptiva humanitatis, aut Trinitas excludant imperfectionem, sed solum sequitur conditionatè, quòd si excluderent quamcumque imperfectionem, non esset chymæra ; quòd Deus possit incarnari, & sit Trinus : contra verò absolutè sequitur, quòd Deus non sit chymæra, & existat, ut fusè ostendimus loco laudato in prima parte pervestigantes, quomodo existentia Dei demonstrari possit lumine naturali adversùs Atheos.

QUÆSTIO II.

Utrum in Deo detur necessitas ad optimum, atque adeo ad ponendam Incarnationem.

QUòd Incarnatio fuerit Deo conveniens optimè ostendit D.Th. hìc *q.* 1. ; Cùm enim Divina natura sit essentia bonitatis, & ad rationem boni spectet, esse diffusivum sui, seu aliis se communicare, & extra se ferri, ut notat D.Dionysius *de div. Nom.*, ideò conveniens fuit sum-

summæ divinæ bonitati perfectissimo modo se communicare ad extra, atque adeò non solùm dando Creaturis quandam sui similitudinem secundùm esse naturale, & participationem divinæ naturæ per gratiam supernaturalem, sed etiam conferendo naturæ creatæ propriam personalitatem, adeò ut idem simul sit Deus, & homo, quo communicationis genere ad extra majus dari non potest. Quod verò etiam fuerit conveniens Universo, cui maximam contulit perfectionem, nemo dubitat; sicut etiam quod fuerit conveniens naturæ humanæ: per incarnationem enim Natura humana ad solium Divinitatis attollitur, & nos Christi membra per gratiam efficimur divinæ consortes Naturæ, & Christi veluti Palmites, quod expendit Aug. in illud *Ego sum vitis &c.* dicendo, *Unius quippe naturæ sunt vitis, & palmites, cum ergo esset Deus, cujus naturæ non sumus, factus est homo, ut in illo esset vitis humana natura, cujus nos palmites esse possemus.*

Dubitatur tamen, an fuerit etiam necessaria Incarnatio sive simpliciter ex quadam Dei necessitate morali ad ponendum optimum, sive saltem ex suppositione peccati ad exhibendam Deo condignam satisfactionem. Illud prius in præsenti quæstione discutiemus, hoc in sequenti.

ARTICULUS I.

Explicatur Status Quæstionis.

I. Certum est 1. Deum esse plenè liberum ad quascumque Creaturas producendas, nec ullâ necessitate metaphysicâ, aut physica cogi ad aliquid producendum; nec potest id sinè errore negari, ut notat Ruiz *q. 11. de vol.* Dei; dicitur enim Psalm. 113. *Omnia quæcumque voluit, fecit,* & Judith. 9. *Hoc factum est, quod ipse voluisti*: & ratio est, quia ad conceptum Aseitatis, ac independentiæ spectat posse Deum ad libitum carere quolibet à se distincto. Sicut autem potest Deus liberè se non communicare Creaturæ, ità potest liberè se communicare hoc, vel illo pacto, pro ut libuerit: etiamsi talis communicatio sit minùs perfecta objectivè. Proptereà sancti P.P. communiter docent, potuisse Deum reparare homines lapsos alio pacto, circumscriptâ Incarnatione, quod non esset verum, si debuisset perfectissimo mo-

modo se communicare. Athan. habet or. 3. contra Arianos. *Poterat sine ullo adventu Christi solummodo loqui Deus & solvere maledictionem.* Similiter loquuntur Aug. Bern. apud Maur. *q.* 50 de Deo. Quare errarunt Calvin. Luther. Bucer. &c. putantes apud Bellar. *l.* 3. de Gr. *c.* 15. Deum non posse facere, nisi ea, quæ facit; Nec non Philosophi, qui cum Aristotele, Avicen., Averr. aliquibus in locis negarunt Dei libertatem, eò quòd non poterant percipere mysterium illud Decretorum liberorum, quod videtur sibi necessitatem, & contingentiam identificare.

Certum est 2. Deum de facto semper fecisse optimum in iis, in quibus non proceditur in infinitum, v. g. quia melior est existentia, universi, quàm non existentia, Incarnatio, quam non Incarnatio, ordo supernaturalis, quam ejus negatio, positio omnium generum entium, quam non positio &c. ideò de facto Deus hæc omnia posuit. Constat hoc tum ex Concilio Francofordiensi, ubi dicitur: *Credamus eum omnia velle, quæ meliora sunt*: tum ex sensu communi Philosophorum, Theologorum, & Patrum. Aristoteles 2. de Cœl. 34. habet: *Natura semper facit eorum, quæ fieri possunt, quod optimum est.* D. Th. *1. p. 47. a. 3. Natura facit, quod melius est, & multo magis Deus.* Aug. l. 1. de lib. Arb. c. 5. *Quidquid tibi vera ratione melius occurrit, hoc scias fecisse Deum, tamquam bonorum omnium Conditorem.* Idemque docent alii P. P., & Scholastici apud Ruiz. loco citato *disp. 19.*

Neque dicas; Deum fecisse de facto optimum, vel quia semper facit quod est conforme primæ Regulæ, seu voluntati divinæ, vel quia semper habet pro fine suam gloriam, & pro mensura manifestationis suæ gloriæ, quam intendit, semper adhibet media opportuniora, vel quia semper operatio Dei, utpote divina, est optima, & honestissima, unde Deus semper fecit optimo modo potiùs, quàm optimum, seu optimum formaliter, non materialiter, & objectivè.

Nam contra est, quia juxta has explicationes universum deberet dici optimum, etiamsi esset tuguriolum, in quo pauci homines, cæci, & claudi cum Zoophitis degerent; quod tamen est alienum à communi sensu: Neque enim dicimus esse optimam sanitatem, quam ponit v. gr. Diabolus, juxta mensuram à se intentam, si ea

si ea sanitas sit imperfecta; Neque Conciones dicuntur optimæ, si ad finem à Concionatore præstitutum pertingant, quando Concionator sibi finem imperfectum præstituit; Quare illud dicitur optimum, quod inter reliqua simpliciter præstat, & in hoc sensu dicimus Deum fecisse universum optimum. Si enim decet Deum optima media ponere ad finem sibi præstitutum manifestationis suæ Gloriæ, à fortiori decet Deum præstituere sibi finem optimum, atque adeò voluisse suam gloriam manifestare optimo modo. Idcircò D. Th. *1. p. q. 47. a. 2.* *Deus fecit universum optimum, secundum modum Creaturæ*: modus autem Creaturæ est, ut sit optima non solùm formaliter, sed etiam materialiter, ergo Deus fecit universum utroque modo optimum, ponendo scilicet in illo, quod melius est in iis, in quibus non est abire in infinitum. In speciebus autem, & in individuis est abire in infinitum, ac proinde in iis optimum non est possibile; ideò in universo optimo nec datur optima species, nec optimum individuum, nec omnia simul, cum supponantur impossibilia, sed datur in iis dumtaxat optimum relatè ad ordinem universi, in quo sensu *Sap. 11.* dicitur: *Universa in pondere, mensura, & numero disposuisti*; sicuti quamvìs oculus præstet pedi, at relatè ad Corpus humanum præstat dari duos oculos, & duos pedes, quàm quatuor oculos sine pedibus, etenim ut dicitur 1. Cor. 12. *Si totum Corpus oculus, ubi auditus, ubi odoratus? &c. & si omnia essent unum membrum, ubi Corpus?*

Hinc PP. communissimè docent, convenientius fuisse ad perfectionem Universi Primò, quòd assumeretur natura humana potiùs, quàm Angelica, eò quòd sic utraque Natura, intellectualis simul, & corporea assumpta quodammodo videatur. Secundò, quòd incarnatio fieret in medio temporum, ut magìs æstimaretur. Tertiò, quòd Deus permiserit peccata, quia ut habet Aug. in Enchir. *c. 27.* *Melius judicavit de malis bona facere, quàm mala nulla esse permittere*: & ideò Ecclesia canit, *O felix culpa quæ talem, ac tantum habere meruit Redemptorem.* Quartò quòd Incarnatio Christi domini facta fuerit in Carne passibili; sic enim elucet magìs divina Justitia, & misericordia; nec non Christi domini Charitas: Idémque dicas in innumeris aliis Dei operibus, in quibus PP. conantur semper ostendere sapientissimè,

tissimè, & convenientissimè fuisse sic disposita; qui conatus procul dubio fuisset inanis, nisi fixum, ratumque fuisset apud PP. Deum semper fecisse optimum.

II. Quæstio nunc est, Utrum Deus semper posuerit optimum ex mero decreto suo libero, an verò ex quadam inclinatione, seu necessitate morali. Ruiz de Dei *vol. disp.* 9. Gran. *ib. d.* 3. P. Thyrsus Gonz. *c.* 33. *d.* 11. Maur. de Deo *d.* 51. docent dari in Deo moralem necessitatem ad optimum, adeò ut moraliter certum sit, optimum à Deo esse ponendum, & non nisi imprudentissimè negetur positum, sicut homo sinè auxilio speciali Dei moraliter necessitatur ad succumbendum alicui veniali; cum hoc tamen discrimine, quod in Creaturis necessitas moralis stet cum difficultate in oppositum, in Deo verò sit defæcata ab hac imperfectione, & veluti metaphorica; eo pacto, quo metaphoricè dicitur Deus irasci, pœnitere, cogi ad miserendum, ad puniendum, &c. quatenus ea præstat, quæ solent homines præstare, quando irascuntur, dolent, coguntur; absque ulla tamen perturbatione, aut difficultate. Propterea putant, quod licet omnipotentia æquilibriter se habeat ad utramque partem, Bonitas tamen divina inclinet omnipotentiam ad ponendum optimum præ non optimo, eâ tamen inclinatione, quæ non extenuet æquilibrium potentiæ physicæ, sed solùm reddat inopinabilem effectum non optimum: sicut inopinabile est, quod Tali millies projecti idem punctum sint daturi: nec non quod ea puncta, quæ in primis mille projectionibus dederunt, sint iterum eodem ordine daturi, si centies millies projiciantur, unde necessitas ad optimum in Deo non est physica, sed moralis. Ex quo fit, quod si Deus non poneret optimum, non sequeretur, quod Deus non esset Deus, ut putat Gran loc. cit.; Nam sic metaphysicè ad optimum necessitaretur; sed solùm sequeretur, quod uteretur suo dominio, ac libertate pro ut potest.

ARTICULUS II.

Stabilitur in Deo Necessitas Moralis ad Optimum.

III. Dico nunc 1. Deus neque metaphysicè, neque physicè necessitatur ad optimum ponendum. Ità communiter.

Pri-

Prima pars Concluſ. conſtat ex dictis articulo antecedenti; quia neceſſitas metaphyſica in Deo ad ponendum aliquid extra ſe, derogat Aſeitati, Independentiæ, ac Libertati divinæ. Secunda pars etiam patet, quia ſi neceſſitaretur phyſicè, ſeu ex exigentia propriæ naturæ, neceſſitaretur etiam metaphyſicè; Cùm non poſſit Deus contra propriam naturam operari: Ideò enim poteſt miraculosè contra exigentiam cauſarum ſecundarum operari, quia illis eſt ſuperior, poteſtque ad arbitrium diſponere contra earum exigentiam, non eſt tamen ſe ipſo ſuperior, unde nequit exigentiam propriæ naturæ fruſtrare.

IV. Dico 2. Neque ex ſuppoſitione, quod velit Deus condere univerſum, tenetur metaphyſicè, aut phyſicè illud condere optimum. Ità etiam communiter contra Raym. Lullum putantem, quod aliter derogaretur Divinæ Sapientiæ

Prob. ex dictis articulo ſuperiore, quia ſpectat ad libertatem, & Aſeitatem Dei poſſe carere quolibet à ſe diſtincto, ergo etiam poſſe ponere Creaturas, quas maluerit, etiamſi non optimas; atque adeò poteſt condere univerſum non optimum. Probatur conſequentia, quia utrumque conſonat Libertati, & independentiæ divinæ; nec diſſonat Sapientiæ, ad quam non ſpectat ponere optimum materialiter, ſed formaliter, hoc eſt ex fine honeſto manifeſtandi gloriam ſuam, & adhibendo media idonea ad talem finem, quin teneatur intendere manifeſtationem ſummam gloriæ ſuæ. In tantùm Creaturæ rationales eligentes minus bonum præ majori minùs ſapienter, ac honeſtè operantur, quia ſic minus bene ſe habent in ordine ad finem ultimum, & propriam felicitatem: At Deus perinde eſt felix, & ſemper optimè ſe habet in ordine ad finem ſuum, ſive ponat minus bonum, ſive optimum, ergo æque ſapienter, ac honeſtè ſemper operatur. Imò ſicut perfectiſſimè, quoad artem operatur Pictor, quando affabre monſtrum depingit, ità ſapientiſſimè operatur Deus, ſi univerſum non optimum velit ponere; quando ex tali opere manifeſtatur ſumma ejus independentia, & libertas. Quod ex eo etiam patet, quia ex communi PP. ſenſu, potuit in univerſo non ponere Incarnationem, ergo potuit condere univerſum non optimum.

V. Dico 3. Cùm DD. laudatis contra Lugo d: In-

carnatio. *disp.* 2. Arri. Lumbier, & Alios. Datur in Deo inclinatio, seu moralis necessitas ad ponendum optimum, atque adeò ad Incarnationem ponendam: Necessitas tamen hæc est potiùs metaphorica, non secus ac metaphoricè dicitur Deo irasci, ac pœnitere, cùm non imbibat difficultatem in oppositum, sed solùm fundet Judicium prudens de optimo ponendo, & imprudentissimum, ac inopinabile de eo non ponendo.

Prob. 1. ex Scripturis cum Ruiz., & P. Tyrso loco citato Lucæ 11. dicitur: *Si vos cùm sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quantò magis Pater vester de Cœlo dabit spiritum bonum petentibus se?* & Isa 49. Numquid *oblivisci poterit mulier infantem suum &c. & si illa obliviscitur, ego non obliviscar tui?* In quibus textibus ostenditur, quod si datur moralis necessitas in Parentibus malis ad amandos filios, à fortiori ea datur in Deo Optimo; atque adeò Deus non ex mero libero arbitrio, sed ex morali necessitate, seu inclinatione fundata in sua bonitate dat spiritum bonum petentibus se, ergo datur in Deo moralis ista necessitas ad optimum.

Prob. 2. Ratione: quia negatâ in Deo necessitate morali ad optimum, rueret scientia naturalis, seu de naturis rerum; nec posset à nobis cognosci, num ignis v. gr. Naturâ suâ calefaciat, an frigefaciat. Sequela est absurda, ergo & id, unde sequitur, probatur sequela, quiâ Negatâ in Deo eâ necessitate, sequeretur, quòd Deus tum physicè, tum moraliter esset æquilibriter indifferens, vel ad secundandas, vel ad frustrandas exigentias rerum; hoc est vel ad operandum ut Author naturæ, dando substantiæ qualitates exigitas, vel miraculosè, ut author operum mirabilium, dando substantiæ qualitates contrarias; ergo ex hoc, quòd hactenus dederit igni calorem, non bene posset inferri, quòd calor sit exigitus ab igne, atque adeò non possemus cognoscere naturam, seu exigentiam naturalem ignis. Præterea sequeretur, quòd quamvìs hactenus ignis semper calefecerit, & nix frigefecerit, imprudenter tamen hic & nunc expectaremus ab igne potiùs calorem, quàm frigus, & imprudenter potiùs ad ignem, quam ad nivem accederemus, ut calefiamus. Probatur sequela: quia si Deus caret necessitate morali ad secundandas rerum exigentias, eo ipso est omnino indifferens ad concurrendum cum igne

igne potiùs, quàm cum nive ad calorem, & licèt per tot sæcula ignis semper calefecerit; Deus tamen ab æterno sicut fuit indifferens ad decernendum primâ vice, quòd cum igne potius, quàm cum nive concurreret ad calorem, ità fuit indifferens ad decernendum, quòd hactenus per tot sæcula ignis calefecerit, & amplius non calefaciat, ergo stante hac Dei æquilibri indifferentiâ ad hoc potiùs, quàm illud decretum, omnino imprudenter expectaremus ab igne potiùs calorem, quàm frigus, tam primâ vice, quàm nunc, & sanè quia Deus fuit indifferens v. gr. ad ponendum numerum parem, vel imparem Astrorum, vel Angelorum, omnino imprudenter, ac temere assereremus, Deum posuisse numerum parem potiùs, quàm imparem, ergo si fuit ab æterno indifferens ad decernendum, vel quod hactenus tantùm ignis calefaciat, & non ampliùs, vel quod ulteriùs etiam calefaciat, omninò imprudenter expectaremus nunc calorem ab igne: ab indifferenti enim quà indifferenti, nihil potest inferri determinatum.

Neque dicas, esse communem persuasionem, quòd Deus servet solitum, & quod secundet exigentias rerum: Nam si Deus est indifferens tam ad decernendum, quod servetur solitum in posterum in natura, quàm ad decernendum oppositum, recurrit, quòd ista persuasio, quòd solitum sit servandum, sit omnino imprudens, & sine ullo fundamento.

Prob. Denique quia lumine naturæ videtur notum, Deum non æquilibriter se habere moraliter relatè ad quamcumque suam operationem, vel ejusdem omissionem, quamvis æquilibriter se habeat physicè, ergo admittenda est in Deo inclinatio aliqua, seu necessitas moralis ad aliquam operationem physicè liberam, ergo etiam relatè ad optimum, ad quod essentia bonitatis suæ inclinatur. Antecedens constat multipliciter: Nam primò non eodem modo se habet Deus ad preces exaudiendas, vel non exaudiendas, sed ex sua benignitate inclinatur potiùs ad illas exaudiendas, sicut magis inclinatur ad exaudiendas preces Sanctorum, Beatissimæ Virginis: ac ipsius Christi domini, quàm alicujus hominis scelestissimi: secundò non æquilibriter se habet ad præmiandas, vel non præmiandas bonas operationes, aut ad puniendas malas. Hinc Clemens Rom. *l.* 3. Reco. docet, ex

justitia Dei rectè inferri animæ immortalitatem, ut post hanc vitam detur bonis, ac malis operibus sua retributio, quæ sæpè non datur in hac vita: quod si ista necessitas moralis in Deo non daretur, nulla esset isthæc ratiocinatio. Tertiò ex sua misericordia magis inclinatur ad miserandum, quàm ad puniendum. Quartò ex sua Providentia magìs inclinatur ad secundandas naturæ exigentias, quam ad frustrandas, ut ostendimus. Quintò magìs inclinatur ad eligendam Christi matrem immaculatè conceptam, quam maculatam, aliter insufficiens esset illa celebris ratiocinatio: Potuit Deus eligere immaculatam, decuit; ergo voluit. Quare idem dicendum de Inclinatione ad optimum. Et ratio à priori est, quia ex D. Dionys. *Bonum est diffusivum sui*, seu inclinat ad se aliis communicandum, ergo Deus summè bonus, est sui summè diffusivus, & ad perfectissimam sui communicationem inclinat, atque adeò ad condendum Universum optimum.

Neque dicas, quod deberet inclinare ad condendos plures mundos, ut perfectiori modo se communicet. Nam, ut notat D. Th. 1 *p.q.*47. *ar.*3. Plures mundi non essent quid perfectius, quam unus, nisi tantùm materialiter: Agens autem perfectissimum, ut est Deus, non intendit pluralitatem materialem, ut finem; quia hæc de se non habet certum terminum: si enim 10. mundos posuisset; quare non 20.? non 30.? &c. Idcirco non nisi unus mundus debuit poni, ut perfectissimo modo se diffunderet Deus; Præsertim quia quæ unitatis ordinem habent, perfectiora sunt.

ARTICULUS III.

Occurritur Objectis.

VI. OBjicies primò. Necessitas ista moralis, etiamsi impropriè dicta, & depurata ab omni difficultate in oppositum, Deo repugnat; ergo non est admittenda; antecedens probatur: nam vel tollit à voluntate divina æquilibrium ad utramque partem, vel non? si tollit, jam tollitur à Deo perfecta libertas, ratione cujus, ut loquitur Aug. *lib.* 13. de Trinit. *cap.* 3. divinæ potestati omnia æqualiter subjacent; si non tollit, ergo nulla datur in Deo propensio ad opti-

optimum, unde morali evidentiâ certum sit, optimum potius, quàm non optimum esse ponendum.

Confir. 1. Quia inclinatio divina identificatur cum ipsomet Deo; ergo debet esse infinita; inclinationi autem infinitæ ad ponendum optimum vel non potest à Deo resisti, vel potest. Si primum, inclinatio ista parit necessitatem metaphysicam, si secundum, jam non poterit resisti, nisi per aliam inclinationem infinitam ad ponendum non optimum, ut ostendatur divinum Dominium, & libertas: unde æqualis esset vis inclinans ad optimum, & non optimum, proinde non potest potius inferri, quòd sit ponendum unum, quàm alterum.

Confir. 2. Quia ut arguit Aug. l. 83. q. 22. *Ubi nulla indigentia, nulla necessitas, ubi nullus defectus, nulla indigentia, nullus autem defectus in Deo, nulla ergo necessitas.* Ergo sicut repugnat in Deo necessitas metaphysica, aut physica ad optimum, ità etiam moralis.

Resp. Argum. ab Adversariis solvendum in exemplis adductis. In forma, *Nego antec.* ad probationem necessitas moralis non tollit æquilibrium à libertate physica, sed perinde se habet, ac si difficultatem Deus experiretur ad ponendum non optimum; unde imprudenter dubitatur, num Deus sit positurus optimum; sicuti imprudenter dubitatur, an crastinâ sol sit oriturus; & an Tali millies projecti sint daturi puncta difformia: tollitur igitur per hujusmodi inclinationem æquilibrium à divina libertate morali, non à physica relatè, ad quam solùm verificatur dictum Augustini laudatum.

Ad 1. Confir. Recurrunt instantiæ, & dico, inclinationem Divinam esse entitativè infinitam, utpote identificatam cum ipsomet Deo, sed terminativè, ac virtualiter habere suam latitudinem: Sicut enim immensitas infinita coëxistit spatio majori, vel minori, per majorem, vel minorem virtualitatem, seu quatenus præcontinet majorem, aut minorem ubicationem; idémque dicas de æternitate; ità inclinatio divina, quamvis infinita, magis, aut minus inclinat ad bonum majus, vel minus, prout est virtualiter majus, aut minus; sic Deus peccato resistit, adeò ut invitus dicatur ad illud concurrere; ista tamen resistentia, licèt subjectivè sit infinita, & cum Deo identificata, terminativè tamen est finita, & eò major, quò gravius est peccatum.

Ad 2. Si Deus haberet necessitatem physicam, aut

metaphysicam, haberet defectum, aut indigentiam, & ideo essentialiter illam excludit: necessitatem verò moralem ad optimum non habet ex defectu, sed ex abundantia bonitatis, quæ exigit infinitè se communicare ad intra, & cum omnimoda libertate inclinat se ad communicandum ad extra, quia bonum est diffusivum sui, modo sibi consentaneo.

VII. *Objic. 2.* Si Deus nullum peccatum permisisset, universum esset perfectius, & tamen de facto peccata permisit, ergo non posuit optimum; atque adeo ad optimum nullatenus necessitatur: *Antecedens probatur* tum ex D. Tho. 1. sent d. 46. a. 1. ubi ait: *Si nullus homo peccâsset, universum genus humanum perfectius foret*; tum quia in tantum dici potest perfectius esse universum peccato permisso, quàm non permisso, quia sic magis manifestatur Dei Justitia, ac misericordia: atqui, ut notat Arriaga, posset hoc Deus manifestare citra permissionem peccati, infundendo creaturis rationalibus clarissimam notitiam de summa Dei Justitia, ac misericordia; ergo, &c.

Confirm. Si Deus necessitaretur ad id, quod de facto fecit, frustra essent nostræ preces, quibus à Deo poscimus bona; ut quid enim ea posceremus, si ad ea conferenda Deus habet necessitatem? Præterea oratio Christi Domini, ut transiret à se Calix, non fuisset digna Christo, voluisset enim à Deo non poni, quod summè necessarium erat ad Divinam Gloriam manifestandam perfectissimo modo. Denique beneficia Dei maximè deprimerentur, conferret enim Deus illa non liberaliter, sed veluti coactus.

Resp. nego antec. Communissimè enim PP. docent apud Ruiz *loc. cit.* convenientius fuisse, quòd peccata permitterentur: Ansel. in elucid. hæc habet: *Sicut Pictor nigrum colorem substernit, ut albus, vel ruber pretiosior sit, sic collatione malorum, Justi clariores fiunt*: Et alib. dicit: *Ordinem sæculorum tamquam pulcherrimum carmen quasi quibusdam Antithetis honestavit.* Ipse D. Tho. 1. p q. 48. a. 3. *Deus*, inquit, *est adeò potens, quòd etiam bene potest facere de malis, unde multa bona tollerentur, si Deus nullum malum permitteret: neque enim laudaretur Justitia vindicans, & patientia sufferens, nisi esset iniquitas.* Hinc multi apud Maur. q. 33. de Deo docent, D. Thom. seniorem, & doctiorem factum retractâsse in summa, quæ Junior in Sententiis docue-

docuerat. Neque facit ad rem, quod addit Arriaga, potuisse scilicet Deum citra peccati permissionem manifestare sua attributa: Nam diversimodè Deus commendatur, per hoc, quod fecerit, quàm per id, quod facere potuerat; magisque Deo gratias agit Justus, dum videt aliorum lapsum, quàm si non videret; & in Patria *lætabitur Justus, cùm viderit vindictam*, ut dicitur Ps. 57. quâ lætitiâ careret, si non videret vindictam.

Ad Confirm. Nostræ preces non sunt frustra, quamvìs Deus ad optimum necessitetur, tum quia Deus potest assequi optimum in universo, etiamsi non conferat nobis beneficia, dummodo conferat aliis; tum etiam, quia ad ea, ad quæ determinatè inclinatur, putà ad Incarnationem, ad multorum Prædestinationem &c. est physicè plenè liber; tum demum, quia quædam beneficia melius est, ut conferantur postulata, quàm præcibus non præmissis; & ideò preces non sunt frustra ex hoc, quòd Deus inclinetur ad optimum, sed maximè necessariæ. Præterea oratio Christi Domini, ut transiret Calix, non intendebat, quòd Deus non poneret optimum, sed quòd poneret optimum alio pacto, sublatâ ejus passione, & innumerorum damnatione, prout poterat. Quia tamen hoc ipsum erat melius, videlicet ponere optimum cum permissione peccati, damnatione multorum, Passione Christi Domini, & cum ejusdem oratione, ut Calix transiret, idcirco aptissimè eam posuit orationem. Denique beneficia Dei ex hac necessitate non deprimuntur, tum quia cum plenissima libertate physica possunt simpliciter omnibus denegari; tum quia cum libertate morali possunt denegari nobis, dummodo aliis conferantur; tum demum, quia necessitas ista moralis non oritur ex meritis nostris, sed ex divino ingenio, & perfectissimo modo operandi; unde bona, quæ confert, uni ipsi debemus, & humillimæ gratiæ rependendæ.

VIII. *Objic.* 3. Libertas est perfectio, ergo libertas perfectissima est summa perfectio Deo tribuenda, atqui libertas tum physica, tum moralis perfectior est, quàm sola physica, ergo utraque Deo tribuenda.

Confirm. Libertas moralis ad eligendum bonum minus præ majori, competit creaturæ, ergo à fortiori Deo, qui perinde est felix, quodcunque ponat, vel non ponat extra se.

Resp.

Resp. Deo tribuendam libertatem perfectissimam; sicut autem ex cap. perfectissimæ libertatis excluditur à Deo libertas physica ad non diligendum se ipsum, aut ad amandum malum morale, ità excluditur libertas moralis ad non optimum; atque adeò sicuti quia est perfectissimè liber, ideò metaphysicè necessitatur ad amorem sui, & odium peccati, ità quia est perfectissimè liber, ideò necessitatur moraliter ad optimum, adeò ut apprehensâ Divinâ bonitate inferatur cum evidentia morali, optimum esse ponendum.

Ad Confirm. *Nego conseq.* Voluntas creata ex imperfectione habet, quòd ad optimum non necessitetur; Deus verò necessitatur moraliter ex summa sua bonitate, ità ut quatenus virtualiter præcontinet minus bonum, inclinetur minus ad tale bonum ponendum, & quatenus virtualiter præcontinet majus, inclinetur magis; sicuti majorem habet complacentiam de bono majori, minorem de minori; & majorem displicentiam de peccato graviori, quàm de leviori, quia tamen se solo Deus est felicissimus, ideò cum hac inclinatione est plenissimè liber ad nihil ponendum, aut ad ponendum universum non optimum.

Objic. 4. Si Deus inclinaretur ad optimum, & posset huic inclinationi resistere, posset ponere actum secundùm quid involuntarium: sequela videtur absurda; ergo, *prob. sequela*, quia actus voluntatis positus contra inclinationem naturalem est involuntarius secundùm quid; cujusmodi sunt actus ex metu positi, & coacti. Cùm enim voluntarium sit: *Quod procedit ab intrinseco cum cognitione finis*: sicut est simpliciter involuntarius actus aut non procedens ab intrinseco, aut sinè cognitione finis, ità est secundùm quid involuntarius actus procedens ab intrinseco cum cognitione finis, si sit contra naturalem inclinationem.

Confirm. Vel inclinatio Dei ad optimum esset efficax, vel inefficax, si primum inferret necessitatem metaphysicam ad optimum: si secundum, non fundat probabilitatem de optimo ponendo; sicut inclinatio Dei inefficax de omnium salute non fundat probabilitatem, quòd omnes omninò sint salvandi.

Resp. Deum metaphoricè posse resistere suæ inclinationi ad optimum, sicut metaphoricè necessitatur ad optimum, eò, quòd citra difficultatem in oppositum. Hinc

potest

potest cum eadem metaphora dici, quòd Deus resistendo huic suæ inclinationi, ponat actum secundùm quid involuntarium: & in hoc sensu PP. communiter docent, Deum coactum ab humanis culpis, & invitè ad opera Justitiæ descendere: & Isaiæ 28. Punitio dicitur esse *Opus peregrinum, & alienum a Deo*. Quare in creatura actus secundùm quid involuntarius ità est contra naturalem inclinationem, ut molestiam afferat operanti, eò, quòd operans careat bono, ad quod inclinatur, spectans ad felicitatem creaturæ, secùs in Deo.

Ad Confirm. Inclinatio Dei ad optimum neque est efficax simpliciter, seu metaphysicè, neque inefficax, sed est efficax moraliter; quatenus morali certitudine certum est, quòd Deus efficiat id, ad quod inclinatur. Voluntas salvandi omnes est inclinatio Dei efficax, quantum est ex parte ipsius, inefficax tamen, quantum est ex parte creaturæ; cùm non teneatur Deus dare omnibus auxilia efficacia; & ideò ex ista Dei inclinatione non infertur omnes esse salvandos.

IX *Objic. ult.* Si Deus ad optimum necessitaretur, deberet in universo ponere ordinem gratiæ, & gloriæ, & ipsam incarnationem, sinè quibus universum non est optimum, sed hoc repugnat conceptui gratiæ, ergo nullatenus ad optimum ponendum necessitatur, ne moraliter quidem: *Prob. min.* Gratia ex suo conceptu superat omnem exigentiam tum physicam, tum moralem totius naturæ, atqui si Deus necessitaretur ad gratiam ponendam, gratia poneretur in universo ut exigita, unde non superaret quamcunque exigentiam, ergo necessitas moralis in Deo ad ponendam gratiam in universo repugnat conceptui Gratiæ.

Confirm. 1. Incarnatio appellatur à D. Th. *Miraculum miraculorum*, sed implicat miraculum, quod essentialiter est contra exigentiam naturæ, esse simul iuxta exigentiam universi, ergo implicat Incarnationem exigi in universo, & Deum ad illam ponendam necessitari moraliter. Neque dici potest miraculum hoc non exigi ab universo, sed exigi in universo ab ipsa divina bonitate, quæ inclinat ad summam communicationem ad extra. Nam cùm miraculum invertat ordinem naturæ, deberet dici, quòd Deus Author Naturæ exigat inverti ordinem Naturæ, quod nemo dixerit.

Confirm. 2. Si Deus necessitaretur ad incarnationem ponen-

ponendam, sequeretur, quod Philosophus Gentilis cognoscendo lumine naturali hanc Dei inclinationem inferret certitudine morali existentiam Incarnationis, atque adeò Incarnatio esset naturaliter cognoscibilis. Adde, quòd deberet inferri, Incarnationem fuisse positam in naturæ incunabilis, imò etiam ab æterno. Denique ex eo, quòd universum sit optimum, deberet inferri, Deum nihil posse ei addere, aut demere; unde non esset verum, quòd Deus possit condere mundos perfectiores in infinitum.

Resp. Ordinem gratiæ, & gloriæ esse supra quamcunque exigentiam naturæ, eò, quòd à nulla natura, seu substantia particulari creata, aut creabili exigatur gratia, vel Dei visio. Cum hoc tamen stat, quòd possit ordo gratiæ, & gloriæ, ac ipsa Incarnatio exigi in universo ab infinita Dei bonitate summè sui diffusiva; proinde inclinatio Dei ad ponendam gratiam non repugnat conceptui gratiæ, ut notat Suar. *disp. 35. Metaph.*

Ad 1. Confirm. Miraculum, quod est contra exigentiam Naturæ naturatæ, est juxta exigentiam, & propensionem Naturæ naturantis, seu Dei: Cùm enim ad perfectionem Universi spectet, quòd aliquando accidant in eo miracula, & quòd non desit miraculum omnium præstantissimum, nempe Incarnatio, ideò Deus inclinatus ad optimum inclinatur pariter ad patranda aliquando miracula, & ad Incarnationem ponendam; quamvìs autem miraculum violet, & invertat leges naturæ particularis, perficit tamen, non invertit ordinem naturæ universalis, seu Universi; & ideò potest Author naturæ exigere, quòd in Universo sint aliquando miracula.

Ad 2. Philosophus Gentilis non potest inferre existentiam Incarnationis, cùm non possit lumine naturali ejus possibilitatem agnoscere. Quare ex inclinatione Dei ad optimum solùm infert, quòd si possibilis sit Incarnatio, ea detur in universo, pro quando expedit ad universi perfectionem, quia tamen ad perfectionem universi, & ad excellentiam mysterii spectat, quòd post innumeras SS. Patrum preces ponatur jam diu exspectatum, ideò non debuit inferri, quòd extiterit ab orbe condito, & multò minùs ab æterno, cùm ad manifestandam Dei independentiam consonum fuerit, Mundum poni in tempore, etsi poni potuisset ab æterno. Denique sicut

sicut in instrumentis musicalibus harmonia haberi potest cum alio, & alio numero chordarum, ità optimum in Universo haberi poterat cum aliis, & aliis creaturis perfectioribus. & perfectioribus, dummodo dicant proportionem inter se, & relatè ad finem. Et juxta hunc sensum Eccl. 3. dicitur: *Non possumus eis quidquam addere, nec auferre, quæ fecit Deus, ut timeatur:* quatenus non potest universum condi perfectius neque relatè ad finem, qui est manifestatio Divinæ gloriæ, nec relatè ad ordinem creaturarum; Cùm Deus *omnia in mensura, & numero, & pondere* disposuerit, ut dicitur Sap. 11. nec relatè ad genera, & gradus entium, cùm contineat omnia rerum genera, & omnes gradus entium, in quibus specialis aliqua Divina perfectio relucet, ea quippe finita sunt, cùm nequeat dari genus entium majus intellectivo, in quo Deus ipse continetur.

X. Ex hactenus dictis colliges 1. Dari in Deo moralem necessitatem ad optimum, atque adeò ad Incarnationem ponendam, quæ necessitas sit metaphorica quoad modum, quatenus caret difficultate in oppositum, non tamen metaphoricâ, & impropriâ quoad effectum, infert enim certitudine morali optimum ponendum; sicut necessitas moralis in matre ad amandum filium infert certitudine morali, quòd Berta filium amet. Hinc quando Augustinus dicit: *Faciliùs iram, quàm misericordiam continebit Deus*, non est sensus, ut notat Ruiz, quòd difficultatem Deus patiatur in continenda misericordia, sed quòd nos faciliùs credamus, esse iram continendam; cùm Deus magìs inclinetur ad miserendum, quàm ad irascendum.

Colliges 2. Hujusmodi necessitatem in Deo non oriri ex indigentia, & defectu, sed ex abundantia perfectionis. inclinatur enim ad optimum, non ut ab eo perficiatur, sed ut illi se communicet, illúdque perficiat.

Colliges 3. Necessitatem istam spectare ad perfectissimam libertatem, non secùs ac necessitas metaphysica ad non peccandum; unde sicut Deus, ut loquitur Aug. 5 de Civ. 20. *Quia est omnipotens, multa non potest*, putà chymæram, peccatum &c. ità quia est perfectissimè liber, moraliter necessitatur ad optimum.

Colliges 4. Universum esse perfectum, & optimum tum formaliter, tum materialiter, & inde sequi, quòd omnes gradus & genera entium possibilia de facto contineat;

neat, quòd sit perfectum, & numeris omnibus absolutum, constat, illud enim dicitur perfectum, quod congruit fini suo; sic gladius dicitur perfectus, si feriat, serra si secet, quia ad hos fines ordinantur; atqui finis Universi est manifestatio Divinæ gloriæ, tum quia *universa propter semetipsum operatus est Dominus*, ut dicitur Proverb. 16. tum quia omne agens intendit in effectu suo ponere realem sui imaginem quoad ejus fieri potest perfectam: ad hunc autem finem manifestandi Divinam gloriam, ac Divina Attributa, Universum est maximè idoneum, ut fert omnium sensus, juxta dicta *art. 1.* ergo est perfectissimum. Quòd verò hinc sequatur contineri in Universo omnia entium genera, sic ostenditur. Sicut cognitio est imago intentionalis objecti, ità effectus est imago realis suæ causæ, sed cognitio non est perfecta, nisi exprimat omnia prædicata objecti; ergo neque effectus est perfectus nisi exquirat omnia prædicata suæ causæ: Universum autem per hoc dicitur exprimere omnia prædicata, & attributa Divina, quia continet omnia entium genera, quibus perfectiones Divinæ, quæ non possunt à singulis plene adumbrari, adumbrentur ab omnibus, ergo Universum, ex hoc, quòd sit perfectum, debet omnia entium genera continere.

Colliges 5. Regulam istam generalem ex Suar. *disp. 35. met. sect. 1.* Quoties aliquis gradus entium præsefert specialem perfectionem, si non constat illud repugnare, dicendum, quòd de facto detur: aliter Universum non esset optimum. Et hinc ostenditur ratione naturali, Angelos de facto dari: Contra verò quoties aliquis Gradus entium non datur de facto, ut est creatura creatrix, impeccabilis, indestruibilis, intelligens per propriam substantiam, substantia supernaturalis &c. dicendum ea repugnare; aliter si essent possibilia, & non darentur de facto, Universum non esset optimum, ut fusè ostendimus in de Angelis; ubi diximus, quòd Corpus simplex, & materia Spiritualis non inferantur impossibilia ex eo, quòd non dentur de facto, quia non continent specialem aliquam perfectionem, quæ in aliis entibus naturalibus non contineatur modo perfectiori, simplicitas enim entis completi, quæ habetur in corpore simplici, reperitur perfectiori modo in Angelo, in quo pariter reperitur perfectiori modo ratio substantiæ spiritualis, quæ competit materiæ spirituali.

Col-

Colliges ultimò. Puerilem esse hujusmodi argumentationem, necessitas ad optimum est in Deo: ista necessitas identificatur cum esse physico Dei, ergo necessitas ad optimum in Deo est physica, non moralis; sicut pueriliter quis diceret, necessitas ad non peccandum, quæ est in Deo, identificatur cum esse physico Dei, ergo est necessitas physica, non metaphysica: Committitur enim fallacia accidentis, ut si dicatur: Hæc Capra est mater: Hæc Capra est Petri, ergo est mater Petri, consequentia legitima est, ergo aliquid, quod est Petri, est mater: excludendo à consequentia *Capram*, quæ est medius terminus: & in casu nostro consequentia legitima est, ergo aliquid, quod physicè identificatur cum Deo, est necessitas ad optimum, non verò ergo necessitas ad optimum est physica: Illa enim dicitur necessitas physica, quam potest Deus ratione supremi dominii in creaturas, & in earum exigentias, miraculosè superare, & illa dicitur necessitas metaphysica, quæ sinè contradictione superari non potest: At necessitas ad optimum, sinè miraculo, & sinè contradictione superari potest à Deo, ergo non est necessitas physica, aut metaphysica, sed moralis.

QUÆSTIO III.

Utrùm necessaria fuerit Incarnatio ad condignè satisfaciendum pro Mortali.

I. CErtum est Incarnationem non fuisse simpliciter necessariam, etiam ex suppositione peccati, quia poterat Deus, aut nolle peccatum remittere, aut velle illud remittere sive per gratiam, sive per condonationem extrinsecam, non exhibitâ prius condignâ satisfactione. Quare solùm quæritur, An fuerit necessaria Incarnatio ad condignam satisfactionem pro mortali exhibendam? Qua in re notandum primò: In peccato distinguendam esse malitiam ab offensa, cùm enim malum sit carentia boni debiti, malitia peccati mensuratur à bonitate Actûs, cui opponitur; propterea major est malitia in odio Dei, quàm in infidelitate, vel inobedientiâ, quia odium Dei opponitur charitati, quæ præstantior est fide, vel obedientiâ, & quia magìs opponitur objecto virtutis actus malus intensior, & diuturnior, ac cum majori advertentia positus, ideò major est malitia peccati in

actu intensiori, ac diuturniori, & cum majori advertentia elicito. Offensa verò, seu injuria mensuratur à dignitate Personæ offensæ, unde gravior est offensa irrogata Regi, quàm Principi, aut plebejo. Pariformiter in actu satisfactorio, & meritorio distinguenda est bonitas à satisfactione, & obsequio: Bonitas mensuratur à præstantia, & circumstantiis objecti, propterea melior est actus charitatis, quàm fidei, aut obedientiæ; satisfactio verò mensuratur à dignitate Personæ satisfacientis, propterea major est satisfactio exhibita à Rege, quàm à Principe, aut Plebejo.

Notandum ulterius illam dici satisfactionem condignam, quæ in morali æstimatione in linea obsequii commensuratur gravitati offensæ, ut proinde extinguat in offenso Jus ad odium, & vindictam adversùs offensorem: sicuti illa dicitur Restitutio adæquata, quæ extinguit debitum. Indubitatum est, quòd si mortale supponatur gravitatis infinitæ, nulla pura creatura poterit condignam satisfactionem exhibere pro mortali; atque adeò ad condignè satisfaciendum pro mortali necessaria fuisset Incarnatio; Ratio est, quia quælibet satisfactio præstita à pura creatura utpote finita, est incommensurabilis cum offensa Dei infinita. Si verò supponatur mortale esse gravitatis finitæ, procedit quæstio, Utrùm necessaria fuerit Incarnatio ad condignè satisfaciendum, an verò possit etiam Justus, vel Beatissima Virgo condignam hanc satisfactionem exhibere? Deinde quærendum: Num fuerit etiam necessaria Incarnatio ad condignè merendum peccatori gratiam remissivam peccati? Tertiò, an re verâ mortale sit gravitatis Infinitæ?

ARTICULUS I.

An possit Justus condignè satisfacere pro mortali, si supponatur gravitatis finitæ?

11 NOtat D.Thom. *qu. 1. a. 2. ad 2.* Satisfactionem dupliciter posse esse adæquatam: Primo, si sit perfecta secundùm se, & ex valore ejus, quod retribuitur pro offensa; sicuti est in debito reali restitutio, quæ adæquet debitum: Secundò, si sit sufficiens ex acceptatione ejus, cui satisfit, ut si pro debito 100. aureorum creditor contentus sit gemmâ valente 10. aureis. In hoc tantùm

tùm secundo sensu Scot. Gabr. & alii apud Martin. *disp. 2. sect. 6.* docent, potuisse puram creaturam satisfacere ad æqualitatem pro mortali. Imò Mastrius *disp. 4. q. 5.* expressè docet, nunquam fuisse de mente Scoti, quòd possit pura creatura condignè satisfacere, hoc est juxta primum sensum, quidquid Scotistæ doceant. Communissimè etiam Theologi, & PP. idem docent apud Suar. dis. 4. sect. 2. Lugo d. 5. dicit enim Athan. Or. 2. contra Aritn. *Si Dominus homo factus non fuisset, nunquam nos à peccatis vindicati resurrexissemus* : Et D. Basil. in illud Ps. 48. *Frater non redimit, redimit homo*; addit : *Non nudus homo, sed homo Deus Jesus Christus, quia nullus alius poterat condignum offerre pretium.* Verùm in assignanda ratione hujus communissimæ doctrinæ variant Theologi.

III. Dico equidem: etiam transmisso, quòd peccatum sit finitæ gravitatis, non potest Justus condignè satisfacere pro mortali. Ità communiter contra nonnullos apud Gonet. citantes pro se Scot. Palud. Duran. Richar. & contra alios Recentiores putantes, quòd si Justus afficiatur gratiâ importante donationem, & appropriationem Spiritûs Sancti, juxta sententiam Lessii, & Petavii, quam explicavimus in de Gratia, possit condignè pro mortali alieno satisfacere.

Prob. Conclusio. Ratione, quam tradit Angelicus, & promovet Suar. *d. 4. sect. 7.* (quamvis illam impugnet Gonet. *d. 4.*) videlicet ex diversitate ordinis inter offensam Divinam, & satisfactionem creatam. Impossibile est ea, quæ sunt in ordine diverso, invicem coæquari; sed mortale, (quamvìs esset gravitatis finitæ) & satisfactio puræ creaturæ sunt in ordine diverso; ergo non possunt coæquari, hoc est non potest in morali æstimatione esse tanti valoris in linea honorationis satisfactio puræ creaturæ, quanti ponderis est in linea dehonorationis offensa erga Deum; atque adeò non potest Justus condignè satisfacere pro mortali. Major est certa, & constat inductione; infinita enim venialia coæquari non possunt cum uno mortali ob ordinis diversitatem; sicut neque infinitæ operationes meritoriæ naturales cum uno actu supernaturali, ut proinde non possint operationes naturales etiamsi crescant in infinitum, mereri, ne de congruo quidem, unum gradum Gratiæ: similiter infinita corpora non possunt coæquari cum uno

Angelo, nec infinita accidentia cum una substantia, nec infiniti argentei cum uno aureo in ea ratione, in qua diversificantur substantialiter, quamvis multi argentei in ratione pretii, in qua conveniunt cum aureis, coæquari possint cum uno aureo, quia scilicet ratio pretii in utroque metallo habetur à voluntate Principis ordinantis Monetam ad eundem finem.

Prob. itaque min. Quia, ut notat Philosophus 5. *Eth.* & D. Th. *disp.* 1. *q.* 2. offensa eò est gravior, quò dignior est Persona offensa, & satisfactio, seu submissio eò est præstantior, quò dignior est Persona satisfaciens; ergo in æstimatione morali peccatum reponitur in ordine Divino, & summo, in quo est Deus offensus, satisfactio verò creaturæ, etiamsi affectæ gratiâ sanctificante, reponitur in ordine creato, & infimo, in quo est creatura satisfaciens, atque adeò in æstimatione morali coæquari non possunt: Cùm enim satisfactio sit quidam honor exhibitus ab offensore submittente se offenso ad compensandam dehonorationem, & injuriam illi factam, quâ voluit illum sibi subjicere; idcircò in eo ordine debet esse dignitas Personæ satisfacientis, in quo est dignitas Personæ offensæ, ut possint in æstimatione morali gravitas offensæ, & valor satisfactionis coæquari: & propterea sola satisfactio Christi Domini utpote Personæ infinitè dignæ exhibita pro peccatore coæquari potest gravitati mortalis, quod est offensa Personæ dignitatis etiam infinitæ.

Neque obstat, quòd offensa irrogata Deo supponatur finitæ gravitatis, adeò ut dignitas infinita Dei offensi non descendat secundùm se totam ad gravificandam offensam, sed pro mensura cognitionis magis vel minus claræ, quâ Deus cognoscitur, cùm gravior sit offensa, si clarius Deus cognoscatur. Nam cùm hoc etiam stat, quòd offensa Divina sit in ordine supremo, & divinò, non solùm terminativè, & extrinsecè, sicut est actus amoris Dei, sed etiam moraliter, quatenus in morali æstimatione, si minus mensuratur Arithmeticè offensa à dignitate Personæ offensæ, saltem in eo ordine reponitur, ergo cùm satisfactio creaturæ non reponatur in eodem ordine summo, sed in infimo creato, non possunt moraliter coæquari: Neque enim sufficit ad condignam satisfactionem pro mortali, quòd satisfactio dicat ordinem ad Deum, tamquam ad terminum extrinsecum, sicut mor-

mortale dicit ordinem ad eundem Deum: Hinc enim sequeretur, quòd etiam actus Amoris Dei naturalis posset esse condigna satisfactio pro mortali, quod nemo somniavit: Non enim plenè satisfacit amando Deum, qui Deum offendit; sicut Plebejus, qui Regem offendit, non plenè satisfacit, amando Regem: & ratio à priori est, quia satisfactio mensuratur à dignitate Personæ satisfacientis & injuria à dignitate Personæ offensæ, ut diximus ex Angelico.

Confirm. itaque Conclusio. Quia, si sufficeret, quòd Persona satisfaciens pro mortali dicat respectum ad Deum tamquam filius Dei adoptivus, sequeretur, quòd etiam homo carens gratiâ habituali posset condignè pro mortali satisfacere, per hoc, quòd sit servus Dei, & creatura Dei, & sic dicens etiam respectum ad Deum: sequela non admittitur, ergo nec id, unde sequitur. Hinc communiter docent, quòd neque satisfactio præstita à Deipara sit condigna pro mortali, quia per illam non submittitur Persona Divina, prout requiritur ad compensandam offensam divinam.

IV. Hinc sequitur, quòd etiam transmissâ possibilitate gratiæ importantis donationem Spiritûs Sancti, juxta sententiam laudatam Lessii, adhuc satisfactio præstita ab homine habente appropriatum sibi Spiritum Sanctum, non erit condigna pro mortali; quandoquidem etiam isthæc satisfactio esset præstita à Filio Dei adoptivo, atque adeò à creatura: ergo non pertingeret ad ordinem divinum, in quo est offensa. Verum quidem est, quòd filiatio Dei adoptiva per donationem Spiritûs sancti in suo esse reali sit altioris ordinis, quàm Gratia, quæ de facto datur importans participationem Naturæ Divinæ tantùm similitudinariè; Nihilominus in utroque casu satisfactio esset puræ creaturæ, atque adeò in ordine creato, & infimo, unde non posset coæquari cum offensa divina, quæ est in ordine summo.

Neque dicas, quòd si peccatum sit gravitatis finitæ, sicut finitè descendit Deus ad gravificandam offensam juxta mensuram cognitionis, ità finitè descendit Persona Spiritûs Sancti ad dignificationem satisfactionis Justi, juxta mensuram donationis Spiritûs Sancti; ergo satisfactio, & offensa possunt coæquari.

Nam contra est quia quamvìs coæquari possint in intensione cognitio, quæ mensurat gravitatem offensæ, &

donatio Spiritûs Sancti, quæ mensurat valorem satisfactionis (sicut coæquari possunt in intensione v. gr. actûs supernaturalis & naturalis) semper tamen est in diverso ordine offensa, & satisfactio; offensa enim est divina, quia Deus offenditur, satisfactio verò non est divina, quia non satisfacit Spiritus Sanctus, sed satisfacit Justus habens sibi appropriatum Spiritum Sanctum; ergo sicut satisfactio Deiparæ licèt dignificatæ à Deo veniente in obliquo non coæquatur offensæ divinæ, quia Mater Dei, non Deus satisfacit; ità satisfactio Justi licèt dignificati à Spiritu Sancto veniente in obliquo non coæquatur offensæ divinæ, quia homo habens Spiritum Sanctum, non verò ipse Spiritus Sanctus satisfacit. Quod explicatur exemplo Oratoris Regii, qui si nomine proprio satisfaciat pro offensa regia, non satisfacit ad æqualitatem, quia quamvis ejus satisfactio dignificetur moraliter à dignitate Regia veniente in obliquo: tamen non est Rex, qui satisfacit, sed Orator Regis nomine proprio. Quòd si satisfaciat nomine Regis, tunc satisfactio erit Regia perinde ac si ipse Rex immediatè se submitteret, & tunc coæquaretur offensæ Regiæ talis satisfactio.

V. *Objic.* 1. Potest Plebejus condignè satisfacere pro injuria irrogata Regi, si v. gr. ad conservandam Regi vitam & Regnum, exponat se millies discrimini vitæ, ergo poterit etiam creatura justa satisfacere pro offensa irrogata Deo, si multiplicet in immensum suas satisfactiones. Antecedens videtur certum, quia in morali æstimatione offensa Regia potest compensari illis submissionibus. *Consequentia probatur*, quia si supponatur peccatum esse gravitatis finitæ, poterit multiplicatione satisfactionum in morali æstimatione coæquari.

Confirm. Offensa Deo irrogata supponitur gravitatis finitæ, ergo non exigit satisfactionem infinitam, sed finitam, ergo possunt adeò multiplicari satisfactiones puræ creaturæ, ut illam adæquent.

Resp. 1. Argumentum probare, quòd etiam per actus naturales possit peccator satisfacere pro peccato proprio si satisfactiones multiplicet. Directè, multi negant antecedens, putantes esse in diverso ordine offensam Regiam, ac satisfactionem Plebeji; unde quamvis congruum videatur, quòd Rex positis innumeris submissionibus Plebeji odium deponat, & liberaliter condonet, non putant tamen ad id teneri.

Equi-

Equidem transmisso antecedente cum Haunol. *Nego conseq.* Disparitas est, quia dignitas Regia est finita, & accidentalis, & ideò compensabilis ab ingentibus Plebeji submissionibus, dignitas verò Divina est infinita, & essentialis, & ideò Dei offensa incompensabilis est à satisfactione, quæ non sit infinita. Per hoc, quòd dignitas Regia sit accidentalis & finita, potest Rex aliquando indigere Plebejo, ut ejus ope Regiâ dignitas sibi conservetur, & ideò in morali æstimatione tanti fit offensa Regia, quâ Plebejus vult dignitatem Regiam deprimere, quanti fit satisfactio, quâ eadem dignitas Regia labens fulcitur: At dignitas Divina est essentialis, unde nunquam potest Deus indigere ope creaturæ, ut sibi ea dignitas conservetur, atque adeò quidquid præstet creatura erga Deum, nunquam tantì fit, quantì offensa Divina.

Ratio à priori est, quia in morali æstimatione magna utilitas æquiparatur honori; unde aptè matrimonium initur inter maritum divitem, & uxorem nobilem: ergo si Rex offensus hanc utilitatem habeat à Plebejo, quòd ejus ope retineat dignitatem Regiam cæteroqui labentem, poterit hæc satisfactio in morali æstimatione æquiparari dehonorationi per offensam irrogatæ: Cùm autem Deus nullam habere possit utilitatem à creatura, nunquam poterit ejus dehonoratio per quamcunque submissionem creaturæ compensari. Et ratio ulterior est, quia submissio nihil est aliud, quàm itio in inferiorem locum ad compensandam offensam, ut accidit, cùm quis osculatur pedes offensi; At creatura semper est in infimo loco respectu Dei; atque adeò sicut Plebejus, qui Pontificem offendit, non habet vim compensandi offensam, osculando pedes Pontificis, quia Plebejus relatè ad Pontificem est in humili loco; ità à fortiori quæcunque submissio puræ creaturæ facta erga Deum, in æstimatione morali nullum pondus habet ad compensandam offensam, quia creatura est in infimo loco relatè ad Deum.

Ad Confirm. *Dist. conseq.* Offensa divina si supponatur esse gravitatis finitæ non exigit satisfactionem infinitam per se, *concedo*; per accidens, *nego consequentiam.* Finitum per se non nisi finito coæquatur, & ideò offensa finita secundùm se non nisi satisfactioni finitæ adæquatur; quia tamen satisfactio æqualis positivè pro

mortali repugnat; & solùm dari potest satisfactio Christi Domini superabundans, & æqualis solùm negativè, hoc est non minor, ideò per accidens requiritur satisfactio infinita ad condignè satisfaciendum pro mortali.

VI. *Objic.* 2. Si mortale ratione Personæ offensæ infinitæ esset in superiori ordine ad quamcunque satisfactionem creaturæ, esset pariter in superiori ordine veniale, sequela communiter non admittitur, quia de ratione offensæ levis inter amicos est, quòd facilè condonetur, & quòd possit de facili dari pro ea condigna satisfactio, ergo mortale non est in superiori ordine ad quamcunque satisfactionem creaturæ. *Prob. sequela*: Ideò mortale esset in superiori ordine, quia offensa in eo ordine, & gradu reponitur, in quo est dignitas Personæ offensæ, satisfactio verò in eo ordine, in quo est dignitas Personæ satisfacientis sed hoc probat etiam veniale esse superioris ordinis ad quamcunque satisfactionem creaturæ; ergo.

Resp. Cum communi contra Petrum Soto, Rhodes, & alios apud Gody *de Incarn. qu.* 1. *nu.* 61. *Nego sequelam*, ad probationem dico cum Amic. *d.* 5. *n.* 201. Peccatum veniale non esse offensam Dei strictè dictam, quâ scilicet Deus contemnatur, & rescindatur ejus amicitia, quandoquidem per infinita venialia, ne unus quidem gradus gratiæ diminuitur; sed esse offensam Dei analogicè, quatenus macula peccati venialis purissimos Dei oculos offendit, & per veniale fervor charitatis negligitur. Hinc veniale non reponitur in ordine divino, nec ejus gravitas mensuratur à dignitate Dei, cujus voluntas non contemnitur, sed à bono creato, seu à fervore charitatis, qui solùm contemnitur per veniale. Quare sicut satisfactio Justi, vel Deiparæ non est in ordine Divino, quia non mensuratur à dignitate Divina, quæ venit tantùm in obliquo, non in recto, quatenus non Deus, sed filius adoptivus, vel Mater Dei satisfacit; ità offensa venialis non est in ordine Divino, quia non mensuratur à dignitate Divina, quæ venit tantùm in obliquo, quatenus non offenditur rigorosè Deus, sed fervor amicitiæ erga Deum. Hinc mortale dicitur tollere à Deo rationem ultimi finis, atque affectivè Deum destruere, ejúsque amicitiam contemnere; secùs verò veniale; quamvis utrumque sit verè peccatum, seu contra voluntatem Dei; definitur enim ex Aug.

Aug. peccatum. *Dictum, factum, concupitum contra legem æternam Dei.*

Hinc fit quod quia veniale in statu elevationis est contemptus fervoris gratiæ supernaturalis, ideò in statu elevationis non potest haberi condigna satisfactio pro veniali, nisi per actum supernaturalem, quia satisfactio debet esse in eo ordine, in quo est id, quod contemnitur, quia verò in pura natura peccatum veniale non esset contemptus fervoris gratiæ supernaturalis, sed rectæ dispositionis naturalis ad assequendum ultimum finem, ideò in pura natura, ut notat Amic. haberi posset condigna satisfactio pro veniali per amorem Dei naturalem. Quamvis etiam requiratur acceptatio Dei in utroque statu, ut optimè ostendit Mart. Perez *d. 10.* de Pœn. *sect. 4.* quia nostræ operationes sunt Deo debitæ independenter à culpa præterita, multis aliis titulis, unde librum est Deo eas in satisfactionem pro peccatis acceptare, vel non acceptare.

VII. *Objic.* 3. Potest unus aureus in morali æstimatione, & quoad pretium coæquari multis argenteis, sic etiam visio beatifica collata pro uno instanti compensatur æternâ beatitudine naturali, adeò ut mallet quis beatitudinem naturalem in æternum, quam pro uno instanti Deum videre, & deinde carere omni bono: Sic mallet quis visionem beatam in perpetuum, quàm pro uno tantùm instanti unionem hypostaticam, ergo quæ sunt ordinis diversi, possunt moraliter coæquari, atque adeò diversitas ordinis inter mortale, & satisfactionem creatam non obstat, quo minùs possint in morali æstimatione æquiparari.

Confirm. Saltem juxta sententiam Vasq. docentis, actum contritionis, vel charitatis supernaturalis formaliter justificare, potest homo per contritionem satisfacere condignè pro mortali, aliter contritio non esset forma justificans deletiva mortalis; Nam mortale vel expungitur per condonationem, vel per condignam satisfactionem: contritio non est condonatio, ergo est condigna satisfactio.

Resp. Ea, quæ sunt ordinis diversi coæquari posse solùm in iis, in quibus conveniunt, & ideò argentum, & aurum, quæ in ratione physicâ coæquari non possunt, æquiparari possunt in ratione pretii, in qua conveniunt, seu in ordine ad utilitatem, quam potest quis percipere

ex permutatione monetæ cum mercibus, juxta ordinationem Principis; Sic Beatitudo supernaturalis instantanea, quæ non potest intrinsecè coæquari cum beatitudine naturali æterna, potest cum eadem coæquari in ordine ad perficiendum subjectum rationale, in quo ambæ conveniunt, adeò ut fortè magis perficiatur subjectum à Beatitudine naturali æterna, quàm à supernaturali instantanea, unde illa huic præferatur; idemque dicas de unione instantanea hypostatica relatè ad beatitudinem supernaturalem æternam, at inhonoratio, & displicentia, quam habet Deus ob unum mortale, coæquari non potest cum honoratione, & complacentia, quam habet de omnibus actibus possibilibus puræ creaturæ ob ordinis diversitatem, ergo nulla creatura potest condignè satisfacere pro mortali.

Ad Confirm. Diximus in de gratia, contritionem, & dilectionem Dei supernaturalem non esse de facto formam justificantem. Sed transmisso, quòd justificet formaliter, & sit incompossibilis cum peccato, non per hoc sequitur quod sit condigna satisfactio, quamvìs enim posset de se formaliter extinguere peccatum, seu reatum odii Divini, & pœnæ æternæ, adhuc posset relinquere debitum ad non tot, quin plura obsequia exigenda à Deo propter peccatum; eo modo, quo in Sacramento Pœnitentiæ, quamvìs per gratiam formaliter remittatur peccatum, adhuc sæpè remanet reatus pœnæ temporalis; unde stare potest quòd contritio sit forma justificans, & non sit satisfactio condigna.

VIII. *Objic.* 4. Dignitas Personæ offensæ infinita non impedit, quo minùs possit pura creatura condignè satisfacere pro mortali; ergo: *Prob. antec.* Si Plebejus furetur à Rege mille aureos, satisfacit adæquatè, si eos reddat, non obstante dignitate Regiâ offensò, ergo pariter si quis mortaliter peccet, tollendo à Deo debitum honorem, adæquate satisfacit ponendo honorationem debitam, quam abstulit.

Confirm. Plebejus, & Nobilis eandem legem transgredientes eodem modo offendunt legislatorem humanum, & eodem modo satisfaciunt, si statutam pœnam solvant, ergo de materiali se habet dignitas Personæ satisfacientis ad condigne satisfaciendum pro mortali, si ponatur quidquid per peccatum à Deo sublatum est, nempe honoratio debita.

Resp. Nego antec. ad probationem satisfactio, & restitutio conveniunt in hoc, quòd utraque sit *Redditio æquivalentis*, differunt tamen quia Restitutio præsupponit offensam realem, hoc est circa res, seu bona Personæ, & respicit æqualitatem inter damnum illatum, & bonum, quo idem damnum compensatur, propterea Restitutio fieri potest à quacunque Persona cujuscunque dignitatis sit; satisfactio verò præsupponit offensam Personalem, seu inhonorationem Personæ & per se respicit æqualitatem inter dignitatem Personæ offensæ, & satisfacientis, unde offensa Personalis irrogata Regi à Plebejo non potest à Plebejo compensari, nisi fortè ratione magnæ utilitatis, quam Regi afferret. Hinc fit, quòd furtum sit levius, si sit contra Personam locupletiorem, offensa sit gravior, si sit contra Personam digniorem, quia illud fert damnum minus, hæc fert injuriam graviorem. Quod docuit Philosophus 5. Eth. dicens: *Si is, qui Magistratum gerit, alium percutiat, non est repercutiendus, at si quisquam eum percusserit, non solùm est repercutiendus, sed etiā supplicio afficiendus*, idq; ob dignitatē offensi

Ad Confirm. diversimodè se habet transgressor legis erga legislatorem humanum, & divinum: legislator humanus per se loquendo non offenditur à transgressore (nisi fortè lex respiciat, quæ ad dignitatem, & incolumitatem legislatoris spectant) imò sæpè eandem amicitiam cum transgressore continuat, & sine indignatione in persona repetit ab eo statutam pœnam, & ratio est quia legislator humanus suâ lege spectat tantùm, quod Resp. quiete & pacificè regatur: At transgressio legis divinæ non stat sinè contemptu legislatoris, ut proinde amicitiam rescindat, quia Deus suâ lege ordinat Creaturam rationalem ad suum ultimum finem, & habet pro fine ultimato se ipsum, & gloriam suam, propterea offenditur, si postponatur Creaturis, & in iis à peccatore finis ultimus reponatur

X. *Objic.4.* Si pura Creatura prædita esset gratiâ sanctificante infinitè intensâ, non est cur non posset satisfacere pro mortali, quod supponatur finitæ gravitatis, ergo ut priùs. Probatur antecedens, quia in tali casu, sicut offensa, eò quòd esset Personæ infinitè dignæ, sed per finitam cognitionem applicatæ offendenti, esset in ordine summa, sed finitæ gravitatis; ità satisfactio, eò quòd esset personæ habentis gratiam justificantem, atque adeò par-

participantem naturam divinam, sed finito modo, erit pariter summa in ordine, & finiti valoris, ergo æquipararentur offensa & satisfactio. Neque obstat quod Persona offensa sit Deus, & Persona satisfaciens sit Persona Creata participans solùm per gratiam divinam naturam. Nam ad condignam satisfactionem non requiritur, quod æquiparentur Persona offensa, & Persona satisfaciens (aliter non posset Plebejus in nullo casu satisfacere pro offensa irrogata Regi, quod communius non admittitur, ut dictum est in responsione ad primam objectionem) sed solùm requiritur, quod in æstimatione morali æquiparentur injuria, & satisfactio, atque adeò tanti fiat in linea dehonorationis offensa, quanti æstimatur in linea honorationis & submissionis satisfactio, per hoc enim, quod offensa irrogata Deo sit offensa Personæ divinæ finito modo applicatæ per cognitionem finitam, videtur sufficienter coæquari cum satisfactione, quæ procedit à Persona participante naturam divinam in gradu infinitè intenso per Gratiam, ergo.

Resp. Argumentum probare nimis; probat enim quod Creatura affecta uno tantùm gradu gratiæ possit condignè satisfacere pro mortali, eò quòd etiam per unum gradum gratiæ participat naturam divinam, quatenus gratia est divinæ naturæ participatio. Directè dico non æquiparari in æstimatione morali injuriam irrogatam Personæ divinæ cum satisfactione quæ procedat à Persona Creata, etiamsi affecta gratia infinitè intensa, eò quòd injuria illa reponatur in ordine divino, & satisfactio ista in ordine creato, qui ordines ob summam eorum distantiam nunquam possunt æquiparari in æstimatione morali. Et sanè infinitè satisfactiones, quæ procedunt ab infinitis creaturis denudatis gratiâ sanctificante, etiam per Adversarios non satisfaciunt condignè pro mortali; ergo neque si sint præditæ gratiâ sanctificante utut infinita, eò quòd pariter ista infinitas continetur intra fines ordinis creati incomparabiliter distantis ab ordine divino. Nec facit quod gratia sit Naturæ divinæ participatio. Nam licèt Persona affecta hâc gratiâ dicatur participare naturam divinam, non proinde fit, quod satisfactio præstita ab hac persona sit satisfactio ullatenus divina, ità ut Deus veniat in recto ad satisfaciendum, sicut offensa irrogata Deo est verè divina, quatenus Deus in recto veniens est offensus. Aliter

crea-

creatura amans Deum amore naturali infinitè intenso deberet etiam posse satisfacere condignè pro mortali, quia satisfactio hujus creaturæ etiam dignificatur ab amore Dei, atque adeò à Deo veniente in obliquo ad dignificandam hanc satisfactionem.

Objic. ult. quantùm crescit offensa divina ex dignitate Personæ offensæ, tantùm decrescit ex ignobilitate objecti, quòd respicit, videlicet, boni creati delectabilis, quòd præfertur honesto, contra verò satisfactio creaturæ quantùm decrescit ex vilitate Personæ satisfacientis, tantùm crescit ex dignitate objecti, nempe Dei, qui est objectum satisfactionis, ergo potest compensari offensa, quæ respicit Personam infinitam, & objectum finitum, cum satisfactione, quæ respicit Personam finitam, & objectum infinitum.

Resp. 1. Hoc probare, quod etiam sine gratia sanctificante possit homo satisfacere pro mortali: deinde probat, quod etiam offensa illata Regi à Plebejo possit compensari per quodcunque obsequium præstitum Regi ab eodem Plebejo. Tertiò dico, offensam crescere moraliter ex dignitate Personæ, & decrescere physicè ex ignobilitate objecti, sicut etiam satisfactio ex vilitate Personæ decrescit moraliter, & crescit solùm physicè ex præstantia objecti: propterea offensa, & satisfactio moraliter sunt in ordine diverso, & ideò moraliter inadæquabiles, solùm autem proportio moralis attendenda est inter offensam, & satisfactionem, unde quamvis physicè ratione objecti præstet offensa divina satisfactioni creatæ, non ideò possunt coæquari.

ARTICULUS II.

An possit Justus Mereri saltem de Condigno Peccatori Gratiam remissivam Peccati.

X. Diximus in de Merito, satisfactionem condignam in eo differre à merito condigno, quod satisfactio condigna dicat æqualitatem arithmeticam cum offensa, qualis est v. gr. inter pretium, & mercem, meritum verò condignum dicat solùm æqualitatem geometricam cum præmio, qualis est v. gr. inter semen, & fructum maximum, siquidem quò major est Munificentia præmiantis, eò majus præmium est condignum eidem me-

meritò; propterea actus nostri supernaturales, licèt finiti, possunt de condigno mereri gloriam æternam. Diximus etiam quod in alia Providentia possit justus mereri de condigno alteri immuni à peccato gratiam sanctificantem, sicut enim potest Justus in præsenti Providentia mereri sibi de condigno augmentum Gratiæ, ità potest in alia Providentia mereri eamdem gratiam aliis saltem in gradu remissiori.

Quærimus nunc, Utrum justus impotens de condigno satisfacere pro mortali, possit saltem mereri de condigno in alia providentia alteri peccatori gratiam remissivam peccati; An verò necessaria fuerit Incarnatio sicut ad satisfaciendum pro mortali, ità etiam ad merendam condignè remissionem peccati.

Supponimus hic ex dictis in de Gratia, præter gratiam præsentis ordinis essentialiter incompossibilem cum peccato, atque adeo formaliter justificantem, & sanctificantem, dari posse in alio ordine gratiam habitualem, quæ pariter sit Natura supernaturalis, seu radix habituum supernaturalium, non tamen habeat incompossibilitatem cum mortali, nec formaliter justificet; sicut de facto habitus supernaturales Fidei, & spei compossibiles sunt cum mortali, nec justificant. Quo posito, præsens Quæstio procedit de gratia præsentis ordinis.

XI. Certum autem videtur, quòd possit Justus mereri de condigno peccatori gratiam alterius ordinis, quæ non sit formaliter remissiva peccati, & solùm sit prima radix habituum, & actuum supernaturalium. Ratio est, quia potest Justus mereri de condigno alteri à peccato immuni gratiam præsentis ordinis, quæ reddit hominem filium Dei adoptivum, amicum, & hæredem, & est incompossibilis cum peccato, ut ostendimus in de merito, ergo à fortiori potest Justus mereri alteri peccatori gratiam alterius ordinis jam explicatam; quandoquidem majus beneficium confertur Innocenti in pura natura, per gratiam præsentis ordinis, qua fit Filius Dei, amicus, & hæres, quam fiat peccatori per gratiam alterius ordinis, quæ non est remissiva peccati, eligibilius enim est innocenti habere illam gratiam, quàm peccatori habere istam

Neque dicas 1. quòd spectatâ indignitate subjecti, nempe peccatoris, majus beneficium sit, conferre peccatori gratiam alterius ordinis, sine remissione pec-

peccati, quam Innocenti gratiam præsentis ordinis; quia æstimatio beneficii major est, quo major est indignitas subjecti. Nam contra est 1. quia Argumentum probat quòd neque posset Justus mereri de condigno peccatori auxilia supernaturalia, aut de resurgendum, aut saltem ad ponendum actum fidei, vel misericordiæ, quod nemo dixerit. Directe dico: Tunc indignitatem subjecti augere æstimationem beneficii, ità ut beneficium coæquetur indignitati, quando per bonum, quod confertur, tollitur talis indignitas, secùs verò si non tollatur, ut accidit in Casu nostro, & ideo si peccatori conferatur auxilium supernaturale ad resurgendum, non dicitur conferri beneficium adæquans ejus indignitatem.

Neque dicas 2. Donum collatum indigno conjungi cum Amore benefactoris superante resistentiam ortam ab indignitate subjecti, quæ retardat collationem beneficii, ergo beneficium, quod confertur peccatori, per collationem gratiæ alterius ordinis, tantum est, quanta est indignitas subjecti, seu malitia peccati retardantis benefactorem à collatione beneficii, atque adeò si non potest Justus mereri peccatori remissionem peccati, nec poterit illi mereri gratiam alterius ordinis.

Nam contra est, quia hoc etiam probat, quòd neque possit justus mereri peccatori auxilium ad resurgendum, quare quamvìs ceteris paribus major sit Amor benefactoris erga indignum, quàm erga dignum, si utrique idem donum conferat, falsum tamen est, quòd quodvis donum collatum peccatori sit beneficium, quod coæquetur malitiæ peccati, & indignitati subjecti, aliter etiam collatio boni naturalis facta peccatori esset beneficium ordinis supremi, sicut est in supremo ordine peccatum, quare hoc solùm verum est, quando bonum est destructivum indignitatis subjecti, quod non habetur in casu nostro.

XII. Dico nunc: Justus non potest mereri de condigno peccatori gratiam præsentis ordinis formaliter remissivam peccati: imò nec nudam extrinsecam condonationem peccati. Ità Vasq. Lugo *d. 5. n. 144.* Maur. *q.* 50. de Gratia, P. Thyrs. Gonzal. *to. 3. d. 7.* & Alii contra Suar. *Disp. 4. sect. 7.* Ripal. *disp. 96. sect. 4.*

Ante probationem Præmitto ex D. Th. Duplex dari malum, Alterum absolutum, & negativum consistens

stensin Carentia boni debiti, ut est carentia frigoris in aqua, vel quinti digiti in manu, ignorantia in intellectu, Carentia Concursus divini exigiti in voluntate: Alterum Respectivum, & positivum, consistens in entitate positiva dissona subjecto, ut est calor relatè ad aquam, sextus digitus in manu, febris, dolor, error in intellectu, & peccatum in voluntate, quod proinde in de Gratia diximus consistere in positivo. Proportionaliter duplex etiam datur bonum; Alterum positivum consistens in entitate positiva consona alicui subjecto, ut est frigus relatè ad aquam; Alterum verò negativum consistens in ablatione mali positivi, v. gr. in ablatione erroris, febris, peccati: propterea sicut malum absolutum, seu negativum mensuratur à bono debito, unde tanta est v. gr. malitia in ignorantia, quanta est bonitas in scientia debita, & malum positivum mensuratur ab entitate positiva formæ dissonæ subjecto; unde tanta est malitia erroris, febris, peccati, quanta est entitas dissona intellectui; corpori, naturæ rationali &c. Ità pariter bonum positivum mensuratur ab entitate positiva formæ subjecto convenientis; unde tantùm bonum confertur animæ, v gr. quando ei confertur gratia, vel scientia, quanta est bonitas gratiæ, vel scientiæ. Bonum verò negativum mensuratur à malo, quod tollitur; unde tantum bonum negativum confertur intellectui, quantus est error, qui tollitur; & tantum bonum confertur animæ, quanta est malitia peccati, quod remittitur. Hoc posito.

Prob. Concl. Bonum negativum, quod confertur peccatori per gratiam remissivam peccati, imò per ipsam condonationem peccati extrinsecam, tantùm est, quanta est malitia peccati, quod tollitur; sed malitia peccati vel est infinita, vel in ordine supremo, & divino, ergo pariter bonitas negativa remissionis peccati est vel infinita, vel in ordine divino; atqui Justus non potest Condignè mereri, quæ sunt in ordine divino, putà unionem hypostaticam, sicut nec potest homo in pura natura mereri gratiam, ergo neque potest justus condignè mereri remissionem peccati alieni.

Confirm. Quamvis inter meritum condignum, & præmium non debeat intercedere proportio Arithmetica, ut inter satisfactionem, & offensam, sed geometrica, adeò ut possit meritum leve, spectata munificentia remu-

remuneratoris, condignè mereri præmium ingens, & ideò momentaneæ, & leves naturæ operationes supernaturales æternum gloriæ pondus merentur; Nihilominus non propter quodcumque meritum Creatum potest à Deo dari quodcumque præmium habens rationem præmii, & non doni; neque enim operatio meritoria naturalis potest exigere in præmium bonum supernaturale, nec operatio supernaturalis Justi potest condignè mereri unionem hypostaticam: & ratio est, quia Dei dona vilescerent, & Deus non liberalitatem, sed prodigalitatem exerceret, si tantis donis vellet hæc merita compensare, ergo pariter propter operationem justi non potest conferri peccatori in præmium condignum remissio peccati: *prob.* hæc consequentia: Ideò non potest propter operationem naturalem conferri in præmium condignum gratia supernaturalis, quia sunt in diverso ordine illud meritum, & hoc præmium: Rursus ideò non potest propter operationem Justi conferri in præmium condignum unio hypostatica, quia quamvis utrumque sit in ordine supernaturali, meritum tamen justi est in gradu infimo creato relatè ad unionem hypostaticam, quæ est in gradu summo, & divino; atque adeò carent æqualitate tum arithmetica, tum etiam geometrica, seu proportionis, atqui etiam remissio peccati est bonum negativum in ordine, & gradu divino, in quo est peccatum, quod per illam tollitur, non secùs ac unio hypostatica est bonum positivum in ordine, & gradu divino, & supremo, ergo sicut operatio justi non habet æqualitatem geometricam cum unione hypostatica, ità nec cum remissione peccati, atque adeò justus potest quidem utrumque hoc præmium mereri de congruo; non tamen de condigno.

Confirm. 2. In Physicis tanta debet esse activitas agentis, quanta est resistentia superanda in passo, v. gr si à passo tollendi sunt sex gradus frigoris, debet in Agente dari vis productiva saltem sex graduum Caloris, ut possit resistentiam frigoris superare, ergo & in moralibus ut possit tolli peccatum, quod est malum in ordine supremo, & divino resistens introductioni gratiæ, debet in Agente morali, seu in merente dari meritum, quod etiam sit in ordine divino, cujusmodi est solùm meritum Christi Domini, atque adeò solùs Christus dominus potuit de condigno mereri nobis remissionem mortalis.

XIII. *Objic.* 1. Remissio peccati solùm terminativè, & extrinsecè est in ordine divino, non secùs ac Gratia, quæ est participatio naturæ divinæ, ergo sicut potest Justus mereri in alia Providentia alteri Innocenti gratiam, ità potest peccatori mereri de condigno remissionem peccati.

Confir. si non posset Justus mereri remissionem mortalis alieni, nec posset mereri remissionem venialis proprii; Cùm utrumque sit contra voluntatem Dei, sequela non admittitur, ergo nec id unde sequitur.

Resp. Quamvis peccatum esset finitæ gravitatis, & solùm terminativè infinitum, quia tamen est offensa Dei, quæ moraliter est in ordine divino, ideò remissio peccati est bonum negativum in ordine divino: unde nullam æqualitatem habet cum merito justi, quod est in ordine creato, & ideò meritum Justi non potest ad hoc præmium se extendere: contra verò gratia collata innocenti est in eodem ordine, ac gradu, in quo est meritum justi, & ideò sicut potest Justus in præsenti providentia mereri sibi condignè augmentum gratiæ, ità potest in alia providentia mereri gratiam alteri immuni à peccato, quare transmisso antecedente, nego consequentiam, quia non eodem modò moraliter est in ordine divino remissio peccati, & gratia.

Ad Confirmationem diximus pro veniali posse justum etiam condignè satisfacere, quia non est offensa Dei strictè dicta, nec contemptus divinæ amicitiæ, sed solùm opponitur fervori Charitatis, & amicitiæ cum Deo, unde non est in ordine supremo, & divino, sicut est mortale.

XIV. *Objic.* 2. Potest justus mereri de Condigno sibi impeccabilitatem; ergo à fortiori alteri remissionem peccati. Consequentia videtur sequi, quia meritum, quod est proportionatum ad præmium majus, à fortiori est proportionatum ad minus, sed majus præmium est impeccabilitas, quàm remissio peccati, hæc enim est mera carentia peccati, illa verò est positiva impotentia ad peccandum; ergo si merito justi proportionatur impeccabilitas, à fortiori remissio peccati. Antecedens itaque probatur quia potest justus mereri de condigno sibi gloriam, ad quam consequitur impeccabilitas, ergo potest sibi mereri impeccabilitatem.

Resp. *Nego consequentiam*: ad probationem dico, quòd li-

licet materialiter sit præmium majus, & utilius impeccabilitas, quam remissio peccati; At formaliter in ratione præmii, remissio peccati est major, & moraliter æstimabilior, fert enim victoriam mali summi; unde est bonum negativum summum; sic immortalitas est quid materialiter majus & utilius, quam resurrectio mortui, hæc tamen formaliter in ratione præmii est quid æstimabilius; sic etiam utilior est peccaturo dementia, quam auxilium supernaturale inefficax, hoc tamen est præstantius; utilior etiam est famelico panis, quam aurum, hoc tamen est æstimabilius. Hinc quàmvìs possit justus condignè sibi mereri gloriam, & impeccabilitatem, non per hoc potest alteri mereri remissionem peccati, quæ suam bonitatem summam desumit à malo, quod per ipsam tollitur.

Instabis: Quia remissio peccati tollit malum summum, hoc est peccatum, ideò est summè bona negativè, ergo quia impeccabilitas impedit summum malum, nempe peccatum, erit pariter summè bona negativè, & simul positivè magis bona, quàm remissio peccati, unde tenet vis argumenti, quòd si potest justus mereri impeccabilitatem, poterit etiam remissionem peccati.

Resp. Impeccabilitatem haberi posse etiam in lapide, quin lapis carens summo malo dicatur summè bonus negativè; quare non tanti æstimatur, quod impedit malum nondum contractum, quanti ipsa mali sublatio, sic majus bonum est Cæco, vel mortuo restitutio visus, vel vitæ, quàm videnti, & viventi impotentia ad Cæcutiendum, & immortalitas, universim enim moraliter pluris æstimatur bonũ minùs, præsente contrario, quod superatur, quàm bonum majus, non præsente contrario.

XV. *Objic. 3.* ex Ripal. loc. cit. meritum Justi habet proportionem geometricam cum Gloria æterna, ergo etiam cum Remissione peccati: probatur consequentia, ideò infinita duratio Gloriæ proportionari potest merito finito Justi, quia Deus præmians est infinitus, ergo ex hoc capite potest etiã proportionari remissio peccati.

Confir. Potest Justus mereri sibi vitam æternam, ergo etiam alteri remissionem reatus pœnæ æternæ, atque adeò remissionem peccati, quod cum reatu pœnæ æternæ commensuratur.

Resp. Argumentum probare, quòd possit etiam Justus mereri unionem hypostaticam ob infinitam munificen-

tiam Dei præmiantis. In forma nego consequentiam: ad Probationem nego etiam consequentiam: disparitas est, quia Gloria, quamvìs æterna, adhuc est in eodem ordine cùm merito supernaturali justi; At remissio peccati est in ordine supremo, ut unio hypostatica.

Ad Confir. Resp. 1. per instantiam, calor ut 10. potest causare calorem ut 8. principaliter, ergo potest etiam principaliter causare ignem, qui exigit calorem ut 8. quod nemo dixerit. Quare transmisso, quòd possit Justus mereri remissionem reatus pœnæ æternæ, in hypothesi, quòd hic sit separabilis à reatu culpæ, seu odii divini, nego quòd possit etiam mereri remissionem peccati exigentis pœnam æternam; peccatum enim est in ordine supremo, & commensuratur reatui pœnæ æternæ tantùm geometricè, tanquam cum sua proprietate.

XVI. *Objic. ult.* Potuit Adam per peccatum ab eo commissum condignè mereri nobis privationem gratiæ, ergo poterit etiam Justus ita constitui caput morale hominum, ut possit condignè mereri aliis restitutionem gratiæ, & remissionem peccati, probatur consequentia: si præstantia gratiæ non impedit, quo minùs ejus privatio ceciderit sub demeritum Adæ, poterit eadem dignificare meritum justi, ut restituatur peccatori.

Confir. Quia D. Th. 3. *p. q.* 64. *ar.* 4. docet, potuisse Deum ministris suis talem plenitudinem gratiæ communicare, ut eorum meritum operaretur ad effectus sacramentorum: atqui inter effectus sacramentorum est remissio peccati: ergo potest ex D. Th dari meritum justi ad remissionem peccati.

Resp. 1. Per instantiam potuit Adam per peccatum mereri alteri etiam privationem unionis hypostaticæ, ergo potest Justus ità constitui caput morale hominum, ut possit aliis mereri unionem hypostaticam. Secundò nego consequentiam, major enim est malitia mortalis, quam bonitas actûs supernaturalis justi, & ideò plus potest demereri peccatum, quàm possit mereri actus honestus, hinc mortale independenter à liberalitate divina exigit pœnam æternam, habétque cum illa proportionem arithmeticam; actus verò bonus habet cum vita æterna solùm proportionem geometricam, ut dicemus quæstione sequenti.

Ad Confir. Angelicus ibi loquitur de merito congruo,

gruo, ut interpretatur Vasq. in tertiam Partem *disp. 135. c. 2.* quod nos admittimus tum relatè ad remissionem mortalis, tum relatè ad unionem hypostaticam.

QUÆSTIO IV.

An Peccatum sit gravitatis infinitæ.

Diximus quæstione antecedenti malitiam peccati mensurari ab honestate objecti, cui opponitur, & à circumstantiis; Injuriam verò mensurari præsertim à dignitate offensi; sicut submissio à dignitate satisfacientis. Certum autem est quòd, ut offensa Dei sit rigorosè offensa, seu peccatum mortale, requiratur plena advertentia, & libertas in peccatore, aliter nec potest esse in supremo ordine, nec infinita. Quærimus nunc, An sicut cognitio creata peccatoris, quæ est in ordine infimo, non impedit, quominùs offensa divina reponatur in ordine summo; ità nec cognitio finita impediat, quominus offensa sit gravitatis simpliciter infinitæ; eò modò, quo intensio, vel duratio, aut cognitio finita objecti in operationibus Christi domini non impedit, quominus operationes satisfactionis Christi sint valoris infiniti, seu moraliter infinitæ?

Prima sententia docet, mortale ab infinita Dei dignitate contrahere gravitatem simpliciter infinitam. Ità communiter Thomistæ apud Godoy, & Gonet. cum Cajet. Med. & ex nostris. Bernal, Conink, Martin. Hurt. Tanner. Secunda sententia vult, mortale esse finiti ponderis etiam in statera injuriæ, sed in ordine superiori ad quamcumque offensam Creatam, sicut visio Dei est in superiori ordine ad quamcumque cognitionem objecti Creati, atque adeò solùm esse infinitam terminativè, extrinsecè, & secundùm quid. Ità Scotistæ, & communius Recentiores, cùm Suar. Vasq., Lugo, Espar., Maur.

ARTICULUS I.

Stabilitur Ratione Prioristica Infinita Peccati gravitas.

I. Dico equidem cum prima sententia, Peccatum esse gravitatis simpliciter infinitæ in linea injuriæ, quamvìs quoad malitiam sit finitum. Ità videtur

aperte docere D.Th. 3. *p.* *q.* 1. *ar.* 2. ad secundum ubi habet: *Peccatum quandam infinitatem habet ex infinitate majestatis divinæ*; idcirco autem dicit, habere quandam infinitatem, quia non habet infinitatem physicam, sed solùm moralem, nec in ratione malitiæ, sed in ratione injuriæ. Similiter enim *q.* 29. de verit. *ar.* 3. dicit: meritum Christi habere *quandam infinitatem* ex circumstantia Personæ infinitæ. Prætereà 1.2. *q.* 87. *ar.* 4. absolutè dicit, peccatum esse infinitum, his verbis: *In peccato tuo sunt Aversio à bono infinito, unde ex hac parte peccatum est infinitum, & conversio ad commutabile, & finitum bonum, & ex hac parte peccatum finitum est, tum quia est finitum hujusmodi objectum, tum quia ista conversio est actus finitus.* Ecce quomodo Angelicus distinguit in peccato injuriam à malitia, & esse morale à physico.

Prob. Conclusio 1. à priori ex Philos. D. Th. & aliis communissimè; Offensa mensuratur à dignitate personæ offensæ, non secùs, ac satisfactio à dignitate satisfacientis, ergo sicut satisfactio est infinita moraliter, si dignitas Personæ sit infinita; ità pariter offensa erga Deum est infinita. Antecedens constat ex doctrina Philosophi, & ex celebri illo effato, *offensa moraliter est in offenso, sicut honor in honorante*, & sensus est, quòd sicut valor honoris, & satisfactionis desumitur à dignitate honorantis, & satisfacientis, ità gravitas offensæ à dignitate Personæ offensæ, ergo sicut satisfactio, & honor mensurantur arithmeticè, non geometricè ab ea dignitate, ità etiam offensa. Et quidem à fortiori, nam satisfactio infinita mensuratur à dignitate verbi, quod submittit se, & satisfacit solùm per communicationem ideomatum, denominativè, & in alio, nempe in natura assumpta; offensa verò mensuratur à dignitate divina, quæ offenditur in se, & formaliter, & propterea in aliqua ratione magis Deus aggravat offensam, quam valoret, & dignificet satisfactionem; quamvis ex alio Capite major sit satisfactio Christi, quàm offensa divina, quia illa est submissio, & depressio effectiva dignitatis infinitæ, offensa verò solum est affectiva depressio Dei.

II. Dices 1. Offensa divina limitatur à cognitione divina, quæ impedit, quominus infinita Dei dignitas secundùm se totam descendat ad offensam aggravandam, ergo non est gravitatis infinitæ.

Resp.

Resp. 1. Per instantias adductas, Cognitio peccatoris, quæ est in ordine creato, & infimo, non impedit, quominus offensa reponatur in ordine supremo, & divino, ergo neque quòd sit infinita. Deinde actus Christi domini quamvìs sit finitè intensus, finitè durans, sub cognitione objecti finita, adhuc infinitè dignificatur à verbo, & ea limitatio non impedit, quominus infinita verbi dignitas secundùm se totam descendat ad dignificandam infinitè Christi satisfactionem, ergo etiam in casu nostro. Directè nego offensam Dei limitari, ac mensurari moraliter à cognitione finita, & ratio est, quia ut offensa sit infinita, non requiritur quòd sit infinita cognitio, sed quòd sit infinita persona cognita, quæ offenditur, sicuti ut offensa sit Regia, non debet esse regia cognitio offendentis, sed persona offensa cognita, & ut offensa sit in supremo ordine, non debet cognitio esse in ordine supremo etiam per ipsos adversarios, sed debet esse in ordine supremo Persona offensa cognita. Et ratio à priori est, quia potest actus contrahere infinitatem, aut aliam denominationem ex una forma, esto non contrahat illam ex alia. Sicut Christi satisfactio contrahit valorem infinitum à Persona illam dignificante, & non à cognitione prævia, quæ non est infinitè intensa, nec ab ipsa intensione actus satisfacientis ut quo, cum actus humanitatis assumptæ supponantur esse finitæ intensionis.

III. Dices 2. Quo clarior est cognitio Personæ, quæ offenditur eò gravior est offensa, & si nulla sit cognitio, nulla est offensa, ergo offensa mensuratur à cognitione: contra verò satisfactio mensuratur à principio dignificante operationes, cùm operationes sint Suppositorum, nec requiritut in satisfaciente cognitio propriæ dignitatis, ut operatio dignificetur; nam quamvìs justus ignoret se esse in gratia, adhuc ejus operatio dignificatur à gratia, & de condigno meretur vitam æternam, unde dispar ratio inter offensam, & satisfactionem.

Resp. 1 Per instantiam, quo actus submissionis est intensior, vel diuturnior, vel cùm cognitione vividiore boni delectabilis, quòd contemnitur præ honesto, eo submissio, & satisfactio est major, quia tamen etiam quo dignitas satisfacientis est major, eò major est satisfactio, ideò satisfactio Christi domini non limitatur ab intensione, duratione &c. limitata actûs, sed infinitus est valor

satisfactionis tam in submissione intensa, quàm in remissa, tam in Crucifixione, quàm in genuflexione, ergo licèt verùm sit, quòd quò clarior est cognitio Personæ offensæ, eo gravior sit offensa; quia tamen cæteris paribus eò gravior est offensa, quo Persona est dignior, ideò offensa divina non limitatur à cognitione finita peccatoris.

Directè dico, verùm esse, quod secundùm se quando Persona, quæ offenditur est finita, cognitio mensuret offensam, ità ut cognitio clarior relatè ad eandem Personam reddat offensam graviorem, cum hoc tamen stat, ut etiam mensuret offensam dignitas Personæ offensæ, ità ut stante eadem claritate cognitionis, eo offensa sit gravior, quo Persona est dignior, ergo quamvis peccatum non hauriat infinitatem ex vi cognitionis finitæ, haurit tamen infinitatem ex dignitate Dei offensi: & recurrit alia instantia intercalaris; Nam per adversarios quamvis cognitio clarior reddat offensam graviorem, & si non detur plena advertentia, non dabitur offensa strictè dicta, non per hoc fit, quòd offensa divina præcisè ratione Personæ non reponatur in ordine supremo, ergo nec fit quominus sit infinita.

IV. Hinc habes, Non solùm malitiam, sed etiam injuriam de se esse majorem, si clariùs cognoscatur Persona offensa, quando hæc est dignitatis finitæ, quando verò est dignitatis infinitæ, tunc injuria est simpliciter infinita; adeò ut ex hac circumstantia cognitionis clarioris solùm crescat malitia peccati, non verò injuria, utpotè infinita. Sicut satisfactio de se est major, si actus submissivus sit intensior; quando tamen Persona satisfaciens est infinita, tunc satisfactio est simpliciter infinita, adeò ut ex hac circumstantia submissionis intensioris crescat solùm bonitas actus, non satisfactio.

Hinc etiam fit, quòd sicut operationes Christi sunt solùm inæquales ratione bonitatis, non ratione satisfactionis, ità peccata sunt inæqualia solùm in ratione malitiæ, non injuriæ: malitia enim in peccato, ut notat Godoy, respicit malum peccatoris, qui per peccatum privatur bono finito, & ideò malitia est finita; injuria verò respicit malum offensi (unde largo modo etiam injuria dicitur malitia) quatenus per injuriam offendens vult deprimere dignitatem offensi, & ideò injuria nō mensuratur ab honoratione debita offenso, sed

ab

ab ipsa offensi dignitate; Cùm autem peccator affectivè velit tollere à Deo dignitatem infinitam, nempe rationem finis ultimi, atque adeò velit irrogare Deo malum infinitum, ideò peccatum in ratione injuriæ est infinitum.

Denique infertur, quòd cognitio in peccatore sit mera conditio requisita, ut infinita Dei dignitas secundùm se totam descendat ad aggravandam offensam; sicut in Christo domino influxus physicus humanitatis in operationes Theanthricas, est conditio requisita, ut dignitas verbi transfundat infinitum valorem, propterea licèt influxus physicus possit esse major, vel minor, prout est magìs, vel minus intensus actus humanitatis, semper tamen est infinitus valor satisfactionis, & meriti.

V. Dices ultimò. Etiam visio Dei, & amor Dei sunt in ordine divino, & moraliter mensurantur à dignitate objecti, & tamen non sunt infiniti, nisi tantùm terminativè, ergo etiam peccatum.

Resp. 1. Disparitatem dandam ab Adversariis: Nam amor Dei, licet sit summus terminativè, moraliter tamen non est in ordine supremo, cùm non sit bonum morale summum; majus enim bonum est Amor Dei supernaturalis, quàm naturalis, & amor Dei elicitus à Christo, quàm à Justo; & magìs æstimabilis est unio hypostatica. Contra verò peccatum est in ordine supremo, adeò ut non possit dari malum majus ex genere suo. Directè disparitas est, quia in morali æstimatione honor est in honorante, & offensa est in offenso, juxta celebre effatum; propterea sicut honor, & satisfactio moraliter est in honorante, quamvìs respiciat honoratum, ità offensa moraliter est in offenso, quamvìs physicè sit in offendente; contra verò Amor Dei, & visio Dei non sunt moraliter in objecto divino, quandoquidem in morali æstimatione non tanti fit amor objecti, quanti objectum amatum, ubi tanti fit honor, quanti Persona honorans, & tanti fit offensio, quanti Persona offensa. Propterea Deus non solùm est objectum, & terminus offensæ, sed etiam est subjectum, & forma moralis, sicut verbum est subjectum, & forma moralis satisfactionis. Deus est subjectum morale offensæ, per hoc, quòd Deus dicatur offensus; & simul est forma moralis hujus denominationis, per hoc, quòd à Deo moraliter informatur offensa, ut satisfactio.

VI. Hinc confirm. Conclus. Nam in morali æstimatione non tanti æstimatur amor terminatus ad Deum, quanti offensa, sicut non tanti æstimatur amor Plebeji erga Regem, quanti offensa Plebeii erga Regem; nec alia potest adduci ratio, nisi quia dignitas divina, & Regia relatè ad amorem se habent ut purus terminus, ad offensam verò ut forma moralis, sicut etiam relatè ad satisfactionem: quod diximus de amore Dei, dicas de visione Dei, quamvìs enim visio à præstantia objecti hauriat aliquam moralem æstimabilitatem, at non tanti æstimatur, quanti ipsum objectum; non enim visio Regis tanti æstimatur, quanti ipsa dignitas Regia; & ideò visio Dei, quamvìs magìs æstimetur, quàm visio cujuscumque objecti creati; unde sit in ordine supremo, non per hoc tamen est moraliter infinita.

ARTICULUS II.

Roboratur idem Posterioristicè.

VII. PRobatur deinde Conclus. à posteriori: Deus ratione offensæ potest à creatura exigere quamcumque submissionem, & satisfactionem etiam cruciativam, acerbiorem, & diuturniorem in infinitum, quousque extinguatur reatus culpæ, quin unquam sit possibilis condigna satisfactio præstita à pura Creatura, etiamsi se cædat flagris, scorpionibus &c. & quamcumque submissionem doloriferam exhibeat, ergo offensa peccati mortalis est gravitatis infinitæ. Antecedens quoad primam partem patet, sicut enim offensa realis, putà furtum, trahit jus ad restitutionem, quousque extinguatur offensa Realis, ità offensa personalis trahit jus ad satisfactionem, quousque extinguatur; quoad secundam verò partem, quòd scilicet nulla Creatura possit condignè satisfacere pro mortali, supponitur ex dictis quæstione antecedenti: probatur itaque consequentia. Impossibile est causam moralem continere effectus infinitos syncategorematicè, & non esse categorematicè infinitam; sicut impossibile causam physicam non esse infinitam categorematicè, si potest producere effectus syncategorematicè infinitos; v. g. Ignis habet activitatem categorematicè infinitam, si potest producere calorem tum extensivè, tum intensivè in infinitum syncategorematicè, potest quidem ignis finitus habere superioritatem ordinis ad calo-

calorem infinitum, non potest tamen non esse infinitus, si potest causare calorem syncategorematicè infinitum, eò, quòd debeat actu infinitum hunc effectum præcontinere: atqui peccatum est causa moralis continens satisfactiones etiam cruciativas syncategorematicè infinitas tum intensivè, tum extensivè, cùm det jus ad illas exigendas; ergo peccatum est causa moralis categorematicè infinita, atque adeò gravitatis infinitæ. Ob hanc rationem Suar. *disp. 7. de peccatis sect. 3. nu. 11.* docet, Probabiliorem esse sententiam Almain. Parisiens. & Aliorum putantium, quòd mortali debeatur omnis pœna tum extensivè, tum intensivè infinita, sicut meritis Christi debetur omne præmium. Quod docent etiam Bernal. Aldrete, & alii cum Godoy. *nu.* 256. qui putat, hoc idem doceri implicitè ab omnibus, qui tenent peccatum esse gravitatis infinitæ. Verùm, quid hac in re sentiendum, dicemus art. sequenti.

Confirm. Comparando offensam Realem cum Personali: offensa realis, v.g. furtum, mensuratur arithmeticè à re, quæ surripitur: unde si quis furetur infinitos aureos, offensa ista in morali æstimatione, censetur infinitè gravis ex hoc etiam capite, quòd causet effectus morales syncategorematicè infinitos, conferendo jus ad exigendam restitutionem majorem, & majorem in infinitum; ergo pariter offensa Personalis mensuratur arithmeticè à dignitate Personæ depressa, & contempta; unde si quis contemnat infinitam Dei dignitatem, offensa ista censetur infinitè gravis, ex hoc etiam capite, quòd causet effectus morales syncategorematicè infinitos, conferendo Jus Deo ad exigendas satisfactiones majores, & diuturniores in infinitum: sicut merita Christi sunt infinita ex hoc etiam capite, quòd possint mereri quodvis præmium, & satisfacere pro culpis syncategorematicè infinitis; ut docet Clem. VI. in Extrav. *Unigenitus*, ubi habet: *timendum non est, ne abundantia peccatorum thesaurus Ecclesiæ extinguatur propter infinita merita Christi.*

Dices: Si pro veniali exhibeantur à Justo satisfactiones naturales majores, & diuturniores in infinitum, non per hoc tollitur culpa venialis, quæ unicè per satisfactiones supernaturales deleri potest, & tamen veniale non habet infinitam gravitatem, sed solùm est in superiori ordine, ergo etiam mortale.

Resp.

Resp. Nego Conseq. Disparitas est, quià licèt culpa venialis non tollatur per satisfactiones naturales utcumque cruçiativas; at Deus non potest exigere pro veniali nisi satisfactionem consentaneam pœnæ debitæ, cùm non possit punire veniale magìs ac magìs in infinitum; at pro mortali potest exigere satisfactiones majores, & diuturniores in infinitum, quippe quæ nunquam proportionantur pœnæ æternæ debitæ; ergo solùm mortale est causa moralis continens effectus syncategorematicè infinitos, unde est infinita categorematicè.

Prob. denique Concluf. Quia transmisso, quòd non possit Deus exigere à peccatore pro mortali satisfactiones doloriferas syncategorematicè infinitas, negari non potest, quòd mortali debeatur pœna æterna; ergo ut arguit Angelicus *in 2. dist. 43. q. 1. ar. 5.* peccatum est infinitæ gravitatis. *Prob. Consequentia*: Primò, quia duratio pœnæ aggravat pœnam (adeò ut pœna diuturnior æquivaleat intensiori minus duranti,) & culpam mensurat arithmeticè, quatenus quò pœna debita est diuturnior, eò culpa sit gravior, ut patet in pœna debita venialibus in purgatorio, & in humanis, ubi carcer v. g. diuturnior debetur delicto graviori; ergo si mortali debetur pœna diuturnissima, & æterna, illud erit gravissimum, & infinitum. Secundò, quia si mortali deberetur pœna infinitè intensa, sed temporanea, putà per horam, mortale esset infinitæ gravitatis; ergo à fortiori, si debeatur mortali pœna æterna, quamvìs finitè intensa, quia pœna æterna est gravior, & ineligibilior, quàm pœna infinita, & instantanea, sicut eligibilior est beatitudo finitè intensa, & æterna quàm infinitè intensa, & instantanea.

Ob hanc etiam rationem multi probabiliter colligunt, quòd mortali debeatur omnis pœna tum extensivè, tum, intensivè infinita: sicut meritis Christi debetur omne præmium, etenim quælibet pœna syncategorematicè major, & diuturnior in infinitum est eligibilior, & minor quàm sit pœna æterna; ergo si mortali debetur pœna æterna, à fortiori debetur illi pœna syncategorematicè infinita, atque adeò omnis pœna, ut dicemus in ultima objectione.

VIII. Dices 1. Etiam actus supernaturales Justi merentur de condigno vitam æternã, nec proinde sunt infiniti valoris, & meriti, ergo quamvìs mortale mereatur pœnam æternam, non proinde est infinitæ gravitatis in linea demeriti.

Resp.

Respond. nego conseq. Disparitas est, quia meritum dicit proportionem ad præmium solùm geometricam, seu spectata munificentia præmiantis; demeritum verò dicit proportionem arithmeticam cum pœna, & ideò ex infinitate pœnæ debitæ arguitur infinitas demeriti; ex infinitate verò præmii exigiti solum arguitur infinita munificentia præmiantis; meritum enim non dicit exigentiam præmii absolutam, sed respectivam, quia respicit facultatem moralem tum merentis, tum præmiantis; Cùm ità debeat se habere merens ad meritum; sicut se habet præmians ad præmium, ut quantùm de bonis suis spoliat se merens ponendo meritum, tantùm spoliet se bonis suis præmians conferendo præmium: propterea idem meritum majus præmium exigit à præmiante opulentiore; ut propterea Alexander ei, cui ob leve obsequium concesserat ingens præmium, dixerit: *Non quæro, quid te oporteat accipere, sed quid me dare.* Hoc etiam communiter docent PP. apud Conink. Hurt. Rip. d. 16. sect. 4. Basilius in Psal. 114 dicit: *Vita æterna non secundùm meritum operum reddenda est*, (id est secundùm meritum absolutè condignum spectatâ tantùm ipsorum Naturâ) *sed secundùm gratiam munifici Dei.* Similiter loquuntur Aug. Hil. Athan. & Concil. Senonense Decr. 16. hæc habet: *Faciet tandem Deus omnis misericordiæ locum unicuique juxta merita operum suorum, non absolutâ condignitate, neque enim condigna sunt passiones hujusmodi ad futuram Gloriam, sed gratuitâ magis, & liberali promissione.*

Dices 2. Ex æternitate pœnæ debitæ mortali non infertur infinita peccati gravitas, quia æternitas pœnæ non debetur culpæ ob ejus gravitatem, sed ob irreparabilitatem, seu quia non potest peccator pro illa unquam satisfacere; unde quia culpa in inferno durat in æternum, ideò æternum durat reatus pœnæ, quæ est passio culpæ, sicut si sol duraret æternum, æternum causaret lucem, quin proinde sol esset activitatis infinitæ; sic etiam in moralibus, contractus v. gr. Census, vel emphyteusis semel celebratus parit obligationem solvendi pensionem, seu Canonem, donec retractetur, quamvìs non habeat vim obligandi infinitam.

Resp. Falsum esse, quòd Culpa præcisè ob diuturnitatem non liberam mereatur pœnam diuturniorem; fingamus enim mendacio, A, deberi in purgatorio pœnam annuam; si quis post tale mendacium incidat in amentiam.

tiam, & in ea perseveret per 100 annos, & deinde moriatur, adhuc per annum puniendus est in Purgatorio, quamvis culpa duraverit 100. annis. Similiter si Deus nollet in Purgatorio remittere culpam talis mendacii, nisi post mille annos (ut posset in alia Providentia) non per hoc mereretur, nisi pœnam annuam: & ratio à priori est, quia in termino, hoc est post hanc vitam non habetur amplius novum meritum, aut demeritum; ergo in inferno ob æternam diuturnitatem culpæ non habetur demeritum ad pœnam æternam, sed præcisè ob ejus gravitatem; sicut enim calor debet esse infinitè intensus, si possit producere calorem in sphæram infinitè extensam, ità culpa est infinitè gravis, si producat moraliter pœnam in æternum Propterea D. Tho. loco citato dixit: *Debetur peccatori pœna infinita, quia tamen non potest esse infinitâ acerbitate, eò, quòd in creatura finita non potest esse qualitas infinita, ideò compensatur per durationem infinitam.* Sic Christo Domino propter unionem hypostaticam deberetur gratia habitualis infinitè intensa, quia tamen hujusmodi qualitas infinita repugnat, ideò habet gratiam finitè intensam in æternum in gradu consentaneo, ut docent communius cum D. Tho. Suar. contra Major. & Almain. apud Lugo *d. 16. sect. 6.*

Ad paritatem de sole, & contractu patet disparitas; Ideò sol (idèmque dicas de contractu) si perseveret æternum, æternum causat lucem, quamvis sit activitatis finitæ, quia Conservatio solis æquivalet novæ productioni ejusdem, vel alterius solis, cùm universim conservatio sit continuata productio: contra verò peccatum, dum perseverat citra libertatem peccatoris, non æquivalet novis, & novis peccatis; nec punitur crastina, eò, quòd perseveret usque ad Cras; nec veniale in inferno punitur æternum juxta probabiliorem sententiam, quamvis culpa venialis perseveret in æternum; propterea in Purgatorio, & in humanis diuturnitas pœnæ non mensurat diuturnitatem, sed gravitatem culpæ; ergo mortale non meretur pœnam æternam ob irreparabilitatem, & diuturnitatem æternam, sed ob infinitam gravitatem; ex eo enim, quòd sit irreparabile, solùm sequitur, quòd non possit peccator ampliùs pro illo satisfacere in inferno, non verò, quòd non possit satispati, ut dicitur probabilius de veniali in inferno, pro quo dari potest satispassio, non satisfactio.

ART.

ARTICULUS III.

Objectionibus satisfit.

IX. OBjic. 1. Si mortale esset gravitatis infinitæ, omnia mortalia essent æqualia, eandémque pœnam mererentur, ut somniabant Stoici; sequelam autem esse absurdam, constat ex illo Joan. 10. *Qui me tradidit tibi, majus peccatum habet.* Neque dicas, peccata esse inæqualia in ratione malitiæ, licèt non in ratione injuriæ. Nam magìs est injuriosus Deo contemptus formalis, quàm virtualis, & major injuria divinæ Majestati irrogatur, si clarius cognoscatur, ergo etiam in ratione injuriæ sunt inæqualia.

Confirm. Quia magìs contemnitur Deus pluribus peccatis, quàm paucioribus, ergo ratio injuriæ in mortali non consistit in indivisibili.

Resp. Peccata esse inæqualia in ratione malitiæ, esse verò simpliciter æqualia in ratione injuriæ, non secùs ac submissiones Christi Domini sunt inæquales in ratione bonitatis, in ratione verò obsequii, & satisfactionis sunt simpliciter æquales. Error Stoicorum, ut notat Godoy, *n.* 138. fuit, quòd peccata in omni ratione essent æqualia, sicut etiam virtutes. Ad id, quod additur, dico peccata in ratione injuriæ solùm secundùm quid, & spectato tantùm modo contemptûs posse esse inæqualia, non tamen simpliciter, & spectatis omnibus: injuria enim ex duplici Capite crescit, & ex modo contemptus, & ex dignitate Personæ offensæ: Contemptus formalis Dei si præcisè spectetur, gravior est contemptu virtuali, quia tamen ex dignitate Personæ infinitæ uterque contemptus haurit infinitatem, ideò uterque simpliciter, & spectatis omnibus, est æqualiter Deo injuriosus; sicut submissio Christi Domini in Crucifixione solùm secundùm quid, seu spectato tantùm modo submissionis, major est submissione ejusdem per genuflexionem; utraque tamen submissio utpotè infiniti valoris ex dignitate Personæ satisfacientis spectatis omnibus est æqualis. Sic complexum ex Deo, & Angelo simpliciter, & spectatis omnibus non est majus complexo ex Deo, & homine, quamvìs illud sit majus secundùm quid, hoc est spectato tantùm Angelo relatè ad hominem; sic etiam si dentur duæ quantitates infinitè longæ, quarum una sit bipalmaris secundùm latitudinem, altera palmaris

maris, illa est major secundùm quid, non simpliciter, cùm utraque æquivaleat corpori immenso, & eodem pacto peccatum gravius meretur graviorem pœnam solùm secundùm quid, non simpliciter, si verum est, quòd cuivis mortali omnis pœna debeatur, sicut cuivis merito Christi debetur omne præmium.

Ad Confirm. Sicut plures actiones meritoriæ Christi domini, vel plurium humanitatum assumptarum sunt magìs satisfactoriæ solùm extensivè, materialiter, & secundùm quid, non verò intensivè, formaliter, & simpliciter; ità plura peccata sunt magìs injuriosa Deo solùm extensivè, & secundùm quid; Sic in physicis plures infinitates hominum sunt quid majus solum materialiter, & extensivè, quàm una infinitas, non verò formaliter, & simpliciter.

X. *Objic.* 2. Cum Scotistis: Peccati gravitas conflatur ex finita entitate actûs, & infinita majestate Dei offensi; ergo peccati gravitas non est infinita simpliciter. *Prob. consequentia*, Quia quod conflatur ex finito, & infinito, non est infinitum simpliciter, sed secundùm quid, ut linea infinita solùm secundùm longitudinem.

Confir. Si peccatum esset infinitæ gravitatis deberet moraliter informari ab infinita Dei dignitate, atqui dignitas infinita non est forma moralis, sed purus terminus offensæ, ergo peccatum non est gravitatis infinitæ. *Prob. min.* Si dignitas divina esset forma moralis offensæ, denominatio offensæ constitueretur per hanc formam; unde Deus odio habens offensam, odio haberet se ipsum tamquam constitutivum offensæ. Cùm non possit odio haberi constitutum, quin odio habeantur constitutiva. Adde, quòd Deus magìs odio haberet se ipsum, quàm peccatum, quia propter quod unumquodque tale, & illud magìs, ergo si peccatum odio habetur à Deo propter infinitam dignitatem offensam, à fortiori ista odio haberetur.

Resp. Recurrere instantiam meritorum Christi domini, quæ in communissima sententia sunt infiniti valoris, quamvìs conflentur ex entitate finita actûs, & infinitate Personæ operantis. Quare *nego consequentiam.* Ad probat. Quando pars infinita continet eminenter, seu æquivalenter partem finitam, tunc quod conflatur ex finito, & infinito, est simpliciter infinitum, sicut complexum ex Deo, & Creatura est quid simpliciter infinitum, & linea infi-

infinita, quia æquivalet quantitati immensæ, ideò est quantitas simpliciter infinita: gravitas peccati desumpta ex dignitate Personæ, cùm sit infinita, continet æquivalenter gravitatem desumptam ex objecto, & circumstantiis, & ideò gravitas peccati est simpliciter infinita, quamvìs actus physicè sit limitatus.

Ad Confirm. *Nego min.* Ad probationem *Nego sequelam*, sicut enim Deus odio habens comestionem prohibitam, non odit prohibitionem, seu divinam legem prohibentem, à qua constituitur denominatio prohibiti; & qui amat pœnam æqualem culpæ, non amat culpam, à qua constituitur denominatio isthæc æqualis; ità Deus odio habens offensam constitutam formaliter à dignitate divina, non odit divinam dignitatem; Et ratio est, quia odit offensam denominativè non quidditativè, seu constitutivè; hoc est actum peccatoris, qui denominatur offensa, non tamen odit omnia constitutiva offensæ.

Ad id, quod additur, sicut propter prohibitionem odio habetur comestio prohibita, nec proinde magìs odio habetur lex prohibens; sicut etiam propter vinum homo est ebrius, nec proinde vinum est magìs ebrium, ità odio habetur offensa propter dignitatem personæ offensæ, nec proinde hæc magìs odio habetur. Ratio est, quia illud axioma habet locum, quando idem prædicatum convenit utrique extremo, v.gr. quia prædicatum Amabilis convenit tam medio, quàm fini, qui amat medium propter finem, à fortiori amat finem: contra verò quia prædicatum odibilis convenit comestioni prohibitæ, non tamen prohibitioni (sicut prædicatum ebrii convenit homini, non vino;) ideo non sequitur, quòd qui odit comestionem propter prohibitionem, à fortiori odio habeat ipsam prohibitionem: ità in casu nostro.

XI. *Objic.* 3. Peccatum est malum peccatori, quia privat illum bono debito, & est malum, seu injuriosum Deo, quia privat Deum bono, seu honoratione debitâ; ergo tanta est injuria irrogata Deo, quanta est honoratio illi debita; sicuti tanta est malitia peccati relatè ad peccatorem, quantùm est bonum, quo privat illum; atqui honoratio debita Deo à Creatura non est nisi finita, cùm non possit Creatura ponere honorationem infinitam, & nemo teneatur ad impossibile: ergo injuria in peccato non est, nisi finita.

Confir. Si ratione formæ teneret; hæc argumentatio; quò Persona offensa est dignior, eò gravior est offensa; ergo si Persona sit infinitæ dignitatis, offensa est infinitæ gravitatis; sequeretur, quòd etiam offensa venialis sit infinita; quia eò est gravior, quò persona leviter offensa est dignior; Sic donum à Persona infinitè digna esset infinitæ æstimabilitatis, & visio objecti infiniti esset infinita, ergo argumentum calculatorium non infert, nisi superioritatem ordinis in peccato.

Resp. Si verum esset, quòd gravitas peccati mensuretur ab honoratione debita Deo, sequeretur, quòd posset Creatura satisfacere condignè pro mortali, quia potest Creatura ponere honorationem Deo debitam, commensuratam dehonorationi positæ per peccatum; quare sicut injuria irrogata Regi moraliter non commensuratur cum honoratione debita Regi, ità injuria irrogata Deo non commensuratur cum honoratione illi debita; & ratio est, quia honor est in honorante, offensa in offenso, & ideò honor, & inhonoratio non coæquantur. Hinc injuria solùm mensuratur à dignitate offensi, & à malò, quod vult offendens illi irrogare deprimendo ejus dignitatem; unde Mortale est infinitæ gravitatis.

In forma: *transmitto primam partem antecedentis.* Quòd scilicet peccatum sit malum peccatori præcisè, quia privat illum bono debito; diximus enim in de Gratia, quòd peccati malitia non consistit in negativo, seu in carentia rectitudinis debitæ, sed in positivo malò voluntatis, sicut error in positivo malò intellectûs. *Distinguo tamen secundam partem antecedentis.* Peccatum est injuriosum Deo, præcisè quia privat honoratione debitâ, *Nego*; quia privat eâ honoratione, ponendo inhonorationem indebitam, ac deprimendo affectivè ejus dignitatem infinitam, *concedo antecedens, & nego Consequentiam.* Si peccatum ideò præcisè esset Deo injuriosum, quia privat illum honoratione debitâ, sequeretur, quòd non peccaret, qui peccat, pro quando non tenetur ponere ullam honorationem, sed posset licitè ludere, vel dormire. Quare ideo homo peccat, non solùm quia privat Deum honoratione aliquando debitâ, sed etiam quia ponit inhonorationem positivam indebitam, tollendo à Deo affectivè rationem ultimi finis, quam reponit in Creatura supra Deum amata. Hæc autem inhonoratio erga Personam

nam infinitæ dignitatis non potest non esse gravitatis infinitæ in linea injuriæ.

Ad Confirm. Argumentum illud calculatorium non tenet vi formæ, sed concludit in casu nostro vi materiæ, in qua procedit; propterea infinitatem in peccato non ostendimus vi solius argumenti calculatorii, sed ex illo communi effato: Offensa est in offenso, ut honor, & satisfactio in honorante, & satisfaciente, à quibus arithmeticè ea mensurantur: Cujus ratio à priori est, quia sicut per offensam deprimitur dignitas offensi, ità per satisfactionem deprimitur dignitas satisfacientis; unde utrobique Calculatio procedit arithmeticè, quod etiam evincit paritas offensæ Realis, quæ mensuratur à re, quæ subripitur; ergo etiam offensa personalis arithmeticè mensuratur à dignitate offensi, quæ subripitur affectivè: contra verò offensa venialis, cùm non sit rigorosè offensa, nec contemptus dignitatis leviter offensæ, non tanti æstimatur, quanti dignitas leviter offensa; sicut visio non tanti æstimatur, quanti dignitas visa, nec donum quanti dignitas donantis, & ideo hæc crescunt solùm geometricè ad dignitatis incrementum.

XII. *Objic.* 4. Si mortale esset infinitæ gravitatis, mereretur omnem pœnam tum intensivè, tum extensivè infinitam; sequela non videtur admittenda, utpote contra communissimum sensum, ergo non est gravitatis infinitæ. Major patet tum paritate meritorum Christi, quibus debetur omne præmium, tum quia infinitum in una linea, est æquivalenter infinitum simpliciter, & in omni linea. *Min. prob.* Si mortale mereretur omnem pœnam, non esset superabundans Christi satisfactio (de qua dicitur in Scripturis: *Copiosa apud eum Redemptio. Empti estis pretio magno. Non sicut delictum, ità & donum.*) Et ratio est, quia sicut peccatum meretur omnem pœnam possibilem, ità meritum Christi omne præmium; unde tam peccatum mereri posset, ne satisfactio Christi applicetur peccatori, quam meritum Christi mereri posset, ne peccatum tollatur, atque adeò invicem sepelirentur.

Neque dicas, quòd Christi satisfactio sit superabundans, quia est in ordine superiori, eò, quòd sit submissio, ac depressio effectiva dignitatis verbi; peccatum verò sit depressio Dei affectiva. Nam saltem satisfactio Christi non esset superabundans relatè ad Christicidium, quod est offensa Dei effectiva denominativè, & in natura

 assum-

assumpta, non secus ac satisfactio Christi est depressio verbi effectiva denominativè, & in natura assumpta.

Confir. 1. Si peccatum meretur omnem pœnam, meretur etiam, quòd careamus Redemptore; unde plus meruisset peccatum, quàm Christus; Nam Christus non meruit nobis se ipsum; peccatum verò meruisset nobis carentiam Christi. Secundò, peccatum mereretur, ne acceptentur à Deo merita Christi, & sic demeritum peccati prævaleret meritis Christi. Denique sequeretur, quòd peccatum, utpote malum infinitum, non posset à Deo permitti.

Resp. Mortale de facto in inferno puniri pœnâ finitè intensâ, & æternâ, ità ut finita intensio respondeat gravitati peccati finitæ in ratione malitiæ, & conversionis ad Creaturas; æternitas verò respondeat gravitati infinitæ in ratione injuriæ, & aversionis à Deo, dicitur enim Apoc. 18. *Quantùm glorificavit se, & in delitiis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum.* Utrùm autem mortale mereatur omnem pœnam etiam infinitè intensam? (quæ tamen non infligatur, vel quia, ut docet Angel. *loc. cit.* est impossibilis, vel quia juxta commune Theologorum axioma Deus ex sua benignitate semper punit citra condignum) Problema est habens utrinque graves DD. & fundamenta. Quòd mortali omnis pœna debeatur, docent expresse Lumb. Godoy, Bernal. Aldret, Almain. Parisiens. & implicitè idem docent, ut notat Godoy, quotquot cum Cajet. Medin. Alvar. & Aliis Thomist. ex Angelico docent, peccatum esse gravitatis infinitæ; Et ratio est, tum quia Deus potest exigere à peccatore quamcunque submissionem cruciativam acerbiorem, & diuturniorem in infinitum, ut diximus Art. superiori; tum etiam, quia pœna æterna peccato debita major est quâvis pœnâ finitâ in infinitum; tum intensivè, tum durativè, atque adeò si mortali debetur pœna æterna, à fortiori debetur pœna syncategorematicè infinita tum secundùm intensionem, tum secundùm durationem, atque adeò omnis pœna. Alii verò putant mortali solùm deberi pœnam æternam ob infinitam gravitatem intrinsecam, non tamen pœnam infinitè intensam; sicut meritò Justi ob infinitatem extrinsecam divinæ munificentiæ debetur de condigno gloria æterna, non infinitè intensa: sic meritis merè naturalibus Christi Domini debetur præmium infinitum naturale, non verò

præ-

præmium supernaturale, ut notat Godoy *n.79.* juxta dicta à nobis in de Merito, *q. 1. ar. 2.* Ex D. Thom. 1. 2. *d.* 109. *ar.* 7. quòd scilicet meritum, & præmium debent esse in eodem ordine; sic etiam, si Justus haberet gratiam infinitè intensam, mereri posset de condigno infinitam gloriam, non tamen unionem hypostaticam; quare licèt infinitum physicum, quod est in una linea infinitum, esset infinitum simpliciter, & in omni linea, infinitum tamen morale sicut potest esse infinitum solùm moraliter, & non physicè, ità videtur posse esse infinitum in una tantùm linea; unde peccatum, quod est infinitum solùm in ratione injuriæ, poterit mereri pœnam infinitam in una tantùm linea, nempe æternam, non verò infinitè intensam; quamvis meritum Christi, quod ex multiplici capite est infinitum, ut dicemus quæst. sequenti, mereatur præmium æternum simul, & infinitum.

XIII. Equidem primam sententiam censeo probabiliorem, quæ immeritò dicitur esse contra sensum communissimum, cùm à tot gravibus DD. doceatur, & ab ipso Suar. qui est in opposita sententia, vocetur probabilis *disp. 7. de pecc. sect. 7. n. 11.* Constat enim magìs arduum esse explicare, quòd mortale mereatur pœnam æternam, ut docet fides, quàm explicare, quòd mereatur omnem pœnam, posito, quòd mereatur æternam.

In forma: *Transmitto majorem, & nego minorem*; ad probationem dico, Christi satisfactionem esse superabundantem, quippe quæ est in ordine superiori, cùm sit depressio effectiva dignitatis divinæ, peccatum verò solùm affectiva; in morali autem æstimatione præstat una tantùm satisfactio effectiva v.g. Regis, plurimis offensis Regiis merè affectivis; quare sicut unus Angelus ob ordinis superioritatem præstat infinitis Corporibus, ità una Christi satisfactio infinitis peccatis: Neque est novum, quòd duo sint in eodem ordine divino, & tamen diversimodè in tali ordine reponantur; nam tam Deus est infinitè sanctus, quàm Christi humanitas: Deus tamen præstantiori modo participat sanctitatem infinitam per identitatem, quàm Christi humanitas per solam unionem cum illa: sic operationes Dei, & operationes humanitatis Christi longè diversam habent infinitatem, sic actus Christi naturales meritorii, & actus supernaturales diversam infinitatem habent in ratione meriti, cùm illi mereantur præmium infinitum duntaxat naturale,

isti verò omne omnino præmium, sic in humanis ab eadem dignitate Regia diversimodè informatur moraliter satisfactio Regis, & offensa Regi irrogata, ergo dignitas divina potest etiam diversimodè informare Christi satisfactionem, & offensam infinitam, adeò ut illa sit in ordine superiori, & præstet omnibus offensis. Unde fit, non posse demeritum peccati impedire, quominus satisfactiones Christi applicentur peccatori, eò, quòd peccati demeritum, utcunque sit infinitum, est tamen in ordine inferiori ad Christi merita, & satisfactiones.

Ad id, quod additur de Christicidio, dico primò satisfactionem, cæteris paribus præstare offensæ, v. g. satisfactio Regis effectiva præstat offensæ Regiæ effectivæ; atque adeò satisfactio verbi effectiva in natura assumpta præstat offensæ Dei effectivæ, quæ pariter fiat in natura assumpta, hoc est Christicidio. Quare sicut per adversarios unum mortale præstat infinitis satisfactionibus creatis ob meram ordinis superioritatem, quamvis utrisque competat infinitas solùm extrinseca, ità una Christi satisfactio præstat infinitis Christicidiis ob ordinis superioritatem, quamvìs utrisque competat infinitas intrinseca.

Deinde adverto cum Martinon. *n. 65.* quòd actus externus juxta dicta in de Merito, non addat actui interno novum meritum, aut demeritum, nisi fortè per accidens ratione novi actûs interni; propterea Christicidium de se non est magìs demeritorium, nec peccatum gravius, quàm mera voluntas interna occidendi Christum, quæ est offensa merè affectiva: contra verò in Christo Domino etiam solus actus internus, quo *tradidit semetipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo*, ut dicitur Eph. 5. est submissio verbi effectiva; cùm enim omnes actiones sint suppositorum, etiam per hunc actum internum ipsa Persona verbi humiliavit, & exinanivit semetipsam, quamvìs non formaliter, sed denominativè, & in natura assumpta. Quare quælibet Christi satisfactio, etiamsi fiat per solum actum internum, cùm sit effectiva, præstat Christicidio, quod de se non est gravius, quàm offensa Dei affectiva.

Ad 1. Confir. *Concedo*, quòd peccatum mereatur Carentiam Redemptoris; unde ex sola Dei benignitate, qui, ut dicitur Joëlis 2. *Præstabilis est super malitia*, nos redempti sumus: Concedo etiam, quòd Christus non meruerit

ruerit seipsum; At non proinde demeritum peccati prævalet meritis Christi, quandoquidem Christus semetipsum non meruit, non quia non meruit omne præmium possibile, sed quia hoc præmium erat sibi impossibile; Cùm principium meriti non cadat sub meritum; quamvìs autem seipsum non meruerit, poterat tamen mereri infinitas alias uniones hypostaticas aliis.

Ad 2. Si supponatur doctrina plurium Recentiorum cum Vadingo, quòd merita Christi exigant infrustrabiliter à Deo acceptari in ordine ad præmium, ad quod à Christo diriguntur, non sequitur, quòd peccatum merens omnem pœnam possibilem, mereri etiam debeat, quòd merita Christi non acceptentur à Deo, cùm hujusmodi pœna in hac sententia supponatur impossibilis. Quòd si supponamus cum communiori, merita Christi illud non exigere infrustrabiliter concedo, quòd peccatum mereatur, ne merita Christi acceptentur in ordine ad applicandas nobis suas satisfactiones, & quòd solùm ex divina misericordia in ordine ad hunc effectum acceptentur: Neque hinc sequitur, quòd demeritum peccati præstet meritis Christi, qui ideò non meretur, quòd infrustrabiliter sua merita acceptentur à Deo, quia sicut non potest sub meritum cadere principium meriti, ità nec acceptatio proprii meriti.

Ad ultimam recurrit paritas meritorum Christi, quæ quamvìs infinitè digna, & amabilia, non per hoc sunt necessariò amanda, & ponenda à Deo, quia habent infinitatem solùm moralem, non physicam, ergo pariter peccatum, quia habet infinitam odibilitatem, & malitiam solùm moralem, non physicam, non per hoc necessariò excluditur, quin possit à Deo permitti. Adde, quòd licèt peccatum etiam veniale, utpote malum morale, non possit amari à Deo, at permissio peccati, utpote bona, & melior, quàm ejus Carentia, relatè ad universum, non solùm potest à Deo amari, sed etiam necessitatur moraliter Deus ad illam ponendam, ut diximus quæstione 2. propter majus bonum Redemptionis, quod provenit ex culpa: adeò ut Ecclesia canat;

O felix culpa.

QUÆSTIO V.

Utrùm Satisfactio & Meritum Christi Domini fuerit Valoris infiniti, & superabundans?

I. Certum est ex Trid. *Sess. 6. c. 6.* Christum Dominum meruisse, ac pro culpis nostris satisfecisse. Indubitatum etiam est Christum de facto meruisse in actu secundo præmium finitum, & satisfecisse pro culpis finitis; Et ratio est, quia non nisi præmium finitum fuit illi à Deo promissum, & solùm pro culpis finitis omnium hominum usque ad diem Judicii futurorum ejus satisfactio fuit acceptata; constat autem ex dictis in de Merito, quòd ut possit operatio meritoria condignè mereri in actu secundo præmium aliquod, requiratur divina promissio; sicuti etiam, ut possit satisfactio extinguere culpam alienam, debet pro illa acceptari ab offenso; nemo enim tenetur, secluso pacto, aut dare præmium, aut cedere juri suo, etiam si alius offerat obsequium, vel pretium æquivalens; & à fortiori Deus, qui potest quodcunque obsequium à Creatura, & ab ipsa etiam Humanitate assumpta exigere, ut sibi debitum multis titulis. Denique certum est, quòd Christus Dominus pro omnibus omnino hominibus suas satisfactiones obtulerit, ut constat ex proscriptione ultimæ Thesis Jansenii dicentis: *Semipelagianum est, Christum pro omnibus omnino mortuum esse, aut sanguinem fudisse*; Quamvìs enim non pro omnibus fuderit sanguinem quoad efficaciam, fudit tamen quoad sufficientiam pro omnibus, atque adeò etiam pro reprobis, quatenus si per ipsos non staret, quominus sibi Sacramenta, Passionis instrumenta applicentur, etiam ipsis remitterentur peccata, & salvarentur.

Dubitatur solùm, utrùm Christi operationes fuerint infiniti valoris in actu primo tum in linea meriti, tum in linea satisfactionis, adeò ut potuerint quodvis præmium syncategorematicè infinitum condignè mereri, si promitteretur, & pro culpis syncategorematicè infinitis superabundanter satisfacere, si pro iis acceptarentur?

III. Dico equidem, operationes honestas Christi Domini fuisse in actu primo infiniti valoris ad satisfaciendũ & merendum. Ità communissimè Theol. apud Suar. *d. 4. sect. 4.* contra Duran. Med. Gabr. & contra Scotum, qui

juxta

juxta sua Principia negat operationibus meritoriis, & satisfactoriis quamcunque virtutem independenter ab acceptatione divina, & quia Deus acceptavit merita Christi relatè ad præmium finitum, ideò dicit merita Christi fuisse valoris finiti. Sed communiter Theologi docent, Acceptationem divinam, & ordinationem ad præmium non requiri ad actum primum meriti, sed ad actum secundum, unde quamvìs merita Christi in actu secundo fuerint valoris finiti, quatenus de facto finitum præmium meruerunt; Non proinde fuerunt finiti valoris in actu primo, de quo solùm est controversia.

Prob. 1. Ex scripturis. dicitur enim Cor. 6. *Empti estis pretio magno*: ergo meritum, & satisfactio Christi fuit valoris infiniti, & superabundantis pro quavis culpa. *Prob. consequentia*, quia si juxta sententiam Scoti Satisfactio Christi esset finita, quia mensuratur ab acceptatione Dei, sequeretur, quòd tantus esset ejus valor, quanta est gravitas, & multitudo culparum, pro quibus acceptatur: ergo satisfactio Christi non fuisset pretium magnum, sed æquale, cum autem sit magnum, dicendum, esse valoris infiniti, & superabundantis, cùm non habeat, unde limitetur.

Confir. Authoritate Clem. VI. in Extrav. *Unigenitus*, ubi docet, non esse timendum, quod Thesaurus satisfactionum Christi Ecclesiæ relictus exhauriatur per quantamcunque remissionem culparum, & infusionem gratiarum, quia (inquit Pontifex) *Infinita sunt Christi merita*: & inferiùs addit, Christum dominum non effudisse guttam sanguinis modicam, quæ tamen propter unionem ad verbum pro redemptione humani generis suffecisset, quod etiam docuit Ansel. *c.14.* dicens: *Potest Christi satisfactio sufficere ad solvendum pro peccatis totius mundi, plusquam in infinitum.* Quòd si valor sanguinis Christi non fuisset infinitus, sed mensuraretur ab acceptatione divina, non esset verum, quòd modica gutta sufficeret ad Redemptionem, sed requireretur integra passio, & mors Christi domini, quia juxta omnium Theologorum sententiam, integra passio, & mors fuit oblata à Christo, & à Deo acceptata in satisfactionem adæquatam. Tannerus positâ hac definitione Clem. VI. censet temerariam esse sententiam oppositam. Sed ab his censuris abstinendum; cùm Sacra Congregatio Pauli V. Jussu declararit, immunem esse à Censuris Doctrinam Scoti,

præceperitque liberorum censoribus, ne unquam typis prohiberent, quod certè constaret è Scoto depromptum. Et quamvis verum sit, quòd docet Mastrius, Scotum hac in re non recedere à sententia Communissima, cùm solum velit merita Christi fuisse finita in actu secundo, non in actu primo, adhuc à censuris abstinendum, quia Innoc. XI post propositiones illas damnatas, in virtute Sanctæ obedientiæ præcepit, ne propositiones, quæ inter Catholicos controvertuntur, ulla censura, aut nota inurantur.

III. *Prob. 2.* Conclus. iisdem rationibus, quibus ostendimus infinitam peccati gravitatem; Et primò à posteriori, quia quælibet causa continens effectus syncategorematicè infinitos, est categorematicè infinita, atqui Christi satisfactio continet effectus syncategorematicè infinitos, nempe extinctionem Reatus culparum non tot, quin plurium, ergo est valoris categorematicè infiniti. Minor patet tum ex definitione Clem. VI. tum ex communi sensu PP. & locutione Scripturarum, dicitur enim Esai. 1. *Si fuerint peccata vestra, ut coccinum, quasi nix dealbabuntur*; ubi ly, *ut coccinum* dicitur emphaticè, ut PP. interpretantur, & sit sensus, quod peccata ut ut multa, & gravia, per pœnitentiam, vi satisfactionum Christi deleantur.

Deinde ratio à priori est, quia juxta commune effatum *Actiones sunt suppositorum*, adeò ut magis tribuantur supposito operanti ut quod, quàm naturæ operanti ut quo; sic in divinis, Pater v. gr. dicitur generare, non natura divina, quamvis principium *quo*, juxta celebriorem sententiam, sit sola Natura divina, ergo actiones humanæ Christi principalius sunt Verbi, quàm Humanitatis operantis ut *quo*, & instrumentaliter: ut proinde à Dionysio appellentur Theanthricæ, seu *Dei viriles*, & à Damasc. Divinæ, seu deitate perfusæ, ergo in ordine ad merendum, & satisfaciendum illam æstimabilitatem habent, quam habet verbum principaliter operans, atque adeò infinitam. *Prob. consequentia*, quia Actio suam æstimabilitatem sumit à præcipua ejus circumstantia, quæ est circumstantia Personæ, ut proinde damnata sit à Pio V. & Greg. XIII. propositio XX. Baji dicentis: *Opera justitiæ, & temperantiæ, quæ Christus fecit, ex dignitate Personæ non traxerunt majorem valorem*, ergo, si operationes sint à Persona infinitè digna, infinitam habent æstimabilita-

ta-

tatem; Cum in morali æstimatione tan.i fiat operatio, quanti dignitas operantis.

Confirm. ex Vasq. *d. 6.* Quia idem actus physicè invariatus ex diversa circumstantia Personæ potest variari moraliter, v. gr. idem actus fidei supernaturalis, si fiat à peccatore, non est meritorius vitæ æternæ; secùs verò si à justo, ergo actus procedens à supposito divino est infinitè meritorius, & satisfactorius. *Prob. conseq.* quia quoties idem actus physicè invariatus à nova forma morali haurit novam æstimabilitatem à forma morali infinita, haurit æstimabilitatem infinitam; Nam sicut potest moraliter mutari, quin mutetur physicè, ità potest moraliter infinitari, quin physicè infinitetur.

IV. *Objic.* 1. Dignitas Verbi infinita non transfundit moraliter suam dignitatem infinitam in operationes Christi domini, cum limitetur ab unione hypostatica limitata, sicut communius docent, infinitam Dei dignitatem non descendere secundum se totam ad gravificandam Dei offensam, sed limitari à cognitione limitata, ergo operationes Christi domini non sunt dignitatis infinitæ.

Resp. Quamvìs posset Dei offensa limitari à cognitione, non per hoc valor operationis Theanthricæ limitari potest ab unione hypostatica limitata. Disparitas est, quia si supponatur mortale esse finitæ gravitatis, & non informari moraliter à Deo offenso, eo ipso offensa respicit Deum, ut terminum, & objectum, quod de se potest varias cognitiones specificare ratione diversi influxûs, & sic ratione diversæ cognitionis terminare diversos specie actus voluntatis, qui non aliam habeant infinitatem, nisi extrinsecam, & terminativam, ut cognitiones: At in casu nostro dignitas verbi satisfacientis non se habet, ut objectum, seu forma moralis extrinseca, sed ut forma moralis intrinseca, quæ nullatenus potest limitari ab unione hypostatica physicè finita, cùm enim forma identificetur adæquatè cum effectu formali, quem constituit, implicat formam esse infinitam, & effectum formalem non esse pariter infinitum.

Quòd autem dignitas verbi sit forma moralis intrinseca relatè ad operationes Christi, patet, quia in morali æstimatione, operationes sunt suppositorum, & quamvìs Verbum non influat immediatè in operationes humani-

nitatis,adhuc istæ operationes dicuntur esse Verbi principaliter operantis per voluntatem humanitatis, tamquam per aliquid physicè suum, sicut licèt solus pennicillus concurrat immediatè in picturam, & Ars, quæ est in intellectu pictoris concurrat mediatè,nobilitas,& excellentia picturæ tribuitur potius arti principaliter concurrenti, quàm pennicillo concurrenti instrumentaliter.

V. *Objic.* 2. Si operatio Christi hauriret dignitatem infinitam à Persona Verbi,sequeretur, quòd productio vermis facta à Deo, esset pariter infinitè digna ob infinitam dignitatem Dei producentis, imò ipse vermis esset infinitè dignus.

Confirm. Quia etiam somnus, & alia operatio naturalis,vel indifferens Christi domini esset infinitè digna, & infinitè meritoria,quod nemo dixerit.

Resp. Si loquamur de Decretis divinis seu de voluntate producendi vermem, proculdubio sunt infinitè digna, si verò de ipsa productione vermis, cùm ipso verme identificata,incapax est,ut denominetur sancta, & digna à sanctitate, & dignitate Dei, producentis vermem. Solùm enim actio libera, & honesta capax est hujus denominationis; productio autem vermis non est ipsa actio libera divina, sed terminus divinæ voluntatis, & ideò denominari non potest sancta, & infinitè digna intrinsecè, sed solùm extrinsecè, quatenus dicit habitudinem ad Deum producentem; sicuti in Rege voluntas equitandi habet dignitatem Regiam, Equus verò Regius non habet dignitatem Regiam, nisi extrinsecè per habitudinem ad Regem, qui illo utitur ad equitandum.

Ad Confirm. Nec operationes Christi non liberæ, ut somnus; nec operationes liberæ moraliter indifferentes, (hoc est neque honestæ,neque inhonestæ) possunt esse meritoriæ, quia ad meritum essentialiter requiritur libertas, & honestas actûs; unde solùm extrinsecè dignificantur à Verbo.

Objic. 3. Si dignitas, & Sanctitas Verbi tribueret operibus Christi valorem infinitum ad merendum, & satisfaciendum, sequeretur 1. quòd actus naturales honesti eliciti à Justo dignificarentur à gratia habituali,& essent meritorii vitæ æternæ. Secundò quòd Justus prædictus gratiâ ut 8. eliciendo actum remissum haberet meritum

ut

ut 8. unde magis mereretur actu remisso, qui habet gratiam intensam, quàm actu intenso, qui habet gratiam remissam, quod videtùr falsum, & contra illud Scripturæ. *Reddet unicuique juxta opera sua* 3. quòd vilitas, & indignitas Personæ operantis redderet operationes malas magis demeritorias; unde majus esset demeritum peccatoris scelestissimi, quàm non peccatoris, in hypothesi, quòd idem peccatum committant, quod nemo dixerit.

Resp. Nego 1. sequelam, meritum debet esse in eodem ordine, ac præmium, & ideò actus naturales tam justi, quàm ipsius Christi non exigunt præmium supernaturale. Sed transmisso quòd operationes naturales Christi possent dignificari à subsistentia divina ad meritum supernaturale, non per hoc operationes naturales justi dignificarentur à gratia habituali ad merendum præmium supernaturale. Disparitas est, quia, ut notat Amic. *n.*80. Suppositum Verbi etiam relatè ad operationes naturales Christi est Principium *quod*, & ideò illas dignificat: contra verò gratia in justo non est principium operationum naturalium, sed supernaturalium tantùm, ad quas influit per habitus supernaturales, & ideò gratia solùm actus supernaturales dignificat ad præmium supernaturale.

Ad 2. Verùm est ex D.Tho. quòd opera Justi habentis majorem gratiam, cæteris paribus, sint magis meritoria, quia gratia in ordine supernaturali tenet locum naturæ exigentis habitus infusos tamquam potentias, & proprietates; Cùm autem natura se transfudat in operationes suas, ideò pro excessu bonitatis in tali natura inducitur in operationem major æstimabilitas. Utrum autem habens gratiam v. gr. ut 8. per quemvis actum remissum mereatur augmentum gratiæ ut 8. adeò ut dignificetur arithmeticè meritum à gratia præexistente; Varia Varii apud Lugo *d.6. sect.2.* Lumb. *n.* 538. & Gonetus putant, Gratiam dignificare actum juxta conatum physicum, quem pro libito exhibet voluntas, cui subditur. Equidem transmitto, quòd habens gratiam ut 8. per actum remissum mereatur solùm v. gr. gratiam ut 4. nempe dimidium gratiæ præhabitæ, & habens gratiam ut 4. per consimilem actum mereatur augmentum gratiæ ut 2. atque adeò cum proportione solùm geometrica; Cum hoc tamen stat, quòd si justus haberet gratiam

ut

infinitam, meritum cujuscunque actus esset infinitum, quia dimidium infiniti est etiam infinitum, unde actus Christi dignificatus à Verbo est infinitè meritorius.

Ad illud Scripturæ: *Reddet unicuique juxta opera sua*, Respondet Lugo, sensum esse, quòd Deus non respiciat opera nudè sumpta, sed prout hic & nunc à gratia dignificantur ad præmium, unde eidem operi majus præmium confertur, si illud procedat ab habente gratiam intensiorem.

Ad 3. Dico, duplicem dari vilitatem in creatura, alteram essentialem, quatenus relatè ad Deum est quælibet creatura infinitè vilis, alteram accidentalem, quam habet peccator ob sua crimina: Vilitas substantialis creaturæ reddit offensam Dei infinitè gravem, non secùs ac infinita dignitas Dei offensi; Nam sicut in physicis per idem habetur profunditas, & altitudo, ità in moralibus per eandem circumstantiam habetur vilitas offendentis, & dignitas offensi, ista tamen vilitas substantialis non reddit alias operationes creaturæ infinitè viles, & indignas; Cùm vilitas ista sit quid negativum; contra verò dignitas personæ infinitæ, cùm sit quid positivum complens principium operativum, & moraliter se transfundens in operationes, reddit illas infinitè dignas.

Vilitas verò accidentalis, quam habet peccator, non reddit novum peccatum magis indignum, & demeritorium, quia non se habet, ut natura relatè ad operationes malas, gratia verò quia se habet, ut natura supernaturalis, quæ per suas potentias, hoc est per habitus infusos influit ad actus supernaturales, dignificat illos ad majus præmium. Neque dicas, quod sicut per gratiam participamus naturam divinam, ità per peccatum, naturam diaboli, juxta illud Jo. 8. *Vos ex Patre diabolo estis*; Nam diaboli natura non participatur realiter, sicut participatur natura divina per gratiam, sed metaphoricè, per hoc quòd imitemur operationes diaboli per peccatum.

VII. Ex dictis sequitur 1. In hoc differre sententiam catholicam ab hæresi Jansenii admittentis etiam sufficientiam sanguinis Christi ad omnium redemptionem; quòd Jansenius voluerit, sanguinem Christi potuisse offerri, & acceptari pro omnibus, de facto tamen non fuisse oblatum, & acceptatum pro Reprobis; sicut

ſicut non fuit oblatum, & acceptatum pro Redemptione dæmonum, quamvis enim intuitu meritorum Christi dæmonibus collata ſit gratia ſufficiens ad non peccandum, non tamen ad reſurgendum. Verùm Catholici docent, non ſolum pro Prædeſtinatis oblatam fuiſſe Christi paſſionem, ſed etiam pro Reprobis hominibus, quibus Chriſtus meruit etiam auxilia ad reſurgendum, dicente Apoſtolo: *Dedit ſemetipſum pro omnibus, ut nos redimeret ab omni iniquitate.* Hinc diximus in de Gratia, etiam Parvulis decedentibus in utero matris Deum providiſſe de remedio ad ſalutem.

Sequitur 2. Non eſſe admittendam Scotiſtarum ſententiam putantium meritum, ſicut etiam ſatisfactionem Chriſti à dignitate Perſonæ creſcere geometricè, atque adeò non eſſe ſimpliciter infinitum, ſed ſolùm in ſuperiori ordine ad omnes offenſas; Ratio eſt, quia quod continet moraliter effectus ſyncategorematicè infinitos, non ſolùm eſt in ſuperiori ordine, ſed eſt etiam categorematicè infinitum: atqui Chriſti ſatisfactio de ſe extinguit reatum culparum ſyncategorematicè infinitum, ergo eſt categorematicè infinita. Admittimus tamen ſententiam Scoti, juxta interpretationem Maſtrii, quòd meritum Chriſti in actu primò ex dignitate Perſonæ creſcat arithmeticè, quamvis enim de condigno, & in actu ſecundo meruerit præmium finitum, ob promiſſionem præmii finiti, de congruo tamen, ſeu in actu primo meritum eſt infinitum, quatenùs ſi præmium infinitum promiſſum fuiſſet, illud condignè meruiſſet, & pro infinitis culpis condignè ſatisfeciſſet, ſi pro infinitis fuiſſet oblatum,

Sequitur 3. Satisfactionem Chriſti eſſe ſuperabundantem ad omnes culpas, quamvis mortale ſit infinitæ gravitatis, ſicut in omnium ſententia eſt ſuperabundans ad peccata infinita. Ratio eſt, quia modus, quo deprimitur Verbum in ſatisfactione præſtat modo, quo deprimitur in offenſa; Cùm ſatisfactio ſit depreſſio effectiva, peccatum verò affectiva. Nec mirum, quòd duo ſint infinita, & in ordine ſupremo, atque adeò æqualia relatè ad terminum, & ſimul ſint inæqualia in modo, quo terminum participant: Sic actus charitatis Chriſti præſtat actui miſericordiæ, & actus Chriſti ſupernaturalis actui naturali, quamvis omnes ſint infinitè meritorii; ſic ſanctitas Dei præſtat ſanctitati Humanitatis Chri-

Christi quoad modum; quatenùs à Deo habetur per identitatem, ab humanitate per unionem. Et ratio à priori est, quia solùs Deus est infinitus omni modo; infinitum verò, quod moraliter tantùm participiat infinitatem, quoad modum, quo participat divinam infinitatem, est limitatum; & ideò quoad hunc modum potest crescere.

Sequitur 4. operationes Christi esse æquè dignas, sanctas, & Deo gratas, ac operationes Dei, imò, ac ipsam Personam Verbi; quamvìs non sint dignæ eodem modò; etenim Verbum est infinitè dignum, & sanctum per sanctitatem infinitam identificatam, merita verò, & ipsa Humanitas Christi, sunt infinitè digna, & sancta per eandem Verbi sanctitatem communicatam, & participatam. Unde quoad modum, quo sanctificantur, habent limitationem, non verò quoad ipsam sanctitatem.

Sequitur 5. Singulas Christi operationes fuisse æquè dignas, & meritorias in actu primo cujuslibet præmii possibilis, quamvìs in actu secundo non nisi omnes simul fuerint à Deo acceptatæ relatè ad præmium finitum, ut passim docent PP. tribuentes integræ passioni Redemptionem, juxta illud Is. 53. *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum.*

Sequitur 6. Quid dicendum si Duo Christi, alter peteret, quod Petrus moriatur & salvetur; Alter verò, quòd Petrus vivat, & habeat opportunitatem ulterius merendi. Nonnulli apud Haunol. docent ad divinam providentiam spectare, quòd duo Christi non petant contraria: Alii docent, quòd uterque in actu primo exigeret tale præmium; atque adeò solum de congruo, quin teneatur Deus illud conferre, ille tamen mereretur de condigno, cui Deus præmium promitteret, quin tamen possit Deus utrique simul Christo præmia illa opposita promittere.

Sequitur ultimò, Christum non satisfecisse ut purum hominem, nec ut purum Deum, sed ut Deum hominem, quia, ut Deus fuit Principium *quod* satisfaciens, ut homo verò fuit principium *quo*: Neque hinc sequitur, quòd idem omninò Deus sit satisfaciens, & cui satisfit; Nam Deus fuit satisfaciens solùm per operationes humanitatis: unde satisfactio fuit ad alterum, imò etiam de rigore justitiæ, ut dicemus quæst. sequenti.

VIII. Dubitatur hìc, An satisfactio & meritum Christi sint

sint infiniti valoris non solùm ratione Personæ operantis, sed etiam ratione rei oblatæ infinitæ? Negant Suar. *d. sect. 4.* Vasq. *d. 6. c. 2.* Quia licèt res oblata à Christo domino, nempe propria vita, fuerit infinitè digna, actus tamen circa tale objectum fuit infinitus, & ex modo tendendi limitatus: propterea sicut oblatio Christi domini facta à B. Virgine, & à Simeone in templo non fuit valoris infiniti, ità nec oblatio propriæ vitæ facta à Christo domino.

Affirmat Amic. *d. 6. sect. 3.* ex D. Th. *q. 48. ar. 3.* Ubi infinitatem satisfactionis Christi deducit etiam ex infinita dignitate vitæ Deo in satisfactionem oblatæ, præsertim quia PP. etiam superabundantiam satisfactionis referunt tum ad dignitatem Personæ operantis, tum ad dignitatem Rei oblatæ. Ratio ex Amico est, quia ideò operatio Christi haurit infinitum valorem à Verbo, tamquam à Principio dignificante, quia immediatè conjungitur Humanitati unitæ Verbo, & sic mediatè unitur physicè ipsi Verbo, atqui pariter eadem Christi operatio, quâ offert Patri se ipsum, suam vitam, corpus, & sanguinem, immediatè unitur huic termino oblato, nempe Humanitati, quæ physicè unitur Verbo, ergo hujusmodi operatio infinitè dignificatur tum à principio dignificante, tum à termino oblato infinito.

Confirm. Ad valorem satisfactionis, meriti, & sacrificii à Christo oblati concurrit non minus persona operans, quàm res oblata (quamvìs Persona concurrat, ut Principium quod, res verò oblata, ut terminus intrinsecè conjunctus cum eadem operatione) ergo si infinita dignitas Personæ transfundit valorem infinitum in satisfactionem, etiam transfundet dignitas infinita rei oblatæ.

Ad id, quod objicitur à Suar. & Vasq. Respondet Amicus, Tunc actum ad objectum infinitum limitari à modo tendendi, quando respicit objectum, ut purum terminum, seu, ut formam moraliter extrinsecam, non verò quando respicit illud, ut effectum moraliter operabilem, seu, ut rem offeribilem, cum qua intrinsecè conjungatur; tunc enim haurit ab eo dignitatem, tamquam à forma morali intrinseca, non secus ac à principio operativo, quia talis actus sicut conjungitur cum principio operativo, ità etiam cum termino oblato. Et per hæc patet disparitas, cur oblatio Christi facta à B.

Virgine, & à Simeone non fuerit moraliter infinita ratione rei oblatæ; quia scilicet res oblata non erat intrinsecè conjuncta cum oblatione facta à B. Virgine, sicut est conjuncta cum oblatione facta ab eodem Christo domino, sicut eim Persona operans solùm dignificat, & moraliter informat operationes sibi intrinsecè conjunctas, non verò alias, ad quas concurrit (puta si Christus physicè concurrat ad conversionem D. Pauli) ità res oblata dignificat, & moraliter informat operationem, seu oblationem sibi intrinsecè conjunctam, & cujus est effectus operabilis, non verò alias oblationes.

Dices: Oblatio pecuniæ infinitæ esset infiniti valoris, sicut etiam infinitè grave furtum infinitæ pecuniæ, ergo etiam oblatio Christi facta à B. Virgine erit infiniti valoris ratione Rei oblatæ; quinimo etiam Voluntas erogandi stipem infinitam, & voluntas furandi pecuniam infinitam, aut occidendi infinitos homines, & contemnendi omnes Creaturas, contrahunt infinitatem, non secus ac mortale, necnon & satisfactio Christi.

Resp. nego conseq. & 1. quidem, sicut per Adversar. isti actus non sunt in ordine supremo; ità nec per nos infiniti: Deinde oblatio pecuniæ infinitæ solum posset esse infinitæ æstimabilitatis ratione utilitatis infinitæ, quam afferret. & furtum infinitum esset infinitè grave ratione damni infiniti, voluntas tamen offerendi, vel tollendi pecuniam infinitam nullam habet infinitatem, nisi extrinsecam, & terminativè, quia hujusmodi voluntas de se non habet efficaciam infinitam, sicut haberet voluntas efficaciter oblativa, vel dativa pecuniæ infinitæ; similiter voluntas occidendi omnes homines, & contemnendi omnes creaturas est solùm terminativè infinita, quia in morali æstimatione, offensa plurium in confuso minoris fit, quàm offensa plurium in individuo: unde sicut per Adversarios voluntas ista non est in supremo ordine offensæ, ità nec per nos habet infinitatem. Denique oblatio Christi facta à Beata Virgine neque fuit infiniti valoris in linea obsequii, quia obsequium mensuratur à dignitate offerentis, quæ in casu nostro est finita; neque fuit infiniti valoris in ratione utilitatis, quam posset afferre tale donum infinitum, quia Christus non fuit datus B. Virgini, ut offerret, nisi ob effectum, & utilitatem finitam, ipse verò Christus utpote adæquatè sui juris

po-

poterat se ipsum offerre ob quemcunque effectum syncategorematicè infinitum, & ideò solùm oblatio Christi à se ipso facta erat infiniti valoris tum in linea obsequii, tum in ratione utilitatis, quam posset afferre hujusmodi res oblata infinita.

QUÆSTIO VI.

Utrum Christi satisfactio fuerit ex rigore Justitiæ.

I. NEgant Vasq. *d.* 7. Lugo *d.*3. Amic., Less., & Alii putantes Christi Satisfactionem quamvìs pro offensa superabundantem, deficere à rigore Justitiæ, eò quòd desint illi nonnullæ ex conditionibus requisitis, ut satisfactio sit actus justitiæ. Affirmant tamen Thomistæ apud Gonetum *d.* 4. cum Suar. *d.* 4. Haunol. *n.* 87. Martinon. *d.* 2., & Aliis communius. Nos supponentes ex dictis anno superiore possibilem esse Justitiam inter Deum, & Creaturam, inquirimus, An de facto adfuerint in Christi satisfactione omnes Conditiones ad actum rigorosæ justitiæ requisitæ, adeò ut possit dici, tam Christum exercuisse actum Justitiæ erga Deum exhibendo pro nobis suas satisfactiones, quàm Deum actum justitiæ erga homines exercere remittendo culpas post Christi satisfactiones juxta acceptationem, & promissionem prævìam?

Dico 1. Christi Satisfactionem de facto fuisse de toto rigore justitiæ.

II. *Prob. 1.* Ex Scripturis dicentibus, Nos emptos esse magno pretio, & Christum delevisse chirographum, quod erat nobis contrarium, quæ phrases ad veram, & propriam justitiam spectant. Sic PP. communiter loquuntur apud Martinon. *præser. Aug.* 13. de Trin. 13. ubi habet: *Diabolus non potentiâ Dei, sed Justitiâ superandus erat.*

Prob. 2. Ratione; In satisfactione Christi nulla deest conditio requisita ad actum justitiæ pressè dictæ; ergo *Prob. antecedens:* Conditiones ad actum justitiæ requisitæ sunt: Prima, quòd hujusmodi actus sit ad alterum, cùm non possit idem erga se ipsum justitiam exercere. Secunda quòd solvatur æquale. Tertia, quòd solutio non fundetur in gratia creditoris. Quarta, quòd repudiari non possit. Quinta, quòd non fiat ex bonis

creditoris. Sexta, quòd non fiat ex aliàs debitis. Atqui nulla ex his defuit conditio in Casu nostro, ergo : *prob. min.* per partes.

III. Non defuit 1. Conditio, scilicet quod detur Alteritas Jurium, quia Christus dominus, ut habens naturam humanam satisfecit Deo habenti voluntatem divinam, hypostasis enim Verbi præcisè spectata non satisfecit, sed solùm dignificavit operationes Humanitatis, quibus Christus satisfecit, unde quamvis non interfuit dualitas, seu alteritas Personalitatum; interfuit tamen alteritas Voluntatum, & jurium sufficiens ad actum justitiæ, sicut enim sola distinctio voluntatum sufficit, ut Christus dicatur Deo obedire, gratias agere, &c. ità etiam sufficit, ut dicatur ex justitia satisfacere Deo offenso, eadem enim Persona sub duplici Voluntate divina, & humana, gerere potest vices Creditoris, & Debitoris: sicut in humanis, quando Tutor v.g. nomine pupilli solvit sibi debitum, idem Tutor gerit vices Creditoris, & Debitoris, sicut etiam, quando Minister Regius publico nomine exigit à se ipso contributionem.

IV. Neque defuit Secunda conditio: nempe æqualitas inter Satisfactionem, & debitum, seu inter jus passivum, & activum, esto verum sit quod satisfactio fuerit superabundans, atque adeò non positivè æqualis. Nam primò ad solvendum ex justitia sufficit æqualitas negativa, seu quòd non sit majus debitum, quàm sit solutio, etiamsi hæc admisceat liberalitatem quoad modum, ut si debens 100., det gemmam valentem mille. Deinde quamvis secundum se pro mortali non debeatur satisfactio superabundans, tamen posito pacto oneroso inito inter Deum, & humanitatem, quod mortale non remittatur, nisi positâ satisfactione istâ superabundanti, tenebatur Christus Fidejussor ad illam ponendam, quæ licèt esset pro peccato superabundans, erat tamen æqualis obligationi ex justitia à se susceptæ, ratione pacti onerosi. Sic licet mille aurei excedant valorem equi, si tamen quis obliget se ex justitia ad dandum mille pro equo (dummodo non se obliget titulo emptionis, de cujus ratione est, quod pretium sit justum) Certè ex justitia tenetur solvere mille, dum accipit equum.

V. Neque defuit tertia Conditio quod scilicet Christi Sa-

Satisfactio non fundetur in gratia Dei offensi, & Creditoris, ne quantum admiscetur gratiæ, tantùm de justitia detrahatur: Ad hoc ostendendum, duplex distinguenda est gratia Creditoris, altera, quæ suppleat defectum valoris satisfactionis, v. gr. Si Creditor debenti 100. donet 30., & consentiat quod dentur solùm 70., vel si pro debito 100. accipiat gemmam valentem 50.: Altera, quæ non suppleat defectum valoris, & condignitatis, sed det ipsi operi valorem, & condignitatem, adeò ut valor operis fiat æqualis debito. Ex his duabus, Prior gratia procul dubio impedit, ne actus satisfactivus sit rigorosæ justitiæ, non tamen secunda gratia, quæ solùm habetur in Casu nostro, Deus enim gratis per unionem hypostaticam dignificat operationes humanitatis assumptæ, qua condignitate, & valore posito, satisfactio fit æqualis offensæ, ergo hæc tertia Conditio non defuit.

Dices: Si Petrus debens 100. Paulo, dono accipiat à Paulo etiam 100., sub conditione, quod illos restituat eidem Paulo creditori pro suo debito; Certè Petrus restituendo 100. non ponit actum justitiæ, quia restitutio ista fundatur in gratia Pauli creditoris, ergo neque in Casu nostro.

Resp. Nego consequentiam: Disparitas est, quia Paulus in Casu posito non donat Petro 100. absolutè, sed conditionatè, hoc est, dummodo restituat; unde Petrus non habens dominium absolutum illorum 100. non restituit de bonis propriis, & ideò non ponit actum justitiæ restituendo, secùs verò in Casu nostro, unde paritas retorquetur; Nam si Paulus donet absolutè 100. Petro*, & hic illos restituat deinde eidem Paulo pro suo debito, certè ponit actum justitiæ, quamvìs talis actus fundetur, & præsupponat gratiam Creditoris, quod accidit in casu nostro.

VI. Neque defuit Quarta, quòd scilicet satisfactio Christi repudiari non possit à Deo offenso; quamvìs enim possit universim offensus repudiare satisfactionem præstitam ab alio, quam ab offendente (sicut potest Creditor repudiare pretium justum, v. g. equi furto sublati, quando potest restitui idem equus in individuo.) Nihilominus, posito contractu inter Christum, & Deum consentientem in satisfactionem exhibendam à Christo Fidejussore, non potuit deinde Christi satisfactio

à Deo repudiari. Hinc non obstat satisfactioni à Christo præstitæ, quo minùs sit actus rigorosæ justitiæ per hoc, quod non ponatur illa à peccatore, sed à Christo, qui non peccavit; sufficit enim, quod Christus fidejusserit pro peccatore, ut debitum sit moraliter proprium Christi, & satisfactio moraliter dicatur esse ab ipso offensore. Hinc in Psalmis dicitur: *Longe à salute mea Verba delictorum meorum*, quia per fidejussionem contraxit Christus debitum satisfaciendi, perinde ac si ipse peccâsset, sicut autem peccatum nostrum ratione fidejussionis dicitur peccatum Christi, ità satisfactio Christi exhibita pro nobis, dicitur satisfactio nostra.

Ubi adverte, quod licet Christi satisfactio pro omnibus culpis hominum exhibita, & acceptata sit, non per hoc omnia peccata extinguit in actu secundo, ut enim loquitur Trid. *sess. 6. c. 3. Etsi pro omnibus mortuus est Christus, non omnes tamen mortis ejus beneficium accipiunt, sed ii dumtaxat, quibus meritum passionis ejus communicatur*, & ratio est, quia Christi satisfactio non fuit à Deo acceptata, nisi juxta pactum inter Deum, & Christum, quod scilicet Passio, & mors Redemptoris eorum peccata deleret, quibus applicaretur vel per contritionem extra sacramentum, vel per ipsam sacramenti susceptionem.

VII. Neque defuit Quinta conditio, quod scilicet Solutio fiat ex bonis Debitoris, Nam quamvis omnes actus humanitatis sint sub dominio Dei, hoc non obstat, quominùs etiam sint sub dominio pleno ipsius Humanitatis, ut explicavimus anno præterito, admittentes in Deo, & creatura dominium in solidum positivè. Quare sicut potest Creatura in omnium sententia mereri ponendo actus liberos proprios, qui pariter sunt sub dominio Dei præmiantis; ità potest Christi Humanitas satisfacere ponendo actus proprios, qui simul sunt sub Dei dominio; tam enim ad satisfactionem, quam ad meritum requiritur, ut ponatur opus proprium.

VIII. Neque defuit Ultima Conditio, quod scilicet Solutio non fiat ex aliàs debitis, etiam si Deo multis titulis Humanitas, & quævis Creatura debeat suas operationes. Nam primò Christus non tenebatur mori, etenim, ut dicemus infra, incapax erat præcepti rigorosi obligantis in conscientia, ob suam impeccabilitatem, proinde dicitur. Is. 53. *Oblatus est, quia ipse voluit*, adeò ut citra

tra

tra ullam inobedientiam, & imperfectionem moralem, potuisset non mori, & nolle pro nostris delictis satisfacere; unde ex aliàs indebitis satisfecit. Deinde etiam dato, quod Christi humanitas habuerit præceptum rigorosum de morte subeunda, adhuc Christus ponendo satisfactionem, exercuit actum justitiæ simul, & obedientiæ; sicut si quis voveat solvere, quod debet ex justitia, dum solvit, exercet actum justitiæ simul, & Religionis; sic etiam, ut notat Haunol., si Superior præcipiat solutionem debiti, solvens ponit actum justitiæ simul, & obedientiæ, ergo si Christo, posito contractu de satisfaciendo pro hominibus, præcepta fuit mors, ponendo mortem, exercuit actum justitiæ simul, & obedientiæ, quòd enim debetur ex contractu, debetur ex justitia.

IX. *Objic.* 1. Ut solutio facta à Christo fidejussore sit actus rigorosæ justitiæ, debuit Christus solvere, seu ponere satisfactionem, quam tenebatur ponere peccator principalis debitor, sed peccator non tenetur ad satisfactionem infinitam, cùm nemo obligetur ad impossibile, ergo Christus ponendo satisfactionem infinitam, non exercuit actum rigorosæ justitiæ.

Resp. Peccatorem non teneri ad satisfactionem infinitam à se ponendam, sed teneri vel exhibere satisfactionem Personæ infinitè, si fortè ab amante Redemptore ea sibi offeratur, & ab offensore acceptetur; vel si nolit illam exhibere, tenetur subire pœnas æternas, posito hoc debito disjuncto, dum ponitur à Christo Vade, & sponsore satisfactio oblata peccatori, tunc ponitur actus rigorosæ justitiæ tam ab ipso peccatore, qui illam sibi oblatam debet, & exhibet, quam ab ipso Christo domino, qui etiam debet illam, quatenus est Fidejussor. In forma *conc. maj*, *& distinguo min.* peccator non tenetur ponere satisfactionem infinitam propriam, *concedo*, alienam, si offeratur, *subdistinguo*, non tenetur determinatè, *concedo*; vage, videlicet vel illam sibi oblatam exhibere, vel pati in æternum, *nego min.*, *& consequentiam.*

X. *Objic.* 2. Si Christi Satisfactio esset de rigore justitiæ, extingueret omnem Culpæ reatum, sed non extinguit; ergo. *Prob. min.* Culpa meretur peccatori Carentiam auxilii tam efficacis, quàm sufficientis ad resurgendum, atqui Christi satisfactio nobis applicata hunc

reatum non tollit; Cùm auxilium supernaturale sufficiens detur peccatori liberaliter, antequam satisfactio Christi illi applicetur per susceptionem Sacramenti, vel per contritionem, ergo.

Confirm. Satisfactio Christi non potest extinguere Culpas commissas post Christi passionem, quia satisfactio præstatur solùm pro culpa præterita, non pro futura aut possibili. Denique si Christi satisfactio omnem culpam extingueret, esset infinita non solùm in actu primo, sed etiam in actu secundo, quia tolleret offensam gravitatis infinitæ.

Resp. Christi Satisfactionem extinguere omnem reatum, quia intuitu satisfactionum, & meritorum Christi Deus liberaliter post peccatum confert peccatori auxilia ad resurgendum, antequam applicentur per Sacramenta Christi satisfactiones in ordine ad delendum Reatum odii, & pœnæ æternæ. Delet itaque Christus reatum peccatoris carendi auxiliis ad resurgendum, per hoc, quòd ea meruerit; quæ tamen dicuntur dari peccatori liberaliter, & misericorditer, quia quamvìs dentur ex meritis Christi, non dantur tamen ex ullo merito peccatoris, imò cum positivo demerito.

Ad Confirm. Christi Satisfactio tunc extinguit Culpas, quando applicatur per Sacramenta peccatori, applicatur autem post culpas patratas, & ideò extinguit omnes culpas post Christi passionem futuras, postquam tamen sunt commissæ. Adde, quòd sicut meritum Christi mereri potuit gratias datas antiquis PP. adeò ut præmium meritis præiret, prout infra explicabimus; ità Christi satisfactio utpote infinita satisfacere potuit pro culpis futuris, ità ut satisfactio culpas antecederet.

Denique Christi satisfactio dicitur in actu secundo finita, quatenus pro multitudine culparum finita satisfecit, hoc tamen non obstat, quominus positâ infinitâ gravitate peccati, dici etiam possit infinita in actu secundo relatè ad delendam istam maculam infinitæ gravitatis; sicut etiam meritum Christi dici potest in actu secundo infinitum, quatenus condignè meretur præmium æternum, non quidem condignitate merè respectivâ, seu propter infinitam munificentiam præmiantis, prout Justus meretur vitam æternam, sed condignitate absolutâ, cùm dicat de se proportionem arith-

meticam

meticam ad quodcumque præmium, etiam ad infinitas uniones hypostaticas.

XI. Dico 2. Etiam Deus, positâ Christi Satisfactione, exercet actum rigorosæ justitiæ remittendo Culpas, pro quibus ea satisfactio oblata, & acceptata fuit, dummodo peccatori per Sacramenta applicetur.

Prob. Ut Deus in hoc casu exerceat actum rigorosæ justitiæ, solùm requiritur, quòd obligaverit se contractu oneroso ad culpas remittendas, si ponantur, & applicentur Christi Satisfactiones, atqui de facto ità se obligavit, ergo min. constat ex illo Is. 53. *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum*; quare quamvìs Deus gratìs, & ex misericordia remittat nobis peccata, spectatâ tantùm satisfactione à nobis exhibitâ; spectatâ tamen satisfactione exhibitâ à Christo, condonat Culpas ex justitia: proinde dicamus oportet cum Psalmista Psal. 70. *Domine memorabor justitiæ tuæ solius*, nempe hujus, quæ sola est, in qua *Justitia, & Pax osculatæ sunt.* Objectiones contra hanc conclusionem dissolvimus, dum ostendimus posse Deum exercere justitiam erga Creaturam posito contractu oneroso.

DISPUTATIO II.

De Impeccabilitate Christi, & libertate ad merendum, & satisfaciendum requisita.

NOdum hunc penè inextricabilem, quomodo scilicet concilietur Christi impeccabilitas cum libertate ad meritum requisita in acceptatione mortis præceptæ, postremo loco dissolvere decreveram, post ritè perpensas alias Christi Domini proprietates indaginis non adeò operosæ: Verùm ut altius intelligantur, quæ hactenus diximus de Christi merito, & satisfactione, Disputationem hanc præcedenti annecto; & in ea quærendum 1. An Christus peccare potuerit in sensu Composito unionis hypostaticæ, componendo scilicet unionem cum peccato? Scotistæ enim putant Christum Dominum fuisse impeccabilem formaliter, solùm ratione visionis beatæ, & radicaliter ratione unionis, unde si careret visione Beatâ, possent unio hypostatica, & pecca-

tum conjungi. Secundò: An fuerit capax præcepti obligantis in Conscientia? Tertiò: An habuerit libertatem indifferentiæ ad actus inæqualis perfectionis? Quartò: An Christi Humanitas peccare potuerit peccato vel impeditivo, vel destructivo tum visionis Dei, tum unionis hypostaticæ? Denique quomodo concilietur impeccabilitas cum libertate in acceptatione mortis præceptæ?

QUÆSTIO I.

Utrùm Christus peccare potuerit in sensu composito Unionis?

I. IN Christo nullum fuisse peccatum, est de fide; Joan. 8. dicitur: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Et 1. Pet. 2. *Qui peccatum non fecit; nec inventus est dolus in ore ejus.* Quæritur itaque, an peccare potuerit independenter à visione beata, spectatâ dumtaxat unione hypostaticâ?

Dico equidem cum Communissima contra Scotistas, Christum præcisè ratione unionis esse formaliter impeccabilem in sensu Composito, adeò ut non posset Unionem, & peccatum conjungere, etiamsi careret visione beatificâ. Hæc Conclusio usque adeò à Theologis censetur vera, ut multi putent oppositam esse temerariam.

Prob. 1. Authoritate Communissimâ Conciliorum, & PP. apud Vasq d. 61. c. 3. in 6. Synodo, Act. 8. dicitur: *Per ipsam assumptionem voluntas Christi impeccabilis facta est.* Dionys. Alexan. *Nisi esset Deus, non posset esse alienus à potestate peccandi; nemo enim est, qui peccare non possit, nisi unus Christus, sicut Pater Christi, & Spiritus Sanctus.* Ubi vides impeccabilitatem tribui Christo Domino ratione Unionis, non ratione Visionis beatæ. Neque dicant Scotistæ, tribui ratione unionis radicaliter, non formaliter. Nam cùm inquiratur ratio formalis impeccabilitatis Christi, minus aptè assignaretur ratio radicalis, præsertim quia nusquam PP. tribuunt visioni hanc impeccabilitatem.

Prob. 2. Ratione: Filiatio Dei adoptiva, & imperfecta, quæ habetur per gratiam præsentis ordinis, est incompossibilis cum culpa gravi, ergo à fortiori filiatio Dei naturalis, cùm sit filiatio perfectissima, quæ habetur per unionem hypostaticam, erit incompossibilis cum culpa

etiam

etiam levi: Et sanè filiatio naturalis est summa communicatio, & unitas cum Deo, ergo debet fundare summam amicitiam, & excludere quodvis peccatum; Cùm omnis communicatio faciat ad amicitiam; unde est illud, Amicorum omnia communia.

Neque dicas, Filiationem naturalem in creatis stare posse sinè amicitia inter Patrem, & Filium, multi enim filii odio habentur à Parentibus ob crimina, ergo idem dici poterit de filiatione divina naturali, quæ est in Christo domino. Negatur enim consequentia: Filiatio enim Creata, cùm non sit summæ amabilitatis, conjungi potest cum aliqua odibilitate, secùs verò filiatio naturalis divina, quæ est infinitè perfecta; unde humanitas habens filiationem Dei naturalem conjungi nequit cum culpa, & odibilitate; quòd si sola filiatio adoptiva divina est inconjungibilis cum peccato, à fortiori filiatio naturalis Christi.

Confirm. Si posset Humanitas assumpta cum peccato conjungi, Verbum diceretur propriè peccator, & odibile à Deo; sequela est absurdissima; ergo: *prob. sequela*: sicut enim Deus verè patitur, moritur, per hoc quod humanitas sit principium *quo*, ita verè Deus peccaret, & esset odibilis, quamvìs principium *quo* esset humanitas, quia principium *quod* esset Verbum, & operationes sunt suppositorum, adeò ut magìs tribuantur Principio *quod*, quam principio *quo*; & ideò sicut Deus propriè dicitur homo per humanitatem, ità proprie dicitur operans per eandem humanitatem, atque adeò si humanitas peccaret, Deus propriè diceretur peccare, & esse odibilis, ac contemptibilis, quod horrorem ingerit. Et Ratio ulterior, quare nec possit Humanitas assumpta peccare, nec Verbum possit denominationem peccantis suscipere, est, quia unio hypostatica trahit sanctitatem increatam Verbi in humanitatem, illamque sanctificat substantialiter, perfectissimè, & infinitè (ut ostendemus, cum de sanctitate Christi, quidquid sit An ipsa etiam Unio hypostatica sit forma sanctificans ut *quod*, de quo infra) atque cum sanctitate summa, & infinita Humanitatis quævis culpa etiam levissima est incompossibilis, ut patet, ergo impossibile est Humanitatem assumptam in sensu composito unionis peccare, & Deum etiam per communicationem idiomatum, esse peccantem.

II. Ex

II. Ex dictis sequitur 1. Verbum non solùm non posse cum peccato actuali Humanitatis componi, sed neque cum habituali; atque adeò nequit Deus assumere humanitatem, quæ peccavit, ità ut retineat reatum culpæ. Ratio est eadem, quia tunc etiam Deus esset peccator, & odibilis. Adde ex Vasq. contra Suar. apud Platel. *n.* 284. Nec posse Verbum assumere naturam, quæ solùm retineat reatum pœnæ; quia unio hypostatica constituit Filium Dei naturalem, & dat jus ad perfectam beatitudinem statim habendam, unde formaliter destruit omnem reatum pœnæ.

Sequitur 2. Quòd si Christus sit hìc, & sola humanitas replicetur Romæ, non replicatâ unione, ne Romæ quidem Humanitas peccare posset, quia adhuc illa humanitas esset Verbi.

Sequitur 3. ex Suar. *d.* 34. & Amic. *d.* 24. quòd nec possit Christus admittere motus inordinatos in appetitu sensitivo, aut actus indeliberatos tendentes in malum in appetitu rationali; atque adeò nec fomitem peccati, seu appetitum sensitivum expeditum per motus inordinatos ad præveniendam rationem. Ratio est, quia Suppositum intellectuale tenetur hos motus non admittere, si potest illos cohibere, quia dedecent, & ad peccatum de se inducunt; propterea si Verbum eos admitteret in Humanitate, peccaret Verbum, quamvìs humanitas non peccaret, unde totus Christus esset odibilis, & malus: sive solum Verbum, sive sola humanitas peccaret; sicut totus homo est malus, & odibilis, & reus pœnæ, quamvìs sola anima peccet; Bonum enim ex integra causa, & malum ex singulis defectibus.

III. *Objic.* 1. Potest Verbum per communicationem idiomatum flagellari, & mori: ergo etiam peccare. *Prob. Consequentia*: Quia non minus dedecet Deum immortalem mori, quàm Deum Sanctum peccare; ergo si potest primum, & secundum.

Resp. Immortalitatem Verbi per unionem hypostaticam non communicare Humanitati immortalitatem; sicut nec immensitas Verbi communicat immensitatem, contra verò Sanctitas increata Verbi communicat humanitati summam, & infinitam Sanctitatem, & ideò Verbum per communicationem idiomatum mori potest, non verò peccare. Ratio, cur humanitas per unionem fiat infinitè sancta, non verò fiat immortalis, & immensa, est,

est, quia per hoc præcisè, quòd sit conjuncta Deo conjunctione substantiali, redditur summè amabilis, ut dicemus, cum de Christi Sanctitate; at non redditur immortalis, & immensa: Aliter mori non potuisset, & sicut brachium per hoc, quòd uniatur animæ existenti in pede, ità humanitas per hoc, quòd uniatur Verbo existenti ubique, non ponitur ipsa ubique, nec redditur immensa.

Disparitas ulterior est, quia potest Deo tribui mors, error, & quodcumque malum physicum Humanitatis, cùm possit Deus esse author mali physici, non potest autem Deo tribui malum morale, cùm non possit esse author peccati, & volens illud. Si Verbum per communicationem idiomatum peccaret, Verbo principaliter operanti tribueretur peccatum, unde esset author peccati; sicuti, quia homicidium v.g. tribuitur principalius mandanti, quàm exequenti, mandans dicitur author, & volens homicidium; ex Aug. enim: *Illo authore cùm dicimus, illo volente dicimus.* Denique ut notat Bonav. *in 2. d. 12.* dedecet Verbum per humanitatem peccare, non verò mori, quia potest Deus mortem suæ Humanitatis ordinare ad finem nostræ Redemptionis, non verò culpam, nisi tantùm permittendo illam in puris Creaturis, unde potuit ad miseriam physicam descendere Deus, & dici moriens, non verò ad miseriam moralem, & dici peccans.

IV. *Objic.* 2. Voluntas humanitatis per assumptionem non immutatur intrinsecè, ergo peccare potest, non secùs, ac si non esset assumpta.

Resp. Licèt Voluntas non immutetur intrinsecè quoad principia influxiva in suos actus, adhuc tamen habet modum essendi post assumptionem eversivum libertatis ad peccandum, utpote incompossibilem cum peccato, & inimpedibilem ab ipsa voluntate; non secùs ac potentia progressiva sub compedibus non potest liberè ambulare, & ad eum modum, quo voluntas non remanet libera, si conferat illi Deus auxilium de se indifferens, determinativè tamen nolit concurrere ad actum malum; hoc enim Dei decretum quamvis extrinsecum voluntati, redderet illam impotentem ad ponendum actum malum, atque adeò libertatem everteret.

V. *Objic. ult.* Potest Deus assumere humanitatem, quæ peccavit, ergo etiam humanitatem, quæ peccet. *Prob. conseq.*

conseq. Si repugnaret, quòd Verbum dicatur peccans per humanitatem suam, deberet etiam repugnare, quòd dicatur peccâsse per humanitatem sibi unitam.

Confirm. Non repugnat in humanitate assumpta potentia ad peccandum, ergo nec peccatum: *Antecedens prob.* Si humanitati in priori natura ad assumptionem præcipiatur actus v. gr. spei, & in præmium promittatur illi unio hypostatica conferenda in eodem instanti simul cum gratia, in tali casu, si humanitas poneret actum spei præceptum, haberet in eodem primo instanti potentiam ad peccandum, & unionem hypostaticam; Cùm enim posset humanitas omittere actum spei præceptum, posset peccare, & quia simul habet in eodem instanti unionem hypostaticam, & gratiam in præmium spei positæ, ideo simul esset potentia ad peccandum, & unio hypostatica.

Resp. nego consequentiam. Disparitas est, quia in eo casu, ut rectè notat Suar. contra Vasq. apud Platel. *nu.* 282. non posset dici Verbum peccare, quia non peccavit suppositum Verbi, sed humanitas, unde solùm dici posset, Verbum est suppositum naturæ, quæ ante assumptionem peccavit. Ratio à priori est, quia communicatio idiomatum non datur inter duo supposita ejusdem naturæ, sic licèt Pater Æternus generet, non proinde dicitur generare Filius habens eandem naturam; ergo, licèt suppositum humanum peccaverit, non proinde dici potest peccâsse Verbum habens eandem naturam, quæ ante assumptionem peccaverat. Dicitur quidem de Christo per communicationem idiomatum: Hic homo creavit mundum, quia idem suppositum Verbi mundum creavit; At non potest dici: Hic homo peccavit, quia non peccavit suppositum hujus hominis, nempe Verbum; sed suppositum humanum ante assumptionem hujus humanitatis.

Ad Confirm. Respondeo primò per instantiam, potest cum gratia componi potentia ad peccandum, ut patet in casu argumenti; ergo potest etiam cum gratia componi peccatum. Directè *admitto antecedens*, discutiendum quæstione 4. & *nego consequentiam:* Disparitas est, quia in casu adducto, in quo cum humanitate assumpta datur potentia ad peccandum, non dicitur Verbum potens peccare, sed sola humanitas, quæ potest omittere actum spei præceptum in sensu diviso ab unione; seu pro

pro quando, si poneretur peccatum, non daretur unio hypostatica, nec Christus; sicuti quando Justus potest peccare in sensu diviso à gratia, fit sensus, quòd habens gratiam specificativè sumptus, possit ponere peccatum, quòd si poneretur, non daretur tunc gratia. Contra verò, si cum unione hypostatica conjungeretur peccatum, tunc Verbum, & Christus diceretur peccans, quod repugnat.

VI. Ubi in obsequium Christi Domini, adverte primò casum in argumento adductum admitti solùm de potentia extraordinaria Dei; quia naturaliter non potest humanitas operari in priori ad suam subsistentiam, à qua substantialiter completur, & consequenter humanitas assumpta naturaliter operari non potest in priori ad unionem hypostaticam, sicut nequit operari anima in priori ad unionem cum corpore, à quo completur substantialiter.

Adverte secundò, admitti quidem à nobis, quòd divinitùs possit humanitas assumpta peccare in sensu diviso ab unione, juxta casum adductum; sed non admitti hunc modum loquendi, quòd Christus possit peccare in sensu diviso ab unione, qui tamen admittitur à P. Thyrso Gonzalez *d. 30. n. 16.* Ratio est, quia sola humanitas assumpta potest per operationes proprias ponere peccatum, & sic dividere se ab unione, quod tamen non potest Christus, nec Verbum; unde sola humanitas assumpta potest dici peccabilis in sensu diviso ab unione, non tamen Christus, aut Verbum; Sicuti si humanitas assumpta ante assumptionem peccaverit, non potest dici, quòd Christus, aut Verbum peccaverit. Quare negamus mordicùs cum communissima PP. & Theologorum, possibilem esse Christum peccabilem, sive in sensu composito, sive in sensu diviso ab unione: quamvìs admittamus possibilem humanitatem assumptam specificativè acceptam, peccabilem in sensu diviso ab unione.

Dices: Quia habens gratiam potest peccare in sensu diviso, bene sequitur, quòd etiam Justus peccare possit in sensu diviso à gratia; ergo si admittimus, quòd humanitas assumpta peccare possit in sensu diviso ab unione hypostatica, tenemur admittere, quòd etiam Christus peccare possit, in sensu diviso ab unione.

Resp.

Resp. Nego Conseq. Disparitas est, quia suppositum, seu persona justi, quæ propriè dicitur operari, conjungi potest cum peccato, tamquam cum propria operatione exclusiva gratiæ, contra verò suppositum Christi, seu humanitatis assumptæ, quod est, Verbum componi non potest cum peccato, quod sit propria ejus operatio excludens unionem hypostaticam, & ideo sola humanitas assumpta peccare potest in sensu diviso ab unione, non verò Christus.

QUÆSTIO II.

An potuerit Christus impeccabilis præcepto strictè dicto ad mortem acceptandam obligari?

I. Dico 1. Christum Dominum ratione impeccabilitatis fuisse incapacem præcepti rigorosi obligantis in conscientia, & comminativi odii, ac pœnæ æternæ in hypothesi transgressionis. Ità D. Ansel. Lorca, Bernal. Esparz. Pallavic. & alii apud Haunol. *n. 295.*

Prob. Præceptum rigorosum obligans in conscientia, ut notat Suar. *d. 43.* includit hanc comminationem: Si hoc non feceris, eris meus inimicus, & reus pœnæ, atqui hæc comminatio cadere non potest in Christum essentialiter impeccabilem, ergo Christus ratione impeccabilitatis incapax fuit rigorosi præcepti. *Min. prob.* Primò à posteriori; Deridetur, & indigna Deo est hæc comminatio, v. g. Detrudam Petrum ad tartara, si viderit auribus lucem, vel si amaverit malum ut malum, quia hoc est impossibile; ergo indigna etiam Deo est ea comminatio facta Christo, si non feceris, quod præcipio, hoc est si peccaveris, ero tibi inimicus: tam enim est impossibile, Christum peccare, quàm Petrum auribus videre lucem. Secundò à priori, quia comminatio illa facit hunc sensum: si exercueris potentiam proximam, quam habes, non faciendi quod præcipio, eris meus inimicus, ergo ea comminatio supponit in Christo potentiam proximam peccandi, quod est falsum; unde ea comminatio in Christum cadere non potest. Tertiò, ea comminatio importat in Deo voluntatem paratam ad odio habendum Christum sub conditione impossibili, quòd peccet, atque adeò importat in Deo voluntatem paratam ad chymæ-

chymæram; non secus ac si Deus decerneret odio habere se ipsum, in hypothesi impossibili, quòd peccet.

Confirm. Promissio divina v. gr. de condendo altero mundo sub hypothesi impossibili, quòd detur chymæra, est indigna Deo, ergo etiam comminatio de odio habendo Christum in hypothesi impossibili, quòd peccet; comminatio enim in eo differt à promissione, quòd illa sit voluntas promittens bonum, ista verò malum, seu pœnam.

II. *Objic.* 1. Passim in Script. dicitur Christus habuisse præceptum de morte subeunda, Joan. 10. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea; sicut & ego Patris mei præcepta servavi.* Roman. 5. Obedientia Christi opponitur inobedientiæ Adami, ergo sicut Adam habuit præceptum rigorosum, ità & Christus.

Confirm. 1. Christus non habuit merum consilium de morte subeunda, ut nos habemus de Cælibatu, quia in Scripturis nusquam dicitur habuisse consilium, sed præceptum, ergo.

Confirm. 2. Si Christus caruisset vero præcepto mortis, non fuisset verè obediens; quod tamen est contra sensum PP. & contra Apostolum dicentem: *Factus obediens usque ad mortem.*

Resp. Ex ipsis Scripturis constare, quòd præceptum de morte subeunda non fuerit rigorosum: cùm dicatur de Christo: *Oblatus est, quia ipse voluit*; & Chrysost. explicans textum adductum Joannis, apertè dicit, quòd nomine mandati, & præcepti veniat solum beneplacitum Patris æterni, quod non necessitabat Christum ad mortem. Quòd autem in Scripturis nomine præcepti non semper veniat præceptum rigorosum, patet, nam Matth. 19. dicitur, Moyses præcepisse repudium uxoris; & Marc. 10. dicitur, Moyses repudium uxoris permisisse; ergo præceptum de Repudio non erat rigorosum. Præterea etiam in Scripturis sæpè dicuntur præceptæ Christo Domino omnes aliæ operationes, juxta illud: *In capite libri scriptum est de me, ut faciam voluntatem tuam. Quæ placita sunt ei, facio semper*; & tamen nemo dixerit, quòd ad omnes operationes, quas elicuit Christus, obligaretur in conscientia, ut ostendemus quæstione sequenti; ergo nec ad mortem obligabatur in conscientia præcepto rigoroso.

Ad 1. Confirm. Sæpè nomine præcepti, & mandati in

in Scripturis venit purum consilium, ut notat Ruiz de Prov. *tr.* 2. *d* 9 *sect.* 7. dicimus tamen, quòd Christus Dominus non habuerit merum consilium, sed mandatum de morte subeunda, instar legis pœnalis, seu consilii onerosi, ut mox explicabimus.

Ad 2. Christus fuit verè obediens usque ad mortem, quamvìs non habuerit verum præceptum mortis. Nam ex D. Thom. 2. 2. *qu* 104. *a.* 2. habetur vera obedientia etiam sinè vero præcepto superioris, imò eò perfectior est obedientia, quò magìs præceptum prævenitur; sufficit enim ad obedientiam, quod cognitâ voluntate superioris ponatur opus, quia illi est gratum. Hanc perfectionem obedientiæ voluit Patriarcha Ignatius in Societate, tamquam spiritualis ædificii fundamentum. Et ratio à priori est, quia specialis honestas obedientiæ consistit in reverentia exhibenda voluntati superioris; quæ eò major est, quò minus est coacta per præceptum.

III. *Objic.* 2. Christus tenebatur præceptis naturalibus, v. g. amandi Deum, non pejerandi, ergo erat etiam capax præcepti positivi de morte subeunda.

Confirmatur 1. Christus quà homo, erat Dei servus; sed servus potest à Domino obligari per præceptum rigorosum, ergo &c.

Confirm. 2. Angelus, quamvìs in patria peccare non possit, potest tamen à Deo obligari præcepto rigoroso, v.gr. ad homines custodiendos, & Gabriel ad B Virginis salutationem, &c. ergo impeccabilitas non tollit capacitatem præcepti rigorosi.

Resp. Dist. antec. Christus præceptis naturalibus obligabatur obligatione in conscientia, importante in Deo voluntatem odio habendi, & puniendi Christum, in hypothesi transgressionis, *nego antecedens*; obligabatur præceptis naturalibus, quatenus necessitate metaphysicâ ob impeccabilitatem tenebatur ea servare, non secùs ac Deus tenetur amare se ipsum, & sicut Beati necessariò Deum amant, & servant divina mandata, *conc. antec. & dist pariter consequentiam:* Christus est capax præcepti positivi de morte subeunda, obligantis instar præceptorum naturalium, *Concedo*; obligantis in conscientia, *nego consequentiam* Hinc fit, quòd Christus observando præcepta naturalia mereri non poterat quoad substantiam operis præcepti, sed solùm mereri poterat quoad circumstan-

tias

tias non præceptas, quia ratione impeccabilitatis, solùm quoad circumstantias habere poterat indifferentiam, & libertatem requisitam ad meritum. At relatè ad mortem subeundam habuit meritum quoad substantiam, & liberè mortuus est; ergo non habuit de morte subeunda præceptum obligans, & necessitans metaphysicè instar præceptorum naturalium.

Ad 1. Confirm. Ut aliquis dicatur verè, & strictè servus, tria requiruntur: Primò, quòd teneatur obedire. Secundò, quòd non sit sui juris, sed alterius. Tertiò, quòd non communicet in bonis, & honore cum Domino, nec habeat jus ad hæreditatem, talis enim est servitus, quæ inter homines contrahitur jure belli, nativitate, emptione. Christus Dominus utpote Filius Dei naturalis carebat tertio hoc requisito, & ideo non erat servus strictè dictus; unde solùm in lata significatione dicitur servus If. 53. *Justificabit ipse justus servus meus multos*; quatenus tenebatur Deo obedire, & erat juris Dei, non secùs ac filii respectu Patris, & quælibet creatura respectu Dei, ut dicemus *disp. ult. qu. ult. nu. 8*. Notat tamen Haunol. ab hoc vocabulo servi abstinendum, ne videamur concedere Christo cum Felice, & Elipando damnatis à Concilio Francfordiensi, servitutem strictè dictam incompossibilem cum filiatione Dei naturali. His positis, transmitto, quòd Christus, quà homo, dici possit Servus Dei; ad rationem tamen servi solùm spectat, quòd Dominus possit ab eo obtinere, quod libuerit, vel obligando illum in conscientia, vel necessitando metaphysicè, si servus sit impeccabilis, ut in casu nostro.

Ad 2. Angeli utpote impeccabiles solùm possunt à Divina voluntate dirigi ad aliquid necessariò præstandum, sicut diriguntur à præceptis naturalibus ad ea præstanda, quæ ex dictamine rationis sunt debita, non possunt tamen obligari, aut præcepto rigoroso importante comminationem odii, & vindictæ, ut diximus de Christo Domino; aut præcepto necessitante (prout Christus Dominus à præceptis naturalibus necessitabatur) quòd tamen cum libertate cohæreret; sicut in Christo mandatum de morte subeunda cohærebat cum libertate ad non moriendum, ut mox ostendemus.

IV. Dico 2. Quamvis Christus potuerit præcepto mortis minus rigoroso dirigi, ac necessitari ad mortem acceptandam, sicut necessitatur à præceptis naturalibus citra libertatem in contrarium: de facto tamen præceptum mortis non fuit hujusmodi. Ità D. Thom. *qu. 46. a. 2.* ubi, ut notat Haunol, docet, Christum necessariò calicem bibisse, necessitate tantùm consequente, hoc est positâ præscientiâ, & prædefinitione Dei de ejus passione, non verò necessitate antecedente eversivâ libertatis ad non moriendum: Idémque docet 4. contra Gent. ubi soli charitati tribuit acceptationem mortis toleratæ à Christo, negatâ vi coactivâ ex ullo præcepto.

Prob. 1. Ex Scripturis, & PP. Isa. 53. *Oblatus est, quia ipse voluit*; quod etiam apertissimè dixit Christus Jo. 10. *Ego pono animam meam, & iterum sumo eam, nemo tollit eam à me, sed ego ponam eam à me ipso: potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi à Patre meo.* Aug. 4. de Tr. 13. *Quia voluit, quando voluit, & quomodo voluit, mortuus est Christus.* Idémque docent communissimè PP. apud Platel. loc. cit. præsertim Anselmus dicens: *Non illi Pater ut moreretur, cogendo præcepit, sed ille, quod Patri placiturum, & hominibus profuturum intellexit, hoc spontè fecit.*

Prob. 2. ratione: Si præceptum mortis metaphysicè necessitaret Christum ad mortem acceptandam, mors non fuisset libera, & consequenter nec meritoria, & redemptiva: ergo præceptum mortis non fuit necessitas citra libertatem ad non moriendum. Antecedens quoad primam partem patet, siquidem necessitas, & libertas apertè opponuntur: quoad secundam partem verò constat ex dictis in de Actibus Humanis *disp. 6. qu. 6.* ubi ostendimus ad meritum requiri libertatem indifferentiæ, nec sufficere libertatem à coactione, non solùm in statu naturæ lapsæ, ut definitum est contra Jansen. sed etiam relatè ad Christum Dominum, ut videre est apud eundem Platel. *nu. 311.* quia si obsequium caret libertate indifferentiæ, non meretur recompensationem, & præmium, quamvis mereri possit laudem per solam libertatem à coactione.

Confirm. Amori Patris erga Christum filium naturalem, & fiduciæ de ejus virtute, nec non dignitati Filii consonum erat, quòd divinum beneplacitum de morte subeunda solùm insinuaretur citra præceptum læsivum liber-

libertatis, sive rigorosum obligans in conscientia, & moraliter, sive minus rigorosum necessitans metaphysicè ad mortem acceptandam, ergo praeceptum mortis cohaerebat cum libertate ad non moriendum.

V. *Objic.* 1. Christus Dominus lege naturali tenebatur ad redimendum genus humanum, ergo praecepto mortis metaphysicè necessitabatur ad mortem subeundam, non secùs ac à praeceptis naturalibus. *Prob. antec.* Quia lex naturalis dictat contemnendam esse vitam propriam corporalem pro salute spirituali aliorum. Hinc in Scripturis dicitur: *Oportuit Christum pati, &c. Filius hominis, prout definitum est, vadit.*

Resp. nego antec. Purus homo tenetur lege naturali pro salute spirituali proximi mortem acceptare, non tamen Christus homo Deus, ut notat Vading. cujus dignitas infinita postulat, ut permittenda sit potiùs omnium damnatio, quàm aliquod ejus minimum malum, etiam temporale; propterea ex sola charitate, non ex ulla obligatione mortuus est, ut dicitur Eph. 7. *Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis.* Oportuit tamen Christum pati, videlicet ex suppositione, quòd voluerit offerre Deo satisfactionem condignam pro nostris culpis, & habere glorificationem corporis, & nominis ex merito.

VI. *Objic.* 2. Christus à praecepto mortis fuit coactus ad moriendum; aliter non dixisset: *Pater, si possibile est, transeat à me calix iste*; si liberè poterat mortem declinare, ergo non fuit liber ad moriendum.

Resp. Nego antec. Christus, ut notat Arriaga, oravit, ut transiret Calix, si poterat sinè mandati transgressione transire, quamvis enim mandatum mortis non obligaret in conscientia, nec necessitaret ad mortem, nolebat tamen illud transgredi Christus, cùm esset perfectissimè obediens.

VII. Dico ult. Praeceptum mortis Christo impositum non fuit propriè poenale, sed instar legis poenalis, seu consilii onerosi, quatenus si noluisset mori, non solùm non incurreret culpam, aut imperfectionem moralem, sed neque etiam poenam strictè dictam, seu carentiam boni debiti; Caruisset tamen aliquâ gloriâ accidentali indebitâ, videlicet speciali praerogativâ Redemptoris hominum, & simul caruisset glorificatione corporis, & exaltatione nominis, ut collata ex merito; quamvis

non caruisset glorificatione corporis, & nominis, ut collata ex exigentia naturali orta ex unione hypostatica. Ità Ezpar. Maur. Haun. & alii.

Prob. Conclusio per partes: & primò, quòd habuerit Christus præceptum mortis, constat ex illo Apost. *Factus obediens usque ad mortem.* Secundò quòd præceptum mortis non obligaverit Christum in conscientia, sub reatu culpæ, nec illum metaphysicè necessitârit ad moriendum, constat ex dictis in prima, & secunda conclusione. Tertiò, quòd transgressio talis præcepti non induceret imperfectionem ullam moralem. constat ex dicendis qu. sequenti, ubi ostendemus, Christum esse etiam incapacem essentialiter imperfectionis moralis, tum positivæ, tum negativæ. Quartò, quòd violatio talis præcepti non induceret reatum pœnæ, ut proinde non sit præceptum strictè pœnale, patet, quia si noluisset mori, non caruisset ullo bono debito, atque adeò nullam pœnam strictè dictam incurrisset. Denique, quòd hoc præceptum nec fuerit propriè pœnale, nec fuerit merum consilium, nec mera insinuatio divinæ voluntatis (prout sæpè divina voluntas insinuatur Beatis absque ulla coactione) sed fuerit mandatum instar legis pœnalis. *Prob.* Quia non erat comminans ullam pœnam, sed erat solùm indicens carentiam alicujus boni indebiti in hypothesi, quòd renueret mori, ergo præceptum mortis non fuit propriè pœnale, nec merum consilium, sed instar legis pœnalis, seu consilii onerosi. *Prob. antec.* Quia eâ lege latum fuit præceptum, ut si noluisset mori Christus, careret titulo Redemptoris hominum, quod non est bonum exigitum ab unione hypostatica; sicut non exigitur, quòd Christus sit Redemptor Angelorum, ut poterat esse, ergo caruisset hoc bono indebito.

Præterea, quamvis unio hypostatica exigat glorificationem corporis, & nominis Christi, & Deus de facto illam contulerit ex duplici titulo, videlicet exigentiæ naturalis, & meriti, juxta illud Apost. *Propter quod exaltavit illum*, &c. Nihilominus si renuisset mori, glorificatio corporis, & Nominis collata fuisset solùm ex titulo naturalis exigentiæ, non verò ex titulo meriti, & sic caruisset hoc alio bono indebito, seu gloriâ accidentali, videlicet, quòd glorificationem corporis haberet etiam ex merito; gloriosius enim est habere aliquid ex merito, quàm citra meritum. Supponimus autem hìc ex dictis

in

in de Merito, posse Deum promittere in præmium etiam id, quod est naturaliter debitum, proinde diximus cum Thomistis cadere sub meritum condignum contritionis peccatoris etiam primum gradum gloriæ, cæteroqui naturaliter debitum gratiæ dignificanti contritionem; unde potuit Deus promittere Christo in præmium mortis toleratæ glorificationem corporis, & nominis; quamvìs aliunde naturaliter debitam unioni hypostaticæ.

Neque dicas, nullam majorem æstimabilitatem habere glorificationem corporis, & nominis, ut collatam Christo ex duplici titulo meriti, & exigentiæ naturalis, quàm si collata fuisset ex solo titulo exigentiæ naturalis, ergo si noluisset mori, non caruisset hoc bono indebito.

Negatur enim antecedens, siquidem maiorem æstimabilitatem habet bonum, quod ne divinitùs quidem negari potest, quàm bonum naturaliter conferendum, & divinitùs auferibile; atqui glorificatio corporis collata ex exigentia naturali erat divinitùs auferibilis, collata verò ex merito condigno, erat divinitùs innegabilis, cùm meritum condignum supponat Dei promissionem ineluctabilem, ergo majorem æstimabilitatem habet glorificatio corporis collata Christo ex duplici titulo meriti simul, & exigentiæ naturalis, quàm ex solo titulo naturalis exigentiæ.

QUÆSTIO III.

An fuerit in Christo libertas ad actus inæquales Perfectionis? Ubi, An fuerit aliquando Humana Christi voluntas divinæ voluntati contraria?

I. CErtum est humanam Christi voluntatem fuisse liberam, tum quia liberè mortuus est, tum quia non est deneganda voluntati Christi hæc perfectio naturæ humanæ; tum etiam quia libertas erat requisita ad meritum redemptionis. Jo. 7. dicitur: *Ambulabat Jesus in Galilæam, non enim volebat in Judæam ambulare, quia volebant illum Judæi interficere*; quare liberè iter illud arripiebat. Certum præterea est, non semper Christum elicuisse actus optimos, & intensissimos, cùm repugnet intensio actûs, qua nulla sit possibilis major. Difficultas solùm est: Utrùm habuerit libertatem solùm ad actus æqualis perfe-

perfectionis, & intensionis; An verò etiam ad actus perfectionis, & intensionis inæqualis, tum intra eandem speciem, tum in speciebus diversis? v. g. an quando elicuit actum charitatis intensum ut quatuor, potuerit elicere actum charitatis intensum ut duo, vel ut sex; & an vice actus charitatis poterat ponere actum alterius virtutis inferioris, v. g. temperantiæ?

Prima sententia docet, solùm habuisse libertatem ad actus perfectionis æqualis, ità Mendoza, & Alii. Secunda docet habuisse libertatem physicam ad actus perfectionis inæqualis, etiam si inclinaretur, & moraliter necessitaretur ad actum optimum, quem poterat hìc, & nunc elicere. Ità Lugo *d. 26. sect. 10.* Pallav. Esp. Haunol. Pro hac stat etiam Vasq. *d. 74. n. 36* ubi expressè docet, Christum, & alios Beatos posse operari remissè, omisso actu intensiori, nec non Valentia, Salas, & ipsemet Suar. apud eundem Lugo, quamvìs videatur Suar. contrariæ sententiæ favere, disp. 37. sect. 3. ubi dicit: *Non solùm repugnat Christo peccatum, sed etiam ille imperfectionis modus, qui est dissentire à divina voluntate sibi proposita, ut Regula suæ operationis.* Si tamen hæc verba ritè perpendantur, opinioni oppositæ nullatenus favent.

II. Dico equidem cum secunda sententia, Christum habuisse physicam libertatem ad actus perfectionis inæqualis tum intra eandem speciem, tum in speciebus diversis, quamvìs habuerit necessitatem moralem strictè dictam ad actum optimum hìc & nunc possibilem, spectatâ divinâ præordinatione; non secùs ac Deus solùm habet necessitatem moralem metaphoricè dictam ad effectum optimum ponendum citra ullam difficultatem in contrarium, ut diximus in prima disputatione qu. 2.

Prob. 1. Quia Christus habuit libertatem ad acceptandam, vel non acceptandam mortem præceptam, sed ista libertas est ad actus perfectionis inæqualis, perfectior enim est actus obedientiæ redemptivus, quàm actus renuens mortem, ac redemptionem humanam, ergo habuit Christus libertatem physicam ad actus perfectionis inæqualis. Major patet ex dictis qu. superiori, ubi ostendimus, à præcepto mortis non fuisse necessitatum ad moriendum, aliter ejus mors non fuisset meritoria, & redemptiva; propterea Chrysost. in illud Apost. *Proposito sibi gaudio sustinuit Crucem confusione contemptâ.* Hom. 28 addit: *Licebat illi nihil pati, si voluisset.* Et Aug. *Qui potuit non mori, si nollet: proculdubio quia voluit, mortuus est.*

Prob.

Prob. 2. à priori. Danda est Christo domino libertas requisita ad meritum: atqui sola libertas ad actus inæquales est sufficiens ad meritum, ergo habuit Christus hanc libertatem. *prob. min.* quia libertas ad actus æqualis perfectionis est solùm libertas in genere physico, non in genere moris, non enim est exigitiva laudis, præmii, & recompensationis, atque adeò insufficiens est ad meritum, sicut enim non meretur gratiarum actionem, qui debens 10. dat hæc 10. non illa æqualis bonitatis, ità nec meretur præmium, qui debens ponere actum perfectum ut 3. ponit actum A, potiùs, quam B, æqualis perfectionis. Hinc communiter DD. docent, quòd habens conscientiam perplexam (v. g. putans eodem modo peccare, si audiendo missam, relinquat ægrotum, aut si relinquendo ægrotum audiat missam) quodcumque eligat, nec peccet, nec demereatur, quia non habet libertatem in genere moris, hoc est exigitivam pœnæ, & reprehensionis, ergo pariter Christus, si tantùm libertatem haberet ad actus æqualis perfectionis, non haberet libertatem in genere moris fundantem jus ad laudem, & præmium. Et ratio à priori est, quia ad meritum requiritur lucta aliqua, & victoria contemptiva alicujus commodi temporalis ob amorem honestatis, ut diximus in de merito, atqui, dum eligitur necessariò alter ex duobus actibus æqualis honestatis, non datur nec lucta, nec victoria, quia datur necessitas ad alterutrum vage, & electio hujus præ illo non fert ullam arduitatem, ergo negata in Christo indifferentia ad actus inæqualis perfectionis non salvatur libertas requisita ad meritum.

III. Quòd diximus de Christo domino, dicendum de Beatis ex Suar. *d. 3. sect. 4.* Lugo, Vasq. loc. cit. quamvìs enim necessariò Deum ament, non semper tamen amant amore intensissimo, & perfectissimo ipsis possibili, non enim videtur necesse, quòd Beatus semper velit Deo bonitatem divinam, vel gloriam extrinsecam, quàm habet ex hominum conversione, neque est necesse quod semper velit saltem intensissimè implere divinam voluntatem in iis, quæ non sunt præcepta, & circa ea, quæ præcipiuntur, potest voluntas beati liberè v. g. hunc actum reflexum exercere, Hoc ipsum, quòd Deus præcipit, facerem, etiamsi non esset præceptum; & sic in hujusmodi reflexionibus se exercere, quòd ex eo etiam

constat, ut notat Suar. quia si Angelus custos nullam exerceret libertatem relatè ad nostram custodiam, non exigeret à nobis gratitudinem, quod tamen est contra sensum fidelium.

Denique quod in Christo domino fuerit necessitas moralis strictè dicta ad actum perfectiorem, constat ex iis, quæ diximus, cùm de necessitate morali Dei ad effectum optimum, quia scilicet hujusmodi necessitas spectat ad perfectionem libertatis, cùm inclinatio ad optimum de se bona sit, & perfectio simpliciter simplex, unde nobis ex gratia conceditur, ergo non est deneganda nec Deo, nec Christo, quamvis Christo competat cum physica difficultate in oppositum, ut quælibet alia necessitas moralis in creatis

IV. *Objic.* 1 Si Christus esset liber ad actus perfectionis inæqualis, & posset minùs bonum præeligere in conflictu melioris, sequeretur quod esset capax aut culpæ, aut saltem alicujus imperfectionis moralis, sed hoc pugnat cum infinita Christi Sanctitate, & impeccabilitate, ergo non est liber ad actus perfectionis inæqualis. *Prob. mi.* quia imperfectio moralis prout distinguitur à culpa nihil aliud est, quam electio objecti minùs perfecti propter se præ perfectiori.

Confirm. Christus dominus eligendo minus bonum esset reprehensibilis: Universim enim reprehensione dignus est, qui negligit majus bonum, quod commodè potest amplecti.

Resp. nego sequelam: imperfectio moralis alia est negativa, seu negatio majoris perfectionis, ut cùm quis vult matrimonium, omisso cœlibatu; vel dum ponit actum intensum ut 2. potens ponere intensum ut 3. Alia est positiva, ut cùm quis omittendo aliquem actum, redditur positivè indignus speciali Dei protectione, ut cùm quis transgreditur rubricas divini officii merè directivas, aut Regulas suæ Professionis non obligantes ad culpam venialem, sicut enim dicimus v. gr. positivè indignum Sacerdotio, qui est irregularis ex defectu, quamvis non sit reus culpæ, aut pœnæ, contra verò qui caret excellentia doctrinæ, & sanctitatis, non dicitur positivæ indignus sacerdotio, sed solùm minùs dignus altero, qui habeat sufficientem doctrinam & sanctitatem: ità in casu nostro: Quare qui v. gr. amplectitur matrimonium præ cœlibatu, non dicitur

con-

contrahere imperfectionem moralem positivam, sed negativam, quatenùs est minùs dispositus ad assequendum ultimum finem per actum minùs perfectum, quamvìs non sit positivè indignus speciali Dei protectione, & specialibus auxiliis ad non peccandum, & ad sublimius assequendam beatitudinem, sicut est positivè indignus, qui transgreditur Regulas suæ professionis non obligantes ad culpam. Dicimus tunc, quòd Christus dominus eliciendo actum minùs perfectum, omisso perfectiori, neque contrahebat imperfectionem moralem positivam, neque negativam strictè dictam, hoc est minùs disponentem subjectum ad suam felicitatem essentialem, siquidem Christus Dominus, utpote Filius Dei naturalis, plenissimè possidebat suam felicitatem essentialem, nempe visionem Dei in priori ad quemcumque actum liberum, ut dicemus disputatione sequenti, propterea eligendo minùs bonum, habebat solùm actum moralem minùs perfectum citra ullam imperfectionem moralem strictè dictam, sicut Deus semper optimè, & honestissimè operatur, sive ponendo optimum, sive non optimum, quamvìs positio optimi sit magìs consona divinæ bonitati.

In forma ad *probationem sequelæ, dist. antec.* imperfectio moralis consistit in electione objecti minùs perfecti, quoties ea reddit subjectum minùs dispositum ad suum ultimum finem, *concedo, secus nego antecedens, & consequentiam.*

Ad Confirm. *nego antec.* Ille solùm dicitur reprehensibilis, qui negligendo majus bonum, redditur minùs idoneus ad suam beatitudinem, quare sicut Deus non esset reprehensione dignus, si mundum non optimum poneret, ità nec Christus, si poneret actum non optimum, quem liberè posset

V. Dices: Si Christus non esset reprehensione dignus eligendo actum minùs perfectum neque esset dignus laude, ac præmio, eligendo actum præstantiorem; undè per actum obedientiæ non meruisset Redemptionem, sicut Deus non est dignus præmio ponendo optimum, sequela est absurda, ergo & id unde sequitur

Resp. nego sequelam; diversa quippe est ratio de propro, & demerito, ac de laude, & meritò. Qui ponit opus honestum, dignus est laude, quamvìs per illud non

non promoveatur ad felicitatem, ut patet in Deo; dignus etiam est præmio, qui ponit opus honestum, quod sit obsequiosum præmianti, ac superiori, quia tamen Deus caret superiore, solùm potest exigere laudem, non præmium ob suas operationes honestas, Christus verò, quia quà homo est inferior Deo, potest & laudem, & præmium exigere ex operationibus honestis, contra verò ex earum omissione non esset dignus reprehensione, quia non contraheret ex iis minorem dispositionem ad felicitatem.

Hinc apparet; quomodo Christus dominus liberè poterat non acceptare mortem præceptam citra ullam imperfectionem moralem strictè dictam, & citra reprehensibilitatem, quamvìs enim tunc caruisset aliquo bono indebito videlicet titulo Redemptoris non caruisset tamen felicitate consona suæ naturæ, & meritis.

VI. *Objic.* 2. Christus est perfectissimè Dei amicus; ergo non solùm moraliter, sed etiam physicè necessitabatur ad eliciendos actus perfectiores, atque adeò solùm habuit libertatem ad actus æqualis perfectionis. *prob. conseq.* quia ad perfectissimam amicitiam spectat eadem eodem modo velle, & nolle; ergo Christus debet magìs velle, quæ Deus magìs vult, sed Deus magìs vult actum perfectiorem, etiam in ipso Christo domino, quam minùs perfectum, ergo Christus dominus ad actum perfectiorem necessitatur.

Confirm. Tenetur creatura declinare actum malum, quia displicet Deo, ergo Christus summè Dei amicus, & filius naturalis, tenetur eligere actum perfectiorem, quia magìs placet Deo, quàm actus minùs perfectus.

Resp. 1. Deum habere infinitam complacentiam in quovis actu Christi domini ob dignitatem Personæ operantis conferentem operationibus Christi bonitatem, & valorem infinitum, quamvìs inter actus Christi detur major, vel minor bonitas aut ratione objecti, aut ratione intensionis; propterea spectatis omnibus æquè Deo placet v.gr. Christi Crucifixio, ac genuflexio, & quilibet alius actus, quamvìs actus intensior, & perfectior magìs placeat ratione modi, quo moraliter informatur à Verbo.

Resp. 2. Difficultatem solvendam esse in Beatis, qui licèt necessitentur relatè ad objectum primarium, seu ad amandum Deum Deo, libertatem tamen habent ad actus

actus perfectionis inæqualis relatè ad objecta secundaria, seu ad amandas has, vel illas creaturas in ordine ad gloriam Dei.

Resp. 3. Actum perfectiorem Christi magìs Deo placere complacentia merè approbativa; non verò complacentia, aut inductiva in Deo majoris felicitatis, aut respiciente in Christo majorem dispositionem ad felicitatem suam essentialem, & ideo æquè, Deus erat contentus quovis actu Christi; sicut ipse Deus æquè potest ponere optimum, vel non optimum, quamvìs majorem complacentiam approbativam habeat de optimo, Unde fit, Christum dominum ratione summæ amicitiæ cum Deo non teneri ad actum perfectiorem. Ideo justus magìs Deo placet eligendo actum perfectiorem, adeò ut non dicatur perfectè amicus, si eligat actum minùs perfectum, quia actus perfectior justi, quamvìs non addat Deo felicitatem, ipsum tamen justum magìs promovet ad felicitatem suam, & sic ad laudandum Deum magìs in æterna beatitudine: At Christus dominus eligendo actum magìs perfectum, non magìs promovetur ad felicitatem, unde non dicitur esse minùs perfectè amicus, per hoc quod eligat actum minùs perfectum.

In forma *nego conseq. Ad prob. dist. antec.* ad perfectam amicitiam spectat eadem & eodem modo velle, ac nolle, relatè ad ea quæ spectant ad felicitatem amici, aut propriam, *concedo*; relatè ad alia, *nego antec. & conseq.*

Ad Confirm. Ideò tenentur homines peccatum declinare, quia Deo displicet non solùm displicentia merè reprobativa, sed etiam respiciente malum, quod inducit in nobis reddendo indispositos ad ultimum finem, & ad ipsum laudandum; At Christus eligendo actum minùs perfectum, non disponeretur minùs ad suam felicitatem, & ad Deum laudandum, ergo non tenetur eligere actum perfectiorem, quippe qui non placet magis Deo, nisi complacentia merè approbativa.

VII. Quæritur hic, Utrùm aliquando humana Christi voluntas fuerit divinæ volunti contraria? Certum est contra Nestorianos, Euthychian., & Ex iis ortos Monothelitas, in Christo fuisse duas voluntates, ut constat ex illo Matth. 22. *Non mea voluntas, sed tua fiat*; Cùm enim in Christo fuerint duæ naturæ, fuerunt etiam duæ voluntates, solùm dubitatur, an voluntas humana Christi fuerit aliquando divinæ voluntati contraria

præ-

præsertim quando dixit Matth. 26. *Verumtamen non quod ego volo, sed quod tu?*

Communissimè docent, nunquam fuisse contrarias, sed in casu adducto solùm appetitum sensitivum Christi fuisse repugnantem Calici præcepto à divina voluntate, & appetitum rationalem, seu voluntatem humanitatis habuisse tantùm simplicem displicentiam Calicis præcepti, non verò actum deliberatè nolentem illum. Voluit autem Deus quòd Christi appetitus sensitivus à Calice refugeret, ut ex ea sensuum molestia haberet causam meriti, & esset nobis exemplo ad subigendum appetitum sensitivum rationi, & divinæ voluntati.

Porrò actus simplicis displicentiæ de Calice bibendo fuit quidem in Christo deliberatus (quia nullus in eo fuit motus indeliberatus, & subreptitius) sed fuit inefficax, quia non respuebat mortem absolutè, sed solùm conditionatè, hoc est si ità Deo placeret, & non impediretur reparatio hominum; sicuti qui vult membri abscissionem, nec mors sequatur, habet simplicem displicentiam, & inefficacem de membri abscissione, quatenùs illam nollet, si periculum mortis non immineret, cùm ea tamen displicentia inefficaci conjungit voluntatem absolutam, & efficacem, quod membrum abscindatur: Sic Christus Dominus cùm simplici displicentia mortis conjunxit ardens illius desiderium, juxta illud Luc. 12. *Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor, donec perficiatur.* Quare licèt potuerit physicè voluntas Christi renuere, quæ Deus præcipiebat per modum consilii onerosi, non quidem ponendo actum inobedientiæ, sed non ponendo actum obedientiæ, quia tamen moraliter ad actus perfectissimos necessitabatur, nunquam Christi voluntas fuit divinæ voluntati contraria, ut proinde dixerit Jo. 8. *Quæ placita sūt ei, facio semper.*

VIII. Dices: Displicentia mortis inefficax avertebat voluntatem Christi à morte, quæ erat objectum complacentiæ voluntatis divinæ, cum fuerit præcepta, ergo quamvìs voluntas humana Christi non respueret mortem efficaciter, & absolutè, adhuc ob illam displicentiam inefficacē erat quadantenus opposita voluntati divinæ.

Resp. Cùm D. Tho. Complacentiam, & displicentiam de eodem objecto non pugnare, nisi sint secundùm eandem rationem, & relatè ad idem motivum, v.gr. complacentia de medicina ut utili non pugnat cum displicen-

centia de eadem ut amara , & complacentia de morte delinquentis propter bonum publicum non opponitur displicentiæ de eadem propter malum privatum , quia tamen prævalet amor utilitatis medicinæ, & amor boni publici, ideò complacentia de medicina, & de morte delinquentis est efficax, & absoluta, displicentia verò, inefficax, & conditionata. In casu nostro , Christus habuit complacentiam efficacem de sua morte ob motivum Redemptionis , & obedientiæ , & simul displicentiam inefficacem de eadem morte , inquantum sibi mala, nec hujusmodi affectus complacentiæ, & displicentiæ de eadem morte pugnabant inter se , quia non respiciebant mortem secundùm eandem rationem , & ob idem motivum. Pariformiter Pater æternus habebat complacentiam de morte Christi ob illud motivum Redemptionis, quin habuerit complacentiam de eadem morte ut mala ipsi Christi Domino, & ideò voluntas Christi habens complacentiam efficacem de sua morte ob unum motivum , & displicentiam inefficacem de eadem ob aliud motivum, fuit omninò conformis cum voluntate divina. Advertendum tamen, quòd licèt nunquam humana Christi voluntas fuerit absolutè & in rigore divinæ voluntati contraria, nihilominùs & potuit citra ullum defectum moralem esse contraria voluntati divinæ, quæ dicitur Voluntas signi , & fuit de facto in speciem contraria voluntati divinæ, quæ dicitur voluntas beneplaciti , non quidem quoad volitum formale, sed quoad volitum materiale, quæ apparens contrarietas non solùm fuit citra defectum moralem, sed etiam meritoria, & idcircò voluntati divinæ signi maximè conformis.

Antequam id ostendam explico terminos. Circa actus liberos voluntatis duplex in Deo datur voluntas, altera Signi, altera beneplaciti , ut notat D.Th. *qu.* 23. de veritate *ar.* 3. apud Esparzam *qu.* 37. de Incarnatione. Voluntas signi in Deo est illa voluntas , qua solùm significat velle, aut nolle actus liberos nostros , quæ quadruplex est, Præcipiens, Prohibens, Permittens, Consilians: Voluntas verò beneplaciti est illa qua Deus efficaciter & absolutè aliquid vult ; & relatè ad hanc distinguunt Theologi volitum formale, seu motivum, propter quòd Deus aliquid vult , à volito materiali , seu objecto materiali , quòd vult secundum se. E. G. dum

dum vult damnationem reproborum ad manifestationem, suæ justitiæ, volitum formale est manifestatio divinæ justitiæ, propter quam vult damnationem reproborum; ipsa verò damnatio est volitum materiale. His explicatis.

IX. Voluntas humana Christi Domini non potuit esse contraria voluntati divinæ, quæ dicitur voluntas signi, quatenùs est Præcipiens actus bonos, Prohibens, aut Permittens actus malos, peccaret enim si nollet, quæ Deus præcipit, ut vellet, quæ Deus prohibet, aut permittit, potuit tamen esse contraria Voluntati isti divinæ, quatenus est Consilians; cùm enim præceptum mortis fuerit, ut diximus instar Consilii onerosi, & poterat Christus citra ullum defectum moralem nolle acceptare mortem sic præceptum, seu consultam, sicut poterat etiam ponere actus minùs perfectos præ perfectioribus, esto solùm sub consilio caderent actus perfectiores, ut ostendimus in quæstione antecedente, sequitur quod physicè poterat voluntas Christi humana esse contraria voluntati signi, quatenùs est voluntas Consilians, quamvis de facto nunquam fuerit contraria, eò quòd Christus moraliter necessitabatur ad actus perfectiores, & ad ea, quæ cadebant sub consilium, non secùs ac Deus potens physicè ponere non optimum, moraliter ad ponendum optimum necessitatur, prout supra explicavimus, ac propterea semper humana Christi voluntas fuit conformis Voluntati divinæ, quæ dicitur voluntas signi, non solùm quatenùs Præcipienti, Prohibenti, aut Permittenti, sed etiam quatenùs consilianti.

Quòd attinet ad voluntatem divinam, quæ dicitur beneplaciti, certum est, quod non poterat humana Christi voluntas ab ea discrepare quoad volitum formale, seu quoad motivum, & finem, propter quem Deus aliquid efficaciter vult; peccaret siquidem Christus D. si nollet hujusmodi finem, quia vellet ut divina voluntas efficax frustretur; Quare dum Deus vult efficaciter V.G. reproborum damnationem, quam ob delicta illi merentur, idque ad manifestationem divinæ justitiæ, si voluntas creata, aut Christi, aut nostra absolutè nollet, ut divina justitia manifestetur prout Deus vult efficaciter, certè peccaret, ac proinde Christus, cùm sit impeccabilis, non potuit quoad volitum formale discrepare à voluntate divina beneplaciti; Quoad volitum verò materiale

riale defacto in speciem discrepavit, siquidem oravit pro salute reproborum, ac pro illis sanguinem fudit, ut constat ex proscripta quinta propositione Jansenii; oravitque ut Calix à se transiret, voluit tamen utrumque inefficaciter, & conditionatè, si scilicet esset placitum Patri, quod alio pacto sua justitia, & gloria manifestaretur citra damnationem reproborum, & citra suum calicem passionis, ac mortis; Hinc quia Pater Æternus absolutè voluit hæc objecta materialia, & Christus D. videbatur ea nolle, idcirco circa hæc volita materialia videbatur voluntas Christi humana esse divinæ voluntati contraria: Quia tamen ea Christus D. noluit absolutè, & efficaciter, sed solùm conditionatè, & inefficaciter, & quia non sunt inter se oppositi isti duo actus (videlicet volitio absoluta, & efficax alicujus objecti, & nolitio conditionata, & inefficax ejusdem objecti, ut patet in projiciente merces ob metum naufragii, qui efficaciter, & absolutè vult illas projicere, & inefficaciter, ac conditionatè non vult illas projicere) idcirco solùm in speciem voluntas humana Christi quoad volitum materiale fuit contraria voluntati divinæ, revera tamen nullatenùs fuit illi contraria. Quinimmo in hoc ipso in quo videbatur contraria, erat summè conformis divinæ voluntati, in quantum hæc erat voluntas signi consilians Christo talem actum; qui procul dubio fuit honestissimus, ac meritorius; siquidem meritoriè oravit, ac fudit sanguinem pro salute reproborum, exoptando ut Deus illis conferret gratias efficaces ad resurgendum, idque ex motivo Charitatis erga proximum, meritoriè etiam oravit, ac exoptavit, ut à se transiret Calix passionis, idque ex motivo charitatis erga seipsum, utrumque tamen subordinavit volito formali voluntatis divinæ, seu motivo, propter quod Deus illa noluit efficaciter, unde solùm illa Christus exoptavit inefficaciter, & conditionatè, prout Deus volebat ut illa Christus exoptaret, & sic humana Christi voluntas divinæ voluntati non solùm non fuit contraria, sed summè conformis, juxta illud Joan. 8. *Ego, quæ placita sunt ei, facio semper.*

QUÆSTIO IV.

Utrum Humanitas Assumpta peccare possit in sensu diviso ab Unione Hypostatica, & visione beata?

OStendimus in 1. quæstione Christum Dominum esse essentialiter impeccabilem tum in sensu composito, quatenus non potest componere cum unione hypostatica, & cum visione Dei peccatum, tùm in sensu diviso, quatenus non potest per operationes Christi, & Verbi proprias dividere se ab unione; Quærimus nunc, An Humanitas Christi habens unionem hypostaticam peccare possit in sensu diviso ab unione, & visione, quatenus si peccaret per operationes proprias humanitatis in priori ad subsistentiam Verbi, & ad visionem beatam divideret se ab unione, & visione, sicut Justus peccare potest in sensu diviso, quatenus si peccaret, divideret se à gratia, & Amans potest peccare in sensu diviso, dividendo se ab Amore. Quòd autem longè diversa sit hæc quæstio, Num Christus possit peccare in sensu diviso? ab hac alia, Num Humanitas Christi possit peccare in sensu diviso à visione beata, & ab unione hypostatica? constat ex dictis in calce quæstionis primæ. In 1. *Artic.* id quæremus de visione beata. In 2. de unione hypostatica.

ARTICULUS I.

An Humanitas assumpta prout videns Deum peccare possit peccato impeditivo, aut destructivo visionis beatæ?

I. QUod quærimus hìc de humanitate assumpta vidente Deum quæri solet in de Beatitudine universim, An videns Deum peccare possit in sensu diviso à visione beata; sicut Justus peccare potest in sensu diviso à gratia? Certum est de facto, & connaturaliter videntes Deum non posse sic peccare, quia visio Dei connaturaliter datur in priori ad quemcumque actum beatorum, quare sicut non posset peccare justus, si in priori ad operationes suas liberas deberet dari gratia influens in illas, ità non potest de facto videns Deum

Deum peccare, quia in priori ad omnes actus voluntatis beati datur visio Dei dirigens ad eos actus incompossibilis cum peccato; Restat itaque inquirendum, An id sit possibile in alio ordine, ac de potentia Dei absoluta, per hoc quòd visio detur in posteriori ad operationes liberas, sicut datur de facto gratia habitualis?

II. Recolligo priùs breviter quæ aliàs diximus (in de Beatitudine *disp. 1. qu.* 4. & in de Spe) posse scilicet in eodem intellectu esse simul in eodem instanti cognitionem Dei ænigmaticam, & visionem beatam; ità tamen ut sola cognitio ænigmatica dirigat ad aliquem actum voluntatis, v. gr. ad actum spei præceptum, illustrando ejus objectum, visio verò Dei se habeat disparatè, vel in posteriori ad talem actum spei; undè solùm dirigat ad actum amoris Dei necessarium, in posteriori ad visionem. Quòd hoc non repugnet, ostenditur tum negativè, tum multis exemplis: Nam primò Christus Dominus ad actus mœstitiæ in horto (quos habuit non solùm in appetitu sensitivo; sed etiam in rationali; cùm dixerit *Tristis est anima mea usque ad mortem*) non regulabatur à visione beata. Secundò idem Christus Dominus, ut advertit Suar., per visionem beatam videbat in Verbo suos actus liberos, & tamen ad illos eliciendos non regulabatur à tali visione, aliter non essent liberi, si prodirent à visione essentialiter vera, atque adeò cum determinatione ad unam partem. Tertiò Deus ipse habet scientiam visionis de suis decretis, ea tamen scientia non antecedit decreta, ne evertat eorum libertatem. Quartò Ad actus liberos nostros consequitur scientia experimentalis illorum in eodem instanti, quin tamen hæc scientia possit actus liberos antecedere, & ad illos dirigere. Quintò Multi docent, quòd Angeli in primo instanti fuerint viatores, & comprehensores, quatenus in primo signo habuerunt cognitionem Dei ænigmaticam cum præcepto ad Deum amandum, atque adeò cum potentia ad peccandum, in secundo actum amoris Dei præceptum liberum, & meritorium, in tertio signo gratiam, & visionem Dei dirigentem ad amorem necessarium. Sextò Eadem ratione multi docent, Christum de facto meruisse sibi gloriam essentialem, seu visionem beatam; & D. Thom. negans id

de facto contigisse, docet tamen divinitus potuisse Christum mereri sibi in primo instanti gloriam essentialem per actus non directos à visione. Denique sicut bene percipitur quod ad actum liberum contritionis præceptum peccatori succedat in eodem instanti gratia, quæ tamen si antecederet contritionem, destrueret libertatem contritionis præceptæ (ad libertatem enim spectat quòd potentia libera suis comprincipiis communita possit componi cum utraque parte contradictionis, gratia autem si esset in priori ad actum contritionis, & spectaret ad potentiam liberè influentem in talem actum, deberet esse compossibilis cum omissione contritionis præceptæ, atque adeò compossibilis cum peccato, quod repugnat,) ità potest intelligi, quòd ad eundem actum contritionis succedat simul cum gratia visio beatifica, quæ proinde non dirigeret ad illum actum contritionis prævium, sed ad amorem Dei necessarium, qui ad visionem consequeretur.

III. Dico nunc 1. Humanitas assumpta pro ut videns Deum, & quilibet Deum videns potest divinitus peccare peccato impeditivo visionis, non secus ac justus peccare potest de facto peccato impeditivo gratiæ: atque adeò visio Dei potest in eodem instanti componi cum potentia ad peccandum. Ità communius Recentiores cum Arriag. *d.* 43. *n.* 18. Tanner. & Aliis.

Prob. In eodem instanti, quo justus ponit actum meritorium v. gr. spei, habet de facto in præmium augmentum gratiæ, ergo potest etiam habere in præmium visionem beatam exigitam à gratia, atqui si ille actus spei liber, & meritorius supponatur præceptus à Deo, ut potest præcipi, tunc daretur in eodem instanti in primo signo potentia proxima ad omittendum actum spei præceptum, atque adeò potentia ad peccandum, in secundo signo ipse actus spei, & in tertio præmium, nempe augmentum gratiæ, & visio beata, ergo potest in eodem instanti dari simul visio beata, & potentia ad peccandum peccato impeditivo visionis, quatenus si poneretur peccatum, non daretur visio.

Confirm. Non minùs est incompossibilis cum mortali gratia, quam visio beata, sed cum gratiâ stare potest in eodem instanti potentia ad peccandum peccato impeditivo gratiæ, ergo etiam cum visione. *Prob. min.* Dum pec-

peccator ponit contritionem, si ea supponatur præcepta, tunc datur potentia ad omittendam contritionem præceptam, atque adeò ad peccandum, & simul cùm contritione datur ipsa gratia, ergo cùm gratia datur potentia ad peccandum peccato impeditivo gratiæ.

IV. *Objic.* I. Visio Dei necessitat ad Deum amandum, & inducit impotentiam ad peccandum, ergo non potest in eodem instanti cum visione conjungi potentia ad peccandum; Neque obstat quod potentia ad peccandum esset in priori signo. Nam quæ opponuntur, non possunt conjungi in eodem instanti, ne in diversis quidem signis naturæ, ut assensus, & dissensus, forma, & privatio; ergo nec visio, & potentia ad peccandum, in quocunque enim signo ponatur visio, pro toto illo instanti illustrat objectum, & determinat ad non peccandum.

Confirm. Via, & terminus opponuntur, ergo repugnat quod Aliquis in eodem instanti sit in via, seu habeat indifferentiam ad merendum, vel peccandum, & sit in termino habens visionem beatam, quæ importat impotentiam ad peccandum.

Resp. quòd sicut in eodem instanti in priori ad actum imperantem liberum datur potentia ad carendum actu tum imperante, tum imperato, in posteriori tamen ad actum imperantem non datur potentia ad carendum actu imperato, utpote necessario, & sicut Christus Dominus in priori ad cognitionem suorum actuum liberorum in Verbo habebat indifferentiam ad eos omittendos, non tamen in posteriori ad eam cognitionem, ità potest in priori ad visionem dari potentia ad peccandum peccato impeditivo visionis, non verò in posteriori ad visionem; Sic etiam quando nos ponimus actus liberos, in priori habemus indifferentiam ad cognitionem experimentalem illorum, non verò in posteriori.

In forma *disting. antec.* Visio Dei ponit impotentiam ad peccandum peccato directo à visione, *conc.*, peccato directò à cognitione ænigmatica prævia, *nego antec.*, & *conseq.* Ad id quòd additur, Dico verum esse, quod quæ opponuntur, non possunt in eodem instanti componi, ne pro diversis quidem naturæ signis, potentia tamen ad peccandum peccato directo ab una cognitione, nempe à cognitione ænigmatica, & impotentia ad

ad peccandum peccato directo ab alia nempe à visione beatifica, non opponuntur; Sicuti non opponuntur potentia ad A, & impotentia ad B; quòd autem possit visio Dei illustrare suum objectum pro toto instanti, utpote indivisibili, relatè ad actus consequentes ipsam, non verò relatè ad actus antecedentes, jam ostendimus multis exemplis

Ad Confirm. Non repugnat, quòd Aliquis sit in via ratione unius formæ, & simul sit in termino ratione alterius formæ. Sic materia ratione actionis generativæ est in via ad formam genitam, & ratione formæ genitæ est in termino; sic homo ratione actûs meritorii est in via ad gratiam, & in eodem instanti est in termino ratione gratiæ, quæ coexistit cum actu meritorio: Tunc esse in via, & esse in termino opponuntur, quando esse in via fert moveri localiter, & esse in termino fert quiescere, quia ubicatio viæ, & termini sunt incompossibiles saltem naturaliter.

V. *Objic. 2.* Ut possit homo proximè peccare, debet carere impedimento ad peccandum, sed visio Dei est impedimentum ad peccatum, ergo cum Dei visione non stat in eodem instanti potentia proxima ad peccandum.

Confirm. Si cum potentia proxima ad peccandum componi posset visio Dei necessitans ad amorem, posset etiam componi prædeterminatio physica necessitans ad Deum amandum; sed repugnat, quòd cum prædeterminatione necessitante physicè ad Deum amandum stet potentia ad peccandum, ergo etiam cum Dei visione.

Respond. Conc. Maj. disting. min. Visio est impedimentum ad peccatum directum ab illa, *conc.*, ad peccatum directum à cognitione ænigmatica, quòd si poneretur, impediret existentiam visionis, *Nego antec. & disting. consf.* non potest cum visione conjungi potentia ad peccandum peccato directo à visione, *conc.*, directo à cognitione ænigmatica, *nego conseq.* Sic Christus Dominus, dum ponebat actus liberos, videbat illos in Verbo, quia tamen hæc visio non dirigebat ad eos actus, non erat impedimentum destruens eorum libertatem.

Ad Confirm. Quod diximus de Dei visione, dicimus etiam de prædeterminatione physica ad Deum aman-

amandum: sicut enim dari potest in Petro in primo signo cognitio ænigmatica dirigens ad actum spei præceptum; in secundo signo ipse actus spei, in tertio gratia, & visio necessitans ad amorem, ità in eodem tertio signo dari potest in præmium cum gratia prædeterminatiò physica necessitans ad amorem Dei, in quo casu pro primo signo intelligeretur potentia ad omittendum actum spei præceptum, atque adeò potentia ad peccandum peccato impeditivo prædeterminationis, & in tertio signo prædeterminatio cum impotentia ad peccandum peccato consequente ad eam prædeterminationem. Sic etiam posito actu libero, quo quis se determinat ad non ambulandum, posset in posteriori habere compedes, qui cum essent evitabiles, non destruerent potentiam expeditam ad ambulandum in sensu diviso, sicut amor non destruit potentiam expeditam ad odium in sensu diviso.

Ratio horum omnium est, quia A, esse in priori signo ad B. nihil aliud est, quàm A, esse causam, vel prærequisitum ad B; v. gr. quia Sol est causa lucis, & quia scientia media essentialiter præsupponitur ad decreta libera, & ad scientiam visionis, ideò sol dicitur esse in priori signo naturæ ad lucem, & scientia media ad decreta libera. In casu nostro, voluntas affecta cognitione ænigmaticâ est causa actûs spei, & hic actus est causa moralis gratiæ, & visionis beatæ, quæ causat amorem Dei necessarium, & ideò in secundo signo dicitur esse actus spei, in tertio gratia, & visio, in quarto Amor necessarius.

Hinç fit primò quòd visio Dei licèt necessitet ad amorem, relinquat tamen in voluntate affecta cognitione ænigmaticâ libertatem ad ponendum, vel non ponendum actum spei præceptum, atque adeò libertatem ad peccandum peccato impeditivo visionis. Fit secundò quòd cum visione Dei stet tam potentia ad peccandum per omissionem actûs spei præceptæ, directi à cognitione ænigmatica, quàm impotentia ad peccandum per omissionem amoris necessarii directi à visione. Unde potentia ad peccandum, & impotentia est relatè ad diversa.

VI. Dico 2. Potest pariter cum Dei visione conjungi potentia ad peccandum pro instanti sequenti peccato destructivo visionis. Ità communius Recentiores in

in hoc puncto ab antiquis non discusso contra Rhodes *Disp. 1. de Act. hum. qu. 3.*

Probatur, & explicatur: Conferat Deus Petro visionem Dei gratis pro instanti A, sed pro instanti B, det illi cognitionem ænigmaticam, quæ dirigat ad actum spei præceptum, adeò ut possit Petrus sub illa cognitione liberè omittere actum spei, & peccare; decernat tamen Deus, quòd si peccet, destruatur visio Dei præhabita, si verò ponat actum spei præceptum, habeat in præmium conservationem visionis pro instanti B; in tali casu, qui certè est possibilis, Petrus in instanti A, dicitur cùm visione beata habere potentiam ad peccandum pro instanti sequenti, peccato destructivo visionis, quatenùs pro instanti B, habet potentiam ad omittendum actum spei præceptum, quo omisso, destrueretur visio, ergo potest cum visione Dei conjungi potentia ad peccandum peccato destructivo visionis.

Confirm. De facto Petrus habens gratiam in instanti A; dicitur cum gratia habere potentiam ad peccandum pro instanti B. peccato destructivo gratiæ, si pro instanti B. præcipiatur illi v. gr. actus spei, quem posset liberè omittere, ergo etiam Petrus habens visionem in instanti A. dicitur cùm visione habere simul potentiam ad peccandum pro instanti B., peccato destructivo visionis, si pro instanti B. præcipiatur illi v. gr. actus spei, quem posset liberè omittere, per hoc quod ad illum non dirigat visio beata, sed cognitio Dei ænigmatica.

VII. *Objic. 1.* Cùm Rhodes; Visio existens in instanti A, dirigit ad omnes actus voluntatis pro instanti B; ergo videns Deum in instanti A, non potest peccare in instanti B. peccato destructivo visionis: *Conseq. seq. antece. Prob.* Quia Aliter videns Deum eodem modo esset peccabilis, ac viator habens gratiam, qui peccare potest peccato destructivo gratiæ.

Resp. dist. antec. connaturaliter *conc.*, essentialiter, *nego antec. & conseq.*; Si enim potest in primo instanti dari visio, quæ non dirigat ad actum, v. gr. spei præceptum, unde potest componi cum potentia ad peccandum peccato impetitivo visionis, (quod Rhodes admittit) quare non potest pariter divinitus pro secundo instanti dari eodem modo visio, quæ non di-

dirigat ad actum ſpei præceptum , unde ſtet cum potentia ad peccandum peccato deſtructivo viſionis : ad probationem *Nego ſequelam* ; videns Deum eſt magis impeccabilis , quàm viator : quia ille ratione viſionis exigit, quòd in perpetuum viſio Dei ſit in priori, & dirigat ad omnes actus voluntatis : contra verò viator non exigit , quòd gratia ſit in priori ad actus voluntatis, & ideo videns Deum ſolùm miraculosè peccare poteſt peccato deſtructivo viſionis ; Viator verò etiam naturaliter peccare poteſt peccato deſtructivo gratiæ. Quòd autem id exigat viſio Dei, ſupponimus ex dictis in de Beatitudine , ubi oſtendimus ad beatitudinem ſpectare eſſentialiter, quòd ejus perpetuitas attingatur à Beato; ad viſionem verò Dei ſpectare connaturalem tantùm, non eſſentialem indeſtruibilitatem; & ideo connaturaliter per peccatum non poteſt deſtrui.

VIII. *Objic. 2.* Juxta ſyſtema Concluſionis deberet in ſecundo inſtanti componi viſio Dei cum peccato , quod repugnat. Probatur ſequela, quia in ſecundo inſtanti viſio Dei non deſtruitur, niſi ad exigentiam peccati, ergo deberet in primo ſigno naturæ intelligi potentia ad peccandum; in ſecundo ſigno peccatum ; in tertio deſtructio viſionis; atque adeò in primo ſigno deberet eſſe viſio nondum deſtructa per peccatum , quòd eſſet in ſecundo ſigno, unde in eodem inſtanti eſſet viſio, & peccatum.

Reſp. Objectionem eſſe puerilem, & ſolvendam ab Adverſariis in deſtructione gratiæ per peccatum ; Conſtat enim ex phyſicis , quòd forma vetus non coexiſtit cum forma nova, quamvis illa expellatur ad hujus exigentiam, ſicut enim pro primo ſigno naturæ, quo intelligitur Sol, neque intelligitur lux, neque negatio lucis, ſed præſcindit intellectus ab utroque, ità pro primo ſigno naturæ , quo in inſtanti B, intelligitur potentia ad peccandum, tunc neque intelligitur peccatum, neque viſio Dei, aut gratia, ſed præciſio ab utroque, ità ut ſi pro ſecundo ſigno ponatur peccatum, tunc intelligatur pro tertio ſigno carentia viſionis, & gratiæ , ſi verò pro ſecundo ſigno ponatur actus ſpei præceptus, tunc intelligatur pro tertio ſigno viſio, & gratia. Quare *nego ſequelam.* Ad probationem dico, viſionem, & gratiam perſeverare uſque ad illud inſtans excluſivè, quo ponitur peccatum, non uſque ad illud ſignum, quo peccatum intelligitur, & ideo nunquam peccatum coexiſtit cum viſione, aut gratiâ.

ARTICULUS II.

Vtrùm Humanitas assumpta peccare etiam possit peccato impeditivo, aut destructivo unionis hypostaticæ?

IX. Adnotavimus *qu. 1.* non esse idem quærere de Christo, ac de Humanitate assumpta specificativè accepta, An possit peccare? sicut non est idem quærere de homine, ac de anima unita corpori, An sit mortalis? sicut enim potest homo esse mortalis, & anima unita corpori specificativè accepta esse immortalis, ità poterit Christus esse impeccabilis, & Humanitas assumpta peccabilis. Adnotavimus etiam, non posse humanitatem assumptam connaturaliter peccare in sensu diviso ab unione, quia non potest connaturaliter operari in priori ad unionem hypostaticam, seu ad subsistentiam increatam, quâ substantialiter completur, & terminatur; sicut anima rationalis nullam operationem, ne organicã quidem, exercere potest, antequã sit substantialiter completa per unionem cum corpore; Supponimus tamen hìc ex Physica, posse divinitùs naturam operari in priori ad subsistentiam; non secùs ac potest divinitùs anima in priori ad unionem cum corpore; ut communius docent cum Vasq. *disp. 21. c. 3.* contra Suar. & inquirimus, An Humanitas assumpta possit divinitùs in priori ad unionem hypostaticam, & subsistentiam increatam peccare peccato impeditivo, aut destructivo unionis hypostaticæ, prout diximus de Visione beata? Affirmant Mendoza, Arriag. P. Thyrs. Gonzalez *d. 30. n. 56.* & Alii Recentiores apud Platel. *nu. 279.* contra Suar. Vasq. Lugo, Haun.

X. Censeo equidem cum prædictis DD. posse divinitùs humanitatem assumptam specificativè acceptam peccare in sensu diviso, peccato tam impeditivo, quàm destructivo unionis hypostaticæ.

Prob. Applicando unioni hypostaticæ ea, quæ diximus Articulo superiore de visione beata. Si enim Deus humanitati in priori ad quamcunque subsistentiam præcipiat pro instanti A, actum spei, v, g. & in præmium velit conferre non solùm gratiam, sed etiam unionem hypostaticam, & visionem beatam, & humanitas ponat actum præceptum, in eodem instanti habet in primo signo na-

naturæ potentiam ad peccandum, in secundo actum spei, in tertio gratiam, unionem hypostaticam, & visionem, ergo potest in eodem instanti humanitas habere potentiam ad peccandum in sensu diviso, simul cum unione hypostatica, & Dei visione, atque adeò potest humanitas assumpta peccare in primo instanti peccato impeditivo unionis, & visionis. Quòd si Deus eidem humanitati habenti unionem hypostaticam in instanti A, præcipiat pro instanti B, actum spei, & in præmium velit conferre conservationem unionis pro instanti B, in tali casu humanitas assumpta in instanti B, habet potentiam ad peccandum pro instanti B, peccato destructivo unionis.

Confirm. Multi docent apud Muniessam, Humanitatem Christi affectam gratiâ potuisse de congruo mereri unionem hypostaticam per operationes positas in priori natura ad unionem cum Verbo, & ad subsistentiam divinam, ergo bene potest intelligi, quòd si hujusmodi operatio præcipiatur humanitati, in eodem instanti detur potentia ad peccandum in sensu diviso cum unione hypostatica.

XI. *Objic.* 1. Est essentiale naturæ rationali, quòd præcedat subsistentia ad omnes ejus operationes, atqui si præcedat subsistentia Verbi ad operationes humanitatis, est impossibile, quòd humanitas peccet, & per peccatum impediat unionem cum Verbo, quippe quæ jam præsupponitur in priori, ergo repugnat humanitati assumptæ potentia ad peccandum etiam in sensu diviso ab unione.

Confirm. Non potest Agens creatum agere, quin prius sit ubicatum, & durans, ergo à fortiori, quin prius sit completum substantialiter per subsistentiam.

Resp. Nego maj. cum Vasq. Arriag. & Aliis communius, & ex Philosophicis suppono, quòd sicut anima divinitùs operari potest in priori ad suum complementum substantiale, ità natura in priori ad subsistentiam.

Ad Confirm. 1. Retorqueo paritatem, ut Agens creatum producat in se suam ubicationem, & durationem, non debet prius intelligi ubicatum, & durans; ergo neque humanitas, ut possit per actiones liberas obtinere subsistentiam, debet prius intelligi subsistens. Deinde disparitas est, quia repugnat Creaturam esse nusquam, aut nunquam; at non repugnat carere suo com-

complemento substantiali; unde si humanitas divinitùs existat sinè complemento substantiali ullius subsistentiæ, adhuc poterit operari; non secùs ac calor in Eucharistia carens inhærentiâ sibi debitâ potest calefacere, & quamvìs operationes connaturaliter sint suppositorum, divinitùs tamen possunt esse à natura non suppositata, sicut operationes accidentium connaturaliter tribuuntur substantiæ sustentanti, divinitùs tamen possunt esse ab accidentibus non sustentatis.

XII. *Objic. 2.* Ex Haunol. Humanitas assumpta non potest peccare in sensu diviso ab unione naturaliter, ergo neque supernaturaliter *Prob. Conseq* Quia miraculum non potest ordinari à Deo, ad hoc, ut ex illo promanet peccatum.

Confirm. Quia sæpè PP. docent non solùm Christum esse impeccabilem, sed etiam humanam Christi voluntatem, ut habet Origen. apud Vasq. & ratio est, quia videtur derogari sanctitati summæ humanitatis assumptæ, dicere, quòd sit peccabilis.

Resp. Argumentum probare nimis, probat enim, quòd si divinitùs beatus spoliaretur visione, neque posset peccare, quia miraculum hoc ordinaretur ad peccatum. Directè *nego Conseq.* Ad prob. *nego*, miraculum in casû nostro ordinari ad hoc, ut ponatur peccatum; sed ordinatur ad hoc, ut ponatur actus liber meritorius præceptus, ad quem consequatur unio hypostatica; sicuti quando Deus confert nobis auxilium inefficax, non ordinat illud ad peccatum, sed ad actum bonum, quamvìs ex culpa voluntatis sequatur malus.

Ad Confirm. Christus est essentialiter impeccabilis etiam in sensu diviso, humanitas verò assumpta specificativè accepta est etiam de facto, & connaturaliter impeccabilis, non tamen essentialiter. Nunquam autem PP. docuerunt, ut notat P. Thyrs. quòd humanitas etiam de potentia absoluta sit impeccabilis in sensu diviso, cùm hoc spectet ad subjectionem debitam creaturæ rationalis omnipotentissimæ Dei potestati inclinandorum quolibet cordium, ut loquitur Aug. Nec id derogat summæ Christi sanctitati, sicut non derogat, quòd humanitas ante assumptionem potuerit peccare, in utroque enim casu peccatum non componeretur cum unione hypostatica, sed cum sola humanitate divisa ab unione.

XIII.

XIII. *Objic. 3.* Filiatio Dei naturalis trahit in humanitate Christi jus infrustrabile ad auxilia efficacia, ergo non potest humanitas Christi specificativè accepta peccare peccato destructivo unionis. *Prob. Antec.* Filiatio naturalis trahit jus ad amorem amicabilem Patris, & cùm ferat in Christo sanctitatem summam, trahit jus ad amorem summum tum benevolum, tum beneficum, cùm ex Aristotele *2. Rhet. 4.* Amor sit activus, ergo trahit jus ineluctabile ad auxilia efficacia.

Confirm. Quia dedecet Verbum denominari peccans, ergo etiam quòd denominetur potens peccare, atqui si humanitas assumpta posset peccare, Verbum denominari posset potens peccare, sicuti denominatur potens mori, quia humanitas assumpta potest mori, ergo ut supra.

Resp. Argumentum probare, quòd filiatio Dei naturalis trahat in Christo jus ineluctabile ad visionem beatam, unde non possit divinitùs eâ privari, quod nemo dixerit; probat etiam, quòd humanitas assumpta sit essentialiter inannihilabilis, eò, quòd sit summè amabilis. Directè *nego antec.* filiatio Dei naturalis, sicut trahit solùm exigentiam naturalem visionis beatæ, & quòd in perpetuum conservetur, ità solùm trahit exigentiam naturalem divinitùs frustrabilem auxiliorum efficacium relatè ad humanitatem assumptam specificativè acceptam, (cùm relatè ad Christum omnia quæcunque auxilia sint essentialiter efficacia ob ejus impeccabilitatem.) Ratio à priori horum omnium est, quia Humanitas in priori ad unionem, sicut est annihilabilis, ità est essentialiter peccabilis, & obdurabilis, adeóque capax auxiliorum inefficacium ob subjectionem debitam cujuslibet creaturæ relatè ad divinum Dominium.

Ad Confirm. Dico, unionem hypostaticam, & peccatum habere solùm simultatem potentiæ, ut habet gratia, & peccatum, contra verò unionem hypostaticam, & mortem humanitatis habere etiam potentiam simultatis, quia humanitas unita Verbo de facto mortua est, idcircò Verbum dici potest mortale, seu potens mori per conjunctionem unionis hypostaticæ cum morte humanitatis; non potest tamen dici peccabilis, seu potens peccare. In forma *Nego min.* subsumptam, sola enim humanitas denominari potest potens peccare, non Verbum, sicut sola humanitas assumpta potuit ante assumptionem

nem peccare, quin dicatur Verbum potuisse peccare.

XIV. *Objic. ult.* Non solùm Christo, sed etiam humanitati assumptæ concedenda est impeccabilitas major eâ, quæ conceditur Justo, sed si posset humanitas assumpta peccare in sensu diviso ab unione, ejus impeccabilitas non esset major impeccabilitate Justi, qui solùm peccare potest in sensu diviso à gratia, non verò in sensu composito, componendo gratiam, & peccatum; ergo humanitas assumpta non potest peccare in sensu diviso.

Confirm. Humanitati Christi utpote sanctificatæ à Verbo competit sanctitas infinita, quâ major excogitari non potest, sed major esset sanctitas humanitatis Christi, si excluderet potentiam ad peccandum etiam in sensu diviso, ergo hæc sanctitas, & impeccabilitas competit in omni providentia humanitati assumptæ. *Min. prob.* Quia sanctitas ex D. Dionysio est elongatio à scelere, & immunditie; atqui magìs elongatur à scelere, qui non solùm excludit peccatum, sed etiam potentiam ad peccatum, ut excludit Deus infinitè sanctus, ergo &c.

Resp. Humanitatis assumptæ impeccabilitatem esse longè præstantiorem impeccabilitate Justi. 1. Quia persona Justi peccare potest conjungendo peccatum cum proprio supposito, & solùm peccare non potest conjungendo peccatum cum gratia; At Persona Christi nec potest peccare conjungendo peccatum cum unione, nec cum supposito Christi. 2. Humanitas assumpta divinitùs tamen peccare potest in sensu diviso (cùm solùm divinitùs Humanitas operari possit in priori ad complementum substantiale, quod habet per subsistentiam) justus verò etiam naturaliter. 3. Potest Justus conjungere cum gratia sanctificante peccatum veniale: contra verò humanitas assumpta cum unione hypostatica, & sanctitate substantiali, quâ sanctificatur, nec veniale, nec imperfectionem ullam moralem conjungere potest.

Ad Confirm. resp. 1. Per instantiam, major est sanctitas, quæ excluderet ab humanitate Christi potentiam ad peccandum ante assumptionem, vel post dimissionem, cùm sic magìs elongetur à scelere; ergo hæc sanctitas tribuenda est Christo Domino, quod tamen communius non admittitur, quia peccabilitas est de essentia humanitatis, quousque non reddatur ab aliquo dono supernaturali (putà à visione beata, vel unione hypostatica) per accidens impeccabilis; & ratio à priori est, quia peccabili-

bilitas in creatura rationali consequitur ad physicam defectibilitatem, ut proinde ferè communissimè PP. & Theolog. doceant, repugnare creaturam rationalem impeccabilem non secùs ac repugnat creatura indestruibilis. Directè ad argumentum *nego min.* seu potiùs suppositum min. Sanctitas enim, quæ excludit ab humanitate potentiam ad peccandum in priori ad unionem, est chymærica, non secus ac Sanctitas, quæ excludat potentiam ad peccandum in humanitate ante assumptionem: Imò si dari posset Sanctitas participata, quæ excluderet potentiam ad peccandum in sensu diviso, à fortiori deberet posse dari Sanctitas, seu unio hypostatica, quæ excludat essentialiter ab Humanitate ipsum peccâsse ante assumptionem, cùm pejus sit peccâsse, quàm posse peccare, atqui illud non excluditur essentialiter ab unione hypostatica, ergo neque hoc. Ad probationem dico, summè elongari à scelere humanitatem sanctificatam à Verbo, si elongetur, quantùm potest elongari, atque adeò excludendo potentiam ad peccandum in sensu composito, & ad peccandum in sensu diviso connaturaliter, ac impossibile est, quòd excludat potentiam ad peccandum in sensu diviso essentialiter ob subjectionem debitam divino dominio; Cùm possit Deus tum simpliciter, tum dependenter ab operatione præcepta velle concedere, aut negare unionem, vel ejus conservationem, & ideo non debet hæc impeccabilitas tribui humanitati assumptæ. Sicut enim ad summam Dei Sanctitatem non spectat, quòd non possit permittere peccatum creaturæ, nec in Deo potentia ad permittendum peccatum stat cum ulla imperfectione morali, aut physico-morali, quamvìs dicat respectum ad peccatum, quod tamen non est conjungibile cum Sanctitate Divina: ità ad summam Sanctitatem Humanitatis assumptæ non spectat impotentia ad peccandum in sensu diviso, nec hujusmodi potentia fert imperfectionem ullam moralem, quamvìs dicat respectum ad peccatum ob inconjungibilitatem peccati cum unione hypostatica.

Hæc in gratiam veritatis perpendimus; Ceterùm in obsequium Christi Domini, Abstinendum puto ab hac Thesi exponenda quoad eam partem, quòd possit humanitas Christi peccare peccato destructivo unionis, ne aliures imperitorũ offendantur, sicut videntur offendi etiã à senten-

sententia negante Christum esse impeccabilem, præcisè ratione unionis; esto id à viris primæ notæ propugnetur, ut diximus quæstione primâ. Quinimo fateor, quòd si esset possibilis sanctitas excludens in humanitate assumpta hanc peccabilitatem, ea concedenda esset cuivis humanitati assumptæ, utpote summè sanctæ; Censeo tamen eam esse Chymæricam, quia derogat divino dominio impeccabilitas, seu inobdurabilitas, non secùs ac indestruibilitas Creaturæ, immobilitas, inconservabilitas, immultiplicabilitas, & alia hujusmodi prædicata, quæ directè subtrahunt Creaturam à subjectione debita Deo. Et sanè chymærica est in Humanitate unio hypostatica, quæ exigat essentialiter, quòd humanitas non potuerit esse in priori tempore ad ipsam, ut proinde non potuerit hæc peccare ante assumptionem, ergo pariter chymærica est unio hypostatica, quæ essentialiter exigat, quòd Humanitas non possit in priori signo naturæ operari, & ponere actum præceptum, ut proinde careat potentiâ ad peccandum in priori ad unionem peccato impeditivo unionis. Et ratio est, quia sicut derogat divino dominio, quòd non possit poni Humanitas in priori tempore ad assumptionem; ità derogat, quòd non possit humanitas in priori signo operari, ac ponere actum præceptum, quo mereatur unionem ipsam hypostaticam de congruo; unde humanitas assumpta necessariò debet posse componi cum potentia ad peccandum peccato impeditivo unionis; Hæc enim potentia ad peccandum non est defectus moralis, nec physico-moralis, ut diximus, quamvìs enim dicat respectum ad peccatum, at non proinde derogat sanctitati summæ, cum qua peccatum nullatenus evadit conjungibile.

XV. Ex dictis sequitur 1. Quòd Humanitas assumpta in priori ad unionem, & visionem Dei capax sit divinitùs præcepti rigorosi comminantis odium, & pœnam æternam, cùm pro tali signo sit peccabilis in sensu diviso.

Sequitur 2. Quòd impeccabilitas Christi bene cohæreat cum libertate in acceptatione mortis præcepta, non solùm si dicatur præceptum mortis non fuisse rigorosum, sed instar legis pœnalis; verùm etiam si supponatur fuisse divinitùs impositum præceptum mortis rigorosum humanitati assumptæ in priori ad unionem. Utrùm autem ea conciliari possint, si dicatur præceptum mortis fuisse rigorosum, & fuisse impositum non quidē huma-

humanitati in priori ad unionem, sed ipsi Christo? Examinabimus qu. sequenti.

Sequitur 3. Quòd videns Deum in priori ad visionem sit capax etiam præcepti rigorosi; in posteriori verò ad visionem solùm possit necessitari à divino præcepto, non secùs ac necessitatur ad observantiam legis naturalis, & in hoc sensu instituitur illa quæstio in de Beatitudine, An possit videnti Deum reduplicativè quà videnti imponi præceptum de cessando ab amore? & Vasq. negat, eò, quòd non detur præceptum de re impossibili; Amicus verò, & Alii affirmant, putantes posse præcipi aliquid impossibile, quoties per præceptum, actus, qui præcipitur, moraliter immutatur, & de impossibili evadit necessarius: Sicut enim voluntas occidendi innocentem est impossibilis Beato, secundùm se, ea tamen potest præcipi à Deo, quia per præceptum evadit bona moraliter, & ex impossibili redditur necessaria, ità cessatio ab amore Dei est impossibilis videnti Deum, ea tamen cessatio præcipi potest, quæ per præceptum ostenditur esse Deo grata, ac proinde ex impossibili redditur necessaria videnti Deum; quippe qui necessariò conformat se voluntati divinæ præceptivæ, quin possit peccare.

QUÆSTIO V.

Quomodo concilietur Christi impeccabilitas cum libertate, & Merito in acceptatione Mortis præceptæ?

I. Dissolvendus superest Gordius nodus, in quo Theologi implicantur, An scilicet, & quomodo cohærere possit Christi impeccabilitas cum libertate ad non moriendum in hypothesi, quòd præceptum mortis rigorosum, & obligans in conscientia, seu necessitans instar præceptorum naturalium, impositum fuerit non quidem humanitati in priori ad assumptionem, sed ipsi Christo, seu humanitati assumptæ reduplicativè acceptæ? Jansenius voluit Christi voluntatem in tali casu habuisse solùm libertatem à coactione, & illam sufficere ad meritum, sed ab Innoc. X. damnata est ut hæretica ea Jansenii propositio: *Ad merendum sufficit libertas à coactione*, & quamvìs in Propositione damnata addantur ea verba: *In statu naturæ lapsæ*, & Christus non habuerit humanita-

nitatem lapsam, sed integram; Verba tamen Pontificis, ut notat Platel. n.311. non sunt restrictiva, sed ampliativa, & fit sensus; *Etiam in statu naturæ lapsæ*, ut constat ex Scopo Pontificis damnantis Jansenium, qui dicebat in statu naturæ integræ fuisse libertatem à necessitate, eámque per peccatum periisse, quod fusè ostendimus in de Actibus Humanis *Disp. 6. qu. 6.* Adde Scripturas, & PP. velle Christum habuisse non solùm libertatem à coactione, sed etiam à necessitate, ut diximus qu. 2. & Augustinus tract. 37. in Jo. dicit: *Christus quando voluit, à carne discessit, hoc est potestatis, non necessitatis.*

Alias proinde vias inière Theologi ad nodum hunc dissolvendum Prima est Thomistarum dicentium Christi voluntatem fuisse liberam ad mortem non acceptandam in sensu diviso à præcepto, quamvìs ipsa non posset se à præcepto dividere. Secunda Scotistarum dicentium, Præceptum esse extrinsecum voluntati Christi, non verò intrinsecum, ut est visio beata, & ideo à præcepto quamvìs inimpedibili, & incompossibili cum omissione mortis, non lædi libertatem. Tertia Suarii, Molinæ, Conink, dicentium unionem hypostaticam non lædere indifferentiam principii proximi, & sic non lædere libertatem. Quarta Vasq. Ruiz, Becan. dicentium, fuisse Christo impositum præceptum de morte, non de circumstantiis mortis, v.g. hoc tempore, loco, ex hoc, vel illo motivo; unde relatè ad has circumstantias fuit liber, quod videtur sufficere ad meritum in acceptatione mortis. Quinta Cardinalis de Lugo, & Hurtadi; Hìc docet, Christum meruisse acceptando mortem præceptam, quatenus liberè voluit, quòd sibi præceptum mortis imponeretur; unde acceptando mortem, solùm habuit meritum obediendi in causa, quatenus libere non impedivit præceptum. Lugo verò pariter docet, Christum meruisse in causa, sed quatenus poterat liberè petere dispensationem præcepti, & non petiit.

Nos viam Thomistarum, Scotistarum, & Suarii impugnabimus, ut eversivam libertatis, & meriti in actu obedientiæ; viam verò Vasq. Hurtadi, & Lugo, quia non salvat in proprio sensu, quomodo Christus factus sit obediens usque ad mortem; & concludemus, conciliari Christi impeccabilitatem cum libertate in præsenti providentia, dicendo cum Esparz. Haun. Mauro, ex Lorca, Alberto Magno, Paludano, præceptum mortis

tis Christo impositum non fuisse rigorosum, sed instar Consilii onerosi; quamvìs in alia providentia potuisset etiam conciliari, dicendo cum Arriaga, Hurt. & P. Thyrso Gonzalez, præceptum mortis fuisse impositum non Christo, sed humanitati assumptæ specificativè acceptæ, prout diximus quæstione antecedenti.

ARTICULUS I.

Rejicitur via Thomistarum, & Scotistarum,

II. THomistæ, sicut docent Prædeterminationem physicam ad actum cohærere cum libertate, quia voluntas sub prædeterminatione ad actum potest illum omittere in sensu diviso à prædeterminatione, quamvìs non possit voluntas se dividere ab illa; ità hìc docent, præceptum mortis cohærere in Christo impeccabili cum libertate ad non moriendum, quia voluntas Christi poterat nolle mori in sensu diviso à præcepto, quamvìs inimpedibili.

Dico equidem cum communissima Societatis: Non posse hâc viâ conciliari libertatem ad non acceptandam mortem præceptam cum Christi impeccabilitate.

Prob. Iisdem rationibus, quibus ostendimus in de Gratia, non salvari libertatem actûs cum prædeterminatione physica ad illum. Et primò quidem ab Absurdis: Si posset dici Christus liber ad non acceptandam mortem præceptam per hoc, quòd posset illam non acceptare in sensu diviso à præcepto, à quo tamen non posset se dividere, sequeretur, quòd posset etiam dici liber ad ambulandum, qui est sub compedibus, per hoc, quòd possit ambulare in sensu diviso ab illis, quamvis non possit ab iis se dividere. Posset etiam dici liber ad Deum amandum, qui cum cognitione ænigmatica haberet etiam visionem beatam, vel gratiam Calvinisticam necessitantem ad Amorem, quia etiam in sensu diviso ab istis posset voluntas non amare. Sic fatum, seu necessitas fatalis Astrorum, à Gentilibus admissa, neque tolleret libertatem, quia voluntas consentiens posset in sensu diviso à tali influxu Astrorum non consentire.

Respondet Gonet. *d. 21. a. 3. §. 3.* Æquè Calvinistas, & Thomistas admittere potentiam ad non moriendum in sensu diviso à præcepto; sed Calvinistæ dividunt potentiam ad non moriendum à præcepto; Thomistæ

verò considerant potentiam ad non moriendum solùm abstractam, & præcisam, non separatam à præcepto; ac proinde solùm Thomistæ salvant libertatem; quia per Thomistas Christus potest velle negationem mortis ut abstrahentem, non ut conjunctam cum præcepto, seu potest nolle mortem negativè, non privativè, & ideo non potest peccare. Fatetur tamen Gonet. responsionem hanc esse satis difficilem, quæ percipiatur; & advertenti patet, semper posse instari à nobis instantiis adductis.

III. *Prob.* 2. à priori ex illa Maxima fusius in de Gratia à nobis discussa: *Omne antecedens actum incompossibile cum omissione actûs, & inimpedibile à voluntate, est eversivum libertatis*; sed actum obedientiæ in Christo Dom. antecedit complexum unionis hypostaticæ, & præcepti, quod complexum est incompossibile cum omissione obedientiæ, & inimpedibile à Christi voluntate, cùm non conferatur illud dependenter à voluntate Christi, ergo est eversivum libertatis in actu obedientiæ. *Prob.* hæc maxima 1. inductione; compedes enim prædeterminatio physica in sententia Societatis, gratia Calvinistica, fatum, quod ex Aug non ponunt nisi fatui, ideo evertunt libertatem, quia sunt antecedens incompossibile, & inimpedibile. 2. Quia voluntas sub antecedenti incompossibili, & inimpedibili, neque potest omittere actum in sensu composito, seu componendo illud antecedens cum omissione actûs, neque in sensu diviso, cùm non possit se dividere ab illo, utpote inimpedibili, ergo simpliciter non potest actum omittere, atque adeò non est libera. Ideo voluntas amans v.g. potest odisse in sensu diviso, quia potest impedire directè suum amorem, & sic ponere odium: idcirco pariter Antichristus sub præscientia peccati, & prædestinatus sub prædefinitione actûs boni, liberè operantur, quia possunt indirectè impedire illos actus divinos; at Christus non potest impedire præceptum mortis neque directè, quia voluntas solùm proprios actus potest directè impedire, neque indirectè, eo modo, quo potest impediri præscientia peccati, & prædestinatio, seu prædefinitio consequens ad scientiam mediam; quia præceptum non imponitur dependenter ab ullo actu libero Christi, ergo præceptum tamquam incompossibile, & inimpedibile, libertatem evertit. Tertiò à priori: Illud est eversivum libertatis, seu potentiæ expeditæ ad utramque partem, quod est impedimentum

rigo-

rigorosè dictum ad alteram partem, sed omne antecedens actum incompossibile, & inimpedibile est impedimentum presse dictum ad omissionem actûs; ergo est eversivum libertatis; atque adeò sicut prædeterminatio physica, ità præceptum in casu nostro libertatem evertunt. *Min.prob.* Impedimentum nihil aliud est, quàm ratio sufficiens, ne aliquid ponatur insuperabilis ab Agente, ut constat tum inductione, tum ex ipsa Etymologia nominis; Impedire enim nihil aliud sonat, quàm efficere ineluctabiliter, ne aliquid fit; tum demum à priori, quia quoties datur ratio ista ineluctabilis, neque potest poni effectus in sensu composito, ut patet, neque in sensu diviso, cùm non posit potentia ab ea se dividere, ergo hujusmodi ratio ineluctabilis destruit potentiam expeditam, seu est impedimentū pressè dictum ad actum oppositum.

Neque dicas impedimentum debere se tenere ex parte actûs primi requisiti ad actum, præceptum verò non spectat ad actum primum requisitum ad acceptationem mortis, cùm sine præcepto posit mors acceptari, ergo præceptum mortis non est impedimentum ad mortem non acceptandam, atque adeò non evertit libertatem.

Nam contra est, quia compedes sunt impedimentum, non quia constituunt actum primum, seu potentiam ad ambulandum, vel non ambulandum, sed quia destruunt actum primum expeditum ad ambulandum, ergo præceptum mortis est impedimentum, non quia constituit actum primum, seu potentiam ad mortem acceptandam, sed quia destruit actum primum expeditum ad mortem non acceptandam; Hinc diximus in loco, quòd prædeterminatio physica, quamvìs non se teneret ex parte actûs primi, sed ex parte actûs secundi, ut volunt Recentiores Thomistæ, adhuc evertit libertatem, quia licèt non constituat actum primum proximum ad consensum, destruit tamen actum primum proximum expeditum ad dissensum, eò, quòd sit impedimentum ad illum, non secùs ac compedes. Deinde, quamvìs præceptum non constituat actum primum, seu potentiam ad acceptandam mortem, constituit tamen actum primum relatè ad acceptationem mortis, quæ sit actus obedientiæ; Christus autem meruit per acceptationem mortis, quæ esset actus obedientiæ, juxta illud: *Factus obediens* &c. ergo præceptum mortis se tenet ex parte actûs primi relatè ad hunc actum obedientiæ.

IV. Confirm. 1. Conclusio. Quia ex dictis in de Actibus Humanis, ut potentia dicatur libera, debet posse componere cum omnibus requisitis ad agendum tam actum, quàm non actum; idcirco enim voluntas non esset libera sub gratia Calvinistica, sub fatali influxu Astrorum, & sub prædeterminatione physica, in sententia Societatis, quia cum istis non posset componere omissionem actûs, atqui voluntas Christi sub præcepto, quod est prærequisitum ad actum obedientiæ redemptivum, non potest componere omissionem talis actûs, ergo voluntas Christi sub præcepto mortis non est libera ad mortem non acceptandam; sicut voluntas nostra non est libera sub prædeterminatione, sive hæc dicatur se tenere ex parte actûs primi, sive secundi: Aliter posset etiam ex cohærentia doctrinæ dari prædeterminatio ad peccatum, quod tamen quamplures Thomistæ non admittunt, eò, quòd Deus esset author peccati, utpote volens prædeterminationem ineluctabiliter inducentem peccatum. Neq; valet dicere, quòd Deus prædeterminando ad peccatum, illud non amaret, quippe quod prohiberet. Nam Deus se haberet instar Præceptoris ducentis manum pueri ad efformandos malos characteres, quos interim prohiberet. Propterea diximus in loco, Prædeterminationem non esse de mente D.Tho. sed à Bannez inventam, ad quam expungendam Molina noster ostendit libertatem creaturæ salvari non posse citra præsidium scientiæ mediæ.

Confirm 2. Ex Regula summulistica, quam examinavimus in de Gratia ex Mauro qu. 81. de Deo, & Cattan. in metaphysica: ex necessario non sequitur nisi necessarium, ergo ex præcepto mortis, quod est necessarium Christo, & essentialiter connectitur cum actu obedientiæ, non potest sequi, nisi actus necessarius obedientiæ. Et sensus hujus Regulæ est, quòd si A est antecedens necessariò connexum, cùm B, implicat, quòd A sit necessarium, & B, sit contingens; v gr. quia homo est necessariò connexus cum animali, implicat, quòd Petrus sit homo necessariò, & quòd sit animal contingenter, si enim posset non esse animal, & necessariò esset homo, sequeretur, quòd homo non connecteretur necessariò cum animali; atqui unio hypostatica, & præceptum trahunt necessariò observantiam præcepti, seu actum obedientiæ, ergo cùm complexum unionis, & præcepti sit necessariũ volnntati Christi (quatenus non datur illi dependenter à

sua

ſua voluntate) ſequitur, quòd actus obedientiæ ſit pariter neceſſarius.

V. Ex dictis ſequitur: Neque ſubſiſtere viam Scotiſtarum dicentium apud Arriagam, Chriſtum fuiſſe liberum ad non moriendum, quia præceptum mortis erat extrinſecum voluntati Chriſti; Nam tam lædit libertatem, quod eſt extrinſecum potentiæ, quàm quod eſt intrinſecum, ſi ſit antecedens incomposſibile, & inimpedibile; ſicuti tam compedes, quàm carcer tollunt libertatem ad egrediendum, tam viſio beata, quàm Decretum Dei extrinſecum de non concurrendo ad odium, evertunt libertatem ad Deum odio habendum. Præterquam quòd, quamvìs præceptum mortis ſit extrinſecum voluntati Chriſti, cognitio tamen præcepti eſt intrinſeca, atque adeò ſi minus præceptum, cognitio ſaltem præcepti libertatem evertit.

ARTICULUS II.

Rejicitur via Recurrentium cum Suario ad Principium proximum indifferens.

VI. APpingitur Suar. *d. 37. de Incar.* hæc via conciliandi libertatem Chriſti cum impeccabilitate, per hoc, quòd Chriſtus ſpectato principio proximo nempe voluntate, & auxilio indifferenti poterat omittere actum præceptum, quamvìs ſpectato principio remoto, ſeu unione exigente ſemper auxilia præviſa per ſcientiam mediam efficacia, erat inconjungibilis cum peccato, & ſic impeccabilis. Immeritò tamen hæc ſententia adſcribitur Suar. ut oſtendit P. Thyrſus Gonzalez. Ille enim potiùs loquitur de unione hypoſtatica, conſequente ſcientiam mediam, & impedibili à voluntate Chriſti; ſicut eſt prædefinitio conſequens, non verò de unione inimpedibili, quæ cohærere cum libertate non poteſt, juxta doctrinam ejuſdem Suarii l. 5. de Aux. c. 54. n. 12. & c. 23. n. 8. ubi aſſumit hoc principium in ſchola Soc. familiare: *Impoſſibile eſt, me habere in mea poteſtate effectum, niſi habeam in mea poteſtate, quidquid eſt neceſſarium, ut effectus fiat.* Ex quo ſequitur Chriſtum non habere in ſua poteſtate omiſſionem actûs præcepti, ſeu peccatum, cùm non habeat in ſua poteſtate carentiam unionis, vel præcepti, quæ eſt neceſſaria, ut talis omiſſio ponatur.

Nonnulli tamen putant, quòd Suar. doctior factus retractaverit in lib. de Auxil. quæ docuerat in tertia parte: sed quidquid sit de mente Eximii Doctoris.

VII. Dico inhærendo doctrinæ Societatis positâ unione hypostaticâ exigente infrustrabiliter auxilia efficacia, atq; adeò incompossibili cum omissione actûs præcepti, salvari non potest libertas Christi ad mortem non acceptandam per hoc, quòd principium proximum, seu voluntas Christi, & auxilium cum cognitione Dei ænigmatica de se fuerit indifferens ad mortem acceptandam, vel secùs. Conclusio constat ex iis, quæ diximus in de Gratia, contra prædefinitionem antecedentem.

Prob. Breviter ex eadem maxima Articuli superioris. *Omne antecedens incompossibile cum omissione actûs, & inimpedibile evertit libertatem*, seu potentiam expeditam ad utramque partem, tamquam impedimentum rigorosum: sed unio hypostatica est hujusmodi, ergo evertit libertatem in actu obedientiæ.

Resp. Adversarii, eam Maximam esse veram, si antecedens incomposSibile, & inimpedibile se teneat ex parte principii *proximi*, ut sunt compedes, visio beata, prædeterminatio physica, non verò ex parte principii *remoti*, ut est unio hypostatica, & prædefinitio antecedens scientiam mediam, quæ non sunt requisita ad actum.

Sed contra est, quia, ut diximus in de Gratia, si ea Maxima non esset universaliter vera in schola Societatis, non possemus eâ nos uti ad impugnandam prædeterminationem Bañezianam, quia pariter Prædeterminatores possent illam distinguere, dicendo esse veram, si Antecedens illud incomposSibile, & inimpedibile se teneat ex parte actûs primi proximi spectantis ad causas secundas, non verò spectantis ad causam primam, & se habeat tanquam instrumentum Dei applicantis causas secundas ad operandum; seu, ut loquuntur Thomistæ, si illud antecedens determinet ad actum pet modũ naturæ, ut est visio beata, non verò si determinet per modum libertatis, relinquendo judicium indifferens, ut est prædeterminatio. Quare vel ea Maxima debet esse inconcussa, vel obtunditur præcipuum telum Societatis adversùs Prædeterminationem, quam dicimus obstare libertati, & hoc ideo, quia quamvìs relinquat judicium indifferens indifferentiâ negativâ, quatenus de se est composSibile cum utraque parte, non relinquit tamen indifferens indifferen-

tiâ

tiâ positivâ, hoc est exclusiva omnis impedimenti, ut mox clariùs explicabitur.

Confirm. Quia sicut positâ prædeterminatione ad consensum, neque potest poni dissensus in sensu composito, neque in sensu diviso, & ideò tollitur libertas, itâ posita unione hypostatica inimpedibili, neque posset Christus omittere acceptationem mortis præceptæ, & peccare in sensu composito, hoc est componendo unionem, & peccatum, cum supponantur incompossibilia, neque in sensu diviso, cùm non posset se dividere ab unione, quæ supponitur inimpedibilis, ergo corruit libertas. Et ratio à priori est quia omnis necessitas antecedens ex Aug. & Ansel. est eversiva libertatis; Illa autem ex iisdem Doctoribus dicitur Necessitas antecedens, quæ facit rem esse, illa verò dicitur necessitas consequens, quam facit ipsa res; v gr. visio beata dicitur necessitas antecedens ad amorem Dei, quia efficit quòd ponatur talis actus, contra verò præscientia peccati, vel revelatio ferunt necessitatem peccati consequentem, quia ipsa existentia peccati est in causa, cur præcognoscatur, & possit revelari, in casu nostro sicut prædeterminatio efficit quòd ponatur consensus creaturæ; itâ unio hypostatica est in causa quòd ponatur in Christo actus obedientiæ, ergo in utroque casu habetur necessitas antecedens eversiva libertatis.

Confirm. 2. ex Lugo, quia non potest intelligi quòd Deus offerat concursum paratum ad peccatum Christo domino; quem videt ratione unionis impeccabilem; Sicut intelligi non potest, quòd offerat concursum paratum ad peccatum Beato, aut dormienti, qui peccare non possunt, atqui sine concursu simultaneo parato ad utramque partem, non habetur principium proximum indifferens indifferentia tum negativa, tum positiva, pro ut requiritur ad libertatem, ergo cum unione hypostatica nequit Conciliari libertas ad mortem præceptam non acceptandam ratione principii proximi indifferentis, quippe quòd indifferentiam solùm negativam habere potest, non positivam, seu exclusivam cujuscumque impedimenti. Unde fit, quòd unio hypostatica essentialiter conjungatur cum auxiliis efficacibus, non quidem seligendis post scientiam mediam, sed quia quodcumque auxilium conferatur Christo, (etiam si

cæco modo conferretur) necessario est efficax ratione suæ impeccabilitatis.

VIII. Dicunt 1. Adversarii, voluntatem Christi sub præcepto Mortis posse mortem non acceptare, spectato principio proximo, quamvis non possit spectato remoto, seu unione hypostaticâ inductivâ principii proximi indifferentis, & hoc tamen sufficere ad libertatem quia ex D.Tho. 1.*p.q.* 18.*a.*8. necessitas, vel contingentia effectus unicè desumitur à causa proxima, non à voluntate divina, quæ est causa remota, applicans causas proximas ad agendum; quare sicut ignis v. gr. dicitur effectus necessarius quando causatur à sole, quod est principium proximum determinatum ad unam partem, quamvìs voluntas divina, quæ est principium remotum, sit causa indifferens ad ponendum, vel non ponendum ignem, ità è converso actus dicitur liber, si principium proximum sit indifferens, quamvìs remotum sit determinatum ad unam partem.

Sed contra est, quia duplex indifferentia considerari debet in principio proximo, seu in causa immediata, videlicet indifferentia negativa, quatenus de se est compossibilis cum utraque parte, & indifferentia positiva, quatenus excludit quodcunque impedimentum ad alteram partem: utraque indifferentia ad libertatem requiritur, idcirco enim potentia progressiva v. gr. non dicitur libera ad ambulandum sub compedibus, nec voluntas libera ad odio habendum Deum, si præter cognitionem ænigmaticam habeat etiam visionem beatam, quia carent indifferentiâ positivâ. In casu nostro voluntas Christi non haberet indifferentiam positivam, seu exclusivam impedimenti ad mortem non acceptandam; ergo non acceptaret liberè mortem præceptam, quamvìs principium proximum haberet indifferentiam negativam. Verum quidem est, quòd effectus sit necessarius, quando principium proximum est determinatum, quamvìs remotum sit indifferens; at non è converso; Cùm enim bonum sit ex integra causa, libertas tam destruitur à principio proximo, quàm à remoto determinato ad unam partem. Quare Angelicus solùm vult, quòd necessitas effectus non sit desumenda à voluntate Divina impedibili, qualis est prædefinitio consequens, desumenda tamen est non solùm à principio proximo determinato ad unam partem, sed etiam à remoto,

to, putà à voluntate Divina si sit inimpedibilis, necnon à quacunque alia causa remota incompossibili, & inimpedibili, ut est unio hypostatica, quæ licèt non influat in actum, est tamen impedimentum ad omissionem actûs præcepti.

Dicunt 2. Non esse impedimentum relatè ad voluntatem, quod est incompossibile cum omissione actus, & inimpedibile, quia impedimentum est illud, quo sublato ponitur effectus, sicut, sublatâ distantiâ, ignis comburit passum; At sublatâ unione hypostaticâ incompossibili cum non acceptatione mortis, & inimpedibili, non proinde voluntas Christi acceptat mortem, ergo unio non est impedimentum.

Sed contra est; Quia malè assignatur ab adversariis notio impedimenti, ut patet, tum in causis necessariis, tum in liberis; in causis quidem necessariis, quia si duo sint impedimenta, & alterum tollatur, non eatenus ponitur effectus, neque in liberis, Nam sublatis compedibus, non eatenus ponitur ambulatio, ideò enim causa dicitur libera, quia sublatis omnibus impedimentis potest non agere: propterea diximus articulo superiori, Impedimentum esse, quodcunque incompossibile inimpedibile, seu quodcunque est ratio sufficiens, ne effectus ponatur, insuperabilis ab Agente: Ut autem potentia dicatur libera, & proximè expedita, carere debet quolibet hujusmodi impedimento, atque adeò debet quodvis incompossibile posse impedire vel directè, ut voluntas amans potest directè impedire suum amorem, & sic ponere odium, vel indirectè, ut Antichristus potest impedire indirectè præscientiam Dei de suo peccato, & sic bene operari; vel saltem debet supponere sublatum, quod est incompossibile cum suo actu, ut potens liberè videre solem debet supponere sublatam negationem solis incompossibilem cum tali visione; Cùm autem Christus Dominus nullatenus possit impedire unionem hypostaticam incompossibilem cum omissione actûs præcepti, Christus non est liber ad obediendum.

IX. Ex dictis sequitur 1. Quòd sicut unio hypostatica destruit libertatem ad obediendum, quia est incompossibilis cum actu opposito, & inimpedibilis, ità prædefinitio consensus Petri, si per impossibile daretur ante scientiam mediam, everteret pariter libertatem talis consensus, quia etiam esset incompossibilis cum dis-

dissensu, & inimpedibilis; unde Deus prædefiniendo talem consensum, signatè vellet illum liberum, exercitè verò vellet necessarium.

Sequitur 2. Quòd si Deus in posteriori ad scientiam mediam prædefiniat consensum Petri, & conferat auxilium A prævisum efficax, eo animo, ut si esset inefficax, daretur aliud efficax seligendum ex tota collectione auxiliorum, adhuc everteretur libertas sensûs prædefiniti per hanc prædefinitionem consequentem, quia pariter hujusmodi animus, seu voluntas Dei, est antecedens incompossibile cum dissensu, & inimpedibile, & hujusmodi prædefinitio consequens esset æquivalenter prædefinitio antecedens scientiam mediam, ut diximus in de Gratia.

Sequitur 3. Destrui libertatem consensûs etiam à Decreto, quod vocant disjunctivum, hoc est si Deus conferat Petro auxilium A efficax eo animo, ut si non prævideretur efficax, prædeterminaret Petrum ad consensum, aut tolleret aliter libertatem, puta causando dementiam, aut mortem Petri, aut non creando Petrum. Quare licèt possit Deus ex speciali benevolentia velle mortem, aut dementiam Petro, quem prævidet peccaturum, eo animo, ut si esset bene operaturus, vita, & sanitas prorogaretur, juxta illud; *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus*: Non potest tamen Deus eidem Petro, quem prævidet bene operaturum, conferre illæsâ libertate auxilium efficax eo animo, ut si prævideretur inefficax, mortem Petro accelerare; Ratio est, quia hic animus destruit libertatem ad peccandum, unde in tali casu Petrus haberet ad actum bonum libertatem, solùm quoad exercitium, non quoad specificationem, atque adeò ad actum præceptum solùm haberet libertatem quoad circumstantias, non quoad substantiam.

Sequitur 4. Quòd confirmati in gratia solùm haberent libertatem ad actum bonum quoad exercitium, non quoad specificationem; si Deus eo animo conferat illi auxilia prævisa efficacia, ut si præviderentur inefficacia, illa denegaret.

Sequitur 5. Quòd si Deus decernat compellere v. gr. Petrum ad iter Romanum, in hypothesi quòd nollet liberè ire Romam, in tali casu esset formaliter liber actus internus Petri volens ambulare, quia potest nolle ambulare; actus verò externus, seu ambulatio, esset solùm de-

denominativè liber, denominatione desumpta ab actu interno libero imperante; absolutè tamen non est liber, quia antecedit illa Voluntas Dei incompossibilis cum negatione motùs, & inimpedibilis.

ARTICULUS III.

Rejicitur via P. Vasquii per libertatem ad mortis circumstantias.

X. CONciliat Vasq. Christi impeccabilitatem cum libertate in acceptatione mortis præceptæ per hoc, quòd poterat Christus liberè mori hoc, vel illo tempore, aut loco, ex hoc, vel illo motivo, hoc, vel illo genere mortis, quæ circumstantiæ mortis non supponuntur præceptæ, quamvis non esset liber quoad substantiam mortis, utpote præceptam.

Dico equidem cum communiori, minùs apte conciliari hac viâ Christi impeccabilitatem cum libertate requisita ad meritum obedientiæ in acceptatione mortis.

Prob. Salvari debet, quomodo Christus meruerit in acceptatione mortis quoad substantiam, sed hoc non salvaretur, si solùm esset liber quoad circumstantias, ergo non sufficit quod fuerit liber quoad circumstantias mortis. *Prob. maj.* quia ex Apost. *Factus est obediens usque ad mortem*: Jo. 10. *Ego pono animam meam à me ipso*: Isa. 53. *Oblatus est, quia ipse voluit*; ubi non dicitur oblatus hoc tempore, & loco, quia ipse voluit, ergo non habuit libertatem solùm quoad circumstantias, sed etiam quoad substantiam mortis: Quare sicut damnatus ad suspendium non diceretur liber ad moriendum, si solùm esset liber ad circumstantias mortis, puta ad moriendum hoc, vel illo modo, loco, tempore, aut ex hoc, vel illo motivo, ita Christus necessitatus ratione suæ impeccabilitatis ad acceptandam mortem præceptam, non diceretur liber ad moriendum, nec meruisset in acceptatione mortis quoad substantiam, si solùm esset liber ad circumstantias, seu ad mortem acceptandam ex hoc, vel illo motivo.

Confirm. Si Christus non esset liber in acceptatione mortis quoad substantiam, neque esset liber quoad circumstantias, atque adeò nullatenus meruisset in acceptatione mortis, *prob. sequela*, quia tam mors, quam cir-

circumstantiæ mortis fuerunt de facto eodem modo præceptæ; *Luc.22.* dicitur: *Filius hominis secundum quod definitum est, vadit:* Joan.14.*Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.* Matth.23. *Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu*; Ubi ly *sicut* denotat modum, & circumstantias. Idem Jo.13. *Sciens JESUS quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem*, ubi Maldonatus notat, hoc intelligendum esse de Hora à Patre præstituta, ergo circumstantiæ mortis fuerunt eodem modo præceptæ, ac ipsa mortis substantia.

XI. Dicunt Adversarii, Indifferentiam quoad circumstantias mortis reddere Christi obedientiam meritoriam etiam quoad mortis substantiam, quia fuit indifferentia ad circumstantias redundans etiam ad substantiam actus, quod explicant multis exemplis: Primò enim Martyres quamvìs ex intrinseca conditione naturæ sint determinati ad moriendum, dicuntur tamen simpliciter liberè, ac meritoriè mori, quia moriuntur hìc & nunc, cùm possent diutiùs vivere, aut non mori tali genere mortis violentæ. Secundò obligatio disjunctiva ad unum ex pluribus actibus pro libito eligendis benè cohæret cum libertate, ac merito in electione hujus actûs, sic nos, qui necessariò vel stamus, vel sedemus, vel genuflectimus ante altare, si liberè eligimus genuflexionem, meritoriè genuflectimus, etiam quoad substantiam genuflexionis. Tertiò quilibet actus Christi Domini, quo mortem præceptam acceptavit ex hoc, vel illo motivo, fuit plenissimè liber, cùm potuerit mortem acceptare alio actu ex alio motivo, ergo quilibet actus Christi mortem acceptantis fuit plene meritorius etiam quoad substantiam.

Neque obstat quod objicit Lugo, videlicet, quòd operanti non tribuatur laudi, & merito id, quod facit, nisi quatenùs excedit id, ad quod antecedenter erat necessitatus: unde qui v. gr. necessitatur physicè ad dandum 10. pauperi cum sola libertate ad dandum citius, vel ad dandum manu sinistrâ potiùs, quàm dexterâ, non propterea dicitur liberè, & cum merito donasse decem Nam hoc est verùm duntaxat, quando circumstantiæ in genere moris non reddunt actum æstimabiliorem, sicut non est æstimabilior donatio per hoc, quòd fiat manu dexterâ potiùs, quàm sinistra, nec quòd Christus elegerit crucifigi clavis albis, vel nigris, secùs verò quan-

quando in genere moris actus est æstimabilior, sicut est anticipatè donare, aut mori, vel donare, aut mori ex motivo virtutis præstantioris: Hinc quamvìs nos physicè necessitemur ad ægritudinem, vel paupertatem, si tamen eas patienter sustineamus, dicimur liberè, & meritoriè sustinere, per hoc quòd liberi sumus solum ad eas sustinendas ex motivo virtutis, hæc enim circumstantia redundat in substantiam actûs.

XII. Sed contra est; Quia universìm Actus qua parte est necessarius, nullatenùs dici potest liber, & meritorius, sic qui necessitatur ad Deum diligendum v. gr. si solùm sit liber ad diligendum ex motivo v. gr. suæ bonitatis, aut suæ misericordiæ, vel potentiæ, non dicitur liberè amare, nec potest mereri præcisè quia amat, sed solùm quia ex hoc motivo amat, sic non meremur sustinendo ægritudines, ad quas necessitamur, sed solùm quia liberè sustinemus patienter, & ex motivo virtutis; ergo Christus Dominus necessitatus ad moriendum ex præcepto, non posset dici liberè, & meritoriè mortem acceptare, sed solùm liberè, & meritoriè acceptaret ex hoc, vel illo motivo. Ubi adverte Aliud esse, quòd actus sit liber, aliud verò quòd objectum actûs sit liberum, sic qui liberè sustinet ægritudines à Deo immissas, ponit actum omninò liberum quoad substantiam, quamvìs objectum actûs non sit liberum, sed necessarium, unde habet meritum ratione actûs omninò liberi, non ratione ægritudinis, quod si actus, quo acceptat ægritudines, esset necessariùs, non mereretur per talem actum. In casu nostro, non solùm erat Christo necessaria mors, sed etiam actus, quo mortem acceptaret; quia, ut notat Pallav., talis actus fuit illi præceptus, eò quòd fuerit præcepta mors, in quantum meritoria, atque adeò in quantum liberè acceptata, ergo non meruit acceptando mortem, & obediendo, sed solùm quia acceptavit ex tali motivo, aut anticipatè; unde non salvatur illud Apostoli, *Factus obediens usque ad mortem, propter quod &c.*

XIII. Hinc patet ad rationes in contrarium. Ad 1. dico, Martyres esse liberos omninò ad actum, quo mortem violentam acceptant, & ideò liberè, ac meritoriè dicuntur mori, seu mortem acceptare: contra verò Christus, posito præcepto, non esset liber quoad substantiam, ad actum obedientiæ, quo mortem

tem acceptaret, unde non posset dici liberè, ac meritoriè mori, sed solùm liberè sic, vel sic mori. Adde ex Valentia *t. 3. d. 8.* Ad Martyris Coronam non requiri libertatem morientis, sed sufficere non repugnantiam, ut patet in Innocentibus, unde qui in somnis occideretur in odium fidei, non privaretur laureola Martyris, si decederet in gratia. Ad 2. qui genuflectit, potest nullum actum internum liberum Deo obsequiosum exercere, & ideò meretur quoad substantiam actus, si velit in Dei obsequium genuflectere. Ad 3. etiam dato quod actus, quo Christus mortem acceptavit ex tali motivo fuerit liber, & quoad speciem, & quoad individuum; At non poterat Christus abstinere à quocunque actu obedientiæ, quo mortem acceptaret, ergo ille actus non poterat dici liber, & meritorius quoad substantiam, seu quatenus mortem acceptavit; sed solum quatenùs hoc, vel illo actu acceptavit. Ad id quod additur diximus, posse ægros ab omni actu libero abstinere, atque adeò dum liberè ex motivo virtutis acceptant ægritudinem cæteroqui necessariam, talis circumstantia redundat in substantiam talis actus omninò liberi; at Christus Dominus non poterat abstinere ab aliquo actu, quo mortem acceptaret, eò quòd hic actus præciperetur, ergo acceptando mortem ex tali motivo, aut anticipatè, talis actus non erat liber, & meritorius quoad substantiam acceptandi mortem: Aliter, ut notat Lumb. posset dici libera Christo Domino Incarnatio, quia fuit illi libera circumstantia Incarnationis, videlicet vel in carne passibili, vel in impassibili, juxta illud Hebr. 12. *Proposito sibi gaudio sustinuit Crucem*, & antiqui PP., præcisè per hoc quòd solùm meruerint anticipationem Incarnationis, deberent dici quod substantiam Incarnationis meruerint, quod nemo dixerit.

XIV. Concludo, quòd Christus Dominus relatè ad præcepta naturalia, v. gr. amandi Deum, non mentiendi &c., quæ præcipiebantur non quidem sub comminatione odii, & pœnæ præcepto presse dicto obligante in conscientia, sed præcepto inducente necessitatem ad tales actus, vera sit sententia Vasquii, quòd Christus erat liber tantùm quoad circumstantias talium actuum, & relatè ad has tantùm poterat mereri: At relatè ad mortem nec habuit præceptum rigorosum comminans odium, nec præceptum necessitans, quia ex Scripturis con-

constat Christum liberè mortuum esse, & meruisse per actum obedientiæ acceptando mortem quoad substantiam.

ARTICULUS IV.

Refellitur Via Cardinalis de Lugo per libertatem ad petendam Dispensationem.

XV. SIcut Hurtado docuit conciliari Christi libertatem ad subeundam mortem præceptam, quia liberum erat illi non acceptare præceptum; ità Lugo *disp.* 26. Moncæus, & plurimi Recentiores docent, Conciliari hanc libertatem per hoc, quòd liberum erat Christo petere dispensationem præcepti. Via tamen Hurtadi non habet multos Asseclas, quia ex Scripturis non colligitur eam libertatem fuisse in Christo Domino, & solùm id asseritur, quia videtur congruum dignitati Christi Domini, non obligari, ipso nolente ad id, ad quod poterat non obligari. Via verò Lugonis nititur in Scripturis innuentibus, potuisse Christum se eximere ab obligatione præcepti, dicitur enim Joan. 10. *Nemo tollit animam meam à me, sed ego pono eam à me ipso, & potestatem habeo ponendi eam &c.* Et Matth. 26. *An putas quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi plusquam 12. legiones Angelorum?*

Quòd hæc via salvet meritum obedientiæ, probant, tum quia ista nō petitio dispensationis libera & meritoria, facit unum moraliter cum actu obedientiæ necessario, qui consequitur, non secùs, ac actio interna facit unum moraliter cum externa, atque adeò sicut actio externa quamvis formaliter sit necessaria, dicitur tamen libera, & meritoria denominativè, ità actus obedientiæ in Christo formaliter necessarius dicitur denominativè liber, & meritorius, tum etiam quia ad actum obedientiæ necessarium determinabat per modum efficacis imperii voluntas libera non petendi dispensationem; & ideò hæc voluntas erat æquivalenter, si minùs formaliter obedientia meritoria in sua causa.

XVI. Sed hæc etiam via impugnatur. Primò. Quia, ut notat Arriag. *d.* 42. *n.* 27. Ex Scripturis potiùs constat, non fuisse liberum Christo Domino petere dispensationem, aut acceptare præceptum, sed hoc fuisse im-

impositum à Patre absolutè, Aliter non dixisset Christus Dominus; *Si possibile est transeat à me Calix iste*, sed dixisset: Quamvìs possibile sit, quòd hic Calix transeat à me, & præceptum mortis tollatur, fiat tamen Voluntas tua: Quis enim sciens dandam dispensationem, si petatur, dicit, *Si possibile est?*

Secundò impugnatur ratione, quia salvandum est, quomodo formaliter, & non denominativè, & in causa per obedientiam Christus meruerit, juxta illud *Factus obediens &c. propter quod*: verba enim Scripturæ sumenda sunt in sensu proprio, & usitato, nisi quid obstet, At juxta hanc sententiam, Christus non meruisset formaliter per actum obedientiæ, utpotè necessarium, sed per hoc quòd noluerit petere dispensationem, ergo: Sic qui post projectionem breviarii non recitat horas, non dicitur formaliter peccare, omittendo horas, & qui Ebrius patrat homicidium, nullatenus peccat, dum homicidium committit.

Confirm. Qui vult ingredi Religionem, & vovet ejus ingressum, non dicitur propriè velle obedire, & vovere obedientiam, sed velle id, ad quod consequitur votum obedientiæ, ergo Christus nolens dispensationem præcepti, nec dicitur velle obedire, sed velle id, ad quod consequitur obedientia.

XVII. Neque dicas 1. quòd actus, quo non vult petere dispensationem, sit affectus erga honestatem, quæ reperitur in exequenda re præcepta, & sic dici possit actus obedientiæ rigorosæ. Nam contra est, quia etiam Angelus suadens homini Castitatem, habet affectum erga Castitatem, nec tamen ille affectus dicitur esse propriè virtutis Castitatis, ergo in casu nostro neque habetur affectus, qui propriè sit virtutis obedientiæ: per hoc quòd non petatur dispensatio præcepti ex amore exequendi præceptum, & obediendi, sicut nec dicitur propriè exercere actum obedientiæ, qui vult ut alter obediat, quamvìs talis actus sit affectus erga virtutem obedientiæ. Quare ille dumtaxat propriè obedientiæ actum exercet qui præcepto obtemperat, non qui renuit petere à præcepto dispensationem.

Neque dicas 2. Cùm Nonnullis apud Arriag. *n. 30.* quòd Christus Dominus potuisset eodem indivisibili actu nolle petere dispensationem, & velle obedire, in quo casu haberetur libertas formalis, atque adeò meritum per ipsum actum obedientiæ.

Nam

Nam contra est, quia si actus obedientiæ in Christo Domino supponat pro priori dumtaxat præceptum, non est actus liber, sed necessarius, ergo si idem realiter sit actus, quo nollet Christus petere dispensationem, & simul vellet obedire, quamvis videatur hic actus liber, quatenus libere poterat nolle dispensationem; Re tamen verâ est actus necessarius, saltem quatenus vult obedire, & non præsupponit in priori dispensationem, sed præceptum; Sicut qui in Patria eodem actu Deum amat necessariò, & creaturas amat propter Deum libere, revera dicitur ponere actum necessarium, saltem qua parte Deum amat, & sub illa formalitate, sub qua Deum attingit; neque enim dici potest hujusmodi actus simpliciter liber, cùm non sit liber usquequaque.

Confirm. Demum, quia juxta hanc viam C. de Lugo, conciliari non potest meritum Christi in obediendo præceptis naturalibus, v.g. amandi Deum &c. utpote indispensabilibus, ergo hæc via non subsistit, & ob easdem rationes nec subsistit via laudata Hurtadi.

ARTICULUS V.

Munitur Via conciliandi in præsenti Providentia meritum obedientiæ cum impeccabilitate Christi.

XVIII. Ex hactenus dictis constat primò multipliciter potuisse imponi præceptum mortis. Et 1. quidem imponendo illud Humanitati assumptæ specificativè acceptæ sub comminatione odii, & pœnæ in hypothesi transgressionis. 2. Imponendo Christo Domino præceptum minùs rigorosum, nec comminativum odii, nec strictè pœnale, sed instar legis pœnalis, seu Consilii onerosi, à quo Christus nec obligaretur in conscientia, nec metaphysicè necessitaretur. 3. Imponendo Christo præceptum necessitans metaphysicè, eo pacto, quo à præceptis naturalibus necessitatur, & sicut aliquando beatis à Deo aliquid præcipitur dirigendo eorum voluntatem ad divinam voluntatem exequendam citra libertatem ad oppositum, ut præcepit v. gr. Gabrieli, quod legatione apud B. Virginem fungeretur.

Constat 2. de facto præceptum mortis non fuisse necessitans metaphysicè; Cùm ex Script. & SS. PP.

constet, Christum liberè mortuum esse, & oblatum, quia ipse voluit; si tamen supponeremus, præceptum mortis fuisse necessitans instar præceptorum naturalium, In tali casu, vel supponitur hujusmodi præceptum esse indispensabile, ut sunt præcepta naturalia, & tunc solùm habere potuisset Christus libertatem, & meritum relatè ad circumstantias mortis non præceptas juxta viam Vasquii; Vel supponitur esse dispensabile, & tunc solùm habere potuisset libertatem mediatam, relatè ad substantiam mortis, & meritum obedientiæ solùm in causa, per hoc quòd non petierit dispensationem, juxta viam C. Lugo.

Quare Superest inquirendum: Num præceptum mortis de facto fuerit minùs rigorosum instar consilii impositum Christo; An verò fuerit rigorosum impositum Humanitati assumptæ specificativè acceptæ? & Quomodo in utraque via concilietur cum impeccabilitate meritum obedientiæ?

XIX. Dico 1. Manifestè conciliatur Christi impeccabilitas cum merito obedientiæ, dicendo præceptum mortis fuisse instar consilii onerosi. Conclusio constat ex dictis *q. 2. & 3.*

Prob. Juxta hanc viam Christus non acceptando mortem, solùm omitteret actum obedientiæ, non tamen esset inobediens, nec peccaret, nec contraheret ullam imperfectionem moralem, aut positivam, aut negativam strictè dictam, ut ostendimus, ergo benè conciliatur hac viâ Christi impeccabilitas cum merito obedientiæ in acceptatione mortis.

XX. Dico 2. Conciliatur etiam impeccabilitas cum merito obedientiæ, etiamsi dicatur præceptum mortis fuisse rigorosum obligans in conscientia, & comminativum odii, & pœnæ; impositum tamen humanitati assumptæ specificativè acceptæ, quæ divinitus est peccabilis in sensu diviso, saltem peccato impeditivo, si minùs destructivo unionis hypostaticæ. Conclusio constat ex dictis *qu.4.* cum Arri. Hurt. P. Thyrso, ex Albert. M. Palud., Lorca &c.

Prob. Quamvis Christus sit impeccabilis etiam in sensu diviso, humanitas tamen assumpta specificativè accepta divinitus est peccabilis, saltem peccato impeditivo *unionis*, atque adeò capax fuit præcepti rigorosi de morte acceptanda in priori ad subsistentiam, ut ostendimus

mus *qu. 4.* ergo in priori ad subsistentiam, sicut poterat peccare, non acceptando mortem præceptam, & sic impedire suam assumptionem, ità poterat liberè obedire, & mereri in acceptatione mortis, ergo benè cohæret in hac via cum Christi impeccabilitate libertas humanitatis assumptæ specificativè acceptæ, & meritum in acceptatione mortis præceptæ.

XXI. Dico ult. In præsenti providentia concilianda est impeccabilitas Christi cum libertate, ac merito obedientiæ, juxta primam viam, negando præceptum mortis fuisse rigorosum, non verò juxta secundam, dicendo præceptum fuisse rigorosum, sed impositum Humanitati in priori ad subsistentiam. Ità Esparz., Maur., Haunoldus.

Probatur; Secunda hæc via admittens præceptum rigorosum postulat; quòd Deus miraculosè velit concurrere ad operationes humanitatis assumptæ in priori ad subsistentiam, cum autem non constet de hac miraculosa oblatione concursûs divini, negandum quòd in præsenti providentia præceptum mortis fuerit rigorosum. Esto in alia providentia, juxta hanc viam salvaretur libertas obedientiæ.

Confirm. Ex Regula Augustini, & Sacrorum Interpretum, Verba Scripturæ potiùs explicanda sunt in sensu minùs proprio excludente miraculum, quàm in sensu proprio involvente miraculum, quoties de miraculo non constat, ergo potiùs dicendũ, præceptum mortis non fuisse rigorosum ad miraculum declinandum, quàm admittendum sit præceptum rigorosum involvens præternaturalem Dei concursum cum humanitate assumpta, in priori ad subsistentiam increatam; Cùm non constet de tali miraculo.

XXII. *Objic.* 1 contra secundam Conclusionem: Si humanitas assumpta solùm supponatur peccabilis peccato impeditivo, non verò destructivo unionis, solùm potuisset mereri in primo instanti, in quo posset impedire unionem per omissionem actûs præcepti, non verò in sequentibus instantibus; atqui Christus non solùm meruit per observantiam præceptorum in primo instanti, sed etiam in toto vitæ decursu, ergo hæc via non subsistit.

Resp. 1. Ad Conclusionem sufficere, quòd juxta secundam viam salvetur in alia providentia impeccabili-

bilitas Christi, & præceptum mortis rigorosum cum merito obedientiæ, quidquid sit, An hoc meritum potuerit solùm esse pro primo instanti 2. Jam diximus *qu.* 4. humanitatem assumptam specificativè acceptam peccare divinitus posse etiam peccato destructivo unionis; & sic salvari posset meritum obedientiæ pro toto vitæ decursu.

Resp. 3. Etiam dato quòd humanitas solùm peccare posset peccato impeditivo, non destructivo unionis, adhuc salvaretur, quod posset non solùm in primo instanti, sed etiam in reliquis vitæ instantibus mereri per observantiam præceptorum, dicendo, juxta subtilissimam viam Patris Thyrsi, quòd unio hypostatica essentialiter pendeat à scientia media, & præfinitione consequente, de perpetua observantia præceptorum (non secus ac locutio Prophetæ inquantum Prophetæ, essentialiter pendet à Deo ut loquente) ac proinde, si prævideretur humanitas specificativè accepta in aliquo instanti vitæ peccatura, etiam in primo instanti caruisset unione hypostaticâ. Ex quo sequitur quòd obtentâ semel unione pro primo instanti, necessariò deinceps obtemperabit præceptis, necessitate tamen consequente non eversivâ libertatis, non necessitate antecedente, sicut positâ præfinitione consequente, vel præscientiâ, aut revelatione actûs liberi futuri, talis actus erit necessariò futurus, necessitate tantùm consequente, unde non necessarius.

Quod ut planiùs intelligatur, fingamus, Deum decernere, se non collaturum gratiam Petro pro primo instanti, quo ponit v. gr. contritionem præceptam, nisi prævideat illum in toto vitæ decursu obtemperaturum præceptis; in tali casu Petrus solùm peccare posset peccato impeditivo gratiæ, omittendo contritionem præceptam pro primo instanti, non posset tamen peccare peccato destructivo gratiæ, & tamen liberè in toto vitæ decursu obtemperabit præceptis, poterítque ea transgredi, quamvìs nunquam esset transgressurus, quia si esset transgressurus, gratia non fuisset collata pro primo instanti, ità prorsus in casu nostro, juxta viam P. Thyrsi, quam non admittimus in præsenti providentia solùm ad declinandum miraculum, quod requireretur, ut posset humanitas operari in priori ad subsistentiam.

XXIII.

XXIII. *Objic.* 2. Etiamsi juxta secundam viam salvetur in alia providentia Christi impeccabilitas, & libertas humanitatis ad transgrediendum præceptum mortis rigorosum, non salvatur tamen libertas requisita ad meritum redemptionis, quod debet esse valoris infiniti, ergo hæc via non subsistit. *Prob. sequela*, quia ut actus meritorius obedientiæ ad redemptionem requisitus sit valoris infiniti, prodire debet à Christo, non ab humanitate assumpta specificativè accepta; quia solùm meritum Christi est infinitum, sed hoc non haberetur, ergo juxta hanc viam non salvatur libertas, quæ salvari debet.

Resp. nego sequelam; ad probationem supponimus hìc ex dictis in de merito cum Thomistis omnibus, Lugo *d. 6. sect. 3.* Ovied. & aliis, quòd possit ad meritum dignificare etiam forma, quæ est in posteriori ad operationem meritoriam, sicut contritio peccatoris dignificatur ad meritum condignum vitæ æternæ à gratia, quæ infunditur in posteriori ad talem contritionem; unde diximus, primum gradum gloriæ posse cadere sub meritum condignum. Quòd si gratia collata in posteriori ad actum contritionis potest illum dignificare ad merendum de condigno vitam æternam, à fortiori unio hypostatica collata in posteriori ad actum obedientiæ poterit illum dignificare infinitè; ratio est, quia actus obedientiæ positus ab humanitate assumpta tribuitur Verbo suppositanti humanitatem pro eo instanti, eò quòd operationes sint suppositorum, contritio verò nullatenùs tribuatur gratiæ.

XXIV. *Objic.* ultimò contra tertiam conclusionem. Si subsistit in præsenti providentia prima via negans præceptum mortis fuisse rigorosum, non est ratio, cur non subsistat etiam via C. Lugo dicentis, obedientiam Christi fuisse minùs rigorosam, & in causa, ergo vel utraque, vel neutra via subsistit.

Resp. Nego antecedens 1. enim juxta nostram viam solum præceptum est minùs rigorosum; at juxta viam Lugonis, nec est rigorosa obedientia, nec præceptum; quod non ponitur obligans in conscientia, & moraliter, sed necessitans metaphysicè. Secundò non constat ex scripturis quòd præceptum mortis esset dispensabile, sed potiùs oppositum ex iis verbis Christi: *Pater si possibile est &c.* Tertiò magis est consonum dignitati

Christi filii Dei naturalis, quod præceptum mortis esset instar consilii, quam quod esset rigorosum, & dispensabile.

DISPUTATIO III.

De causa Finali, & Meritoria Incarnationis.

Quærendum 1. Num causa finalis, & motivum primarium, ac adæquatum Incarnationis, fuerit Redemptio generis humani; adeò ut Adamo non peccante, ac cessante eo fine, Verbum non fuisset incarnatum; An verò fuerit ipsa Christi excellentia, & communicatio divinæ bonitatis perfectissimo modo, adeò ut etiam si nemo peccâsset, adhuc Verbum incarnatum fuisset? Secundò An Deus præfinierit Incarnationem in remedium peccati in priori ad peccati prævisionem? Ubi quærendum, An Deus omnia unico, ac simplicissimo actu decernat, absque ulla signorum multiplicitate? Tertiò An Christus meruerit unionem hypostaticam? & quid sibi, ac nobis meruerit? ubi An, & quomodo meruerit gratiam SS Patribus, qui ipsum præcesserunt, ac Deiparæ? Quartò An SS. PP. & Deipara mereri potuerint saltem de congruo Incarnationem? Denique in obsequium Magnæ Matris ostendemus, non solùm de congruo, sed etiam de condigno Beatam Virginem meruisse divinam maternitatem.

QUÆSTIO I.

Utrum Adamo non peccante, Verbum fuisset incarnatum.

I. DUplex quæst. hic agitatur; prima An ex vi præsentis Decreti colligatur, quòd, Adamo non peccante, adhuc futura fuisset Incarnatio? Secunda An saltem ex vi alterius Decreti? Thomistæ, Vasqu., Amic. utrumque negant, putantes Christum unicè venisse ad nos redimendos, atque adeò, cessante culpâ, Christum non fuisse venturum: contra verò Scotistæ docent, Redemptionem non fuisse unicum, & adæquatum In-

Incarnationis motivum, sed etiam ipsam Christi excellentiam, & exaltationem naturæ humanæ, atque adeò, Adamo non peccante, Verbum incarnandum fuisse ad habendam in Christo summam complacentiam, & ad exaltandam Naturam humanam innocentem. Suar. verò docet, motivum Incarnationis esse Manifestationem divinæ gloriæ perfectissimo modo, & quia ad hanc conducit, quòd ex suppositione peccati Christus satisfaciat pro peccatoribus, non supposito verò peccato, Christus exaltet naturam humanam innocentem; idcircò Adamo peccante, Verbum incarnatum fuit in Carne passibili ad satisfaciendum, Adamo verò non peccante, Verbum incarnatum fuisset in Carne impassibili ad exaltandam naturam humanam innocentem: sicuti enim si Rex vellet suas divitias erogare perfectissimo modo, & supponatur, quòd erogentur perfectissimo modo, si pauperibus distribuantur, &, pauperibus absentibus, si construantur templa, in tali casu, non existentibus pauperibus Rex erogaturus esset opes suas ad templorum constructionem: ità Deus volens suam bonitatem ostendere perfectissimo modo, quia perfectissimo modo ea ostenditur, veniendo in carne passibili ad reparandum hominem lapsum, si peccaverit, & deficiente culpâ, veniendo in carne impassibili ad exaltandam naturam innocentem, idcircò Adamo non peccante, & deficiente culpâ, adhuc Verbum incarnatum fuisset in carne impassibili ad ostendandam perfectissimo modo bonitatem suam.

II. Dico 1. Ex vi præsentis Decreti, Adamo non peccante, Verbum fuisset incarnatum, atque adeò motivum Incarnationis non fuit sola Redemptio, sed etiam, & principalius ipsa Christi excellentia, ac humanæ naturæ exaltatio. Ità Scotistæ, Suar. Martinon. & Alii contra Thomistas. Angelicus verò *qu. 1. a. 3.* sententiam nostram censet probabilem, quamvìs probabiliorem putet oppositam.

Prob. cum Alensi ex Necessitate Dei ad optimum sic: Quoties ex Scripturis non constat Redemptionem fuisse unicum Incarnationis motivum, dicendum ex vi præsentis Decreti etiam Adamo non peccante, Verbum incarnandum fuisse, ad ponendum optimum, nempe unionem hpostaticam, & Christi glorificationem, & ad manifestationem suæ bonitatis perfectissimo modo, cùm supponamus dari in Deo moralem necessitatem ad opti-

mum ponendum; atqui ex Scripturis non solùm non constat, motivum Incarnationis fuisse solam redemptionem, sed potiùs constat oppositum, videlicet fuisse summam communicationem divinæ bonitatis, ipsam Christi excellentiam, & exaltationem naturæ humanæ; ergo, Adamo non peccante, ex vi præsentis Decreti, Verbum fuisset incarnatum. *Maj. patet*, omnino enim imprudentissimè negatur, quòd Deus positurus esset optimum, ad quod inclinatur, atque adeò ad ponendam Incarnationem, Adamo non peccante, nisi constet ex revelatis, quòd Deus noluisset illam ponere, & quòd unicè posuerit ob redemptionem. *min. prob.* Nam Jo. 5. dicitur: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret*, ubi pro motivo Incarnationis assignatur dilectio erga homines, & communicatio suæ bonitatis. 1. Cor. 2. dicitur Christus prædestinatus in gloriam nostram; & c. 1. dicitur: Factus nobis à Deo *Sapientia, Justitia, & Satisfactio*, quæ duæ primæ rationes sunt independentes à peccato. Luc. 12. Christus Dominus dixit, se venisse, *ut ignem mitteret in terram* Jo. 10. *Ut vitam homines habeant, & abundantius habeant*; & cap. 17. *Ut testimonium perhibeat veritati*; quæ omnia motiva sunt independentia à peccato.

Confirm. 1. Quia Deus, si minus necessitatur ad optimum, saltem ex omnium sensu de facto fecit optimum tum formaliter, tum materialiter, ut ostendimus, cùm de necessitate Dei ad optimum; ergo de facto Deus decrevit Incarnationem ponendam optimo modo possibili; atqui perfectissimus modus ponendi Incarnationem est, quòd Adamo peccante veniat Verbum in carne passibili ad præstandam condignam satisfactionem pro peccato; Adamo verò non peccante, veniat in carne impassibili ex motivo excellentiæ ipsius Christi, & ad exaltandam naturam humanam, & ultimatè ad ostensionem suæ bonitatis, ut ratiocinatur Suar. ergo de facto sic fuit decreta Incarnatio, atque adeò non fuit unicum motivum præsentis decreti sola redemptio. Minor patet, nam, si Adamo non peccante, Verbum non venisset, non ostendisset bonitatem suam perfectissimo modo, quo poterat; sicuti si conderet hominem in pura natura, & non elevâsset illum ad gloriam, non communicâsset se nobis perfectissimo modo.

Confirm. 2. Excellentia hujus mysterii postulat, ut factum

factum sit propter finem Excellentissimum; sed excellentissimus finis, ad quem potest ordinari Incarnatio, non est sola Redemptio, sed est ipsa ostensio divinæ bonitatis perfectissimo modo, quod fert Verbi Adventum etiam cessante motivo Redemptionis, ergo de facto propter hunc finem excellentissimum posita fuit Incarnatio. Major patet, quia Deus ordinatissimè procedit, & consequenter effectus excellentissimos ordinat ad fines præstantissimos juxta eorum exigentiam. Minor etiam patet, quia finis præstantior ultimatus excogitari non potest, quàm ostensio divinæ bonitatis perfectissimo modo, & idcirco Joan. 5. dicitur: *Sic Deus dilexit mundum*, &c. ad significandum primarium Incarnationis finem fuisse ostensionem divinæ bonitatis, & dilectionem suam erga homines, quæ maximè ostenditur per maximam sui communicationem factam in Incarnatione.

Confir. 3. ex Suar. & Martinon. Potest idem actus voluntatis etiam naturaliter in ordine ad eundem effectum ponendum procedere ex duplici motivo totali sufficienti; v.gr. potest quis petere Romam, & ad invisendum amicum, & ad lucrandas indulgentias, adeò ut alterutro motivo cessante, adhuc peteret Romam, propter alterum motivum; ergo potuit Deus velle Incarnationem propter hoc duplex motivum totale, & adæquatum, videlicet & propter remedium peccati, & propter ostensionem suæ bonitatis, & dilectionis erga homines; ergo cùm de facto utrumque motivum assignetur in Scripturis, & hic secundus finis sit excellentissimus, & maximè consonus excellentiæ mysterii, dicendum, utrumque motivum fuisse primarium, & totale, atque adeò circumscripto peccato, adhuc Deus ex vi præsentis Decreti incarnatus fuisset propter secundum motivum.

III. Dico 2. Etiamsi Deus ex vi præsentis Decreti, quod ex Scripturis innotescit, non fuisset incarnatus præciso peccato, adhuc dicendum, quòd incarnatus fuisset ex vi alterius Decreti, quod in ea hypothesi haberetur. Conclusio est contra Suar. *d. 5. sect. 5.* descendit tamen ex morali necessitate Dei ad optimum, quam propugnavimus *disp. 1. qu. 2.*

Prob. Quamvìs Deus de facto decrevisset assumere carnem præcisè ob remediū peccati, nec habuisset aliud motivum partiale, aut totale præter Redemptionem, adhuc tamen

tamen præsumendum, quòd, cessante eo unico fine, decreturus fuisset Incarnationem ob alium finem præstantissimum, vid. ad ostensionem suæ bonitatis, & dilectionis, & ob ipsam Christi excellentiam, in qua si bene complaceret; ergo, Adamo non peccante, saltem ex vi alterius Decreti, Verbum incarnatum fuisset. *Antecedens prob.* Quia præsumendum est de Deo moraliter ad optimum necessitato, quòd ponat optimum, & quòd ponat optimo modo, videlicet ob finem optimum, atqui in hypothesi, quòd Adam non peccâsset, finis optimus Incarnationis optimæ esset ostensio divinæ bonitatis, & dilectionis, ac Christi excellentia, ergo præsumendum est, quòd, Adamo non peccante, Deus incarnatus fuisset vi alterius Decreti ob hunc alium finem excellentissimum consonum excellentiæ mysterii.

Confirm. Quia Theologi communiter cum D. Thoma docent, Incarnationem fuisse Deo convenientem, per hoc præcisè, quòd per illam maximè Divina bonitas nobis communicetur, sed hoc motivũ, cessante peccato, adhuc perseverat; ergo adhuc præciso peccato conveniens fuit Deo Incarnatio, atque adeò præsumendum est, quòd etiam in ea hypothesi incarnatus fuisset saltem ex vi alterius Decreti. Adde, quòd omnes aliæ convenientiæ Incarnationis à D. Th. assignatæ sunt independentes à peccato, videlicet ad roborandam fidem, spem, charitatem; ad Instructionem, ad exemplum, ad humilitatem, &c.

Confirm. Demum efficaciter, quia Christus est finis omnium creaturarum, ergo fuit intentus, & decretus principaliter propter se ipsum ante omnem Creaturam, atque adeò ante Adamum, ejúsque peccatum, adeò ut omnia propter ipsum sint condita, & peccatum propter ejus gloriam permissum sit, ergo præciso peccato, adhuc Christus condi debuit, saltem ex vi alterius decreti, propter ejus gloriam, utpote principaliter intentam. Consequentia sequitur, antecedens probatur ex Apost. Coloss. 1. ubi dicitur Christus *Primogenitus omnis Creaturæ, quoniam in ipso condita sunt universa in Cælis, & in terra, omnia per ipsum, & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant.* Quæ verba, ut notant Hieron. Aug. Chrysost. Naz. & Concilia Ephesinum, & Sardicense, intelligenda sunt de Christo ut homine non ut Deo. Nam ut loquitur utrumque Concilium, Christus in quantum

Deus

Deus non est Primogenitus, sed Unigenitus; ergo Christus ut homo dicit prioritatem ante omnem Creaturam, atqui non aliam, nisi in genere causæ finalis, ergo Christus est finis omnium Creaturarum. *Prob.* hæc minor: Non enim habet prioritatem in genere causæ efficientis, cùm Christus non potuerit causare Creaturas ante se conditas; neque in genere causæ formalis, aut materialis, ut patet; neque habuit prioritatem secundùm durationem, cùm conditus fuerit post plurimas Creaturas, ergo prioritatem ad omnem Creaturam habet in genere causæ finalis.

Neque dicas cum Vasq. Christum habere relatè ad omnes Creaturas solùm Primitatem excellentiæ; non verò in genere causæ finalis. Nam, ut omnes Scripturales docent: *Tò in ipso condita sunt universa*, importat genus causalitatis, ergo cùm non importet causalitatem in genere causæ efficientis, formalis, & materialis, importat causalitatem in genere causæ finalis, & non meram primitatem excellentiæ, quæ stat sinè ulla causalitate. Antecedens constat ex consueto modo loquendi Scripturarum; sic Oseæ 5. dicitur: *Israel, & Ephrem corruent in iniquitate sua*; id est propter iniquitatem suam: & infra: *In gregibus suis, & in armentis vadent ad quærendum Dominum*, id est per sacrificia gregum, & armentorum. Et cap. 12. *Servivit Israel in uxorem*, hoc est propter uxorem. Gen. 19. in Hebræo habetur; *Non delebo in decem universam urbem*, quod vulgata vertit, *propter decem*. Denique Sacrorum Bibliorum Oedipodes verba Apostoli ad Coloss. 1. *Omnia in ipso creata sunt*, interpretantur *propter ipsum*, hoc est propter Christum; & illud Ephes. 1. *Elegit nos in ipso ante Mundi constitutionem, ut essemus Sancti*, interpretantur, *propter ipsum*, tamquam propter finem,

IV. *Objic.* 1. contra primam Conclusionem. Passim in Scripturis dicitur motivum Incarnationis fuisse Redemptionem; ergo ex vi præsentis Decreti, Adamo non peccante, Christus non venisset. *Antec prob.* ad Gal. 4. dicitur: *Christus venit in Mundum peccatores salvos facere.* Luc. 19. *Misit Deus Filium suum factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant, redimeret.* Item: *Venit Filius hominis quærere, & salvum facere, quod perierat.* Et in Symbolo Fidei: *Propter nostram salutem descendit de cœlis.*

Confirm. Quia sæpè SS. PP. disertis verbis docent, Christum non fuisse venturum, præciso peccato: Aug. tr. 49.

tr. 49. in Jo. *Si peccatores Deus non amaret, de Cœlo ad terram non descenderet*: & in c. 1. Matth. *Si homo non peccâsset, Virgo non peperisset*; idem docent Athan. Ser. 3. contra Arium. Naz. &c. quibus accedit Hymn. Ecclesiæ ad B. Virginem. *Peccatores non abhorres; sine quibus nunquam fores tanto digna filio.* Et illud Ecclesiæ: *O necessarium Adæ peccatum, quod Christi morte deletum est!*

Resp. Quamvis Redemptio fuerit motivum & sufficiens, & adæquatum Incarnationis, non per hoc fuit præcisum, & unicum, vel primarium, cùm etiam in Scripturis assignentur alia motiva de se magis proportionata ad Incarnationem inducendam, ut ostendimus. Verum quidem est, quòd sæpius à Scripturis, & PP. adducatur pro motivo Incarnationis Redemptio, hoc tamen ideo fit, tum quia Incarnatio in carne passibili unicè propter peccatum, atque adeò propter Redemptionem fuit posita (præciso enim peccato Christus venisset in Mundum gloriosus, & impassibilis.) Tum etiam, ut gravitatem peccati nobis inculcent, & majorem gratitudinem excitent, cum majus beneficium sit, Christum venisse ut Redemptorem simul, & glorificatorem, quàm ut purè glorificatorem.

Ad Confirm. Sæpissimè etiam SS. PP. apud Suar. d. 5. sect. 5. docent, quòd etiam præciso peccato Verbum fuisset incarnandum: *Ad delitias charitatis cum hominibus habendas*: ut loquitur Rupert. itemque Aug. & alii. Adde, D. Anselmum l. 1. *Cur Deus homo*, cap. 18. probare, homines futuros fuisse Beatos, etiamsi Angeli non peccâssent, quia alioqui prædestinatio hominum penderet à peccato Angelorum, quod est absonum; atqui magis absonum est, quòd existentia, & gloria Christi Domini pendeat à peccato Adami; ergo à fortiori ex D. Anselmo Christus futurus fuisset in Cœlo gloriosus, etiam non peccante Adamo. Quare authoritates adductæ explicandæ sunt, quòd Verbum, præciso peccato, non fuisset incarnatum in carne passibili, quia deesset motivum exhibendi condignam satisfactionem.

Neque replices, falsam esse propositionem hanc: Petrus non venit ex Hispania, per hoc, quòd non venerit v. g. Rhedâ, cùm potuisset venire Navi, ergo falsæ essent propositiones SS. PP. quòd Verbum non fuisset Incarnatum, per hoc, quòd non fuisset Incarnatum in carne passibili, aliter posset dici, quòd, Adamo peccante, Christus

ſtus de facto non venerit, intelligendo, quòd non venerit in carne impaſſibili. Nam contra eſt, quia quamvis homo abſolutè dictus ſecundùm ſe præſcindat à paſſibili, & impaſſibili; at in communi acceptione ſumitur pro homine paſſibili, & præſertim dum ſermo eſt de Chriſto Domino, qui in Veteri Teſtamento ſemper præfiguratus eſt, & promiſſus paſſibilis, & mortalis, & in novo Teſtamento dicitur, ſemetipſum exinaniſſe. Hinc non poteſt dici, quòd, Adamo peccante, Chriſtus de facto non venerit, eò, quòd non venerit impaſſibilis: Ratio eſt, quia in communi acceptione homo non ſumitur pro homine impaſſibili, & ideo propoſitio eſt falſa; Contra verò, quia in communi acceptione præſertim in Scripturis loquentibus de Chriſto, homo ſumitur pro homine paſſibili, & mortali, ideo vera eſt hæc propoſitio, quòd, Adamo non peccante, Chriſtus non veniſſet, videlicet in carne paſſibili, ſed in impaſſibili, & indutus immortalitate.

V. *Objic.* 2. Ex vi præſentis Decreti Chriſtus venit in carne paſſibili propter peccatum, ergo, ſublato peccato, Chriſtus non veniſſet paſsibilis, ergo non haberetur præſens Decretum, quòd reſpicit Chriſtum ut paſsibilem, ergo, Adamo non peccante, ad ſummum Verbum incarnatum fuiſſet vi alterius Decreti reſpicientis Chriſtum impaſſibilem, non vi præſentis reſpicientis paſsibilem.

Confirm. Vel Incarnatio de facto decreta fuit in carne paſsibili, vel in impaſsibili, vel demum præſcindendo ab utraque circumſtantia,ità tamen, ut ſi Adam peccâſſet ſub auxilio A, incarnatio fuiſſet in carne paſsibili, ſecùs in impaſsibili; ſed nihil horum dici poteſt; ergo. *Prob. min.* Si enim dicatur, quòd de facto decreta fuit abſolutè in carne paſsibili, ergo, ſublato peccato, non daretur hoc Decretum, quia tunc non veniſſet in carne paſsibili, atque adeò Verbum non fuiſſet inaarnatum vi præſentis, ſed vi alterius Decreti. Secundum dici non poteſt, ut patet; Neque poteſt dici tertium, quia iſtæ præciſiones dedecent actus divinos tam in intellectu, quàm in voluntate, quippe quæ indicant imperfectionem in potentia, præſertim quia Decretum præſcindens à carne paſsibili, vel impaſſibili requireret ſecundum Decretum, quod determinaret has circumſtantias, unde in Deo deberet dari pluralitas Decretorum.

Reſp.

Resp. Incarnationem de facto decretam fuisse in carne passibili, sed intendendo principaliter, juxta ratiocinationem Suarii, ostensionem Divinæ bonitatis perfectissimo modo, in quo Decreto virtualiter continetur Decretum de Incarnatione in carne impassibili, si Adam non peccâsset, quia tunc hoc pacto ostenderetur Divina bonitas perfectissimo modo, unde ex vi præsentis Decreti, ut virtualiter continentis aliud, Adamo non peccante, Verbum Incarnatum fuisset in carne impassibili. Decretum enim præsens est hujusmodi: Volo ostendere bonitatem, & dilectionem meam erga Mundum perfectissimo modo; & quia conferendo auxilium A. Adæ, video sequi peccatum, ideò absolutè decerno Incarnationem in carne passibili, si tamen peccatum non viderem, incarnarer in carne impassibili; Sicut Rex volens distribuere divitias suas perfectissimo modo, quia videt pauperes, decernit eas dare pauperibus, eo tamen animo, ut si deessent pauperes, eas distribueret in templorum ædificationem; Quare *nego secundam Consequentiam.* Idem enim est Decretum, quod absolutè respicit nunc Christum ut passibilem, & quod conditionatè respicit Christum ut impassibilem, si Adam non peccâsset; sicut idem est Decretum Divinum, quod respicit absolutè damnationem Judæ, & conditionatè respicit ejus salvationem, si sub auxilio A collato noluisset peccare.

Ad Confirm. Dico, optimè stare unicitatem Decreti Divini, quin Decretum præsens præscindat à carne passibili, sed simul decernat virtualiter, & conditionatè Incarnationem in carne impassibili, si Adam non peccâsset, modo explicato.

Instabis: Deus absolutè voluit permittere peccatum Adæ, ut magis Divina bonitas ostendatur; ergo gratis dicitur in eo Decreto virtualiter, & conditionatè contineri Decretum de Incarnatione in carne impassibili, Adamo non peccante; sicuti gratis dicitur, quòd in Decreto absoluto de creando Petro, virtualiter contineatur Decretum hoc conditionatum, si non creassem Petrum, creassem Paulum

Resp. Quamvis Deus possit corda hominum obdurare, atque adeò peccatum permittere, non potest tamen conferre auxilium inefficax, ut inefficax, citra amorem peccati, ut diximus in de Gratia. Quare dum post scientiam mediam decrevit permittere peccatum Adæ, conferendo

ferendo auxilium prævisum inefficax, debuit eo animo conferre auxilium A, ut etiam illud esset collaturus animo libentiori, si esset prævisum efficax; Hinc pariter eo animo decrevit Incarnationem in carne passibili, posito peccato Adæ, ut præciso peccato non esset illam decreturus in carne passibili, quia tamen debuit perfectissimo modo Incarnationem decernere, & sic ad finem præstantissimum ordinare, idcirco decrevit illam primario ad ostensionem Divinæ bonitatis perfectissimo modo, ità ut in Decreto præsenti de Incarnatione in carne passibili virtualiter includeretur Decretum conditiònatum de Incarnatione in carne impassibili: contra verò in Decreto de creando Petro non debet virtualiter includi Decretum conditionatum de condendo Paulo, si non conderetur Petrus; cùm ea disparatè se habeant.

VI. *Objic.* 3. Si Verbum Incarnatum fuisset ex vi præsentis Decreti præciso peccato, quia primarius finis Incarnationis est ostensio Divinæ bonitatis, & excellentia Christi, sequeretur, quòd etiam orbe non condito. Verbum Incarnatum fuisset, quia etiam persisteret hic primarius finis Incarnationis, sequela non admittitur, ergo.

Confirm. Quia si primarius finis Incarnationis esset ostensio Divinæ bonitatis perfectissimo modo, sequeretur, quòd etiam, Adamo non peccante, Christus venisset in carne passibili, non quidem ad reparandum genus humanum, sed ad offerendum Deo sacrificium cruentum Crucis perfectissimum, quod neque admittitur.

Resp. Nego sequelam: Finis enim primarius Incarnationis est ostensio bonitatis Divinæ, & excellentia Christi perfectissimo modo posita; atqui, orbe non condito, non fuisset positus Christus perfectissimo modo, videlicet cum debito famulatu, qui ab Angelis, & hominibus præstatur; ergo, orbe non condito, Verbum non fuisset incarnatum. Neque dicas, quòd sicut Christus de facto venit perfectissimo modo, quamvìs in carne passibili, ità orbe non condito venisset perfectissimo modo, quamvìs sinè congruo famulatu, Nam contra est, quia omnes PP. conveniunt, Deum actu fecisse optimum, atque adeò perfectissimo modo venisse Christum in carne passibili, ordinando passionem ad exhibendam Deo condignam satisfactionem, ut sic Divina bonitas simul, &

Justitia ostenderetur, quod tamen, orbe non condito, non haberetur, unde dispar ratio.

Ad Confirm. *conc.* Quòd, Adamo non peccante, Christus non solùm venisset, sed etiam offerendus fuisset in Sacrificium, ne deesset Deo hic perfectissimus cultus Lautreticus, & Eucharisticus; sed tunc Sacrificium Christi impassibilis non fuisset cruentum, nec fuisset memoriale passionis, sed incruentum, ut est nunc in Eucharistia, & ideo non fuisset opus, quòd Christus veniret in carne passibili.

VII. Quærit hìc Angelicus: Utrùm Incarnatio principalius decreta fuerit ad delendum originale, an Actualia peccata? Et utrùm Verbum incarnatum fuisset, etiamsi solùm fuisset peccatum originale, vel si fuissent sola actualia, aut si pauci, vel unus tantùm homo peccâsset?

Censeo equidem 1. Verbum de facto incarnatum esse ad redimendum nos tam ab originali, quàm ab actualibus peccatis, ut definit Concil. Toletan. VI. c. 1. Ex illo 1. Jo. 1. *Sanguis ejus emundat nos ab omni peccato*: Nihilominus principalius incarnatum fuit ad delendum originale, quàm actualia. Ità communiter cum D. Th. Ratio est, quia quamvìs secluso originali, adhuc potuissent Posteri Adæ peccare, originale tamen est radix virtute continens omnia actualia, utpote quod relinquit inordinatum hominem, & suis affectibus subjectum cum carnis fomite, qui propriè radix est omnium peccatorum, præterquam quòd originale de se privat nos auxiliis gratiæ necessariis ad vitanda mortalia, ergo Deus ad ostendendam suam bonitatem perfectissimo modo, debuit principalius intendere deletionem originalis, utpote gravioris in radice, quàm actualium; sicuti omnes docent, principalius venisse Christum ad delenda mortalia, utpote graviora, quàm venialia.

Neque dicas, peccatum actuale esse gravius originali, eò, quòd habeat magìs rationẽ voluntarii. Nam quamvìs in hac ratione intensivè sit gravius, originale tamen est gravius extensivè, utpote quod inficit totam speciem naturæ humanæ, unde se habent ut excedens, & excessum; simpliciter tamen, & absolutè originale est gravius, eò, quòd totam naturam inficiat: sicuti quamvìs Cœlum sit perfectius homine in incorruptibilitate, & homo excedat cœlum in rationalitate, homo tamen est simpliciter cœlo perfectior, quia excedit in prædicato præstantiori.

Cen-

Censeo 2. Si præter originale nulla fuissent peccata actualia, adhuc Verbum incarnatum fuisset; necnon si, non posito originali, fuissent sola actualia. Ratio est, quia in utroque casu persisteret finis primarius Incarnationis, nempe ostensio Divinæ bonitatis perfectissimo modo; communicando nobis merita Christi, quibus possimus condignè satisfacere in omni rigore Justitiæ.

Censeo 3. Etiamsi unus, aut pauci tantùm homines peccâssent, probabiliter Verbum incarnatum fuisset, etiam in carne passibili. Ità communius contra Suar. Ratio est, quia etiam in hoc casu persisteret idem finis primarius Incarnationis; unum enim mortale, utpote gravitatis infinitæ, sufficit, ut requiratur infinita Christi satisfactio ad ostendendam Dei dilectionem, & Justitiam, dicitur autem Rom. 3. *Quem proposuit Deus propitiationem per fidem ad ostensionem justitiæ suæ.*

Confirm. ex illo ad Gal. 2. *Qui dilexit me, & tradidit semetipsum propter me*; quibus verbis indicat Apostolus, Christum venisse ut Redemptorem in carne passibili, & pro singulis peccatoribus. Idémque insinuatur Eccl. 29. ubi habetur: *Gratiam fidejussoris tui ne oblivíscaris, dedit enim pro te animam suam.* Quod etiam constat ex eo, quod narrat D. Dionys. in epist. ad Demophil. dicens: Christum apparuisse Carpo, qui nimio zelo mortem duorum scelestorum cupiebat, & illi dixisse: *Carpe, iterum paratus sum pro peccatoribus mori*; & Chrysost. apud Platel. n. 102. dicit: *Unius dumtaxat animæ tanta est jactura, ut ob eam Filius Dei fieret homo.*

Neque dicas cum Suario: Si unus, vel pauci peccarent, posset in remedium adhiberi aliquis actus amoris Dei elicitus à Christo Domino, citra atrocissimam mortem, eò, quòd non videatur decere, ut ob unum, vel paucos homines, tot cruciatus sustineat Christus. Nam contra est, quia etiam unicus actus Christi Domini satìs esset in satisfactionem pro omnibus culpis, & tamen ad ostensionem suæ charitatis, & justitiæ voluit undâ lavare nostra crimina, quæ poterat guttâ sanguinis abstergere, ut loquitur D. Bernardus; ergo etiamsi unus tantùm homo peccâsset, Christus mortuus fuisset ad ostensionem suæ justitiæ, & dilectionis; peccati enim gravitas solùm extensivè major est in omnibus hominibns, quàm in uno, & à Deo non

 magis

magìs distat unus homo, quàm omnes; ut enim dicitur Is. 40. *Omnes gentes quasi stilla situla, & tamquam momentum stateræ reputata sunt.*

QUÆSTIO II.

Utrùm Deus prædefinierit Incarnationem in remedium peccati in priori ad scientiam Visionis de peccato absolutè futuro?

CEleberrima, & subtilissima hæc quæstio coincidit cum illa alia in de Pœnitentia, ubi quæritur: An possit prædefiniri actus bonus essentialiter præsupponens peccatum (putà contritio) ante scientiam visionis de peccato absolutè futuro? & his affinis est alia quæstio in de Prædestinatione: Utrùm Deus possit prædestinare ad gloriam ut coronam, aut positivè reprobare aliquem damnando illum ad gehennam in priori ad prævisionem meriti, aut demeriti absolutè futuri? Explicabimus primò statum quæstionis: deinde ostendemus, Deum omnia decernere unico, ac simplicissimo Decreto citra signorum multiplicitatem, unde descendet harum omnium, & plurimarum aliarum quæstionum Resolutio.

ARTICULUS I.

Explicatur status Quæstionis.

I. PRæmitto 1. Ex Tract. De Voluntate Dei varias esse DD. sententias circa constitutionem Decretorum liberorum: Inter Celebriores prima est Nominalium putantium Decreta importare modum quendam indistinctum à Deo, & contingentem, & sic invicem inter se decreta distingui. Secunda Aliorum cum Vasq. docentium Decreta distingui realiter tum à Deo, tum inter se solùm ratione connotatorum, v. gr. Decretum intentivum finis distingui realiter à Decreto electivo mediorum, non ratione ipsius actûs divini cum Deo identificati, sed ratione illius complementi Extrinseci, quod constituit denominationem actûs divini liberi libertate actûs secundi. Tertia, quæ mihi magìs arrisit, est Suarii, Perez, & Aliorum apud Cattan. *in Metaph. disp. 14. sect. 5.* docentium Decreta virtualiter tantùm distingui tum ab essentia, & voluntate divinâ, tum inter se, non secùs ac Perso-

Personalitates divinæ distinguuntur ab essentia, ut proinde unum decretum, putà electivum mediorum sit posterius altero, putà intentivo finis, non posteritate causalitatis, vel productivitatis, sed originis. Ubi distinguunt prioritatem à quo, & in quo. Dicitur Decretum habere prioritatem à quo, si originetur ab altero, ut decretum de danda gloria ut corona, dicitur prius prioritate à quo, relatè ad Decretum de Conferendis meritis: dicitur verò habere prioritatem in quo, quoties possit esse sinè altero decreto, quod tamen nequit esse sinè illo priori, v. gr. Decretum de morte Christi Domini habet prioritatem in quo, relatè ad Decretum de Circumstantia mortis, quia potest illud esse sinè hoc secundo, non tamen hoc sinè illo primo; sicut anima potest esse sinè homine, non tamen homo sinè anima.

Præmitto 2. Actus intellectûs divini constitui pariformiter ad actus voluntatis, quare scientia simplicis intelligentiæ attingens objecta necessaria, identificatur cum amore Dei necessariò, non secùs ac intellectus divinus identificatur cum voluntate. Scientia verò media attingens futura libera conditionata, vel est modus indistinctus à Deo, & contingens, juxta viam Nominalium, vel completur à connotato extrinseco, nempe à futuritione conditionatâ actûs liberi, juxta viam Vasquii; vel constituitur per virtualitatem identificatam cum Deo contingentem, juxta viam Suarii: Scientia verò visionis attingens contingentia absoluta, si est de objecto non libero, putà de existentia Petri, identificatur cum Decreto libero de Petri existentia, ut proinde sicuti Deus ideo est volitivus, quia est intellectivus, & homo ideo est risibilis, quia rationalis, per meram distinctionem rationis extrinsecam citra distinctionem ex parte objecti inter hæc prædicata,ità verùm est, quòd Deus ideo cognoscat per scientiam visionis existentiam Petri, quia liberè decernit de illa, citra distinctionem objectivam inter scientiam visionis, & Decretum liberum de tali objecto: Quòd si scientia visionis sit de actibus liberis creatis, ea in sententia Societatis contra Thomistas constitui non potest per Decretum collativum auxilii, & concursûs indifferentis, cùm non possit in causa omninò indifferenti cognosci effectus determinatus, sed constitui debet per complexum hujus decreti, & scientiæ mediæ de actu sub tali auxilio indifferenti, quo com-

plexo posito impossibile est, quin actus liber sit absolutè futurus.

Præmitto 3. Communissimè in actibus divini intellectûs à DD. admitti plura signa, quatenus alter actus est posterior altero ex parte objecti. In primo enim signo intelligitur in Deo scientia simplicis intelligentiæ omnimodè identificata cum intellectu, & essentia divina; In secundo scientia media constituta, vel per modum indistinctum à Deo contingentem, vel per complementum extrinsecum, nempe per futuritionem conditionatam actuum liberorum, vel per quandam virtualitatem contingentem realiter cum Deo identificatam, juxta varias sententias laudatas: In tertio signo scientia visionis similiter constituta. Idcirco autem scientia simplicis intelligentiæ dicitur esse in primo signo, & scientia media in secundo, & scientia visionis in tertio, quia scientia media essentialiter præsupponit scientiam simplicis intelligentiæ, & scientia visionis scientiam mediam; Cùm non possit Deus liberè quidquam decernere, nisi post consultationem scientiæ mediæ, unde etiam scientia visionis de objecto non libero, putà de existentia Petri, quæ omnino cum Decretis liberis identificatur, essentialiter supponit mediam.

II. Difficultas nunc est: Utrùm etiam in Decretis liberis admittenda sint necessariò huiusmodi signa importantia distinctionem ex parte objecti in ipso actu libero Dei, ità ut v. gr. in priori signo sit intentio finis, putà Prædestinatio ad gloriam, vel Incarnatio ut redemptiva, & in posteriori signo electio mediorum, putà collatio meritorum, vel permissio peccati: An verò possit Deus in eodem signo intendere finem, & eligere media, sicut in omnium sententia, in eodem signo vult Solem, & lucem, quin volitio solis præsupponatur ad volitionem lucis, quamvìs sol præsupponatur ad lucem?

Communius DD. admittunt in Decretis divinis pluralitatem signorum importantium ex parte objecti prioritatem, & posteritatem, non secùs ac in actibus divini intellectûs admittuntur plura signa, ità ut in primo signo sit scientia simplicis intelligentiæ omnino necessaria; in secundo scientia media, aliqualiter necessaria, & aliqualiter contingens, in tertio scientia visionis omninò contingens. At Recentiores cum Molin. Gran. & Aliis

Aliis apud Maur. *qu. 67. de Deo*, volunt unicum, & simplicissimum esse decretum Divinum, omnia omnino in eodem signo decernens, (ad eum modum, quo unica, & simplicissima est scientia visionis in Deo, vi cuius in eodem signo Deus omnia contingentia cognoscit) adeò ut prioritas, & posterioritas in Decretis divinis non sit ex parte objecti, sed logica, & per distinctionem rationis ratiocinatæ extrinsecam, eo modo, quo Rationale est in priori ad risibile, & intellectivum in Deo est in priori ad volitivum, citra signorum multiplicitatem: Idque explicant, vel quia idem Decretum æquivalet pluribus, quæ si distinguerentur, alterum esset altero posterius, ut Decretum intentivum finis, & electivum mediorum; vel quia objecta ejusdem Decreti habent prioritatem, & posterioritatem, ut quando decernit Solem, & lucem. Hinc docent, Deum in eodem signo unico simplicissimo Decreto voluisse permissionem peccati, & Incarnationem in ejus remedium, quin Decretum prædefinitivum Incarnationis habuerit ex parte objecti ullam distinctionem, aut prioritatem ad Decretum permissivum peccati, cùm possit optimè salvari per solam distinctionem rationis ratiocinatæ causalis ista, ideo Deus prædefinit Incarnationem ut redemptivam, quia permittit, ac prævidet peccatum; ideo eligit media, quia intendit finem; sicuti per solam distinctionem rationis salvatur, quòd ideo Deus sit volitivus, quia est intellectivus, ideo homo sit risibilis, quia rationalis. Quare in voluntate divina admittitur solùm, quòd in priori signo sit amor necessarius, & in posteriori Decretum liberum utpote contingens; (sicut in priori signo est scientia necessaria, seu simplicis intelligentiæ in intellectu divino, & in posteriori scientia contingens, seu media, & visionis;) in ipso tamen Decreto nulla admittitur signorum pluralitas ex parte objecti; sicut nulla pluralitas ex parte objecti admittitur, aut in sola scientia simplicis intelligentiæ, quâ Deus omnia objecta necessaria attingit, aut in sola scientia visionis, quâ Deus attingit omnia contingentia.

III. Qui tamen in divinis Decretis signorum pluralitatem admittunt, variant in iis assignandis in negotio Redemptionis. Cajet. *3. p. q. 1. a. 3.* distinguit tria instantia, seu signa rationis, ità ut in primo Deus decreverit

orbem condere, ac in eo viderit per scientiam visionis ordinem Naturæ, ac defectus Physicos, & morales; in secundo decreverit ordinem Gratiæ; in tertio unionem hypostaticam in remedium peccati. Scotus verò *in 3. d. 29.* distinguit quinque signa: in primo Deus intellexit se ipsum, in secundo decrevit ponere mundum, in tertio prædestinavit quosdam ad Gloriam, prius prædestinando Christum ut venturum in carne abstrahendo à passibili, & impassibili, ac deinde prædestinando electos in Christo, in quarto prævidit electos casuros in Adamo, in quinto decrevit remedium per passionem Christi, & sic decrevit Christum in carne passibili. Suar. *d. 5. de Incarn.* Aliter disponit hæc signa accommodando illa scientiæ mediæ, sicut etiam Vasq. *3. p. d. 11. c. 6.* apud Maur. *loc. cit.*

Denique circa præsentem quæstionem, Num prædefiniri possit Incarnatio ut redemptiva in priori signo ad permissionem peccati, seu ad scientiam visionis de peccato absolutè futuro, ità ut ex affectu erga Christum ut Redemptorem oriatur, ac descendat in secundo signo permissio peccati? Affirmant Arriag. *d. 30. de Deo sect. 4.* Amic. *de prædest. n. 172.* Gran. Arrub. Lumb. *de Inc. n. 610. & n. 1918.* Negant tamen Suar. *l. 3. de Prædest. c. 8.* Vasq. *d. 93.* P. Thyrs. *to. 2. d. 18.* Aldret. Nos, rejectâ signorum hâc multiplicitate, stabiliemus in posteriori ad scientiam mediam, non exspectatâ scientiâ visionis de peccato absolutè futuro, Deum in eodem signo permisisse peccatum, & prædefiniisse Incarnationem in remedium peccati. atque adeò posse Deum in priori ad scientiam visionis de peccato absolutè futuro prædefinire actum bonum essentialiter præsupponentem malum, putà actum contritionis, quod acriter controvertitur in de Pœnitentia.

ARTICULUS II.

An Deus unico, & simplicissimo decreto omnia decernat, præsertim Incarnationem, ut redemptivam, & peccati permissionem.

IV. DIco 1. Deus non potest quidquam decernere in priori ad scientiam mediam, & specialiter repugnat, quòd ante scientiam mediam de peccato conditionatè futuro prædefiniat Incarnationem in remedium peccati absolutè futuri. Ita communiter.

Prob.

Prob. prima pars, si Deus aliquid decerneret in priori ad scientiam mediam, minus perfectè cognosceret objecta, non enim cognosceret futura conditionata statim ac posset (nempe in priori ad decreta) n... nùs etiam sapienter, & cæco modo decerneret decernendo, inconsulta scientia media; ergo non potest ante scientiam mediam quidquam prædefinire, præsertim quia omne liberum fundatur in necessario, & illud præsupponit, ergo decreta libera præsupponunt scientiam mediam, utpote Deo aliquatenus necessariam.

Prob. etiam 2. pars: Quia si Deus in priori ad scientiam mediam prædefiniret Incarnationem in remedium peccati; teneretur deinde conferre auxilium inefficax quà inefficax, ut ponatur peccatum, ne frustretur fine intento, & sic teneretur amare peccatum; præterquam quod hujusmodi peccatum non esset liberum, quia præiret ad illud prædefinitio Incarnationis ut redemptivæ incompossibilis cum omissione peccati, & in impedibilis à voluntate creata: ostendimus autem in quæstione ultima disputationis antecedentis, quòd omne antecedens, omninò antecedens actum, incompossibile cum altera parte contradictionis, seu cum actûs omissione, & inimpedibile à voluntate, sit eversivum libertatis.

V. Dico 2. Deum omnia contingentia in eodem signo decrevisse in posteriori ad scientiam mediam, atque adeò eodem simplicissimo decreto simul permisit peccatum, & prædefinivit Incarnationem in remedium peccati, ac totum negotium Redemptionis decrevit. Ità D.Th. 1.*p.* *q.* 19. *a.* 5. dicens *Vult Deus hoc esse propter hoc, sed non propter hoc vult hoc*; quasi dicat, Datur v. gr. lux, quia datur sol, non verò datur volitio lucis, quia datur volitio solis, non enim debet volitio lucis volitionem solis præire, licèt sol præeat lucem; Ità etiam Maur. *q.* 63. de Deo, Esp. *q.* 3. Gran. Mol. Ruiz *d.* 22. de Vol. *sect.* 3. & fusè Aranda *l.* 3. *d.* 1.

Prob. Nisi positivè ostendatur necessitas signorum inducentium distinctionem, & compositionem ex parte objecti in divinis decretis, standum pro unicitate, ac simplicitate Decreti, utpote de se perfectiori, sed nulla datur hujusmodi necessitas, ut constabit solutione argumentorum, ergo Deus unico simplicissimo Decreto omnia decernit; non secùs, ac omnia contingentia eodem actu scientiæ visionis cognoscit.

Confirm. multiplicitas actuum, seu signorum in eodem actu non potest aliunde haberi, nisi vel ex limitatione potentiæ insufficientis ad attingendum omnia simul, vel ex diversa habitudine motivi formalis ad materiale (ut proinde in diverso signo sit scientia divina necessaria, & contingens, nec non Amor necessarius, & liber) Atqui potentia quælibet divina est illimitata, & relatè ad omnia contingentia Deus habet uniformem habitudinem, videlicet continentis in se tanquam in causa & in ultimo fine omnem eorum veritatem, & amabilitatem, ergo citra multiplicitatem actuum, vel signorum omnia contingentia simul Deus decernit, & cognoscit, sicut eodem simplicissimo actu attingit omnia necessaria.

VI. Ex quibus sequitur 1. simul & in eodem signo esse Prædefinitionem Incarnationis in remedium peccati, & peccati permissionem immediatè post scientiam mediam, non expectatâ priùs scientiâ visionis de peccato absolutè futuro: vult enim Deus ad peccatum permissum consequi Incarnationem reparativam; quin Decretum præfinitivum Incarnationis reparativæ consequatur ad Decretum permissivum peccati, similiter in eodem signo Deus prædefinit contritionem v. gr. D. Petri, & permittit ejus peccatum, quamvìs peccatum ex parte objecti præcedat contritionem, sicut in eodem signo Deus decernit, & cognoscit durationem hodiernam, & crastinam, quamvìs hodierna præcedat crastinam; sic pariter in eodem signo prædefinit martyrium, & permittit peccatum Tyrannorum, quamvis peccatum antecedat martyrium.

Sequitur 2. Deum in eodem signo prædestinare ad gloriam ut coronam, & velle conferre auxilia efficacia, quibus ponantur merita, vult enim simul ex parte actûs merita causare gloriam moraliter, & ipsam gloriam, sicut simul vult solem causare lucem, quamvìs enim verum sit, quòd Decretum collativum auxilii efficacis sit actus liberalitatis divinæ, & Decretum collativum gloriæ ut coronæ sit actus justitiæ, at idem indivisibilis actus simul gerit utrumque munus, sicut idem actus potest esse misericordiæ, & justitiæ etiam in creatis, si procedat ex motivo utriusque virtutis, cum sola distinctione rationis ratiocinatæ per æquivalentiam pluribus actibus diversis.

Se-

Sequitur 3. Prædestinationem, & Reprobationem positivam (qua scilicet decernitur pœna Reprobis) neque esse ante, neque post prævisa merita, aut demerita, sed in eodem signo, videri merita, & decerni gloriam, videri demerita, & decerni pœnam; ità tamen ut hujusmodi actus simplicissimus æquivaleat pluribus, qui in creatis ità se habent, ut unus causet alterum, sicuti in Deo intellectio, & amor necessarius suimet est idem actus indivisibilis æquivalens duobus, qui in creatis, ubi distinguuntur realiter, ità se habent, ut intellectio causet amorem, non è contra, propterea sicuti per solam distinctionem rationis ratiocinatæ verùm est, quòd ideò Deus amat seipsum, quia seipsum cognoscit, & non è converso, quin tamen ex parte objecti cognitio suimet præeat amorem; ità verum est, quòd ideo decernit pœnam, quia videt peccatum actu existens, quin decretum pœnæ consequatur ex parte objecti ad prævisionem, aut permissionem peccati. Quare in eo tantùm sensu admitti potest doctrina communior, quòd Deus decernat gloriam post merita prævisa (juxta illud Apostoli, *Quos præscivit prædestinavit*, ubi addit Ambros. *Non enim ante prædestinavit, quam præsciret, sed quorum merita præscivit, eorum præmia prædestinavit*) nec non Doctrina communissima, quòd Deus decernat pœnam æternam post prævisionem demeritorum, quatenùs æquivalenter prævisio meritorum, aut demeritorum præcedit Decretum gloriæ, aut pœnæ, non verò formaliter, idem enim actus divinus, qui simul est prævisio demeritorum, & decretum pœnæ, æquivalet duobus, qui in creatis ità distinguuntur, ut prævisio culpæ antecedat, & dirigat ad decernendam pœnam; sicut in Deo solùm æquivalenter actus intellectus præcedit actum voluntatis.

Sequitur 4. Quòd cum sola distinctione rationis ratiocinatæ bene salventur istæ causales: ideò Deus decernit gloriam, quia confert auxilium efficax, & meritum, non èc ontra; & similiter, ideò prædefinivit Incarnationem ut reparativam, quia permittit peccatum, & non è contra: Ad eum modum quo ideò Deus est volitivus, quia est intellectivus, & ideò homo est risibilis, quia rationalis, & non èc ontra: propterea nullatenùs ex parte objecti distinguuntur. Decretum intentivum finis, & decretum electivum mediorum, ac executivum tum mediorum, tum finis; quia sicut perfectissimè

co-

Justitia ostenderetur, quod tamen, orbe non condito, non haberetur, unde dispar ratio.

Ad Confirm. *conc.* Quòd, Adamo non peccante, Christus non solùm venisset, sed etiam offerendus fuisset in Sacrificium, ne deesset Deo hic perfectissimus cultus Lautreticus, & Eucharisticus; sed tunc Sacrificium Christi impassibilis non fuisset cruentum, nec fuisset memoriale passionis, sed incruentum, ut est nunc in Eucharistia, & ideo non fuisset opus, quòd Christus veniret in carne passibili.

VII. Quærit hìc Angelicus: Utrùm Incarnatio principalius decreta fuerit ad delendum originale, an Actualia peccata? Et utrùm Verbum incarnatum fuisset, etiamsi solùm fuisset peccatum originale, vel si fuissent sola actualia, aut si pauci, vel unus tantùm homo peccâsset?

Censeo equidem 1. Verbum de facto incarnatum esse ad redimendum nos tam ab originali, quàm ab actualibus peccatis, ut definit Concil. Toletan. VI. c. 1. Ex illo 1. Jo. 1. *Sanguis ejus emundat nos ab omni peccato*: Nihilominus principalius incarnatum fuit ad delendum originale, quàm actualia. Ità communiter cum D. Th. Ratio est, quia quamvìs secluso originali, adhuc potuissent Posteri Adæ peccare, originale tamen est radix virtute continens omnia actualia, utpote quod relinquit inordinatum hominem, & suis affectibus subjectum cum carnis fomite, qui propriè radix est omnium peccatorum, præterquam quòd originale de se privat nos auxiliis gratiæ necessariis ad vitanda mortalia, ergo Deus ad ostendendam suam bonitatem perfectissimo modo, debuit principalius intendere deletionem originalis; utpote gravioris in radice, quàm actualium; sicuti omnes docent, principalius venisse Christum ad delenda mortalia, utpote graviora, quàm venialia.

Neque dicas, peccatum actuale esse gravius originali, eò, quòd habeat magìs rationẽ voluntarii. Nam quamvìs in hac ratione intensivè sit gravius, originale tamen est gravius extensivè, utpote quod inficit totam speciem naturæ humanæ, unde se habent ut excedens, & excessum; simpliciter tamen, & absolutè originale est gravius, eò, quòd totam naturam inficiat: sicuti quamvìs Cœlum sit perfectius homine in incorruptibilitate, & homo excedat cœlum in rationalitate, homo tamen est simpliciter cœlo perfectior, quia excedit in prædicato præstantiori.

Cen-

Censeo 2. Si præter originale nulla fuissent peccata actualia, adhuc Verbum incarnatum fuisset; necnon si, non posito originali, fuissent sola actualia. Ratio est, quia in utroque casu persisteret finis primarius Incarnationis, nempe ostensio Divinæ bonitatis perfectissimo modo; communicando nobis merita Christi, quibus possimus condignè satisfacere in omni rigore Justitiæ.

Censeo 3. Etiamsi unus, aut pauci tantùm homines peccâssent, probabiliter Verbum incarnatum fuisset, etiam in carne passibili. Ità communius contra Suar. Ratio est, quia etiam in hoc casu persisteret idem finis primarius Incarnationis; unum enim mortale, utpote gravitatis infinitæ, sufficit, ut requiratur infinita Christi satisfactio ad ostendendam Dei dilectionem, & Justitiam, dicitur autem Rom. 3. *Quem proposuit Deus propitiationem per fidem ad ostensionem justitiæ suæ.*

Confirm. ex illo ad Gal. 2. *Qui dilexit me, & tradidit semetipsum propter me*; quibus verbis indicat Apostolus, Christum venisse ut Redemptorem in carne passibili, & pro singulis peccatoribus. Idémque insinuatur Eccl. 29. ubi habetur: *Gratiam fidejussoris tui ne obliviscaris, dedit enim pro te animam suam.* Quod etiam constat ex eo, quod narrat D. Dionys. in epist. ad Demophil. dicens: Christum apparuisse Carpo, qui nimio zelo mortem duorum scelestorum cupiebat, & illi dixisse: *Carpe, iterum paratus sum pro peccatoribus mori*; & Chrysost. apud Platel. n. 102. dicit: *Unius dumtaxat animæ tanta est jactura, ut ob eam Filius Dei fieret homo.*

Neque dicas cum Suario: Si unus, vel pauci peccarent, posset in remedium adhiberi aliquis actus amoris Dei elicitus à Christo Domino, citra atrocissimam mortem, eò, quòd non videatur decere, ut ob unum, vel paucos homines, tot cruciatus sustineat Christus. Nam contra est, quia etiam unicus actus Christi Domini satìs esset in satisfactionem pro omnibus culpis, & tamen ad ostensionem suæ charitatis, & justitiæ voluit undâ lavare nostra crimina, quæ poterat guttâ sanguinis abstergere, ut loquitur D. Bernardus; ergo etiamsi unus tantùm homo peccâsset, Christus mortuus fuisset ad ostensionem suæ justitiæ, & dilectionis; peccati enim gravitas solùm extensivè major est in omnibus hominibns, quàm in uno, & à Deo non

 magis

magis distat unus homo, quàm omnes; ut enim dicitur Is. 40. *Omnes gentes quasi stilla situlæ, & tamquam momentum stateræ reputata sunt.*

QUÆSTIO II.

Utrùm Deus prædefinierit Incarnationem in remedium peccati in priori ad scientiam Visionis de peccato absolutè futuro?

CEleberrima, & subtilissima hæc quæstio coincidit cum illa alia in de Pœnitentia, ubi quæritur: An possit prædefiniri actus bonus essentialiter præsupponens peccatum (putà contritio) ante scientiam visionis de peccato absolutè futuro? & his affinis est alia quæstio in de Prædestinatione: Utrùm Deus possit prædestinare ad gloriam ut coronam, aut positivè reprobare aliquem damnando illum ad gehennam in priori ad prævisionem meriti, aut demeriti absolutè futuri? Explicabimus primò statum quæstionis: deinde ostendemus, Deum omnia decernere unico, ac simplicissimo Decreto citra signorum multiplicitatem, unde descendet harum omnium, & plurimarum aliarum quæstionum Resolutio.

ARTICULUS I.

Explicatur status Quæstionis.

I. PRæmitto 1. Ex Tract. De Voluntate Dei varias esse DD. sententias circa constitutionem Decretorum liberorum: Inter Celebriores prima est Nominalium putantium Decreta importare modum quendam indistinctum à Deo, & contingentem, & sic invicem inter se decreta distingui. Secunda Aliorum cum Vasq. docentium Decreta distingui realiter tum à Deo, tum inter se solùm ratione connotatorum, v. gr. Decretum intentivum finis distingui realiter à Decreto electivo mediorum, non ratione ipsius actûs divini cum Deo identificati, sed ratione illius complementi Extrinseci, quod constituit denominationem actûs divini liberi libertate actûs secundi. Tertia, quæ mihi magis arrisit, est Suarii, Perez, & Aliorum apud Cattan. *in Metaph. disp. 14. sect. 5.* docentium Decreta virtualiter tantùm distingui tum ab essentia, & voluntate divinâ, tum inter se, non secùs ac Perso-

Personalitates divinæ distinguuntur ab essentia, ut proinde unum decretum, putà electivum mediorum sit posterius altero, putà intentivo finis, non posteritate caussalitatis, vel productivitatis, sed originis. Ubi distinguunt prioritatem à quo, & in quo. Dicitur Decretum habere prioritatem à quo, si originetur ab altero, ut decretum de danda gloria ut corona, dicitur prius prioritate à quo, relatè ad Decretum de Conferendis meritis: dicitur verò habere prioritatem in quo, quoties possit esse sinè altero decreto, quod tamen nequit esse sinè illo priori, v. gr. Decretum de morte Christi Domini habet prioritatem in quo, relatè ad Decretum de Circumstantia mortis, quia potest illud esse sinè hoc secundo, non tamen hoc sinè illo primo; sicut anima potest esse sinè homine, non tamen homo sinè anima.

Præmitto 2. Actus intellectûs divini constitui pariformiter ad actus voluntatis, quare scientia simplicis intelligentiæ attingens objecta necessaria, identificatur cum amore Dei necessariò, non secùs ac intellectus divinus identificatur cum voluntate. Scientia verò media attingens futura libera conditionata, vel est modus indistinctus à Deo, & contingens, juxta viam Nominalium, vel completur à connotato extrinseco, nempe à futuritione conditionatâ actûs liberi, juxta viam Vasquii; vel constituitur per virtualitatem identificatam cum Deo contingentem, juxta viam Suarii: Scientia verò visionis attingens contingentia absoluta, si est de objecto non libero, putà de existentia Petri, identificatur cum Decreto libero de Petri existentia, ut proinde sicuti Deus ideo est volitivus, quia est intellectivus, & homo ideo est risibilis, quia rationalis, per meram distinctionem rationis extrinsecam citra distinctionem ex parte objecti inter hæc prædicata, ità verùm est, quòd Deus ideo cognoscat per scientiam visionis existentiam Petri, quia liberè decernit de illa, citra distinctionem objectivam inter scientiam visionis, & Decretum liberum de tali objecto: Quòd si scientia visionis sit de actibus liberis creatis, ea in sententia Societatis contra Thomistas constitui non potest per Decretum collativum auxilii, & concursûs indifferentis, cùm non possit in causa omninò indifferenti cognosci effectus determinatus, sed constitui debet per complexum hujus decreti, & scientiæ mediæ de actu sub tali auxilio indifferenti, quo com-

 plexo

plexo posito impossibile est, quin actus liber sit absolutè futurus.

Præmitto 3. Communissimè in actibus divini intellectûs à DD. admitti plura signa, quatenus alter actus est posterior altero ex parte objecti. In primo enim signo intelligitur in Deo scientia simplicis intelligentiæ omnimode identificata cum intellectu, & essentia divina; In secundo scientia media constituta, vel per modum indistinctum à Deo contingentem, vel per complementum extrinsecum, nempe per futuritionem conditionatam actuum liberorum, vel per quandam virtualitatem contingentem realiter cum Deo identificatam, juxta varias sententias laudatas: In tertio signo scientia visionis similiter constituta. Idcirco autem scientia simplicis intelligentiæ dicitur esse in primo signo, & scientia media in secundo, & scientia visionis in tertio, quia scientia media essentialiter præsupponit scientiam simplicis intelligentiæ, & scientia visionis scientiam mediam; Cùm non possit Deus liberè quidquam decernere, nisi post consultationem scientiæ mediæ, unde etiam scientia visionis de objecto non libero, putà de existentia Petri, quæ omnino cum Decretis liberis identificatur, essentialiter supponit mediam.

II. Difficultas nunc est: Utrùm etiam in Decretis liberis admittenda sint necessariò huiusmodi signa importantia distinctionem ex parte objecti in ipso actu libero Dei, ità ut v. gr. in priori signo sit intentio finis, putà Prædestinatio ad gloriam, vel Incarnatio ut redemptiva, & in posteriori signo electio mediorum, putà collatio meritorum, vel permissio peccati: An verò possit Deus in eodem signo intendere finem, & eligere media, sicut in omnium sententia, in eodem signo vult Solem, & lucem, quin volitio solis præsupponatur ad volitionem lucis, quamvìs sol præsupponatur ad lucem?

Communius DD. admittunt in Decretis divinis pluralitatem signorum importantium ex parte objecti prioritatem, & posteritatem, non secùs ac in actibus divini intellectûs admittuntur plura signa, ità ut in primo signo sit scientia simplicis intelligentiæ omnino necessaria; in secundo scientia media, aliqualiter necessaria, & aliqualiter contingens, in tertio scientia visionis omninò contingens. At Recentiores cum Molin. Gran. & Aliis

Aliis apud Maur. *qu. 67. de Deo*, volunt unicum, & simplicissimum esse decretum Divinum, omnia omnino in eodem signo decernens, (ad eum modum, quo unica, & simplicissima est scientia visionis in Deo, vi cuius in eodem signo Deus omnia contingentia cognoscit) adeò ut prioritas, & posterioritas in Decretis divinis non sit ex parte objecti, sed logica, & per distinctionem rationis ratiocinatæ extrinsecam, eo modo, quo Rationale est in priori ad risibile, & intellectivum in Deo est in priori ad volitivum, citra signorum multiplicitatem: Idque explicant, vel quia idem Decretum æquivalet pluribus, quæ si distinguerentur, alterum esset altero posterius, ut Decretum intentivum finis, & electivum mediorum, vel quia objecta ejusdem Decreti habent prioritatem, & posterioritatem, ut quando decernit Solem, & lucem. Hinc docent, Deum in eodem signo unico simplicissimo Decreto voluisse permissionem peccati, & Incarnationem in ejus remedium, quin Decretum prædefinitivum Incarnationis habuerit ex parte objecti ullam distinctionem, aut prioritatem ad Decretum permissivum peccati, cùm possit optimè salvari per solam distinctionem rationis ratiocinatæ causalis ista, ideo Deus prædefinit Incarnationem ut redemptivam, quia permittit, ac prævidet peccatum; ideo eligit media, quia intendit finem; sicuti per solam distinctionem rationis salvatur, quòd ideo Deus sit volitivus, quia est intellectivus, ideo homo sit risibilis, quia rationalis. Quare in voluntate divina admittitur solùm, quòd in priori signo sit amor necessarius, & in posteriori Decretum liberum utpote contingens; (sicut in priori signo est scientia necessaria, seu simplicis intelligentiæ in intellectu divino, & in posteriori scientia contingens, seu media, & visionis;) in ipso tamen Decreto nulla admittitur signorum pluralitas ex parte objecti; sicut nulla pluralitas ex parte objecti admittitur, aut in sola scientia simplicis intelligentiæ, quâ Deus omnia objecta necessaria attingit, aut in sola scientia visionis, quâ Deus attingit omnia contingentia.

III. Qui tamen in divinis Decretis signorum pluralitatem admittunt, variant in iis assignandis in negotio Redemptionis. Cajet. *3. p. q. 1. a. 3.* distinguit tria instantia, seu signa rationis, ità ut in primo Deus decreverit

orbem condere, ac in eo viderit per scientiam visionis ordinem Naturæ, ac defectus Physicos, & morales; in secundo decreverit ordinem Gratiæ; in tertio unionem hypostaticam in remedium peccati. Scotus verò *in 3. d. 29.* distinguit quinque signa: in primo Deus intellexit se ipsum, in secundo decrevit ponere mundum, in tertio prædestinavit quosdam ad Gloriam, prius prædestinando Christum ut venturum in carne abstrahendo à passibili, & impassibili, ac deinde prædestinando electos in Christo, in quarto prævidit electos casuros in Adamo, in quinto decrevit remedium per passionem Christi, & sic decrevit Christum in carne passibili. Suar. *d. 5. de Incarn.* Aliter disponit hæc signa accommodando illa scientiæ mediæ, sicut etiam Vasq. *3. p. d. 11. c. 6.* apud Maur. *loc. cit.*

Denique circa præsentem quæstionem, Num prædefiniri possit Incarnatio ut redemptiva in priori signo ad permissionem peccati, seu ad scientiam visionis de peccato absolutè futuro, ità ut ex affectu erga Christum ut Redemptorem oriatur, ac descendat in secundo signo permissio peccati? Affirmant Arriag. *d. 30. de Deo sect. 4.* Amic. *de prædest. n. 172.* Gran. Arrub. Lumb. *de Inc. n. 610. & n. 1918.* Negant tamen Suar. *l. 3. de Prædest. c. 8.* Vasq. *d. 93.* P. Thyrs. *to. 2. d. 18.* Aldret. Nos, rejectâ signorum hâc multiplicitate, stabiliemus in posteriori ad scientiam mediam, non exspectatâ scientiâ visionis de peccato absolutè futuro, Deum in eodem signo permisisse peccatum, & prædefiniisse Incarnationem in remedium peccati. atque adeò posse Deum in priori ad scientiam visionis de peccato absolutè futuro prædefinire actum bonum essentialiter præsupponentem malum, putà actum contritionis, quod acriter controvertitur in de Pœnitentia.

ARTICULUS II.

An Deus unico, & simplicissimo decreto omnia decernat, præsertim Incarnationem, ut redemptivam, & peccati permissionem.

IV. DIco 1. Deus non potest quidquam decernere in priori ad scientiam mediam, & specialiter repugnat, quòd ante scientiam mediam de peccato conditionatè futuro prædefiniat Incarnationem in remedium peccati absolutè futuri. Ita communiter.

Prob.

Prob. prima pars, si Deus aliquid decerneret in priori ad scientiam mediam, minus perfectè cognosceret objecta, non enim cognosceret futura conditionata statim ac posset (nempe in priori ad decreta) r. ius etiam sapienter, & cæco modo decerneret decernendo, inconsulta scientia media; ergo non potest ante scientiam mediam quidquam prædefinire, præsertim quia omne liberum fundatur in necessario, & illud præsupponit, ergo decreta libera præsupponunt scientiam mediam, utpote Deo aliquatenus necessariam.

Prob. etiam 2. pars: Quia si Deus in priori ad scientiam mediam prædefiniret Incarnationem in remedium peccati; teneretur deinde conferre auxilium inefficax quà inefficax, ut ponatur peccatum, ne frustretur fine intento, & sic teneretur amare peccatum; præterquamquod hujusmodi peccatum non esset liberum, quia præiret ad illud prædefinitio Incarnationis ut redemptivæ incompossibilis cum omissione peccati, & in impedibilis à voluntate creata: ostendimus autem in quæstione ultima disputationis antecedentis, quòd omne antecedens, omninò antecedens actum, incompossibile cum altera parte contradictionis, seu cum actûs omissione, & inimpedibile à voluntate, sit eversivum libertatis.

V. Dico 2. Deum omnia contingentia in eodem signo decrevisse in posteriori ad scientiam mediam, atque adeò eodem simplicissimo decreto simul permisit peccatum, & prædefinivit Incarnationem in remedium peccati, ac totum negotium Redemptionis decrevit. Ità D.Th. 1. *p. q.* 19. *a.* 5. dicens *Vult Deus hoc esse propter hoc, sed non propter hoc vult hoc*; quasi dicat, Datur v. gr. lux, quia datur sol, non verò datur volitio lucis, quia datur volitio solis, non enim debet volitio lucis volitionem solis præire, licèt sol præeat lucem; Ità etiam Maur. *q.* 63. de Deo, Esp. *q.* 3. Gran. Mol. Ruiz *d.* 22. de Vol. *sect.* 3. & fusè Aranda *l.* 3. *d.* 1.

Prob. Nisi positivè ostendatur necessitas signorum inducentium distinctionem, & compositionem ex parte objecti in divinis decretis, standum pro unicitate, ac simplicitate Decreti, utpote de se perfectiori, sed nulla datur hujusmodi necessitas, ut constabit solutione argumentorum, ergo Deus unico simplicissimo Decreto omnia decernit; non secùs, ac omnia contingentia eodem actu scientiæ visionis cognoscit.

Confirm. multiplicitas actuum, seu signorum in eodem actu non potest aliunde haberi, nisi vel ex limitatione potentiæ insufficientis ad attingendum omnia simul, vel ex diversa habitudine motivi formalis ad materiale (ut proinde in diverso signo sit scientia divina necessaria, & contingens, nec non Amor necessarius, & liber) Atqui potentia quælibet divina est illimitata, & relatè ad omnia contingentia Deus habet uniformem habitudinem, videlicet continentis in se tanquam in causa & in ultimo fine omnem eorum veritatem, & amabilitatem, ergo citra multiplicitatem actuum, vel signorum omnia contingentia simul Deus decernit, & cognoscit, sicut eodem simplicissimo actu attingit omnia necessaria.

VI. Ex quibus sequitur 1. simul & in eodem signo esse Prædefinitionem Incarnationis in remedium peccati, & peccati permissionem immediatè post scientiam mediam, non expectatâ priùs scientiâ visionis de peccato absolutè futuro: vult enim Deus ad peccatum permissum consequi Incarnationem reparativam; quin Decretum præfinitivum Incarnationis reparativæ consequatur ad Decretum permissivum peccati, similiter in eodem signo Deus prædefinit contritionem v. gr. D. Petri, & permittit ejus peccatum, quamvis peccatum ex parte objecti præcedat contritionem, sicut in eodem signo Deus decernit, & cognoscit durationem hodiernam, & crastinam, quamvis hodierna præcedat crastinam; sic pariter in eodem signo prædefinit martyrium, & permittit peccatum Tyrannorum, quamvis peccatum antecedat martyrium.

Sequitur 2. Deum in eodem signo prædestinare ad gloriam ut coronam, & velle conferre auxilia efficacia, quibus ponantur merita, vult enim simul ex parte actûs merita causare gloriam moraliter, & ipsam gloriam, sicut simul vult solem causare lucem, quamvìs enim verum sit, quòd Decretum collativum auxilii efficacis sit actus liberalitatis divinæ, & Decretum collativum gloriæ ut coronæ sit actus justitiæ, at idem indivisibilis actus simul gerit utrumque munus, sicut idem actus potest esse misericordiæ, & justitiæ etiam in creatis, si procedat ex motivo utriusque virtutis, cum sola distinctione rationis ratiocinatæ per æquivalentiam pluribus actibus diversis.

Se-

Sequitur 3. Prædestinationem, & Reprobationem positivam (qua scilicet decernitur pœna Reprobis) neque esse ante, neque post prævisa merita, aut demerita, sed in eodem signo, videri merita, & decerni gloriam, videri demerita, & decerni pœnam; ità tamen ut hujusmodi actus simplicissimus æquivaleat pluribus, qui in creatis ità se habent, ut unus causet alterum, sicuti in Deo intellectio, & amor necessarius suimet est idem actus indivisibilis æquivalens duobus, qui in creatis, ubi distinguuntur realiter, ità se habent, ut intellectio causet amorem, non è contra, propterea sicuti per solam distinctionem rationis ratiocinatæ verùm est, quòd ideò Deus amat seipsum, quia seipsum cognoscit, & non è converso, quin tamen ex parte objecti cognitio suimet præeat amorem; ità verum est, quòd ideo decernit pœnam, quia videt peccatum actu existens, quin decretum pœnæ consequatur ex parte objecti ad prævisionem, aut permissionem peccati. Quare in eo tantùm sensu admitti potest doctrina communior, quòd Deus decernat gloriam post merita prævisa (juxta illud Apostoli, *Quos præscivit prædestinavit*, ubi addit Ambros. *Non enim ante prædestinavit, quam præsciret, sed quorum merita præscivit, eorum præmia prædestinavit*) nec non Doctrina communissima, quòd Deus decernat pœnam æternam post prævisionem demeritorum, quatenùs æquivalenter prævisio meritorum, aut demeritorum præcedit Decretum gloriæ, aut pœnæ, non verò formaliter, idem enim actus divinus, qui simul est prævisio demeritorum, & decretum pœnæ, æquivalet duobus, qui in creatis ità distinguuntur, ut prævisio culpæ antecedat, & dirigat ad decernendam pœnam; sicut in Deo solùm æquivalenter actus intellectus præcedit actum voluntatis.

Sequitur 4. Quòd cum sola distinctione rationis ratiocinatæ bene salventur istæ causales: ideò Deus decernit gloriam, quia confert auxilium efficax, & meritum, nonècontra; & similiter, ideò prædefinivit Incarnationem ut reparativam, quia permittit peccatum, & non è contra: Ad eum modum quo ideò Deus est volitivus, quia est intellectivus, & ideò homo est risibilis, quia rationalis, & nonècontra: propterea nullatenùs ex parte objecti distinguuntur. Decretum intentivum finis, & decretum electivum mediorum, ac executivum tum mediorum, tum finis; quia sicut perfectissimè

eodem actu Deus cognoscit finem, & media, ità eodem actu intendit finem, eligit media, & finem, ac media vult exequi.

Sequitur 5. Deum nunquam dirigi ad quidquam decernendum à Scientia ulla visionis, cùm enim Decretum Dei sit unicum, & indivisibilè, non præsupponit aliud ante se, atque adeò non præsupponit scientiam visionis, quæ in Decreto libero fundatur, Hinc ad præfiniendam Incarnationem, ut redemptivam, vel ad decernendam pœnam æternam, non potest dirigi à scientia visionis de peccato absolutè futuro, quæ consequitur ad peccati permissionem, quia Decretum permissivum peccati non antecedit Decretum præfinitivum Incarnationis, vel pœnæ æternæ.

VII. Sequitur 6. Facilè in nostra sententia explicari, quomodo Beatissima Virgo ex meritis Christi non solùm non contraxerit peccatum originale, consistens (ut dicemus in de Pœnitentia) in reatu odii divini, & pœnæ damni, sed etiam caruerit debito proximo contrahendi originale; eò quòd voluntas Virginis non fuerit moraliter inclusa in voluntate Adæ, Salazar *c.24. ap.* Lugo *d.7. s.3.* inhærendo doctrinæ D. Tho. quòd, Adamo non peccante, Verbum non fuisset incarnatum, hoc explicat admittendo plura signa in negotio redemptionis, videlicet quòd 1. Deus decreverit homines condere, & constituere Adamum caput physicum, & morale reliquorum, cum quo pactum iniret de transfundenda gratia ad posteros: Secundò quòd viderit lapsum Adæ; Tertiò quòd præviderit Christum redemptorem; Quartò quòd illi providerit in matrem non unam ex iis fœminis prævisis in primo signo futuris, sed aliam sanctissimam, & undique immaculatam, quæ cum cæteris pactum non intraverat, quia solùm initum fuerat pactum pro Posteris, qui pro illo signo videbantur futuri, non pro omnibus possibilibus: unde infert B. Virginem non habuisse debitum proximum contrahendi originale, cùm non fuerit inclusa in pacto cum Adamo, sed solùm habuisse debitum remotum, quatenùs erat una ex descendentibus ab Adamo, quòd autem ex meritis Christi fuerit sic præservata, & redempta, explicat Salazar dicendo, quòd post Christum constitutum Redemptorem, destinata fuerit ex meritis Christi talis mater. Hanc viam fusè impugnat Lugo loc. cit. tum quia videtur im-

imperceptibilè, quòd Deus pro primo signo Beatam Virginem non præviderit ut futuram, tum etiam quia inverisimilè est, quòd sola B. Virgo condita sit ex meritis Christi, cùm potiùs dicendum sit, omnia propter Christum condita esse, utpote *Primogenitum omnis creaturæ.*

Nos negatis his, aliisque signis in divino Decreto, utpote invehentibus præcisiones ex parte objecti, distinctionem, compositionem, aliásque imperfectiones, dicimus cum Muniessa hic, quòd Deus post scientiam mediam de omnibus actibus liberis conditionatè futuris, ac præsertim de lapsu Adæ, unico indivisibili Decreto simul decreverit ponere Christum, ejúsque intuitu mundum, omnésque homines futuros, & simul iniisse pactum cum Adamo; simul etiam ob futurum lapsum Adæ decrevisse Christum redemptorem, ejúsque matrem, quam excluserat à pacto, eò quòd intuitu meritorum Christi contulerit illi sapientiam, & gratiam penè immensam, adeò ut non debuerit in voluntate Adæ includi, illúmque habere ut Tutorem; quæ omnia eodem actu præstari possunt, citra signorum multiplicitatem.

VIII. Sequitur 7. Admitti posse, quòd permissio peccati sæpè sit effectus Prædestinationis, quòd licet negent Vasq. Becan. & Alii, Admittunt tamen Suar. *l.* 3. de Præd. *c.*8. Amic. Granad. ex D.Tho. qui 1. 2. *q.*79. *n.*4. hæc habet: *Deus permisit Aliquos cadere in peccatum, ut peccatum suum agnoscentes humilientur, & convertantur*; quòd etiam docent communiter PP. unde ad illud Apostoli: *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*; addit Glossa *etiam peccata*, & ad Timoth. 1. dicitur: *Tradidit eos satanæ, ut discant non blasphemare.* In eo autem sensu admitti potest, quòd permissio peccati sit effectus prædestinationis, non quasi verò Decretum prædestinativum formaliter causet permissionem peccati, sed solùm æquivalenter, quatenùs in Deo datur unus indivisibilis actus æquivalens pluribus, qui si darentur in creatis, voluntas dandi præmium causaret permissionem culpæ, ad quam consequatur humilitas, conversio, & meritum: Propterea Deus vult permissionem peccati propter prædestinationem, & medium propter finem non subjectivè, sed objectivè, quatenùs eodem actu vult unum objectum causare alterum, adeò ut prioritas, & posterioritas sit

so-

solùm in objectis, non in ipso decreto, seu actu divino, nisi per æquivalentiam, quatenùs æquivalet pluribus actibus, qui si distinguerentur realiter, alter esset altero prior.

Similiter in hoc sensu potest Deus in pœnam unius peccati velle permissionem alterius, quatenùs Deus eodem indivisibili actu æquivalente duobus, vult simul permissionem peccati prioris, & posterioris, ità tamen, ut si duo illi actus distinguerentur, permissio peccati prioris causaret permissionem posterioris, non è contra.

In hoc eodem sensu potest esse verum, saltem in Alia Providentia, quod prædestinatio ad Gloriam sit æquivalenter in priori ad prævisionem meritorum: quatenùs dari potest actus Dei indivisibilis æquivalens duobus, qui si distinguerentur, Prædestinatio ad gloriam causaret collationem meritorum, quamvìs autem plurimi DD. doceant, de facto Prædestinationem ad gloriam esse in hoc sensu antę prævisa męrita; Nullus tamen è Catholicis, ut notat Platel. 1. *p. n.* 208. docuit, quòd pariter Reprobatio positiva de facto sit ante prævisa demerita, ne æquivalenter quidem; videtur enim repugnare, quòd Deus eodem indivisibili actu decernat pœnam æternam, & permittat peccatum, ità ut si distinguerentur, Decretum pœnæ causaret permissionem peccati, quia sic Deus directè, & primario intenderet pœnam, & in ordine ad pœnam vellet permissionem peccati, quòd videtur dissonum Divinæ benignitati, de qua dicitur: *Nolo mortem peccatoris* &c. unde communiter rejicitur Arriaga, qui *q.* 39. de Deo. *n.* 8. putat, in Alia providentia probabiliter id non repugnare.

IX. Utrùm autem possit similiter Prædefinitio Incarnationis ut redemptivæ esse æquivalenter in priori ad permissionem peccati Adæ, sicut potest electio ad gloriam esse æquivalenter in priori ad merita prævisa? Affirmant probabilius Recentiores cum Lumb. *n.* 661. & Quiros de Prædestinatione *d.* 22. Ratio est, quia in hoc casu directè, & primariò intenderetur à Deo Gloria Redemptoris, & Adamo non conferretur auxilium inefficax, quà inefficax, sed conferretur eo animo, ut si prævideretur efficax, illud ipsum daretur, sed tunc non præfiniretur Incarnatio ut redemptiva. Idcircò autem si Præfinitio Incarnationis ut Redemptivæ esset in

In priori ad scientiam mediam, traheret in Deo amorem peccati, iquia positâ eâ præfinitione conferendum esset Adamo auxilium inefficax, quâ inefficax ut ponatur peccatũ per Incarnationem reparandum: At si præfinitio Incarnationis ut Redemptivæ consequatur ad scientiam mediam de peccato Adæ sub auxilio A, non traheret in Deo amorem peccati, quia quamvìs ea præfinitio æquivalenter causaret permissionem peccati, seu collationem auxilii inefficacis, auxilium tamen inefficax non conferretur ut inefficax, sed eo animo, ut si prævisum fuisset efficax, illud ipsum fuisset dandum, sed non fuisset præfinita Incarnatio ut Redemptiva, unde non traheret amorem peccati.

ARTICULUS III.

Diluuntur Objecta.

X. OBjic. 1. ex Scot. in 3. *d.* 29. Qui vult aliquid ordinatè, priùs vult finem, deinde media; Sed Deus vult omnia ordinatissimè, ergo priùs vult finem, putà Prædestinationem ad gloriam, deinde vult media, nempe auxilia efficacia, ergo danda est pluralitas Decretorum.

Confirm. 1. Intentio finis præire debet electionem mediorum; cum debeat movere ad talem electionem, ergo ut priùs.

Confirm. 2. Decretum volens remedium peccati per Incarnationem essentialiter supponit peccatum existens, atque adeò permissionem peccati, cùm non sit capax remedii peccati conditionatè futurum, sicut non est capax meriti, aut demeriti, nisi actus bonus, aut malus absolutè existens: Qua de causa etiam Decretum de danda gloria ut corona essentialiter supponit merita existentia, atque adeò præsupponit aliud Decretum de conferendis auxiliis efficacibus, quibus merita ponantur, ergo negari non potest pluralitas Decretorum, seu signorum ex parte objecti.

Resp. dist. maj. Si sit Agens intellectivum limitatum, *conc.*, si illimitatum, & comprehensivum, non indigens consultatione, *nego maj. & conseq.* Agens limitatum intendens v. gr. victoriam, debet consultare de mediis, & successivè ab uno eventu dirigi ad alia media capessenda; At Deus omnia comprehendens

per

per scientiam simplicis intelligentiæ, & per mediam potest eodem actu intendere finem, & eligere media, cum sola prioritate objecti ad objectum, non actus ad actum. Auxilia efficacia, & merita præire debent ad gloriam, quam moraliter causant; sicut duratio hodierna præire debet crastinam, quin debeat unum Decretum præire alterum, cùm sufficiat idem indivisibile Decretum æquivalens pluribus, quæ si distinguerentur, unum alteri præiret, sicut intellectio, & volitio Divina est idem indivisibilis actus æquivalens duobus, qui si distinguerentur, intellectio præiret volitioni, non è converso.

Ad 1. *Confirm. dist.* similiter *antec.* in Agente intellectivo limitato, concedo, in illimitato, quod non debet moveri ab intentione finis ad consultandum de mediis, *nego antec. & conseq.*

Ad 2. Deus volens remedium peccati per Incarnationem, non debet præsupponere existentiam absolutam peccati, antequam remedium prædefiniat, sed solùm debet velle, quòd remedium consequatur ad peccati existentiam, unde potest eodem Decreto, & in eodem signo permittere peccatum, & velle remedium, ad eum modum, quo simul vult durationem hodiernam, & crastinam, quæ non sunt simul, sicut enim Deus cognoscit, ità pariter vult, videlicet successiva simul, dependentia independenter, æternaliter temporalia, propterea simul vult auxilia efficacia, merita, & gloriam ut coronam; ità ut idem actus Divinus quatenùs conferens auxilia efficacia sit actus liberalitatis, & quatenùs conferens gloriam ut coronam, sit actus justitiæ, sicut homo qua animal sentit, qua rationalis discurrit, citra distinctionem objectivam inter animal, & rationale. Idémque dicas de Decreto simplicissimo, quo simul vult permissionem peccati, & pœnam, quamvis enim non sit punibile peccatum conditionatè futurum, nihilominus post scientiam mediam de peccato conditionatè futuro potest Deus velle permissionem peccati, ratione cujus peccatum erit absolutè futurum, & simul velle quòd pœna consequatur ad existentiam peccati absolutè futuri, ut mox clariùs explicabimus.

XI. *Objic.* 2. Esto Deus possit unico Decreto velle causam physicam, & effectum, non tamen causam moralem, ejusque effectum, nempe meritum, & præmium, per-

permissionem peccati, & pœnam, ergo unicitas Decreti non subsistit. *Prob. antec.* meritum est causa moralis præmii intentionaliter, per hoc quod moveat præmiantem ad conferendum præmium, atqui non potest movere præmiantem ad collationem præmii, nisi solùm meritum existens in statu absoluto, non verò in statu conditionato, ut patet; Aliter quilibet puniri posset ob culpas conditionatè futuras, ergo antequam decernatur præmium, præsupponi debet meritum existens in statu absoluto, atque adeò ad Decretum præmii præire debet Decretum de conferendis auxiliis efficacibus, à quibus meritum causatur.

Confirm. Deus ideò decernit pœnam, quia prævidet peccatum existens, atque adeò permissum, ergo Decretum permissivum peccati antecedit Decretum collativum pœnæ.

Resp. Cùm Mauro *q.* 76. de Deo *n.* 11. Meritum causare intentionaliter præmium, non quia Deus rigorosè movetur ab ullo objecto creato, nec per hoc, quòd debeat priùs decerni meritum, & deinde præmium, sed per hoc, quòd debeat priùs existere meritum exigitivum præmii, ac deinde præmium; unde ante Decretum præmii solùm præire debet scientia media, quòd si conferatur auxilium efficax, & decernatur præmium, meritum erit in statu absoluto, antequam existat præmium, sicut ut possit decerni duratio crastina, non debet priùs cognosci per scientiam visionis duratio hodierna, sed sufficit, quòd per scientiam simplicis intelligentiæ præcognoscatur, quòd si decernatur utriusque durationis existentia, duratio hodierna antecedet crastinam. In forma *neg. antec. ad prob. disting. maj.* meritum causat intentionaliter præmium movendo præmiantem ad collationem præmii post existentiam absolutam meriti, si ly *post* importet posterioritatem objectivam præmii ad meritum, concedo; si formalem actus ad actum, *nego maj. & conf.* sufficit quod meritum in statu absoluto præcedat præmium, & quòd vi meriti præmium conferatur, quin debeat præcognosci meritum existens in statu absoluto, antequam præmium decernatur.

Ad Confirm. *dist.* cum eodem Mauro *antec.* ideò decernit pœnam, quia prævidet peccatum existens in signo antecedenti, nego, quia videt peccatum absolutè existens in eodem signo, ad eum modum quo ideò

Deus est volitivus, quia intellectivus, cum sola prioritate objectiva, seu connotatorum, *conc. antec. nego conseq.*

XII. *Objic.* 3. Si idem esset actus prædefiniens Incarnationem in remedium peccati, & simul permissivus peccati, sequeretur quòd Deus amaret peccatum: *Prob. sequela*, quia qui vult finem efficaciter, vult etiam media, & omnia prærequisita ad talem finem, atqui ad ponendam Incarnationem, ut curativam vulneris, efficaciter à Deo intentam, essentialiter prærequiritur vulnus, seu peccatum, ergo Deus amaret peccatum, quod tamen non sequeretur, si Deus prius prævideat peccatum absolutè existens ex culpa Adæ, & deinde decernat Incarnationem redemptivam.

Resp. Medium in rigore esse illud, quod habet virtutem causandi, vel disponendi ad finem, non verò quod utcunque prærequiritur; hinc ægritudo v.gr. non est rigorosè medium ad curationem, sed dicitur prærequisitum tamquam materia destruenda, sicut etiam beneficium est prærequisitum, non medium ad actum ingratitudinis, & eodem modo peccatum non est medium, sed prærequisitum ad Incarnationem ut redemptivam. Hoc posito, qui amat efficaciter finem, debet quidem velle media, non tamen prærequisita ad talem finem, si ea possint poni, & videantur ponenda ab alio, sic qui videt vulnus ab alio ponendum, potest efficaciter velle curationem, quin teneatur velle ipsum vulnus; eodem modo Deus prævidens per scientiam mediam peccatum ponendum à creatura, si conferat animo syncero auxilium inefficax, potest eodem actu velle auxilium inefficax, & permissionem peccati, & simul intendere Incarnationem ut redemptivam, citra amorem peccati. In forma *nego antec. ad prob. dist. maj.* vult prærequisita ad finem, si ea sint ponenda ab ipso intendente finem, *conc.* si ea possint ab alio poni, & prævideantur ponenda, *nego maj. & distinctâ min. nego conseq.* Sic qui vult ædificare propè fluvium, non est necesse, quòd velit aquam ad ædificium necessariam adducere, sed sufficit quòd videat ibi aquam non defuturam.

XXII. *Objic.* 4. Si Deus eodem Decreto prædefiniret Christum Redemptorem, seu remedium peccati, & simul peccatum permitteret, non posset odisse peccatum, quamvis peccatum non sit medium, sed prærequisitum

tum ad redemptionem, ergo &c. *Prob. sequela*; si Deus odisset, seu nollet peccatum, sequeretur quòd simul vellet finem, nempe remedium peccati, & simul nollet requisitum ad talem finem, nempe peccatum, quod repugnat.

Confirm. Deus volens efficaciter Incarnationem ut redemptivam, non potest simul seriò velle, quod impedit talem finem, sed carentia peccati utpotè prærequisiti impedit talem finem. ergo non posset seriò velle carentiam peccati, atque adeò non posset peccatum odisse.

Confirm. 2. apud Lumb loc. cit. Volitio efficax finis est nolitio efficax tum finis contrarii, tum mediorum inducentium finem oppositum v.gr. volitio efficax vitæ Petri est nolitio efficax tum mortis, tum vulneris inducentis mortem, ergo volitio efficax Incarnationis Redemptivæ est nolitio efficax tum carentiæ Redemptionis, tum carentiæ peccati, quæ negationem Redemptionis induceret, atqui nolitio efficax carentiæ peccati est amor peccati, ergo unicitas Decreti traheret amorem peccati.

Resp. Argumentum solvendum etiam ab Adversariis ponentibus in eodem instanti pluralitatem Decretorum, ut patet consideranti. In forma, *nego sequelam*: *ad prob. dist. maj.* simul vellet finem, seu remedium peccati efficaciter, & nollet requisitum, seu peccatum inefficaciter, *concedo*; utrumque vellet, & nollet efficaciter, *nego maj. & conseq.* Non pugnat amor efficax alicujus objecti, & displicentia inefficax, & conditionata ejusdem objecti, ex diversis motivis: sic projiciens efficaciter merces ad vitandum naufragium, habet etiam displicentiam inefficacem, & conditionatam de tali projectione ex amore illarum, sic Deus in eodem instanti vult efficaciter damnationem Judæ post peccatum, & inefficaciter ejus salvationem, ergo etiam potest in casu nostro Deus eodem actu æquivalente pluribus efficaciter velle redemptionem supponentem peccatum, & inefficaciter velle carentiam peccati. Universim enim Deus conferendo auxilium inefficax, vult carentiam peccati, solùm efficaciter, quantùm est ex parte sua, cùm det omnem sufficientiam ad bonam operationem, quam suadet, vel præcipit, quamvis nolit impedire peccatum efficaciter, ut posset.

Ad primam *confirm. dist. pariter maj.* Non potest simul seriò velle efficaciter carentiam peccati, quæ impedit redemptionem, *conc.* inefficaciter, *nego maj.* & *consequentiam.*

Ad secundam verùm est, quòd volitio efficax finis sit nolitio efficax tum finis contrarii, tum mediorum inducentium finem oppositum; at potest esse nolitio solùm inefficax prærequisitorum ad finem oppositum; In casu nostro volitio efficax Redemptionis est solùm nolitio inefficax carentiæ peccati, seu innocentiæ prærequisitæ ad negationem redemptionis, hoc est ad finem oppositum, sufficit enim quod Deus inefficaciter nolit carentiam peccati, quæ est impedimentum ad redemptionem intentam. Sic quando Deus efficaciter prædefinit Martyrium supponens peccatum Tyranni sufficit quòd inefficaciter velit innocentiam Tyranni, quæ est impedimentum ad martyrium.

XIV. *Objic.* 5. Si Deus posset eodem actu post scientiam mediam præfinire Redemptionem, & simul conferre auxilium inefficax, amando inefficaciter carentiam peccati impeditivam Redemptionis intentæ, posset etiam in priori ad scientiam mediam præfinire Redemptionem, & deinde conferre auxilium inefficax citra amorem peccati, intendendo etiam inefficaciter carentiam peccati impeditivam redemptionis præintentæ, sequela non admittitur, ergo: probatur sequela, quia sicut Deus intendit post scientiam mediam redemptionem ex suppositione, quod auxilium A sit inefficax, & ideò non confert illud qua inefficax amando inefficaciam, & peccatum; ità posset intendere Redemptionem in priori ad scientiam mediam ex suppositione quod aliquod auxilium vage sit inefficax, & sic posset deinde animo syncero conferre auxilium inefficax, citra amorem inefficaciæ, & peccati.

Confirm. 1. Quia in utroque casu Deus confert auxilium inefficax ut utile Redemptioni intentæ, & est utile, quia inefficax, ergo vel in utroque casu confert auxilium inefficax, ut inefficax, amando peccatum, vel in neutro.

Confirm. 2. Reprobatio positiva neque in priori ad scientiam mediam causare potest formaliter, neque in posteriori ad scientiam mediam causare potest æquivalenter collationem auxilii inefficacis, seu permissionem

pec-

peccati, ergo neque præfinitio Redemptionis, atque adeò nequit Deus post scientiam mediam eodem actu præfinire Redemptionem, & permittere peccatum.

Resp. Nego sequelam: Disparitas est, quia si post scientiam mediam Deus præfiniat Redemptionem, potest simul conferre auxilium A prævisum inefficax, animo syncero, ut ponatur bona operatio, quia potest eo animo illud conferre, ut si poneretur bona operatio, illud ipsum daret, sed non præfiniret Redemptionem, unde confert auxilium A inefficax, sed non qua inefficax, & citra amorem peccati: contra verò, si in priori ad scientiam mediam præfiniret Deus efficaciter redemptionem, teneretur seligere auxilium inefficax, ne impediatur redemptio præintenta, & ideò auxilium inefficax conferretur ut inefficax.

Ad primam Confirm. *Nego antecedens*: Si Redemptio præfiniatur post scientiam mediam, tunc auxilium inefficax utile redemptioni ordinatur quidem ad redemptionem, sed non confertur ut utile illi, seu qua inefficax; Eo enim animo confertur, ut si esset efficax, & non esset utile redemptioni intentæ, adhuc illud conferretur, sed non intenderetur Redemptio: quòd tamen non posset accidere, si in priori ad scientiam mediam præfiniretur Redemptio.

Ad secundam Sicut Reprobatio positiva, & permissio peccati post scientiam mediam sunt idem indivisibilis actus æquivalens duobus, qui si distinguerentur, permissio peccati præiret reprobationem, non è contra, ità sufficit nobis, quod præfinitio redemptionis, & permissio peccati sint idem actus æquivalens duobus, qui si distinguerentur, permissio peccati præcederet, non verò decretum Redemptionis. Diximus tamen *Art. antecedente*, probabiliter à Recentioribus sustineri, quod possit dari actus divinus æquivalens duobus, qui si distinguerentur, præfinitio Redemptionis præiret, tamquam principalius, & finaliter intenta ipsam permissionem peccati, sicut in multorum sententia potest prædestinatio ad gloriam æquivalenter præire ad prævisionem meritorum; quin tamen possit reprobatio præire permissionem peccati; quia alienum est à divina benignitate principaliter, & directè intendere pœnam, & in ordine ad illam permittere culpam.

XV. *Object. Ult.* Si Deus unico Decreto præfiniret

 cau-

causam, & effectum, sequeretur quòd posset voluntas creata impedire existentiam suæ causæ, atque adeò seipsam, undè esset prior, & posterior se ipsa. *Probatur sequela*, voluntas potest impedire suum actum liberum, ergo posset impedire Decretum prædefinitivum talis actûs; sed hujusmodi Decretum identificaretur cum Decreto causante existentiam ipsius voluntatis, ergo voluntas potens impedire Decretum præfinitivum sui actus posset impedire causam suam, atque adeò seipsam.

Confirm. 1. Quia si idem esset Decretum collativum concursûs indifferentis voluntati creatæ, & simul præfinitivum actûs, sequeretur quod quando in scientia media ex parte hypothesis videtur Decretum collativum concursûs indifferentis, videretur etiam Decretum prædefinitivum actûs liberi, quod essentialiter connectitur cum tali actu; atqui si ex parte hypothesis datur aliquid essentialiter connexum cum actu, tunc hujusmodi objectum non pertinet ad scientiam mediam, sed ad scientiam simplicis intelligentiæ, ergo unicitas Decreti destruit scientiam mediam.

Confirm. 2. Si Deus eodem actu præfiniret Incarnationem, & permitteret peccatum Adæ, vellet chymeram; nempe quod bona operatio conjungatur cum peccato Adæ. *Probatur sequela*; Deum velle dare Adæ auxilium sufficiens animo syncero, est velle, quòd bona operatio Adæ conjungatur cum tali auxilio tamquam cum sua causa immediata, & cum suo Decreto collativo talis auxilii, tamquam cum causa mediata bonæ operationis; Atqui si idem Decretum esset simul volitivum Redemptionis, essentialiter coexisteret cum peccato prærequisito ad Redemptionem volitam, ergo Deus volens, quòd bona operatio Adæ coexistat cum suo decreto coexistente cum peccato, vellet etiam quòd bona operatio, & peccatum Adæ coexistant inter se.

Resp. Voluntatem creatam posse impedire Decretum Dei simplicissimum, quà prædefinitivum actûs boni, non quà causativum ipsius voluntatis, quatenùs si voluntas non poneret actum bonum, tunc daretur aliud Decretum, quod simul esset permissivum actûs mali, & causativum voluntatis; sicuti si idem sit actus v. gr. scientiæ, & opinionis, voluntas potest impedire hunc actum indivisibilem, prout est opinionis, non

pro-

prout est scientiæ, quatenùs si nollet voluntas, quod intellectus opinetur, daretur alius actus, qui solùm esset scientiæ, non opinionis.

Ad primam Confirm. In scientia media ex parte hypothesis venit Decretum quà collativum Auxilii indifferentis, non quà prædefinitivum consensûs; quod tamen decretum est tantùm objectivè in mente divina, non subjectivè in divina voluntate, ad eum modum, quo per ipsos Thomistas (ut notat Henao *n.* 57. 36) ut Deus habeat scientiam consensûs conditionatè futuri in Decreto, quòd ipsi admittunt, absoluto ex parte actûs, conditionato ex parte objecti, debet ex parte hypothesis venire vocatio præscindens à vocatione prædeterminante ad consensum, vel à prædeterminante ad dissensum.

Ad secundam, Argumentum solvendum ab Adversariis etiam positâ multiplicitate Decretorum. Directè nego sequelam Deum conferendo Adæ auxilium sufficiens, velle quòd bona operatio Adæ coexistat cum suo Decreto quà collativo auxilii sufficientis, non quà præfinitivo Redemptionis, quæ reduplicativæ important solùm distinctionem rationis ratiocinatæ; sicuti cum dicitur homo qua rationalis discurrit, non qua animal. Deinde sicuti qui desiderat bonum absens, non desiderat, quòd bonum coexistat cum actu desiderii essentialiter præsupponentis absentiam boni concupiti, sed vult quòd bonum coexistat sibi, adeò ut possit de illo gaudere, non desiderare; Ità Deus conferendo Adæ auxilium sufficiens, non vult bonam operationem Adæ conjungi cum suo Decreto præfinitivo Redemptionis, & coexistente cum peccato, sed vult conjungi secum met, adeò ut non possit Redemptionem præfinire.

XVI. Ex quibus omnibus sequitur, probabile esse, quòd possit Decretum Redemptionis habere prioritatem etiam formalem, nedum æquivalentem relatè ad permissionem peccati in hypothesi, quòd daretur in Deo pluralitas Decretorum. Ratio est; quia ex Amore Redemptionis finaliter intentæ debet quidem oriri amor permissionis peccati, quæ est medium ad talem finem; non tamen amor peccati, quod est merum præ requisitum; propterea Deus efficaciter intendens Redemptionem in priori ad permissionem peccati, deberet conferre auxilium inefficax, solùm ut utile ad po-

ponendam bonam operationem, non verò ut utile ad Redemptionem ratione suæ inefficaciæ, intendens enim finem non tenetur amare prærequisitum, aut ejus utilitatem in ordine ad finem, sed sufficit quod prævideat illud esse utile, & quod ab alio ponendum sit.

Et ratio à priori est, quia quamvis pro illo priori quo intelligitur Decretum Incarnationis in remedium peccati, nondum existat pro illo signo permissio peccati, atque adeò non existat pro illo signo peccatum reparandum in statu absoluto, non proinde sequitur, quòd decretum præfinitivum Incarnationis redemptivæ debeat esse causalis translatio peccati de statu conditionato ad absolutum (quatenus scilicet debeat trahere Decretum collativum auxilii inefficacis qua inefficacis; quòd certè ferret in Deo amorem peccati) etenim Decretum prædefinitivum Incarnationis redemptivæ solùm debet trahere permissionem peccati transferendi de statu conditionato ad absolutum ex culpa voluntatis creatæ, quòd non fert in Deo amorem peccati: Et ratio est, quia ex hoc, quòd Deus in posteriori ad scientiam mediam de auxilio A inefficaci præfiniat Incarnationem in remedium peccati, sequitur solùm quod debeat dari peccatum reparandum pro statu absoluto, atque adeò solùm sequitur quod debeat conferre auxilium illud A prævisum inefficax per scientiam mediam, sub quo voluntas prævisa est peccatura, & translatura peccatum ad statum absolutum, non tamen sequitur quod auxilium illud A debeat dari qua inefficax, seu ex animo quod cum peccato conjungatur; cùm benè possit illud auxilium dari ex intentione seria, quod sequatur operatio bona; atque adeò quod si cum illo conjungeretur operatio bona, & esset efficax, illud ipsum Deus esset daturus, sed non esset prædefiniturus pro tali hypothesi Incarnationem redemptivam. Idcirco enim dicimus, quòd Incarnatio redemptiva prærequirat scientiam mediam de auxilio A, ne Deus cæco modo præfiniat, & decernat, nam si auxilium A per scientiam mediam prævideretur efficax, non posset tunc præfinire Incarnationem redemptivam peccati conjungendi cum auxilio pro statu absoluto, secus verò si auxilium A per scientiam mediam prævideatur inefficax. Potest itaque citra amorem peccati præfinire Deus Incarnationem Redemptivam in po

posteriori ad scientiam mediam de peccato sub auxilio A, & in priori ad scientiam visionis de eodem peccato absolutè futuro sub eodem auxilio A.

Confirm. Potest Deus permittere peccatum, prout de facto illud permittit, dando auxilium A prævisum per scientiam mediam inefficax, & non quâ inefficax, sed daturus illud idem libentius, si prævisum fuisset efficax, eò, quòd conferat illud intendendo bonam operationem, (esto intendat illam inefficaciter, seu potius efficaciter, quantum est ex parte sua, ità tamen, ut non impediat, prout posset, quòd illud reddatur inefficax vitio voluntatis) ergo etiam, potest Deus præfinire Incarnationem redemptivam in priori ad scientiam visionis de peccato sub auxilio A præviso per scientiam mediam inefficaci. *Prob. Conseq.* Quia ex vi talis præfinitionis Deus solùm tenetur permittere peccatum sub auxilio A (prout de facto illud potest permittere) conferendo auxilium A prævisum inefficax per scientiam mediam daturus illud idem, si esset prævisum efficax, sed non præfiniendo Incarnationem redemptivam talis peccati; ergo sicut de facto citra amorem peccati Deus potest permittere peccatum sub auxilio A præviso per scientiam mediam inefficaci, ità poterit præfiniendo in priori Incarnationem redemptivam obligari ad ponendam eodem pacto ejusdem peccati permissionem.

XVII. Dices. Si præfinitio Incarnationis redemptivæ sit in priori ad permissionem peccati, & trahat peccati permissionem, eo ipso debet vi talis præfinitionis traduci causaliter peccatum de statu conditionato ad absolutum, atque adeò peccatum, quamvis ponendum esset à Creatura, adhuc tribueretur Deo, ut proinde non posset Deus conferre auxilium A prævisum inefficax, nisi quâ inefficax, non daturus illud, si prævisum fuisset efficax, ergo repugnat hoc systema. *Prob. antec.* Tunc deberet vi talis præfinitionis traduci causaliter peccatum de statu conditionato ad absolutum, quando nisi ità traduceretur, non posset haberi talis præfinitio, sed nisi sic traducatur, talis præfinitio haberi non posset, ergo vi talis præfinitionis causaliter traduceretur peccatum de statu conditionato ad absolutum: *Probatur min.* Quia impossibile est, quòd reparetur peccatum pro statu conditionato, seu peccatum solum conditionatè existens (siquidem peccatum pro tali statu, sicut non potest à Deo pu-

niri, ità neque est capax remedii) ergo ut possit præfiniri Incarnatio reparativa, debet in eo signo intelligi peccatum futurum pro statu absoluto (cùm correlativa sint simul naturâ, & cognitione ex Philosopho *cap. 3. de Prædicamentis*) atqui in eo signo non intelligitur traductum de statu conditionato ad absolutum ex culpa voluntatis creatæ, eò, quòd in tali signo nondum intelligitur decretum permissivum peccati ponendi à Creatura, ergo debet intelligi traductum ad statum absolutum saltem causaliter ab ipsa præfinitione Incarnationis, atquè adeò peccatum tribueretur Deo intendenti Incarnationem reparativam.

Resp. In eo sensu Philosophum loco laudato velle, quòd correlativa sint simul, non solùm cognitione, sed etiam naturâ, quatenus forma denominans unum correlativum, debet simul denominare alterum. E. gr. quamvìs causa sit in priori signo naturæ ad effectum, & scibile sit in priori natura ad cognitionem, quam causat, nihilominus eadem forma, nempe eadem actio, quæ denominat Solem v. gr. esse causam lucis, denominat lucem esse effectum solis, & eadem forma, quæ scibile denominat potens cognosci, denominat possibilem cognitionem talis scibilis. Quinimo possunt duo correlativa in hoc sensu esse simul naturâ, & cognitione, quin tamen sint simul tempore, ut prius, & posterius; quamvìs enim eadem forma, quâ A denominatur prius, denominet simul B, quòd sit posterius; B tamen est in posteriori tempore ad A, & sic à fortiori potest unum correlativum esse in posteriori signo naturæ ad alterum, quamvìs in sensu explicato utrumque sit simul naturâ, & cognitione. Ad rem nostram. In eo signo, quo intelligitur Prædefinitio Incarnationis reparativæ, debet simul intelligi peccatum reparandum pro statu absoluto, & quamvìs in eo signo debeat intelligi, non debet tamen pro eo signo intelligi existens, aut futurum pro statu absoluto, sed sufficit, quod intelligatur absolutè futurum pro signo posteriori, pro quando intelligitur permissio peccati, seu collatio auxilii A, cum quo voluntas creata conjunget peccatum traducendo illud ad statum absolutum. Sicut enim in eo signo, in quo Sol intelligitur esse causa lucis, debeat intelligi lux, sed non debeat lux intelligi pro illo priori signo, cùm effectus debeat intelligi pro signo posteriori; ità in casu nostro, in

in illo signo ; quo intelligitur Decretum præfinitivum Incarnationis redemptivæ, debet intelligi peccatum reparandum fore pro statu absoluto : at non debet intelligi futurum pro statu absoluto tale peccatum nisi pro signo posteriori ad talem præfinitionem. Sic etiam in eo signo, in quo intelligitur dies A esse prior die B, intelligitur dies B, sed quamvìs in eo signo intelligatur , non tamen intelligitur existens dies B pro illo eodem signo, immo nec pro illo eodem tempore, quo existit dies A : Quare sicut in eo signo , quo intelligitur existens prius in quantum prius , in eodem signo intelligitur existens posterius in quantum posterius, sed non intelligitur existens pro eodem signo, sed aut pro diverso signo naturæ, ut lux relatè ad solem, aut pro diverso tempore, ut dies crastina relatè ad hodiernam; ità in eo signo, quo intelligitur præfinitio Incarnationis reparativæ , intelligitur existens peccatum futurum in statu absoluto reparandum; non tamen intelligitur existens talis futuritio absoluta peccati reparandi pro illo eodem priori signo, sed pro signo posteriori, quo intelligitur permissio peccati, & voluntas creata traducens peccatum ad statum absolutum ; Cùm supponatur, quòd illud decretum præfinitivum sit in priori , & in posteriori sit Decretum permissivum peccati. Quod luculentius patet in ipsa Præfinitione Incarnationis, seu in Decreto volente v.gr. existentiam in tempore; in eo quippe signo, quo intelligitur existere ab æterno tale Decretum, intelligitur etiam Mundus existens pro eo signo ab æterno, sed existens in tempore, eò, quòd Decretum illud dicat relationem ad Mundum in tempore tanquam illius causa.

In forma ad argumentum *Nego antecedens.* Ad probationem *nego minorem.* Ad cujus probationem *concesso antecedente distinguo consequens* , debet in eo primo signo intelligi peccatum absolutè futurum, per hoc, quòd etiam absoluta futuritio peccati debeat etiam pro illo primo signo intelligi, *nego* , per hoc, quòd debeat intelligi pro secundo signo, pro quando intelligitur permissio peccati, *concedo consequentiam* ; & distinctâ similiter minori subsumptâ, *nego ultimam consequentiam.*

QUÆ-

QUÆSTIO III.

De Merito Christi relatè ad unionem hypostaticam, & alia bona sibi, & nobis collata.

COmmunissimè Theologi, & PP. docent cum Aug. de Præd. SS. c. 13. Incarnationem de facto fuisse opus summæ liberalitatis, & misericordiæ, ac nullis præcedentibus meritis condignis humanitatem Christi evectam esse ad unionem hypostaticam: Dubitatur tamen 1. An Christi Humanitas mereri sibi potuerit unionem hypostaticam per operationes naturâ priores, aut posteriores ad illam? 2. An Christus per operationes suas tempore posteriores mereri potuerit Incarnationem; & quomodo Gratiam meruerint SS. PP. qui tempore illum præcesserunt? 3. Quid sibi, & nobis Christus meruerit?

ARTICULUS I.

An Christi Humanitas mereri potuerit unionem per operationes naturâ priores, seu posteriores ad illam?

I. CErtum est, Humanitatem non meruisse de facto unionem hypostaticam per operationes tempore præcedentes ad illam, cùm à Conciliis Ephesino, & Toletano definitum sit, Humanitatem Christi nunquam fuisse ante unionem hypostaticam. Præterea connaturaliter mereri non potuit unionem per operationes naturâ priores ad unionem, quia connaturaliter operari non poterat in priori ad subsistentiam, cùm actiones sint suppositorum. Hinc verba illa Script. *Dilexisti justitiam, &c. propterea unxit te Deus oleo lætitiæ.* Non significant causam meritoriam, sed finalem, si intelligantur de oleo unionis hypostaticæ, quo fuit humanitas delibuta; adeò ut sensus sit, uncta es, ut diligeres justitiam; vel ex Aug. significant, causam efficientem, & sensus est, quia inuncta es, dilexisti &c. vel ea verba intelligenda sunt de gloria corporis, quàm Christus meruit diligendo justitiam. Idémque dicas de illis verbis Apoc. *Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem.* Quæritur itaque solùm: An potuerit divinitùs humanitas unionem mereri per operationes naturæ ordine priores, seu posteriores ad illam?

II. Dico

II. Dico 1. Potuit divinitùs Humanitas assumpta mereri unionem cum Verbo tum de congruo, tum etiam de condigno per operationes non solùm tempore, sed etiam naturâ priores ad illam. Ità communius cum Bec. Perez, Arr. contra Gonet. *d.7.a.2.* Suar. Vasq.

Prob. Potuit divinitùs humanitas in priori ad unionem cum Verbo terminari subsistentiâ Patris, aut Spiritûs Sancti, & sic operari operationes infinitè meritorias, ergo potuit de condigno mereri unionem cum Verbo pro eodem instanti conferendam in præmium operationis naturâ prioris. Præterea si supponatur ex Philosophia posse divinitùs humanitatem terminari simul subsistentiâ propriâ, & alienâ, ut docet Arriag. poterat humanitas ut habens propriam subsistentiam, & gratiam habitualem operari, & sic de congruo mereri unionem cum Verbo. Denique quamvìs non possit connaturaliter operari humanitas in priori ad quamcunque subsistentiam, potest tamen divinitùs, ut hìc supponitur; atqui si humanitas denudata quâvis subsistētiâ, prædita tamen gratiâ sanctificante intensissimâ operetur, mereri potest de congruo unionem hypostaticam; prout de facto Deipara meruit Incarnationem de congruo, ut dicemus quæstione ultimâ hujus disputationis, ergo ut suprà. Et sanè, si potest connaturaliter ipsa subsistentia propria emanare à natura, quæ in priori caret aliâ subsistentiâ, quidni possit divinitùs antecedenter ad quamcunque subsistentiam operari, ut possunt Accidentia Eucharistica citra inhærentiam agere?

Neque obstat, quòd hoc Axioma, Actiones sunt suppositorum, fuerit usurpatum in Synodo Florentina à Joanne Theologo, nemine ex Latinis, aut Græcis reclamante, Nam primò usurpatum fuit in sensu explicato, id est connaturaliter; Deinde non omnia, quæ in Conciliis assumuntur à disputantibus, censeri debent approbata, cùm possit Conclusio esse de fide, & ratio aliqua, quâ videtur conclusio probari, esse falsa.

III. Dico 2. Potest divinitùs Humanitas mereri de congruo unionem hypostaticam etiam per operationes præceptas naturâ priores ad illam. Ità Arriag. Mendoz. contra Suar. Vasq. Lugo apud Platel. *n.* 280. Conclusio descendit ex dictis Disp. antec. *qu. 4. ar. 2.*

Prob. Tum quia potest Humanitas mereri unionem per operationes naturâ priores non præceptas, ergo à for-

fortiori per operationes præceptas, utpote præstantiores: tum etiam, quia potest humanitas mereri unionem per operationes præceptas positas in instanti antecedente; ergo etiam per operationes præceptas positas in signo antecedente, adeò ut In primo signo fuerit potentia ad omittendum actum præceptum, atque adeò potentia ad peccandum, in secundo actus præceptus, in tertio unio collata in præmium. Antecedens admittitur ab omnibus, quamvìs enim nonnulli cum Aranda negent assumi posse humanitatem, quæ peccavit, nemo tamen negat assumi posse humanitatem, quæ posuit operationes præceptas, atque adeò, quæ potuit peccare: consequentia sequitur, quia sicut non derogat infinitæ Sanctitati humanitatis potentia ad peccandum pro instanti antecedente ad unionem, ità nec potentia ad peccandum pro signo antecedenti. Ratio in utroque casu est, quia si ea potentia in actum reduceretur, non esset Christus, qui peccaret, sed humanitas in sensu diviso ab unione. Et sanè Sanctitas, & amabilitas infinita communicata humanitati per unionem sicut non reddit illam pro priori inannihilabilem, ità nec impeccabilem, cùm non possit unio, quæ consequitur, evertere prædicatum annihilabilitatis, & peccabilitatis, quod antecedenter præsupponitur: quatenus solùm Sanctitas Dei imparticipata excludit à subjecto quamcunque potentiam ad peccandum, non verò Sanctitas Divina participata, quippe quæ per potentiam hanc potiùs perficitur, quàm imperficiatur, cùm per illam reddatur compossibilis cum operationibus antecedenter præceptis humanitati, cum quibus non posset componi, si excluderet potentiam quamcunque ad peccandum.

Dices: Humanitas per unionem redditur summè, & infinitè sancta, & à scelere elongata, ergo debet excludere omnem illam potentiam ad peccandum, quam potest excludere, sed potest excludere potentiam ad peccandum pro signo antecedenti, si scilicet conferatur unio vel in priori ad quamcunque operationem, vel solùm in posteriori ad operationes non præceptas, ergo debet etiam potentiam excludere. Unde sic debet unio conferri, ut non possit cadere sub meritum operationum præceptarum.

Resp. Argumentum probare: quòd neque possit conferri unio humanitati in præmium operationis præce-

ptæ

ptæ positæ in instanti antecedenti, quia hanc etiam potentiam ad peccandum potest excludere: quare *nego consequentiam*; Etenim si non posset conferri unio in præmium operationis præceptæ, derogaretur tum Divino dominio, tum etiam ipsi Sanctitati humanitatis, quæ componi non posset cum operationibus præceptis præstantioribus, ut fusè ostendimus loco laudato.

IV. Dico 3. Non potuit Christus mereri de condigno pro primo instanti unionem per operationes naturæ ordine posteriores ad illam. Ità communius cum Angelico, Vasq. Lugo contra Suar. *d. 10. sect. 4.* Perez, Martinon.

Prob. Tum à posteriori, quia aliter de facto illam meruisset, eò, quòd gloriosius sit illam habere ex proprio merito, quàm gratis, quod tamen non admittitur; tum à priori, quia Principium meriti non potest cadere sub meritum, sed unio hypostatica in Christo Domino est principium meriti condigni relatè ad tantum præmium, ergo non potest illud cadere sub meritum operationum consequentium unionem, à qua dignificentur, & hauriant in linea meriti valorem infinitum. Major, in qua est tota difficultas, probatur, tum authoritate Conciliorum, & PP. docentium contra Pelagium, primam gratiam non cadere sub meritum, eò, quòd prima gratia omne meritum antecedat, tanquam ejus principium. Tum authoritate Theologorum ferè omnium cum D. Thom. *1. 2. qu. 114. a. 5.* supponentium effatum illud, velut axioma inconcussum: Tum demum ratione, quia non potest idem simul esse causa, & effectus respectu ejusdem, & secundùm eandem rationem, ergo principium meriti, quod est causa meriti, non potest simul esse effectus, seu præmium ejusdem meriti, atque adeò unio hypostatica, quæ est causa meriti infiniti in Christo, non potest simul esse effectus, seu præmium ejusdem meriti; Aliter eadem unio secundùm eandem existentiam realem esset prior, & posterior se ipsâ.

Objic. 1. Contra hanc tertiam Conclusionem. Potest Finis esse causa, effectùsque sui medii, v. gr. sanitas amata causat ambulationem, & ab ea recausatur, ergo potest etiam meritum esse causa, & effectus sui principii, atque adeò potest unio hypostatica dignificare meritum Christi Domini, & simul conferri in præmium. *Prob. conseq.* Quia sicut finis causat intentionaliter

amor,

amorem medii, & medium causat realiter finem, & ideo secundùm diversam rationem idem est causa, & effectus, ità meritum causat intentionaliter præmium; & à præmio dignificatur realiter.

Resp. nego conseq. Quamvìs enim causa finalis, & causa meritoria conveniant in hoc, quòd causent effectum intentionaliter, seu prout sunt in mente objectivè, discrepant tamen in modo causandi, quia finis causat, ut sit, meritum causat, quia est; propterea finis non causat media secundùm suum esse reale, sed secundùm esse objectivum; v. gr. sanitas non existens, sed cognita, causat ambulationem, à qua recausatur secundùm existentiam realem; at meritum causat, quia est, seu quia apprehenditur futurum secundùm existentiam realem in aliqua differentia temporis, & sic movet præmiantem ad conferendum præmium, unde si præmium causaret id, quod constituit meritum in ratione meriti, (ut in casu nostro est unio hypostatica,) jam causaret se ipsum secundùm idem esse reale, quod repugnat. Quòd autem causa meritoria non causet per modum causæ finalis, videlicet ut sit, sed per modum causæ efficientis, videlicet quia est, constat non ex conceptu suo tantùm, sed etiam ex Trid. *Sess. 6. c. 7.* ubi causam meritoriam nostræ justificationis recenset inter causas efficientes dicendo: Causam principalem esse Deum, meritoriam, Christum, instrumentalem, Sacramentum Baptismi; Causa autem efficiens non operatur, ut existat, sed quia existit: propterea influit in effectum (sive physicè, si causet physicè, sive moraliter, si moraliter) secundùm existentiam realem suam pro illa differentia temporis, quâ existit, unde non potest meritum existens realiter movere ad conferendum in præmium id, per quod ipsum meritum constituitur, & à quo causatur, citra mutuam causalitatem inter meritum, & præmium, secundùm eandem existentiam realem, quod repugnat.

VI. *Objic.* 2. cum Suario *loc. cit.* Conink. *disp.* 8 *dub.* 7. Unio potest dupliciter considerari, & quatenus est in intentione, seu prædestinatione Dei, & quatenus est in executione; dici potest, quòd, quatenus est in intentione, sit causa meriti, quatenus verò in executione, sit effectus, seu præmium talis meriti, & sic declinatur contradictio; Sicuti æterna gloria, quatenus est in intentione Divina, est principium meriti, & quatenus est in executione, est præ-

præmium, seu effectus meriti, citra contradictionem, ergo potest principium meriti cadere sub meritum, non quidem secundùm eandem rationem, sed secundùm diversam.

Resp. Si hæc distinctio, & doctrina subsisteret, rueret Doctrina Conciliorum, & PP. dicentium primam gratiam non cadere sub meritum, quia posset etiam à Pelagianis dici, quòd prima gratia non sit causa meriti, prout est in intentione Divina, & sit præmium, seu effectus meriti, prout est in executione, quod nemo dixerit, ut notat Becan. hìc *qu.* 6. ex Vasq. *d.* 21. Quare sicut prima gratia, etiam quatenus est in executione, est principium meriti; & ideo non potest cadere sub meritum, ità unio hypostatica

Adde, quòd præmium, cùm sit ordinatum ad remunerationem, debet esse aliquid realiter distinctum à merito, & reddere merentem ditiorem; atqui si daretur in præmium meritorum Christi ipsa unio, seu executio Incarnationis, quæ est meriti infiniti constitutiva, præmium non superadderetur merito, ergo non potest in præmium meritorum Christi conferri Incarnationis executio.

Ad id, quod additur, Gloria æterna, quatenus est in intentione Divina, seu prædestinatio ad gloriam, potest esse principium nostrorum meritorum solùm in genere causæ finalis, quatenus ex intentione dandi nobis gloriam, Deus confert auxilia efficacia, & merita, à quibus recausatur gloria in executione in genere causæ moralis efficientis, eo modo, quo intentio sanitatis causat ambulationem, à qua sanitas recausatur in diverso genere causæ: At in casu nostro unio hypostatica non est principium meriti infiniti in genere causæ finalis, sed in genere causæ formalis secundùm existentiam suam realem, unde non potest à merito Christi secundùm eandem existentiam realem recausari.

VII. *Objic.* 3. cum Martinon. & Perez: Saltem potest unio decerni per duo Decreta totalia ob duo motiva diversa, ità ut primum Decretum ponat unionem ob excellentiam Incarnationis, vi cujus decreti unio sit principium meritorum Christi: Secundum decretum ponat unionem ob merita Christi, unde eadem unio haberet rationem præmii ut substans huic secundo decreto, sub quo non esset principium meriti; ergo saltem

in hoc casu potest principium meriti cadere sub merito.

Resp. nego antecedens: Tum quia neque in tali casu haberetur præmium distinctum realiter à merito, reddens merentem locupletiorem; tum etiam, quia hinc sequeretur, quòd omnia merita Justi possent compensari per se ipsa prout secundo decreto volita, quod nemo dixerit.

VIII. *Objic. ult.* ex Suar. Si Rex det arma militi in præmium facinoris per illa patrandi, principium meriti cadit sub meritum, citra inconveniens; ergo potest etiam unio hypostatica esse principium meriti, & cadere sub meritum.

Resp. Hoc etiam argumentum probare, quòd possit homo mereri primam gratiam; quare *nego antecedens*: etiamsi Rex per revelationem prævideat egregia militis facinora patranda per ea arma, *nego* quòd possit illa conferre in præmium eorum facinorum, cùm non possit præmium in ratione præmii conferri ante existentiam meriti, ut mox dicemus; potest solùm illa conferre in donum, & tanquam medium propter facinus ut finem obtinendum, vel tanquam mercem ob pretium solvendum; & idem dicas de unione relatè ad humanitatem.

ARTICULUS II.

An Christus meruerit sibi unionem per operationes tempore posteriores? Et quomodo Gratias Sanctis Patribus meruerit?

IX. QUæstio hæc tangit celebrem difficultatem: An possit præmium conferri ante meriti existentiam, & quomodo verum sit, quòd Gratia SS. PP. collata sit intuitu meriorum Christi? prout communissimè docent PP. & Scholastici, & constat ex Scripturis; dicitur enim Act. 4. *Non est in alio aliquo salus, præterquam in Christo Domino:* atque adeò ex meritis Christi salus, seu gratia justificans collata fuit antiquis PP. Et 1. Cor. 5. dicitur: *Sicut in Adam omnes moriuntur, ità & in Christo omnes vivificabuntur.* Imò etiam SS. Angelis gratiam collatam fuisse intuitu meritorum Christi videtur probabilius; decuit enim omne bonum etiam naturale propter merita Christi infinita conferri. Verum quidem est, quòd Christus non sit mortuus pro Angelis, nec illos redemerit: dicitur enim 2. Cor. 5. *Christus pro omnibus mortuus est, ergo*

omnes

omnes mortui sunt; Si autem pro Angelis mortuus esset, deberet etiam inferri, quòd etiam SS. Angeli mortui sint, ut notat D. Thom. *quæst. 46.* Quare cùm SS. Angeli non sint mortui, Christus non est mortuus pro illis: Cùm hoc tamen bene stat, quòd Christus gratias SS. Angelis collatas promeruerit; quid enim obstat, quòd non fuisset mortuus Christus, si homines non peccâssent, & tamen nunc suâ morte non solùm hominibus, sed etiam SS Angelis bona collata meruerit? Et sanè hoc fuit convenientissimum, cùm Christus sit caput non solùm hominum, sed etiam Angelorum: dicitur enim ad Coloss. 1. *Qui est caput omnis principatûs, & potestatis.* Et clarius infra: *Ipse est caput omnis Ecclesiæ primogenitus ex mortuis, pacificans per sanguinem Crucis, sive quæ in terris, sive quæ in cælis sunt*, id est homines, & Angelos, ut interpretantur Doctores communiter cum D. Thom. Pervestigandum tamen, quomodo potuerit Angelis, & PP. antiquis mereri gratias, posito, quòd illum præcesserint? Nonnulli putant, posse præmium conferri ante existentiam meriti; Alii admittunt hoc accidere posse solùm, quando meritum est infiniti valoris; Alii aliter, ut mox explicabimus.

X. Dico equidem cum communiori: Repugnat præmium in ratione præmii conferri ante meriti existentiam, atque adeò non potuit Christus mereri sibi unionem hypostaticam per operationes tempore posteriores ad illam Ità Esparſ. *qu. 41.* Martinon. Lumb. *n. 2065.* contra Conink. *d. 8.* & Alios putantes, posse quidem conferri præmium ante existentiam meriti, ità ut exerceatur justitia quoad substantiam, & liberalitas quoad modum, nempe quoad anticipationem, non posse tamen conferri pœnam ante existentiam delicti, quia non potest ea liberalitas exerceri relatè ad pœnam, ut potest relatè ad præmium, quia quilibet habet jus, ne puniatur ante delictum: non verò ne præmietur ante meritum.

Prob. Tum authoritate Aug. qui c. 25 de Mor. Eccl. hæc habet: *Præmium non potest præcedere meritum, & prius homini dari, quam dignus sit*; tum à posteriori, quia de facto Christus meruisset sibi unionem per merita suæ Passionis, si potuisset illam mereri, quia gloriosius habuisset illam ex merito, & aliquatenus ex se, quàm gratis.

Prob. deinde à priori: Quamvis meritum non causet præmium physicè, sed moraliter, videl. exigendo quòd

 à præ-

à præmiante conferatur; nihilominus non potest meritum, antequam existat, exigere præmium, cùm nihil possit quidquam exigere, antequam existat, quamvis præcognoscatur futurum: ex. gr. materia disposita ad formam ignis non potest exigere, quòd ab Agente producatur forma ignis, antequam ipsa existat, propterea si Deus causet formam ignis, antequam creet materiam dispositam, non dicitur formam ignis ponere ut exigitam, ergo si Deus præmium conferat, antequam meritum existat, non dicitur illud ponere ut exigitum, atque adeò ut præmium, sed ut donum liberaliter collatum.

Neque obstat, quòd meritum causet, & exigat præmium, prout est in mente præmiantis, & in quantum cognitum. Nam sicut bonum in quantum cognitum amatur, & ignis in quantum approximatus comburit, ità ut reduplicetur mera conditio, non ratio formalis, ità in casu nostro, sic etiam materia disposita ad formam ignis in quantum cognita à Deo sub talibus dispositionibus exigit, ut Deus ponat formam ignis, ea tamen cognitio divina est mera conditio, non vis exigitiva formæ ignis, & ideo non sufficit, quòd cognitio hujus exigentiæ fuerit ab æterno, ut possit poni forma ut exigita, antequam existat materia.

Confirm. Si meritum futurum potest exercere nunc causalitatem ergà præmium, exigendo illud per hoc præcisè, quòd nunc sit in mente præmiantis, non esset ratio, cur meritum conditionatum, & purè possibile non posset pariter eandem causalitatem exercere, & exigere præmium; sequela non admittitur, quia meritum conditionatum, & purè possibile, cùm habeant existentiam merè logicam, non possunt physicè præmium exigere, ergo idem dicendum de merito futuro.

Confirm. 2. Quia præmium condignum dicit rationem debiti, utpote quod positâ promissione ex justitia debetur; atqui præmians, qui nihil accepit, non potest quidquam debere, ergo non potest conferre præmium in ratione præmii ex justitia debiti, ante meriti existentiam. Adde præmium naturâ suâ esse stimulum, & escam ad præstandum obsequium; quòd si præmium obtentum sit, cessat excitare, & stimulare, unde non habet rationem præmii, aut coronæ relatè ad victoriam jam obtentam, quare sicut in physicis, nisi præcedat lassitudo, non potest dari quies, ut virium refectiva, ità in

in moralibus, nisi præcedat meritum, & victoria, non potest dari præmium, ut compensativum obsequii præstiti, sicuti nec potest dari responsio quà talis, nisi præcedat interrogatio.

XI. *Objic.* 1. Dari potest pretium debitum, antequam merx sit exigita, ergo poterit etiam dari præmium exigitum, antequam meritum sit positum, atque adeò potuit Christus unionem mereri per operationes tempore posteriores.

Resp. Nego consequentiam, differt enim præmium à pretio in hoc, quòd præmium dari non possit, nisi homo per operationem honestam sit eo dignus; actio autem honesta solùm probabiliter futura, & in spe, non reddit hominem præmio dignum, nec exigit præmium: contra verò pretium dari non potest propter bonum solum in spe, & probabiliter futurum, ut patet in jactu retis, qui potest esse materia contractûs, & permutationis, quamvìs solùm in spe, & probabiliter contineat pisces. Et ratio à priori est, quia est pretio æstimabile, quodcumque est utile in ordine ad usus humanos, & ad commercium; cùm autem utile sit etiam bonum probabiliter futurum, ideo hoc etiam est pretio æstimabile, unde dari potest pretium, antequam merx ponatur, dummodo sit probabiliter futura, quia tamen non est præmio dignus, nisi qui jam posuit actionem honestam, ideo non potest dari præmium ante existentiam meriti.

Adde, quòd solvens anticipatò pretium, quamvìs non recipiat tunc mercem, acquirit tamen jus ad illam, quod tanti valet, quanti merx ipsa; at conferens præmium (nisi confundatur cum pretio) non acquirit jus ad meritum, & ideo emens solvendo pretium anticipato non facit jacturam pretii, quam faceret præmians, si daret præmium anticipatò.

XII. *Objic.* 2. Gratia collata antiq. PP. ex omnium PP. & Scholasticorum consensu collata fuit intuitu meritorum Christi; cùm Christus pro omnibus mortuus sit, omnésque redemerit, nec sit in aliquo alio salus, quàm in Christo Domino; ergo admittendum, quòd possit præmium conferri ante meriti existentiam, saltem si meritum sit infiniti valoris, atque adeò potuit Christus unionem sibi mereri.

Resp. Multos multa ad hoc solvendum. Prima via est

nonnullorum cum Platel. *n. 152.* docentium ex Ripalda, quòd Christus ut prævisus in Decreto præscindente ab hac, vel illa duratione potuit mereri gratias progenitoribus suis, & sibi etiam unionis accelerationem. Sed hujusmodi præcisiones non esse admittendas in actibus divinis, diximus quæstione antecedenti.

Secunda via est Espar. *qu. 41.* docentis cum aliis, præmium non posse dari antecedenter ad meritum finitum, sed posse antecedenter ad meritum infinitum Christi Domini; & disparitas est, quia meritum Christi dignificatur à forma, quæ fuit ab æterno ante quodcumq; præmium creatum; & quamvìs ea forma dignificans meritum non sit adæquatè ipsum meritum, nec se sola exigat præmium, at est pars nobilior meriti infiniti Christ, & idcirco actus meritorius Christi Domini ab hac forma æterna in tempore dignificatus exigere potest præmium pro quavis differentia temporis, quia sic præmium semper consequitur tempore ad meritum secundùm partem ejus formalem, & digniorem. Sed hæc etiam via facilè impugnatur cum Lumb. *n. 2077.* quia quamvìs forma dignificans meritum fuerit ab æterno; at meritum reverà non est ab æterno; ergo cùm sit in intelligibile, quòd præmium antecedat meritum, & effectus suam causam efficientem, est etiam in intelligibile, quòd præmium dari possit antecedenter ad meritum Christi infinitum, quamvìs forma dignificans fuerit ab æterno; non enim tenet illatio ab incluso ad includentem; putà, datur ab æterno forma dignificans meritum, ergo datur ab æterno meritum; sicut non tenet hæc illatio, Anima est immortalis, ergo & homo.

Tertia via expeditior est Haunol. *n. 356* Avendanno, Arandæ, & aliorum distinguentium duplex genus meriti, Alterum Remunerandum, quod scilicet movet ad dandum præmium post ipsum: Solutivum alterum, seu Compensativum, quòd scilicet datur, seu ponitur post præmium ad compensandum illud, habétque rationem pretii pro merce antecedenter collata; & hujusmodi fuit meritum Christi relatè ad gratias collatas antiquis PP. à Patre Æterno intuitu talis meriti.

In forma ad argumentum *dist. antec.* Gratiæ collatæ antiquis PP. fuerunt intuitu meritorum Christi habentium rationem meriti solutivi, & compensativi, seu tamquam pretii pro merce jam collatâ, *concedo*, rationem meriti

meriti remunerandi, de quo est præsens quæstio, *Nego antec. & consequentiam.*

XIII. Quamvìs hæc tertia via sit expedita, subtilior tamen est via Lumb. 2081. qui nixus revelationibus S Mariæ Magdalenæ de Pazzis, & Venerabilis Mariæ de Agrada, docet, quòd posito contractu ab æterno inter Patrem Æternum, & Verbum tanquam legitimum suæ Humanitatis Procuratorem, & caput morale, de ponenda morte, & meritis à Christo Domino, Pater Æternus obligavit se ad conferendas gratias Antiquis PP. propter ea merita, tanquam mercem ob pretium solvendum, in quo casu merita Christi habuerunt rationem meriti, seu obsequii exigentis recompensationem, & simul rationem pretii ob mercem antecedenter collatam, & gratiæ antiquis PP. collatæ habuerunt rationem præmii simul, & mercis ob pretium solvendum.

Neque dicas: Non posse inter Patrem Æternum, & Verbum intercedere contractum, cùm non detur distinctio voluntatum requisita ad contrahendum; Nam sicuti quando Tutor nomine proprio contrahit secummet tamquam cum Tutore pupilli, sufficit distinctio voluntatum inter Tutorem, & Pupillum; ità quando Deus contraxit nomine proprio cum Verbo tamquam cum Tutore Humanitatis, satìs erat distinctio voluntatum inter Deum, & humanitatem, qui sunt contrahentes principales,

Præterquam quòd ad contractum inter Patrem Æternum, & Verbum sufficit distinctio Personarum, quarum altera possit velle aliquid speciale, quòd non dicatur velle formaliter, sed solùm identicè alia persona; solùm relatè ad effectus ad extra una est Trium Personarum volitio, cùm una sit potentia in ordine ad effectus ad extra; Non tamen est una Trium volitio ad intra; Nam Pater generat, & consequenter vult generare Filium; quin tamen Filius generet, aut velit generare se ipsum, sed solùm velit generari à Patre. Sic Pater mittit in terras Filium, & utraque Persona Spiritum Sanctum; quin Filius, aut Spiritus Sanctus mittant se ipsos; ergo eodem modo Pater Æternus potest velle contrahere cum Filio, non tamen secum-met. Sic Pater vocat Beatam Virginem filiam, non Matrem, aut Sponsam, Filius verò Matrem &c. Sic Pater dicit: *Hic est Filius meus dilectus*, quod tamen non dicit

 Ver-

Verbum, quæ omnia supponunt diversos actus notionales in Divinis, cum summa concordia voluntatis relatè ad objecta volita. Quare poterit eodem modo Pater dicere: Si filius meus, nempe Christus ponat merita, dabo gratiam ejus Progenitoribus; & Verbum nomine Humanitatis poterit dicere: Ponam merita, quo posito contractu, gratiæ Progenitoribus Christi dantur ante merita, & simul dantur ob merita, cùm dentur post contractum de meritis ponendis.

ARTICULUS III.

Quid Christus Dominus Sibi, & Nobis meruerit?

XIV. Dico 1. Probabiliter Christus meruit sibi continuationem unionis hypostaticæ per operationes meritorias in primo instanti suæ vitæ positas; non secùs ac per merita suæ passionis, & mortis, meruit sibi glorificationem corporis, & nominis exaltationem, juxta illud Apostoli: *Factus obediens &c. propter quod &c.* Ità Martinon. & Alii.

Prob. Meruit sibi Christus glorificationem Corporis, seu gloriam accidentalem, quamvìs naturaliter exigitam, ergo etiam meruit sibi continuationem, & perpetuitatem unionis hypostaticæ, quamvìs etiam naturaliter exigitam. *Prob. Conseq.* Quia quod possidetur ex duplici titulo, (videlicet exigentiæ naturalis, & meriti) gloriosius possidetur, ut diximus in de Merito, ostendentes primum gradum gloriæ posse cadere sub meritum condignum, ergo non est negandum Christo Domino, quòd ex hoc duplici titulo possideat continuationem unionis, sicut possidet corporis glorificationem.

XV. Dico 2. Christus Dominus non meruit de facto sibi gloriam essentialem, seu visionem beatificam, nec scientiam, aut gratiam accidentalem per operationes meritorias in primo instanti suæ vitæ positas, quamvìs potuisset divinitùs hæc omnia promereri. Ità communiùs Theologi cum D. Th. *q. 13. a. 2.* contra Albert. Altisiodor & Alios, quorum sententiam Suarius putat probabilem.

Prob. Quæ connaturaliter debentur naturæ, conferuntur statim ab Authore naturæ ante quamcunque liberam operationem ejusdem naturæ, sed gloria essentialis, scientia, & gratia accidentalis debentur connaturaliter

liter Humanitati assumptæ, ergo statim illi collata sunt in priori ad quamcunque ejus operationem, quamvis potuerit Deus miraculosè differre hujusmodi bona exigita, sicut distulit conferre Christo gloriam corporis naturaliter exigitam, & in eo casu potuisset Christus illa omnia mereri, sicut de facto meruit gloriam corporis *maj. prob.* quia nisi constet quòd Deus miraculosè voluerit differre collationem boni naturaliter, exigiti à Christo Domino, dicendum quod statim contulerit, ne ille careret perfectionibus debitis: Ex Scripturis autem solùm constat, quòd Deus miraculosè voluerit differre gloriam corporis, naturaliter à Christo exigitam, ut sic posset pro nobis pati; non tamen id constat de gloria essentiali, de scientia, & gratia, ergo non est dicendum quod voluerit pro ullo aut instanti temporis, aut signo naturæ horum bonorum collationem differre.

XVI. Dico 3. Christus Dominus meruit sufficienter nobis omnium peccatorum remissionem.

Constat id ex Scripturis 1. Joan. 2. dicitur: *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi.* Dixi, quòd hanc remissionem meruerit sufficienter, quia non omnibus meruit illam absolutè, sed conditionatè, nisi scilicet per nos staret, obtulit enim sua merita infiniti valoris, quæ movere possent Patrem ad remittenda omnibus peccata, & ad liberandos omnes è diaboli potestate, si nos ad id cooperaremur, & quia non omnes auxiliis gratiæ cooperantur; ideò non meruit omnibus efficaciter, sed solùm sufficienter peccatorum remissionem.

Hinc fit 1. Christum meruisse defacto omnibus sufficienter etiam justificationem, seu gratiam habitualem, cùm non debeatur in præsenti providentia peccatum, nisi per gratiam; meruisse etiam omnibus sufficienter gloriam æternam, quippè quæ ad gratiam præsentis ordinis consequitur.

Fit 2. Neminem in præsenti providentia salvum esse independenter à meritis Christi, proinde dicitur Act. 4. *Neque enim est aliud nomen, sub cœlo datum, in quo oporteat nos salvos fieri.*

Fit 3. Omnia dona gratiæ, quæ justificationem sive per se, sive per accidens consequuntur, conferri intuitu meritorum Christi, quin imò ipsa etiam dispositio ad gratiam, & applicatio meritorum Christi, ex meritis

ejusdem Christi nobis confertur, ut communissimè DD. docent contra Nonnullos, quorum sententiam taxat Suarius. Ratio est quia Christus Dominus Jo. 15. dixit: *Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite, sic & vos &c. quia sine me nihil potestis facere*: ubi addit Aug.: *Non dixit, quia sine me parum potestis facere, sed nihil potestis facere, sive ergo parum, sive multum, sine illo fieri non potest, sine quo nihil fieri potest.* Quare ex meritis Christi conferuntur nobis auxilia excitantia, & adjuvantia, remissio culparum, meritum augmenti gratiæ, & gloriæ; satisfactio pro culpis venialibus, & pro mortalibus remissis; finalis perseverantia, & omnia alia dona, quæ justificationem consequuntur, & ratio horum omnium est, quia hoc spectat ad perfectam Redemptionem.

XVII. *Object.* 1. Illud Jo. 6. *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum*, ergo vocatio ad Christum est gratuita, & non ex meritis ipsius Christi.

Resp. nego consq. Pater enim neminem trahit, nisi propter Christi merita, voluit enim omnia media salutis nostræ à morte, & meritis Christi pendere, juxta illud Rom. 8. *Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit?*

Objic. 2. Infideles non sunt membra Christi, ergo non influit Christus gratias in infideles, atque adeò vocatio ad Christum non est ex meritis Christi.

Resp. Quòd sicut calor naturalis non solùm agit in membra corporis ea conservando, sed etiam in cibum, & potum ea transmutando, ut fiant partes corporis, ità Christus influit etiam in infideles, non quia sunt ejus membra, sed ut fiant. Damnata proinde est ab Alex. VIII. Propositio V. negans Infideles habere influxum à Christo Domino.

XVIII. Dubitatur hìc, Quomodo Christi merita nobis applicentur? Ad quod dicendum, applicari, quoties aliquod gratiæ donum, sive in Sacramento, sive extra confertur nobis ex ejus meritis, quare cum omnia nostra merita procedant ex auxiliis gratiæ, intuitu meritorum Christi collatis, sequitur, quod omnia nostra merita pendeant, tamquam à causa, à meritis Christi: quin imò multi docent, quod merita nostra specialem valorem merendi hauriant ex hoc, quod conferantur nobis

auxilia gratiæ ex Christi meritis, quem valorem non haberent, si Deus liberaliter independenter à Christi meritis eadem auxilia efficacia nobis conferret, quod videtur colligi ex illo Jo 10. *Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant.* Sed de hoc fusiùs, Deo dante, in de Sacramentis *disp. 3. qu. ult.*

QUÆSTIO V.

An SS. PP. de Congruo meruerint Incarnationem, & B. Virgo etiam de condigno Maternitatem.

I. CErtum est, Non posse puram Creaturam condignè mereri unionem hypostaticam, ut docent communissimè, propter distantiam infinitam inter meritum puræ creaturæ, & tale præmium, quod est æstimabilitatis infinitæ, cùm per illam non habeatur solùm divinæ naturæ participatio, sicut habetur per gratiam, sed ipsa etiam Divinitatis plenitudo habitans in homine; propterea quovis meritum puræ Creaturæ improportionatum est tanto præmio, quòd est supremi ordinis, & divini.

Dubitatur itaque solùm, An possit cadere sub meritum congruum? & An de facto Antiqui PP. & Beatissima Virgo meruerint de congruo non solùm accelerationem, sed etiam substantiam Incarnationis?

II. Dicendum de facto Beatam Virginem, & SS. PP. Incarnationem de congruo meruisse non solùm quoad circumstantiam accelerationis, sed etiam quoad substantiam. Ità D. Th. hìc *qu. 2. a. 11.* ubi hæc habet: *Ex congruo tamen meruerunt* SS. PP. *Incarnationem desiderando, & petendo.* Ità etiam Alii cum Platel. *n.* 134. contra quamplures putantes id repugnare, eò quòd principium meriti caderet sub meritum.

Prob. & 1. quidem quod possit Incarnatio quoad substantiam cadere sub meritum congruum Justorum, quia in eodem ordine supernaturalitatis sunt merita Justorum, & unio hypostatica, quamvis in gradu distantissimo, ergo quamvìs ob hanc distantiam infinitam merita justorum non possint de condigno mereri unionem hypostaticam, poterunt tamen de congruo. Verum

rùm quidem est, quòd non quilibet Justus de congruo mereatur Incarnationem, quia, ut habet Angelicus loc. cit. bonum alicujus puri hominis non potest esse causa boni totius naturæ, unde nequit de congruo mereri Incarnationem totius naturæ reformativam; potuerunt tamen omnes SS. PP. illam mereri; imò sola Beatissima Virgo, utpote prædita gratiâ penè immensâ, adeò ut ejus meritum superaret meritum totius humanæ, atque Angelicæ Reipublicæ.

Dices: Plus separatur meritum Justi ab unione hypostatica, quam meritum naturale à gratia, sed meritum ordinis naturalis non potest de congruo mereri gratiam supernaturalem; ergo neque meritum justi unionem.

Resp. dist. maj. plus distat meritum justi ab unione entitativè, *conc.* in ratione ordinis, habitudinis, & proportionis, *nego maj. & conseq.* Sic plus distat entitativè Deus ab intellectu creato, quam Angelus ab oculo, & tamen intellectus potest divinitus Deum videre, non tamen oculus Angelum.

Ratio autem, cur detur proportio inter meritum justi, & unionem; non verò inter meritum naturale, & gratiam, ex Suar. est, quia Natura non potest suis actibus evidenter attingere ordinem supernaturalem, nec credere, aut sperare gratiam, fide, & spe supernaturali: contra verò Justus potest viribus supernaturalibus evidenter cognoscere, credere, & sperare unionem hypostaticam, & Christum; ergo hæc magis proportionantur, cùm possit gratia nos alligare Christo per actus suos, & efficere ejus membra. Præterea, ut notat Lugo, ordo naturalis, & supernaturalis respiciunt diversum finem ultimum; ille enim tendit ad beatitudinem naturalem, iste ad supernaturalem: contra verò meritum justi, & unio hypostatica ad eundem finem ultimum supernaturalem collineant, & ideò hæc magis proportionantur.

III. *Prob.* deinde quòd de facto SS. PP. de congruo meruerint substantiam Incarnationis, quia, ut notat D. Tho. loc. cit. Orarunt, & desiderarunt Christi adventum, ut passim legitur in Scripturis. Neque aptè quidam opponunt, SS. PP. non potuisse à Deo Incarnationem petere, eò quòd crederent illam omninò futuram. Nam potest aliquid esse futurum sub ea conditione, quòd pre-

preces præcedant, sic Ninive subversionem evasit à Jona prædictam, quia preces præcesserunt: Præterea Christus Dominus sæpè oravit, & petiit, quod sciebat omninò futurum, putà Lazari resurrectionem, &c.

Confirm. Quia non solùm precibus SS.PP., sed etiam aliis sanctis operibus ad tantum beneficium se disposuerunt; bona autem dispositio supernaturalis, ut notat Suar. *disp. 10. sect. 6.* est meritum congruum relatè ad effectum obtinendum, quoties est in persona justa, ergo PP. antiqui de congruo meruerunt Incarnationem. Quòd si potuerunt substantiam Incarnationis mereri, à fortiori etiam circumstantias, nempe accelerationem; Constat enim Daniel 9. quòd illius Prophetæ precibus factum sit, ne Incarnatio ultra 70. illas hebdomadas differretur, non quasi verò Deus Decretum mutaverit, sed quia, ut advertit Suar. loc. cit. Deus in sua præfinitione disposuit, quòd hoc mysterium non differretur, positis præviis precibus Sanctorum.

Quomodo autem merita SS. PP. potuerint de congruo habere in præmium Christi adventum, & simul ex meritis Christi habere gratiam, & merita supernaturalia citra mutuam causalitatem? Diximus *qu. antecedente*, ostendentes merita Christi relatè ad gratias antiquis PP. collatas habuisse rationem meriti non remunerandi, sed solutivi instar pretii ob mercem antecedenter collatam.

IV. Progredimur nunc ad inquirendum, An sicut B. Virgo meruit de congruo Incarnationem, ità meruerit etiam de condigno suam maternitatem? quòd illam saltem de congruo meruerit, certum est apud Theologos, ut notant Suar. *d.* 10. *sect.* 8. & Vasq. *dis* 23. Ad illam enim defacto precibus, ac SS. operibus se disposuit præ reliquis, adeò ut potuerit ab Angelo audire: *Benedicta tu in mulieribus*: Aug. dicit: *Concipere meruit, & parere*: Gregor. *ut ad Conceptionem Verbi pertingeret, meritorum verticem usque ad solium divinitatis evexit*: Hieron. *propone tibi Mariam, quæ tanta extitit puritatis, ut mater Domini esse mereretur*: & Bernard. Sen. dicit, Beatam Virginem eo actu, quo consensit Angelo nuncianti, plùs meruisse, quàm omnes Angelos, & homines omnibus suis actibus, & idcircò tunc plenè se disposuisse ad maternitatem, adeò ut posito Divino decreto de sumenda Carne ex

ex muliere, ex nulla alia potuerit Deus ità congruenter illam sumere, quam ex Beata Virgine.

Difficultas tamen est, An hujusmodi meritum fuerit condignum? Ad condignitatem enim duo requiruntur, ut diximus in de Merito, & quod detur proportio inter meritum, & præmium, velut inter semen, & fructum maximè consentaneum munificentiæ præmiantis, & simul quod detur in præmiante promissio talis præmii sub conditione onerosa, idcircò de utroque hoc requisito dubitatur, An de facto intercesserit, adeò ut ex Justitia dein de præmium conferendum esset? Affirmant Gabr., in 3. *d.* 4. Almain., Abul., Mart. Perez., Bernal. Gabrera apud Vegam palæstra 28. *n.* 1695. Communius verò negant cùm Thomistis, dicente Angelico in 3. *d.* 4. *q.* 3. *præsupposita Incarnatione, meruit B. Virgo, ut per eam fieret, non meritò de condigno, sed de congruo*, Cui inhærens Suar. *d.* 10. *sect.* 7. docet, spectata proportione inter meritum, & præmium, potuisse de condigno maternitatem mereri, defacto tamen non meruisse ex defectu promissionis, seu ordinationis divinæ ad tale præmium illi conferendum.

V. Dico equidem 2. Beatam Virginem potuisse maternitatem de condigno mereri, si ea à Deo sub conditione onerosa promitteretur. Ità Suar. & Alii: contra Rhodes.

Prob. Tum ex SS. PP. passim fatentibus, condignè Beatam Virginem se disposuisse ad maternitatem, ut dicemus conclusione sequenti; Tum ratione, quia si spectetur cumulus penè immensus gratiæ, & donorum supernaturalium, jam inde à primo instanti conceptionis Virgini datus, simul cum aliis privilegiis, putà perpetuæ innocentiæ, carentiæ fomitis &c. necnon augmentum gratiæ, & virtutum per proprios actus in decursu vitæ acquisitum, præsertim per illum ultimum consensum Angelo nuncianti præstitum, negari non potest, quod detur & apta dispositio ad maternitatem, & proportio geometrica inter ejus merita, & tale præmium; quòd licet non sit bonum inferiùs filiatione Dei adoptiva (ut nonnulli putant, minùs aptè interpretantes illud Augustini, *Meliùs est concipere Deum mente, quam ventre*) sed sit donum excellentissimum, quod vel formaliter sanctificat, ut vult Rip. vel saltem radicaliter; Nihilominus spectata Dei infinita munificentia non videtur adeò præ-

præstare, ut non possit cadere sub meritum condignum puræ creaturæ affectæ gratiâ sanctificante in gradu intensissimo, cùm maternitas non reponatur in ordine divino, ut unio hypostatica, sed solùm dicat respectum ad talem unionem, ergo potuit B. Virgo maternitatem condignè mereri, si promitteretur.

VI. Dices: Maternitas est infinitæ dignitatis, non secus ac unio hypostatica, ergo quamvìs promitteretur in præmium, non per hoc cadere posset sub meritum condignum operationis Justi; sicut gratia promissa contritioni peccatoris non cadit sub meritum condignum talis actûs; antecedens fusissimè conatur ostendere Rhodes de Incar. & Rip. præsertim primò quia, ea dignitas est infinita, qua major nequit in eo genere intelligi, & hujusmodi est maternitas, dicente Bernardo, *Ipsa est, qua majorem facere non potest Deus*, & ex Anselmo *Excedit omnem altitudinem, qua post Deum dici, aut cogitari potest*, unde ipsa dixit: *Fecit mihi magna qui potens est & sanctum Nomen ejus*; quasi dixerit, mensuram suæ dignitatis esse divinam omnipotentiam, & sanctitatem. Secundò quia trahit jus jurisdictionis erga Christum, qui proinde, ut dicitur in Evangelio, *Erat subditus illi*, unde Bernardinus Senensis dixit *Imperio Virginis omnia famulantur, & Deus.* Nos etiam dicimus, *Monstra te esse matrem*, quasi dicamus materna authoritate supplica Filium. Tertiò quia est Regina, & Domina creaturarum omnium; Maria enim Syriace interpretatur Domina, unde idem Bernardinus Senensis habet: *Tot Creaturæ serviunt Beatæ Virgini, quot serviunt Trinitati.* Quartò quia à Deo ipso honoranda est, cum ipse præceperit Parentum honorationem, unde Bernardus, *Quis non credat, Dei filium honorare Matrem?*

Resp. His rationibus non evinci maternitatem esse dignitatis infinitæ; aliter B. Virgo posset pro mortali satisfacere, & de condigno mereri Incarnationem; quòd est contra sensum SS. PP. Ideò unio hypostatica, licet physicè finita, est moraliter dignitatis infinitæ, quia est ratio qua humanitati ipsa dignitas, & sanctitas verbi immediatè communicatur; unde constituit Deum hominem; At per maternitatem solùm communicatur vis productiva unionis hypostaticæ, & participatur divina Paternitas, unde solùm est dignitatis quodammodo infinitæ. In forma *nego antecedens.*

Ad

Ad primam probationem, quamvis Deus non possit facere Filium adoptivum digniorem filio adoptivo Dei, non per hoc justus est infinitæ dignitatis, ergo nec maternitas, sicut enim justum non dignificat Deus in recto, sed in obliquo, nec justo immediatè communicatur Deus, sed participatio divinæ naturæ; ità B. Virgini solùm communicatur participatio divinæ Paternitatis, ut explicabimus, *disp. sequenti*: Ad Secundam jus jurisdictionis erga Christum non solùm non erat facultas præcipiendi aliquid filio in ordine ad assequendam felicitatem essentialem, sed præterea erat dominio ipsius Filii subjectum, non secùs ac Jus proprietatis, quod habet creatura promissaria erga Deum, est subjectum dominio essentiali Dei. Quare sicut hujusmodi jus non reddebat B Virginem superioris dignitatis, ità nec æqualis, & infinitæ dignitatis cum filio. Ad tertiam Beata Virgo titulo maternitatis est Regina, & Domina, ut Christus est omnium Princeps; unde dicitur: *pro Patribus tuis nati sunt tibi filii* (idest ut Iræneus pro Adamo, & Eva, Christus & Maria) *constitues eos Principes* &c. Principatum tamen hunc habet Filius à se tamquam Dei Filius, & Deus homo, mater verò cum dependentia debita erga Filium, sicut creatura promissaria potest habere erga Deum jus justitiæ, sed cum dependentia debita. Ad quartam sicut Justus citra infinitatem habet jus ut à Deo ametur, ità mater habet jus ut à Deo honoretur, utrumque tamen jus Deo subordinatur, & ideò non dignificat infinitè.

VII. Dico ultimò, sicut non deest proportio inter meritum B. Virginis, & Maternitatem, ità nec defuit de facto secundà conditio ad meritum condignum requisita, nempe promissio talis præmii sub conditione onerosa, videlicet si firmâ fide Angelo nuncianti credidisset, & consensum præstitisset, ut fieret Dei mater, atque adeò defacto condignè meruit maternitatem. Ità DD. cit. apud Bernal. contra quamplur. ap. Arri. *d.* 18.

Prob ex verbis Angeli, *Ne timeas Maria, invenisti gratiam apud Deum, ecce concipies &c* ubi subintelligitur, dummodo fidem, & consensum præbeas; voluit quidem B. Virgo ante consensum de Virginitate reddi secura, dicens: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? &c.* statim autem ac audivit, quòd Spiritus S. superveniret, credidit, consensit, & dixit; *Ecce Ancilla Domini*, ergo non

non defuit promissio ad condignitatem meriti requisita. Quod etiam explicant verba Elizabet dicentis : *Beata, quæ credidisti , perficientur in te, quæ dicta sunt tibi à Domino.* Propterea D.Bonav. in 3.*d*.4. dixit, *postquam consensit, & Spiritus S. in copiositate gratiæ in eam descendit, non solùm congruitatem, sed etiam condignitatem habuit.*

Confirm. 1. Quia Ecclesia sæpè condignitatem hanc meriti commemorat, dicendo; *Ut dignum Filii tui habitaculum effici mereretur; Quem meruisti portare* &c. Verba autem Ecclesiæ, ut verba Scripturæ, & Conciliorum sumenda sunt in sensu proprio, si nihil obstet, atque adeò verba hæc intelligenda sunt de condignitate meriti strictè dicta, cùm nihil obstet.

Confirm. 2. Quia communiter DD. docent, tribuendum esse B.Virgini quidquid possumus , quin unquam tribuatur nimium, nisi ubi ratio, vel authoritas adversatur, atqui in casu nihil obstat , quo minus dicamus promissam illi esse maternitatem , si consentiret legationi Angeli Paranimphi, & sic meruisse de condigno maternitatem, ergo ità dicendum de facto.

VIII. *Objic.* 1. Si B Virgo meruisset condignè maternitatem, de condigno etiam meruisset Incarnationem, consequens est falsum , ergo & *antec. prob. sequela* , quia non poterat ipsa esse mater Dei, nisi Christus incarnaretur, esśetque suus Filius.

Resp. Cùm D.Tho. *q.2.a.*11.ad 2. Posse cadere sub meritum aliquod bonum , quamvìs non possit sub meritum cadere id, quod requiritur ad tale bonum sicut potest sub meritum cadere gloria, non tamen prædestinatio ad gloriam prærequisita, quare potest sub meritum condignum cadere maternitas , quamvìs non possit Incarnatio ad maternitatem requisita; ratio est, quia possumus mereri aliquid sub hypothesi , quòd ponatur id, quod non meremur, unde B Virgo potuit mereri maternitatem sub hypothesi, quòd Deus vellet incarnari. Sic ut notat Suar. si Princeps decrevit venire in aliquam civitatem, potest civis aliquis impetrare, & mereri, ut potiùs in suam, quam in alterius domum divertatur, quamvìs non potuerit mereri ejus adventum in urbem.

IX. *Objic.* 2. Merita B.Virginis habebant in præmium condignum augmentum gratiæ, & gloriæ, ergo non potuit illis correspondere in præmium maternitas; Aliter ut obtineret maternitatem , caruisset augmento gratiæ

actibus meritoriis debito, & sic in perpetuum caruisset augmento gloriæ, quo non caruisset, si non fuisset Deipara.

Resp. 1. Etiam dato quod maternitas non justificet formaliter, sed solùm radicaliter, adhuc vi maternitatis in præmium collatæ posset lucrari ingens gratiæ augmentum, & sic non caruisset gloriâ ullâ in cœlo ex eo, quòd vice gratiæ obtinuisset in præmium maternitatem: sic qui in præmium non habet 100. aureos, sed habet facultatem lucrandi mille, non diceretur amittere 100. aureos exigitos.

Resp. 2. Quòd præmium condignum utpote dicens proportionem geometricam, non arithmeticam cum merito, non consistit in indivisibili, ut diximus in de merito: undè sicut pro merito intenso ut unum promittitur defacto in præmium condignum, v.gr. augmentum gratiæ ut unum, ità poterat promitti augmentum gratiæ ut duo ergo potuit B Virgini ob consensum præstitum promitti tum augmentum gratiæ consonum, tum maternitas, & sic utrumque dari in præmium condignum; sicuti subeunti martyrium præter augmentum gratiæ confertur in præmium Laureola Martyrii, ut notat D.Th. in 4. *d.*49. *q.*3.

DISPUTATIO IV.

De Unione Hypostatica, & ejus Extremis.

EXplicatâ possibilitate, & necessitate Incarnationis, ejusque motivo, & causâ meritoriâ, aggredimur enucleare ejusdem quidditatem, quæ præsertim in unione hypostatica consistit. Plurima inquiri possent cum Angelico de unione tum spectata secundùm se, tum relatè ad Personam assumentem, & ad naturam assumptam; Nos celebriora inquiremus, & 1. quidem Utrum unio ad solam Personalitatem Verbi, an etiam ad Deitatem immediatè terminetur? 2. Num Formaliter Sanctificet humanitatem ut quod? 3. An instrumentaliter, & physicè debuerit à Beata Virgine produci, ut ea propriè diceretur Deiparens? 4. Utrum Una Persona possit plures naturas assumere, & vicissim una natura assumi à Pluribus personalitatibus? Denique, An etiam natura Angelica, aut irrationalis possit assumi?

QUÆ-

QUÆSTIO I.

Utrum Unio immediatè terminetur ad solam Verbi Personalitatem, an etiam ad Naturam?

I. COmmunius docent cum Scot., Suar. *d.* 12. Vasq., Gonet. *d.*8. Ad solam personalitatem terminari: Nominales verò, & alii apud Lumb. *n.* 796. cum Aranda putant terminum adæquatum unionis esse integrum suppositum Verbi, atque adeò tam Personalitatem, quam Deitatem, non quidem sub ea ratione, sub qua Deitas est communis tribus, sed secundùm rationem contractam ad Personalitatem Verbi, seu quatenùs modificata est, & inclusa in Relativo, ut loquitur Suar. ex D. Thom. *q.* 3. *a.* 2. De fide enim est ex Concilio Toletano, quòd Filius susceperit humanitatem in id, quod est proprium Filii, non in id, quod est commune Trinitati; unde Dèitas prout est communis Trinitati de facto non est terminus unionis. Ad quòd explicandum sæpè DD. utuntur paritate virtutis generativæ (quæ, ut docet Fides, residet in solo Patre) importantis Deitatem ut contractam, & ut modificatam à Paternitate; quamvis enim dubitetur à Theologis, Utrum virtus generativa, seu Principium *quo* sit formaliter, & in recto sola Paternitas, ità ut Deitas veniat de connotato, seu requisito; an è contra sit sola Deitas in recto, & Paternitas veniat de connotato; An utrumque veniat in recto? Certum tamen est, quòd virtus generativa importet essentialiter, si minùs de formali, saltem de connotato naturam Divinam, non ut communem tribus, sed ut modificatam à Paternitate, & pro ut est propria Patris; cùm non possit dici, nec quòd Filius, nec quòd Spiritus, nec quòd ipsa Deitas generet, sed sòlus Pater. Sic in casu nostro, Unio terminari potest in id, quod est proprium Filii, ità ut terminetur etiam ad Deitatem, sed prout contractam ad Filium, non prout communem tribus. Distinguit hìc D. Thom. Principium à termino assumptionis: *Principium,* inquit, *est ipsa natura Divina secundùm se ipsam, quia ejus virtute assumptio facta est; terminus verò assumptionis non est natura secundùm se ipsam, sed ratione*

Persona, in qua consideratur, & ideò primario quidem, & propriissimè persona dicitur assumere, secundariò autem potest dici, quod etiam natura Divina assumpserit humanitatem ad sui personam, & secundum hunc modum dicitur natura Divina incarnata.: Unde Damasc. habet: *Dicimus naturam Dei incarnatam esse secundum beatos Athanasium, & Cyrillum.* Hactenus. D Thom.

II. Quoniam DD. hac in re implexè loquuntur, ut planiùs id explicetur, supponimus ex prima parte inter Naturam, & Personalitates intercedere distinctionem virtualem ex parte objecti, quin sufficiat illa distinctio eminentialis non pura, seu mixta identitate reali, quæ intercedit inter Personas, & est propria hujus Mysterii, adeò ut à Catholicis negari non possit: Ex illis enim verbis Christi Domini: *Ego, & Pater Unum sumus*, constat inter Patrem, & Filium dari distinctionem realem non puram, seu distinctionem personalem mixtam identitati essentiali. Præter hanc realem distinctionem non puram docent Recentiores cum Thomistis apud Maur. *q.* 98. de Deo contra Nominales intercedere ex parte objecti inter essentiam, & personalitates distinctionem non quidem realem, sed virtualem, ut propugnavimus in de Deo *Disp.4. qu.1.* tum quia verificant hæc prædicata contradictoria primo intentionalia, quod essentia sit una, non triplex, personalitas verò triplex, non una, ergo distinguitur ex parte objecti essentia à personalitatibus, sicut distingueretur natura ab hæcceitatibus ex parte objecti, si una esset in omnibus individuis natura, & multiplex hæcceitas, aliter distinctio numerica esset etiam distinctio formalis, seu essentiæ identificatæ cum hæcceitate, & identitas essentiæ esset etiam numerica; Tum etiam quia ad virtutem generativam Patris, seu ad Principium *quo* requiritur sive de formali, sive de connotato Deitas, non verò filiatio, ergo distinguitur ex parte objecti Deitas à Filiatione: & in casu nostro terminus unionis hypostaticæ, vel est sola filiatio, & non Deitas: ergo Filiatio, & Deitas distinguuntur, vel terminus unionis est Filiatio simul & Deitas, non verò Paternitas, ergo Deitas distinguitur à Paternitate, quidquid in contrarium dicant Adversarii, qui ad difficultates has enodandas in labyrintho verborum distinctionem ex parte objecti occultant potiùs, quàm excludant.

III.

III Supponendum etiam hic cum Suar. *d. 11. sect. 5.* Gonet. *d.* 5. de Deo. Lumb *n.* 864. contra quamplures apud Maur. *qu. ult.* de Deo, Præter tres subsistentias relativas incommunicabiles alteri ut supposito, dari etiam in Deo subsistentiam absolutam identificatam cum Deitate, & communicabilem Tribus personalitatibus, ut fusè ostendemus quæstione sequenti; Cùm enim Deitas in priori ad Personalitates considerata sit cumulus omnium perfectionum, includit etiam perfectionem subsistentiæ consistentem in hoc, quòd Deitas sit completa in ratione subsistentiæ, quin possit ab alio dependere in existendo. Hæc autem subsistentia absoluta ex D. Thom. 3. *p. q.* 3. *a.* 3. potest immediatè, & adæquatè assumere humanitatem, in quo casu haberetur homo Deus, qui non esset formaliter Persona, aut suppositum, (cùm hæc verba, ut notat Suar. loc cit. important incommunicabilitatem) sed esset formaliter subsistens, eò quòd uniretur tantùm subsistentiæ absolutæ, quæ de se est communicabilis Tribus Personalitatibus.

IV. Hinc fit 1. Dari in Deo tres tantùm Personas, seu Hypostases, & tria Supposita, dari tamen quatuor subsistentias, nempe Tres relativas, & unam absolutam. Fit 2. Posse assumi adæquate Humanitatem tam à singulis Personalitatibus seorsim, quam à Deitate, & simul posse assumi inadæquate à Deitate, & inadæquate ab aliqua ex Personalitatibus; hoc est à Deitate ut contracta, non ut communi. Si Deitas in priori ad Personalitates adæquatè Humanitatem assumat, habetur formaliter homo Deus, non tamen formaliter Persona aut Patris, aut Filii, aut Spiritûs Sancti, sed ad summum radicaliter, ut notant Bernal, & Lumb.: Si verò humanitas assumatur vel adæquatè ab aliqua Personalitate, v. gr. Patris, vel inadæquatè ab aliqua Personalitate, putà Patris, & inadæquatè à Deitate, tunc habetur formaliter homo Deus, qui est Formaliter Pater, sicut de facto Christus est formaliter Filius Dei, & licèt in Christo specialiter etiam sint aliæ Personæ, videlicet per circumsessionem, & physicam concomitantiam, ut notat Lumb. *n.* 816. solus tamen Filius dicitur Incarnatus, quia unio ad solam Personalitatem Filii immediatè terminatur. His præmissis.

V. Dico 1. Non datur defacto in Christo Domino duplex unio hypostatica adæquata, altera terminata ad Deitatem, altera ad Personalitatem Verbi. Ità communiter contra Dur., & Capr. apud Maurum. Probatur, tum quia unica sufficit; tum etiam quia si duplex daretur unio, duplex daretur actio productiva unionis inter humanitatem, & Verbum, & consequenter duplex daretur Incarnatio; sequela est contra mentem Ecclesiæ, ergo, *probatur sequela*, quia Incarnatio idem sonat, ac actio productiva unionis hypostaticæ, ergo si duplex daretur unio, duplex pariter daretur actio productiva harum unionum, & sic duplex Incarnatio.

VI. Dico 2. De facto unio hypostatica immediatè terminatur ad totum Verbum, seu ad Deitatem simul, & Personalitatem Verbi, tamquam ad terminum adæquatum: & quidem æquè primò ad utrumque, non verò primariò ad Personalitatem, & secundariò ad Deitatem, ut contendit Capr. cùm Thomistis, aut è contra, ut fortè contendit Durand. Ità Okam, Gabr. & alii cit.

Prob. 1. ex verbis illis Jo. 1. *Verbum caro factum est*, &c. ergo unio ad totum Verbum terminatur immediatè æquè primò; cùm non sit major ratio, cur primariò respiciat Deitatem, quam Personalitatem; vel è contra; Sicuti quia Verbum unitum est naturæ humanæ, unio terminatur æquè primò ad animam, & corpus; Cùm non sit major ratio, cur primariò terminetur ad animam, & secundariò ad corpus, aut è converso.

Neque dicas 1. Quod Verbum ratione solius Personalitatis sit incarnatum, Nam hoc apertè contradicit authoritati Cyrilli *l.* de recta in Jesum Christum Fide, ubi dicit, quod totum Verbum toti naturæ humanæ sit unitum, ergo sicut non rectè dicitur, quod Verbum sit unitum naturæ humanæ ratione solius animæ, ità nec quòd humanitas sit unita Verbo ratione solius Personalitatis. Et ratio à priori est, quia propositiones dogmaticæ debent in sensu proprio, & sinè ulla limitatione intelligi, si nihil obstet.

Neque dicas 2. Rusticum Diaconum in *Disp.* contra Acephalos apertè asserere, quòd Incarnatio non sit communis, sed propria subsistentiæ Verbi. Nam ut notat Vasq. *d.* 125., & Suar. de Trin. *l.* 3. *c.* 4. Nomen subsistentiæ apud Patres, & Concilia non sumitur pro for-

forma veluti abstracta, qua Verbum ultimò constituitur, prout sumitur à Scholasticis, sed sumitur pro tota Persona, & ideò rectè dicitur Incarnatio esse propria subsistentiæ, hoc est Personæ Verbi constitutæ per naturam simul, & Personalitatem.

Prob. 2. Authoritate SS. Patrum. Dicentium passim Naturam Dei esse incarnatam, ut notat D.Th. *q.*41. *a.*5. ubi hæc habet: *Damascenus dicit, Dicimus naturam Dei incarnatam esse secundùm beatos Athanasium, & Cyrillum.* Præterea Palacius in 3 *d.*1. notat, quod in Decretis Synodal. sub Martino Papa dicatur. *Qui dixerit, quod natura Dei non sit incarnata, anathema sit.* Aug. de Fide ad Petr. c.2. dicit, *Humanitatem sibi unitam summa divinitas gerit*: idémque docent alii PP. apud Vasq. *d.* 14. *c.*4

Neque dicas, Naturam Dei dici incarnatam mediatè, hoc est mediâ Personalitate Verbi. Nam sic etiam posset dici incarnatus Pater, quippè qui etiam mediatè est unitus humanitati. Neque obstat, quod magìs remotè se habeat Pater ad Verbum, à quo distinguitur realiter, quàm Natura divina, quæ realiter identificatur cum Personalitate Verbi, & ideò ex unione humanitatis cum sola Personalitate Verbi potest dici natura Dei incarnata, non Pater. Nam sicut Verbum identificatur cum natura, ita natura cum Patre, ergo, si natura posset dici incarnata, quia identificatur cum Verbo, etiam Pater posset dici incarnatus, quia identificatur cum natura. Sic posito v. gr. ligno tripalmari, quod uniatur parieti, si secundus palmus dici potest unitus parieti, eò quòd uniatur illi mediatè, etiam tertius palmus dici poterit unitus parieti, quia pariter unitur mediatè.

Confirm. Quia si unio hypostatica non terminaretur ad naturam Verbi, quamvìs posset aliquo modo dici, Verbum esse Incarnatum, non possemus tamen cum Athan., Cyrillo, Damasc. laudatis à S.Tho. dicere, quòd natura Dei sit incarnata, ergo. *prob. sequela*, quia quod convenit formaliter uni parti, quamvìs possit dici de toto denominativè, & in concreto, at non potest ullatenus dici de alia comparte in abstracto, v.gr. quia intelligere formaliter convenit homini ratione animæ, quamvìs possit homo dici denominativè intelligens, at nullatenùs potest dici materia intelligens ergo, si Verbum ratione solius Personalitatis unire ur

 hu-

humanitati, quamvìs posset dici denominativè Verbum est Incarnatum, sumptâ denominatione ab una comparte, non posset tamen ullatenùs dici, Natura divina est Incarnata.

VI. *Prob.* demum concl. ratione, & 1. negativè Possibilis est unio terminata ad naturam simul, & Personalitatem, ergo talis est unio de facto, quia sic meliùs salvatur, quòd Verbum caro factum sit, & quod natura Dei sit incarnata, juxta locutiones SS. PP. positivè, supponendo hic ex dicendis *Disp. sequenti*, Christum Dominum esse Personam compositam, cum Damascenus *l. 3. c. 4.* dicat: *In Domino nostro JESU Christo duas quidem naturas, & unam duntaxat Personam ex utraque natura compositam agnoscimus*, & VI. Synod. Act. 4. *Confitemur Christum ex duabus naturis compositum.* Nunc sic arguo. Unio, & compositio hypostatica ad illud debet formaliter terminari, quod per se requiritur ad constituendum unitum, seu compositum hypostaticè, atqui ad hujusmodi compositum per se requiritur etiam natura divina, ergo ùnio hypostatica immediatè terminatur etiam ad naturam divinam, minor patet, quomodo enim dari posset Persona composita ex utraque natura divina, & humana, nisi utraque natura per se faceret ad tale compositum? major constat inductione in aliis unionibus, & compositis: Nam unio substantialis v. gr. ad id formaliter terminatur, quod per se requiritur ad constituendum compositum substantiale, nempe ad materiam, & formam; sic unio accidentalis immediatè terminatur ad subjectum, & formam accidentalem, quæ per se requiruntur ad compositum accidentale; sic unio continuativa, & similes. Et ratio à priori est, quia compositum constituitur ab extremis, & unione terminata formaliter ad extrema; ergo illa extrema, quæ constituunt compositum, debent immediatè terminare unionem, atque adeò natura Divina, & humana, quæ constituunt Christum personam compositam ex utraque natura, debent immediatè terminare unionem hypostaticam.

Neque dicas, ad Christum constituendum requiri naturam Divinam non per se, & ratione sui, sed ratione identitatis cum Personalitate Verbi, & ideò unionem ad solam Personalitatem terminari. Nam contra est, quia si natura Divina non requireretur per se, & ra-

ratione sui, ut virtus terminandi ad Christum constituendum compositum ex duabus naturis, sequeretur primò, quòd, si per impossibile tolleretur à Christo natura Divina per locum intrinsecum, non destrueretur Christus, seu persona composita ex duabus naturis, quod ex terminis repugnat. Sequeretur secundò, quòd etiam Paternitas requiratur in Christo ratione identitatis cum natura Divina, atque adeò sicut Christus dicitur compositus ex natura humana, & Divina, quamvìs unio ad naturam Divinam non terminetur, ità posset dici compositus etiam ex personalitate Patris, quamvìs unio ad Paternitatem non terminetur; atque adeò sicut Christus dicitur Deus, quamvìs unio mediatè ad Deitatem terminetur, ità posset dici Pater Dei, quamvìs unio mediatè terminetur ad Paternitatem, quod tamen nemo dixerit.

VII. *Objic.* 1. Si unio hypostatica terminatur etiam ad naturam Divinam, humanitas faceret unum per se cum Verbo etiam in ratione naturæ, unde daretur in Christo tertia quædam natura, juxta hæresim Euthychianam.

Confir. 1. Quia unïri humanitatem cum personalitate Verbi est uniri in ratione Personæ; ergo uniri cum natura Divina, est uniri in ratione naturæ, & sic facere unum per se in ratione actûs, & potentiæ.

Confirm. 2. Quia duplex daretur in Christo Persona, altera per unionem ad Personalitatem Verbi, altera per unionem, quatenus terminatam ad naturam Divinam, quæ reddit humanitatem subsistentem, atque adeò personam; cùm Persona nihil aliud sit, quàm natura rationalis subsistens.

Resp. Huic, & similibus argumentis satisfaciendum ab omnibus, qui negant distinctionem virtualem inter naturam Divinam, & personalitates, quos tamen nemo dixerit errare cum Eutychianis. Quare *nego sequelam.* Illud enim dicitur facere unum per se in ratione naturæ, seu in ratione actûs, & potentiæ, quod unitur substantialiter cum altero ad complendam naturam, seu principium operationum, ad quas utrumque illud extremum suo modò concurrat, ità ut alterum sinè altero operationes communes exercere non possit, sicut materia unitur formæ substantiali: contra verò illud facit unum per se in ratione substantiæ, seu Personæ, hoc est in ratione termi-

termini, & terminabilis, quòd licèt sit secundùm se principium completum operationum, unitur tamen alteri, ut substantialiter compleatur, & terminetur, cùm non possit sinè tali complemento naturaliter existere, sicut nequit accidens naturaliter existere sinè inhærentia: hoc pacto quælibet natura substantialis unitur cum propria subsistentia, & humanitas Christi cum Personalitate Verbi, quæ humanitatem complet, sustentat, ac perficit, quin ab illa perficiatur; ut proinde operationes humanitatis dicantur esse Verbi habentis humanitatem tamquam suam, sicut actiones omnes dicuntur esse suppositorum, seu naturæ in se subsistentis, & incommunicabilis alteri. Hinc patet, quomodo humanitas Christi, etiamsi immediatè uniatur naturæ Divinæ, non proinde faciat unum per se cum illa in ratione naturæ, aut cum confusione naturarum, juxta hæresim Eutychianam, sed solùm in ratione substantiæ: Ratio est, quia humanitas est completa in ratione naturæ, seu principii operativi, unde à Verbo solùm completur in ratione substantiæ, & quidem multò perfectius, quàm perficeretur à propria subsistentia, ità tamen ut à subsistentia absoluta Verbi humanitas solùm compleatur in ratione substantiæ, sed communicabiliter, à Personalitate verò Verbi compleatur in ratione Personæ, sed incommunicabiliter.

Ad 1. Confirm. *Nego consequentiam*. Humanitatem uniri cum natura Divina non fert, uniri cum illa in ratione naturæ, seu in ratione actûs, & potentiæ. Universim enim ut duo uniantur in ratione naturæ, & tamquam actus, & potentia requiritur, ut aliqua operatio communis procedat activè ab uno, & passivè ab altero, ità ut indigeat hujus sustentatione, sicut in homine anima, & corpus faciunt unum per se in ratione naturæ, quia sensationes sunt operationes communes utrique, ità ut procedant activè ab anima, & indigeant sustentari à corpore, cùm autem nulla detur operatio communis naturæ Divinæ, & humanæ in Christo, ne ipsa quidem operatio theandrica, quæ procedat activè à solo Deo, & indigeat sustentari ab humanitate, ideo natura Divina, & humana non possunt facere unum per se in ratione naturæ; sicut nequit Diabolus facere unum per se in ratione naturæ cum energumeno (quidquid sit, utrùm possit facere unum per se in ratione Personæ, de quo infra)

quia

quia nulla operatio Diaboli indiget energumeno, à quo sustentetur; & quamvìs divinitùs posset aut motus localis, aut alia operatio Diaboli ab energumeno sustentari; quia tamen hujusmodi operatio de se non indiget sustentatione energumeni, ideo Diabolus non potest cum illo facere unum per se in ratione naturæ.

Ad 2. *nego sequelam*: Sicut enim subsistentia absoluta in Deo non est quarta Persona distincta à Tribus, ità humanitas Christi unita simul subsistentiæ absolutæ, & Personalitati Verbi, non est dupliciter personata. Et ratio est, quia Persona ex Boëtio est, *Rationalis naturæ substantia incommunicabilis*; humanitas autem Christi prout terminata à subsistentia Dei absoluta adhuc est communicabilis, sicut de facto ipsa subsistentia Dei absoluta communicatur; & identificatur cum personalitatibus Divinis, ergo non datur in Christo duplex Persona, licèt detur duplex subsistentia, videlicet naturæ Divinæ, & Verbi. Quinimò nec dicitur dupliciter completa substantialiter Christi humanitas, quia unio hypostatica terminatur indivisibiliter ad utramque illam subsistentiam, adeò ut non possit naturaliter existere, prout completur de facto ab alterutra ex his subsistantiis seorsim, quia seorsim sumptæ solùm exhibent influxum sustentativum inadæquatum, & complexim sumptæ adæquatum.

VIII. *Objic.* 2. Si unio hypostatica immediatè terminaretur etiam ad naturam Divinam, sequeretur, quòd tota Trinitas de facto esset incarnata, quod est hæreticum. *Probatur sequela*, quia universim prædicatum, quod competit naturæ Divinæ, competit Tribus.

Confirm. Quia si posset esse terminus assumptionis natura Divina, ut modificata à Personalitate Verbi tantùm, pariter posset esse principium productivum unionis natura Divina, ut modificata ab una tantùm Personalitate, quod nemo dixerit.

Resp. Argumentum solvendum ab Adversariis; Nam licèt unio ad solam Verbi personalitatem terminaretur, debet esse verum, quòd natura sit incarnata, juxta locutiones laudatas Patrum; ergo etiam tota Trinitas posset dici incarnata: sicuti si natura Divina posset dici generans, tota Trinitas posset etiam dici generans.

Directè *nego sequelam*; sicut enim solus Pater generat, quamvìs virtus generativa importet etiã naturã Divinã sive

sive de formali, sive de connotato , ità solum Verbum terminat unionem, & dicitur incarnatum, quamvìs etiam Deitas sit virtus terminandi unionem, & illam terminet immediatè. Ad probationem *dist. maj.* Prædicatum, quod convenit naturæ Divinæ secundùm se sumptæ, convenit Tribus, *concedo*; Naturæ ut modificatæ ab aliqua Personalitate, *nego*; virtus enim generativa, quia convenit naturæ ut modificatæ à Personalitate Patris; convenit soli Patri; & generatio Passiva, seu acceptio naturæ à Patre, quia convenit Deitati ut modificatæ à Filiatione, convenit soli Filio.

Ad Confirm *Nego sequelam:* disparitas est, quia actiones sunt suppositorum, ità ut suppositalitas non sit virtus activa, sed mera conditio requisita ad agendum; quandoquidem nihil potest extra se operari, quin sit antecedenter ad intra completum per suum ultimum complementum substantiale, quod est subsistentia; & ideò cum eadem sit virtus productiva, seu omnipotentia in Tribus, operatio ad extra semper convenit Tribus: contra verò Personalitas non est conditio, sed ratio formalis terminandi; ità ut humanitatem terminare possit vel sola Personalitas, vel sola Deitas, vel utrumque; & ideò potest Deitas ut modificata à Personalitate Verbi terminare humanitatem, quin tota Trinitas dicatur incarnata. Adde, disparitatem dandam esse ab ipsis Adversariis: Nam quâ ratione ipsi admittunt posse solam personalitatem Verbi terminare unionem, non verò posse quidquam producere; eâdem ratione potest Deitas terminare unionem, quin illam terminent tres Personæ: Non potest verò Deitas operari, quin tres Personæ operentur, & ratio est, quia operari, & diffundere se ad extra spectat unicè ad naturam continentem omnem omnino perfectionem, sub conditione, quòd sit completa per subsistentias relativas, quin ullatenus conveniat operari solis personalitatibus Divinis, quæ vel non sunt Perfectiones, vel sunt perfectiones simplices, non simpliciter simplices: At terminare unionem, seu sustentare humanitatem, sicut potest competere Personalitatibus independenter à natura, ità potest naturæ seorsim à personalitatibus, & utrisque simul, quia sustentare non est perfectionem diffundere, sed unire se alteri supplendo munus subsistentiæ creatæ.

IX. *Objic. 3.* Si Deitas secundùm subsistentiam absolutam

tam adæquatè terminaret unionem, tota Trinitas diceretur incarnata, ergo etiam si Deitas terminet unionem inadæquatè simul cum Personalitate Verbi, cùm in utroque casu Deitas communis Tribus terminet unionem. *Antec.prob.* Quia de facto tota Trinitas dicitur producens saltem denominativè, quamvis productio immediatè sit à sola natura; ergo tota Trinitas dicenda est incarnata saltem denominativè, si sola natura adæquatè unionem terminaret.

Resp. 1. *Nego antec.* Si sola Deitas terminatet unionem, nulla Persona diceretur incarnata, nec talis unio diceretur hypostatica, seu personalis, sumptâ Personâ pro substantia naturæ rationalis incommunicabili, juxta definitionem Boëtii ab omnibus admissam; quare in tali casu humanitas solùm esset completa in ratione substantiæ, non in ratione Personæ, & Deus esset incarnatus formaliter, non verò ulla ex Personis. Ad prob. *nego conseq.* Disparitas est, quia productio non potest aliter personalitatibus competere, quàm denominativè, & idcirco dum dicitur tota Trinitas producens, unicus sensus est, quòd productio sit à natura subsistente in Tribus: contra verò terminare unionem potest competere Personalitatibus immediatè, & formaliter, & ideo si diceretur, quòd tota Trinitas sit incarnata, sensus proprius esset, quòd omnes Tres Personæ immediatè unionem terminent, & sint formaliter incarnatæ, quod esset falsum.

Resp. 2. *Transmisso antecedente*, quòd scilicet tota Trinitas dici posset incarnata denominativè, si unio adæquatè ad Deitatem terminaretur, *nego conseq.* Disparitas est, quia in eo casu sensus esset, quòd eodem modo competat incarnatio Tribus, quod esset verum: At in casu nostro non est verum, quòd eodem modo competat Tribus; ergo ne denominativè quidem potest dici tota Trinitas incarnata: quare sicuti quia anima videt prout est in oculo, non prout in manu, ideò solùm dici potest, quòd oculus videat, non manus: ità quia Deitas incarnatur prout in Verbo, non prout in Patre, ideo solum Verbum dici potest incarnatum. Et ratio à priori est, quia quoties denominatio requirit plura indivisibiliter, non potest ea reperiri, nisi ubi sunt ea plura: sic si quis videat essentiam Divinam prout in Verbo cognitione præcisivâ ab aliis Personis, solum Verbum denominari potest formaliter visum, non tota Trinitas.

X. Objic.

X. *Objic.* 4 Celeberrimam Authoritatem Concil. Toletani VI. & XI. dicentis: *Solus Filius suscepit humanitatem in singularitate Personæ, non in unitate naturæ; in id, quod est proprium Filii, non in id, quod est commune Trinitati*: Ubi distinguunt Personalitatem à Natura, & proprium Filii à communi in ratione assumendi. Neque obstat, quòd hujusmodi Concilia non fuerint Oecumenica, sed Nationalia. Nam ex hoc non sequitur, ea non habere apud Theologos, & totam Ecclesiam gravissimam Authoritatem, cui apertè refragari non liceat.

Confirm. 1. Quia VI. Synod Act. 6. ait: *Solum Verbum esse incarnatum, quia Pater, & Spiritus Sanctus nihil in Incarnatione habent commune, præter benignissimam voluntatem*; in sententia autem nostra haberent etiam communem naturam, quæ pariter est incarnata, ergo

Confirm. 2. Quia verba Conciliorum interpretanda sunt in sensu proprio, nisi obstet ratio valida, vel authoritas, in casu autem nostro nec ratio, nec authoritas cogit ad dicendum, quòd unio ad Deitatem simul, & personalitatem Verbi terminetur, cùm pro hac sententia solus Gabr. citetur, teste Hurt. apud Haunol & communissimè Theologi oppositum sentiant; ergo

Resp. 1. Conciliis Toletanis opponi à nobis tum acta Synodalia sub Martino Papa, ubi anathematizatur, qui dixerit naturam Dei non esse incarnatam; Tum Tridentinum [*Sess.* 13. *c.* 3. ubi dicitur in Eucharistia existere per concomitantiam Divinitas, propter admirabilem ejus cum corpore, & anima hypostaticam unionem.

Resp. 2. Concilia Toletana loqui adversùs errorem Acephalorum dicentium, in Incarnatione ità naturam Divinam, & humanam esse unitas, ut ex iis resultaret Tertia quædam natura communis toti Trinitati, non verò una Persona composita ex duabus naturis, ut docent Catholici. Propterea definitur, quòd Filius non susceperit humanitatem in id, quod est commune Trinitati, sumendo *Tò commune* reduplicativè, seu prout est commune Trinitati, ità ut tota Trinitas sit incarnata; non verò sumendo *Tò commune* specificativè, seu quod est commune, nempe in Deitate communi quidem Tribus, non tamen ut communi, sed prout appropriata Verbo; aliter non esset verum, quòd natura Dei sit incarnata, prout Patres laudati fatentur. Hanc explicationem olim tradidit Mag. *in* 3. *d.* 5. dicendo, solum Filium assum-

sumpsisse humanitatem in id, quod est proprium Filii, non in id, quod est commune Trinitati, sic oportet intelligi, id est propriè in hypostasi Filii, non in tribus communiter Personis Divina natura humanam sibi univit, quem sensum ex verbis Damasceni confirmat, aliter enim Divina natura non posset dici incarnata.

Ad 1. Confirm. VI. Synodus dicens: Patrem, & Spiritum Sanctum in Incarnatione nihil habere commune, præter benignissimam voluntatem, intelligenda est, quòd nihil habeant commune, unde possint dici incarnati, quia Deitas, quæ est communis, non unitur humanitati ut communis, sed ut appropriata Filio, quid autem est magìs proprium Filii, quàm Persona Filii, quæ naturam simul, & personalitatem indivisibiliter includit? Quare præter benignissimam voluntatem Pater, & Spiritus Sanctus in Incarnatione Filii nihil habent commune, unde dicantur Incarnati, non verò unde dicantur idem Deus, cujus natura dici possit incarnata.

Ad 2. Quare Adversarii non sumunt in sensu proprio verba laudata Tridentini dicentis, Divinitatem esse unitam humanitati, dum dicit, Divinitatem existere in Eucharistia per concomitantiam propter ejus unionem hypostaticam cum corpore, & anima Christi? Quòd si ipsi Concilium interpretantur, cur non liceat nobis etiam interpretari? utrà autem aptior sit interpretatio? Alii dijudicent. Mirum tamen, quòd dicatur sententia nostra destitutâ Authoritate, quando pro ea stant Gabr. Okam, Soto, Victor. multi Recentiores apud Haunol., & quotquot negant distinctionem virtualem inter naturam, & Personalitates Divinas. Ipse enim Suar. nobis favet *disp. 12. sect. 2.* dicens, unionem factam esse in absoluto, quatenus includitur in Relativo; ac demum ipse D. Thom. qui qu. 3. ar. 2. hæc habet; *Terminus Assumptionis non est natura secundùm seipsam, sed ratione Personæ, in qua consideratur; & ideo primò quidem, & propriissimè Persona dicitur assumere.* Ecce quomodo ex Angelico, non sola Personalitas, sed Persona constituta ex Personalitate, & natura humanitatem assumpsit.

XI. Instabis: In Persona Filii importante naturam ut contractam ad Verbum & datur natura, quæ est communis Tribus, & datur Personalitas, quæ est propria Filii; sed ex Conciliis laudatis Filius suscepit humanitatem

in

in id, quod est proprium, non in id, quod est commune, ergo sola Personalitas terminat unionem.

Resp. Naturam seorsim sumptam à Personalitate esse communem Trinitati, esse verò propriam Filii ut sumptam indivisibiliter cum Filiatione, sicut denominatio videntis habetur per id, quod est proprium oculi, quia habetur per animam, & organum visivum sumpta indivisibiliter, sic etiam virtus generativa est propria Patris, & generatio passiva est propria Filii, quia important Deitatem ut contractam ab his Personalitatibus, non ut communem Trinitati.

XII Neque dicant Adversarii paritatem hanc non esse ad rem, quia scilicet vis generativa, sicut etiam generatio activa, & passiva, sunt prædicata notionalia, quæ non possunt competere Tribus; contra verò virtus terminandi humanitatem, & unio non est quid notionale, cùm possit competere Tribus, ergo unio deberet de facto competere Tribus, si competeret Naturæ; sicut productio ad extra necessariò competit Trinitati, quia non est quid notionale.

Nam contra est, quia vis paritatis in eo consistit, quòd sicut potest competere naturæ Divinæ aliquod prædicatum, nempe esse virtutem generativam, quin tale prædicatum competat Tribus, eò, quòd competat Deitati ut contractæ per Paternitatem, ità possit competere naturæ Divinæ prædicatum *Incarnati*, quin tale prædicatum competat Tribus; quia potest competere Deitati ut contractæ per Personalitatem Verbi. Ex hoc autem, quòd generare sit actus notionalis, non verò terminare unionem, seu incarnari, solùm sequitur, quòd virtus generativa necessariò competat soli Patri, esse verò Incarnatum non competat necessariò soli Filio, sed possit etiam aliis competere. Productio ad extra ideò necessariò competit Tribus, quia ratio formalis producendi non est Personalitas, sed omnipotentia, quæ est eadem in omnibus; unde unus est omnipotens: contra verò ratio formalis terminandi non est una in omnibus; unde tres sunt Personæ terminantes naturam Divinam, & ideo potest terminatio humanitatis competere uni tantùm Personæ, quamvis possit etiam competere Tribus, immo etiam soli naturæ Divinæ.

QUÆ-

QUÆSTIO II.

Utrùm detur in Natura Divina subsistentia absoluta, quæ possit unionem hypostaticam terminare?

I. SIcut Deitas ex ratione sui est existens existentiâ absolutâ communicatâ tribus personalitatibus existentibus existentia relativa; ità multi docent cum D. Thoma, Scoto, Suar. Nominalibus contra Bonaventuram, Vasq. & alios, ut diximus quæstione superiore, Deitatem esse per se, & ratione sui subsistentem subsistentiâ absolutâ communicatâ tribus personalitatibus, seu subsistentiis respectivis, repugnat enim in Deo prædicatum absolutum, quod Tribus non communicetur per identitatem realem. Notandum tamen, controversiam de re esse inter Theologos: Num in Divina natura abstracta per intellectum à personalitatibus intelligatur esse perfectio aliqua positiva, ratione cujus Deitas sit in se ipsa per se existens, & completa in linea substantiæ absolutæ, licèt communicabiliter: Esse verò litem de voce: Num, si daretur isthæc perfectio, dicenda esset subsistentia absoluta. Qui enim dicunt, quòd subsistere importet incommunicabilitatem, procul dubio negant in Deo subsistentiam absolutam; qui verò dicunt, quòd subsistere importet completam perseitatem essendi excludentem dependentiam ab alio tum ut subjecto, tum ut assumente, seu ut supposito, admittunt in Deo præcisis Personalitatibus subsistentiam absolutam, si ea perfectio competat naturæ Divinæ, licèt communicabiliter. His explicatis, omissâ quæstione de vocabulo.

II. Dico cum laudatis Auctoribus, Divinæ naturæ præcisis Personalitatibus competere perseitatem essendi, non secùs ac eidem præcisis Personalitatibus competit existere ratione sui, ut proinde admitti debeat in Deo subsistentia absoluta præter tres relativas, vi cujus Deitas possit unionem hypostaticam terminare, & incarnari, quamvìs de facto non sit incarnata Deitas seorsim à personalitatibus, & ut communis Tribus, sed Verbum caro factum sit, ut explicavimus quæstione antecedente.

Prob. Divina Natura præcisis Personalitatibus est in

linea entis substantialis summè perfecta, ergo illis præcisis continet in se perfectionem tum existendi, tum perseitatis, utpote facientem ad substantiam in esse completo substantiæ. *Antec. patet*, tum quia Deitas est cumulus omnis perfectionis simpliciter simplicis, tum etiam, quia ex perfectione Deitatis habet quælibet Divina Persona, ut sit ens summè perfectum in linea entis; Relationes enim, seu Personalitates vel nullam dicunt perfectionem, vel dicunt solùm infinitam in proprio genere Paternitatis, Filiationis, & Spirationis passivæ: quare ut quælibet Divina Persona dici possit infinita simpliciter in linea entis substantialis, debet Deitas in seipsa esse summè perfecta, atque adeò completa in ratione substantiæ.

Prob. itaque conseq. Et primò, quia modus perseitatis, & in se subsistendi est perfectio simpliciter simplex nullam includens imperfectionem ex proprio conceptu, ergo includi debet in conceptu Divinitatis, utpote cumuli omnis perfectionis simpliciter simplicis. Secundò, quia aliter de natura Divina summè perfecta prædicari non posset, quòd sit Deus per modum concreti, ac per se subsistentis, sed solùm, quòd sit Deitas in abstracto; nam de natura abstracta non includente modum perseitatis non prædicatur concretum, ideóque non rectè dicitur, Humanitas est homo, & per hoc, quòd Verbum assumpserit Humanitatem, non potest dici, quòd assumpserit Hominem. Tertiò, quia ut advertit Lumbier *dist. 3. de Attributis, n. 207.* Deus ut Deus est communis tribus Personis, & ut actus purissimus, & perfectissimus, atqui ut sic est concretum, & subsistens, ergo Deus secundùm rationem absolutam communem tribus dicit subsistentiam, & perfectissimam perseitatem. Quartò denique, quia in tantum negari posset subsistentia absoluta in Deitate, licèt infinitè perfecta in linea entis substantialis, in quantum esset incompossibilis cum communicabilitate Deitatis, quæ debet tribus Personis communicari, sed hoc est falsum, ut patebit in decursu; ergo negari non potest in Deitate subsistentia absoluta, tanquam perfectio simpliciter simplex, quæ scilicet melior est ipsâ, quàm non ipsâ, seu aliud cum ipsa incompossibile.

Confirm. Perfectio subsistentiæ essentialis in Deitate sufficienter habetur per ipsummet positivum naturæ Divinæ, prout ratione sui essentialiter independens ab

alio

alio ut sustentante, atqui verè in Deitate præcisis Personalitatibus est hujusmodi positivum essentialiter independens ab alio ut sustentante; ergo &c. *Minor supponitur*; *Major probatur*, quia positiva exclusio imperfectionis, quam dicit inaleitas, est propria perfectio perseitatis; sed positivè excludere dependentiam à sustentante (quod certè competit naturæ Divinæ præcisis personalitatibus) est positivè excludere imperfectionem, quam dicit inaleitas; ergo positivè excludere dependentiam à sustentante est propria perfectio perseitatis, quæ habetur in Deitate, atque adeò in Deitate habetur perfectio subsistentiæ essentialis, & absolutæ.

III Hinc fit primò, quòd in natura creata eadem subsistentia, seu perfectio perseitatis formalis duplex munus præstet eidem naturæ; alterum est, quòd illam compleat, ac terminet in linea substantiæ, excludendo dependentiam ab alio sive ut subjecto inhæsionis, sive ut supposito, seu termino sustentante: alterum est, quòd eandem naturam creatam reddat alteri incommunicabilem ut supposito: contra verò in natura Divina duplex hoc munus à duplici subsistentia præstatur; Per subsistentiam enim absolutam communem Tribus Deitas est completissima in linea substantiæ excludens formaliter capacitatem ad dependendum ab alio tanquam à subjecto sustentante: & hæc perfectio non multiplicatur, tum quia in Divinis prædicata absoluta non possunt multiplicari, tum etiam quia talis perseitas est infinitæ perfectionis, sicut est Divina existentia, quæ proinde una est, & immultiplicabilis. Per subsistentiam verò relativam eadem Deitas ità terminatur, ut fiat incommunicabilis alteri tanquam supposito, & hæc triplex est pro numero Personarum. Ratio autem cur in natura creata una tantùm sit subsistentia, non verò in natura Divina, est, quia in natura creata tum perfectio independentiæ, tum incommunicabilitas, quæ non dicit ullam relationem, rectè tribui potest eidem formæ; At perfectio perseitatis seu independentiæ à sustentante, sicut quælibet alia perfectio absoluta non potest tribui personalitatibus relativis, quippe quæ ratione sui vel perfectiones non sunt, vel saltem supponunt necessariò totam perfectionem Deitatis in existendo perfectissimo modo; ac proinde datur subsistentia absoluta, & essentialis.

 Rursus

let significare personam, seu personalitatem *concedo*, juxta latiorem significationem, videlicet sumpta pro substantia excludente dependentiam sive à subjecto, sive à termino, seu supposito, *Nego minorem*, *& consequentiam.* Sicut enim nomen substantiæ dupliciter sumitur in Divinis; aliquando enim sumitur pro supposito, & in hoc sensu admittentur in Deo tres Substantiæ, prout sunt tria supposita; aliquando sumitur pro natura substantiali, & in hoc sensu una dumtaxat in Deo admittitur substantia; ità dupliciter sumitur in Divinis nomen Hypostasis, aliquando sumitur pro perseitate incommunicabili alteri supposito, & in hoc sensu tres tantùm dantur in Deo hypostases, seu subsistentiæ relativæ, aliquando etiam sumitur pro substantia, seu natura excludente omnem dependentiam sive à subjecto sustentante, sive à termino, seu supposito assumente, & in hoc sensu una tantùm datur in Deo hypostasis, seu subsistentia naturæ absoluta.

Ad Confirm. *Nego utramque sequelam.* Ad probationem primæ *nego majorem*; ex Boëtio enim definitur Persona, quòd sit Naturæ intellectualis substantia incommunicabilis incommunicabilitate tum formæ subjecto, tum termini termino, idque vel cum distinctione naturæ, ut in creatis, vel sinè distinctione, ut in Divinis; in hac autem communi acceptione Persona in Deo est solùm triplex. Ad secundam nonnulli transmittunt sequelam, sed verius neganda, quia ratio Personæ consistit in indivisibili, ut ratio numeri, unde non potest dici, quod subsistentia absoluta sit semi-persona, sicut non potest dici, quòd brutum sit semi-homo, per hoc, quòd competat illi unum ex prædicatis hominis, videlicet ratio animalis. Ubi autem D. Tho dicit, quòd abstractis personalitatibus Divinitas esset Persona, sensus est de abstractione reali, & non rationis; tunc enim verè Deitas esset hoc subsistens, & una dumtaxat Persona absoluta.

V. *Objic.* 2. Divina natura de se petit existere in tribus Personis, ergo abstracta à Personalitatibus non habet subsistentiam absolutam. *Prob. conseq.* Quia subsistere per se, seu habere subsistentiam absolutam, & exigere esse in alio, seu in tribus personis videntur pugnare.

Resp. Dist antec. Petit esse in tribus personis, à quibus in sua existentia dependeat, *nego*; in tribus personis

purè terminantibus non verò sustentantibus naturam, *concedo antec. & nego conseq.* Unde patet ad probationem. Ubi notandum, quòd Deitas exigat in personalitatibus subsistere solùm, quia est essentialiter fœcunda, non quia iis indiget ad existendum: Et quamvis admitti possit, quòd personalitates compleant naturam Divinam, non tamen complemento fundato in indigentia ejusdem ad existendum, cùm hoc non cohæreat cum summa Divinitatis perfectione, sed fundato in essentiali fœcunditate inducente necessariò Trinitatem personarum: Ad eum modum, quo in valde probabili sententia Omnipotentia necessariò connectitur cum possibilitate Creaturarum in hypothesi, quòd Creaturarum possibilitas ab omnipotentia distinguatur; & tamen quamvìs sinè tali possibilitate existere non possit, non proinde dependet ullatenùs à creaturis; cùm ea connexio non fundetur in indigentia, sed in pariformi essentiali fœcunditate Omnipotentiæ, quatenus debet posse ad extra liberè se diffundere; non secùs ac Pater necessariò producit ad intra terminum sibi consubstantialem, tam per intellectum, quàm per voluntatem notionalem, generando Filium, & cum Filio spirando Spiritum Sanctum.

VI. *Objic. ult.* Si posset subsistentia absoluta Deitatis assumere naturam humanam, sequeretur primò, dari posse à parte rei humanitatem subsistentem, & non ultimò terminatam per subsistentiam incommunicabilem, quod videtur absonum; *Sequela patet*, quia hujusmodi humanitas sic subsistens subsisteret per subsistentiam naturæ Divinæ de se communicabilem tribus, atque adeò humanitas esset subsistens, & non ultimò terminata per subsistentiam incommunicabilem.

Secundò sequeretur, quòd daretur à parte rei aliquis homo individuus, qui non esset Persona; cùm enim subsistentia absoluta Deitatis non sit personalitas, complendo humanitatem non potest constituere Personam.

Tertiò. humanitas cum tali subsistentia absoluta haberet, & non haberet propriam subsistentiam creatam; non haberet quidem, quia eâ non indigeret, posito, quòd sit ultimò completa; haberet verò, quia subsistentia absoluta, cùm non sit personalitas, non impediret, quominus ab humanitate profluat propria ejus personalitas creata.

Quartò

Quartò denique sequeretur, quòd humanitas haberet subsistentiam aliquam, cujus est simpliciter incapax. Probatur, quia humanitas non est simpliciter capax, nisi subsistentiæ personalis, tota enim dependentia humanitatis est, in subsistendo personaliter, & incommunicabiliter, subsistentia autem absoluta non est personalis, ergo.

Resp. ad singula. Prima sequela transmitti potest, sicut enim non est inconveniens, quòd detur divinitus humanitas denudata qualibet subsistentiâ (non secus ac dari potest divinitus materia spoliata omni formâ substantiali) in quo casu humanitas neque esset positivè communicabilis, neque positivè incommunicabilis alteri, ut supposito, sed solum exigeret compleri per subsistentiam propriam, ratione cujus redderetur alteri incommunicabilis: ità potest dari humanitas subsistens subsistentia absolutâ deitatis, ità ut ab illa substantialiter compleatur in ratione independentis ab alio ut subjecto quamvis non esset alteri ut supposito incommunicabilis quandoquidem posset simul suppositari suppositalitate relativâ trium Personarum. Responderi etiam potest negando sequelam, si Adversarius velit illam esse absurdam. Etenim hoc ipso quòd subsistentia absoluta Deitatis non sit personalitas, terminando aliquatenùs, & complendo humanitatē, non impediret in illa propriam personalitatem creatam, à qua ulteriùs, & ultimatè compleretur substantialiter, ac redderetur persona & alteri incommunicabilis. Sicut enim de facto Persona Verbi tam per subsistentiam absolutam Deitatis communem, quàm per subsistentiam relativam propriam constituitur formaliter in esse per se & incommunicabilis alteri ut subjecto, & solùm per subsistentiam relativam propriam constituitur formaliter in esse in se, & incommunicabilis alteri ut supposito, ità hæc humanitas subsistens per subsistentiam absolutam Deitatis, & per propriam personalitatem, per utramque constitueretur formaliter in esse per se, & solùm per propriam personalitatem creatam constitueretur formaliter in esse in se personaliter, & incommunicabiliter alteri ut supposito. Tertiò responderi potest, quòd in tali humanitate præter unionem terminatam ad subsistentiam absolutam Deitatis, à qua formaliter constituitur in esse per se independens ab alio ut sustentante, daretur etiam altera unio terminata ad subsistentiam re-

lativam alicujus personæ Divinæ, ratione cujus redderetur incommunicabilis alteri ut supposito; sicut natura Divina non ultimò terminata per subsistentiam absolutam, ultimò deinde terminatur per subsistentias relativas non quidem quoad effectum essendi per se, sed quoad effectum essendi in se, & incommunicabiliter.

Ad secundam dico similiter, non repugnare, quòd à parte rei detur natura humana singularis absque ulla subsistentia, quæ proinde non esset formaliter, sed tantùm radicaliter persona. Quòd si hoc repugnet, humanitas, quæ ultimò compleretur in esse per se, & independenter à subjecto per subsistentiam absolutam, ulterius deinde compleretur in esse in se, & incommunicabiliter alteri ut supposito, sive per personalitatem propriam, sive per subsistentiam relativam alicujus personæ Divinæ.

Ad tertiam dico, quòd haberet propriam personalitatem, si non terminaretur etiam aliqua subsistentia relativa Trinitatis, ut reddatur ultimò completa in ratione essendi in se incommunicabiliter alteri ut supposito.

Ad quartam *nego sequelam*. Ad probationem *nego majorem*; obedientialiter enim natura creata est capax unionis ad subsistentiam absolutam, quâ reddatur in esse per se completa, & incommunicabilis alteri ut subjecto; non secùs ac est capax unionis ad subsistentiam relativam Trinitatis, quâ reponitur in esse personali, seu in se, & redditur incommunicabilis alteri ut supposito.

QUÆSTIO III.

Utrùm Unio Hypostatica sanctificet Humanitatem non solùm ut quo, sed etiam ut quod?

1. Supponimus hìc ex Philosophia modos esse distinctos à re, quam congruenter modificant, atque adeò sic datur inter corpus, & animam unio substantialis distincta ab extremis in homine, ità cohærenter dari debeat in Christo unio hypostatica, quæ sit modus substantialis distinctus ab humanitate, & subsistentia Verbi.

Supponimus etiam, unionem hypostaticam differre ab Assumptione, & Incarnatione. Differt enim ab Assumptione, quia unio importat tantùm modū nectentem extrema;

ma; Assumptio verò non solùm importat unionem, sed etiam connotat personam ut assumentem, (seu producentem simul, ac terminantem unionem) ac naturam ut assumptam, seu subjectantem unionem. Differt etiam unio ab Incarnatione, quia hæc importat actionem productivam unionis, quæ dicitur unitio, & propterea Verbum nunc est unitum, & incarnatum, non tamen dicitur nunc incarnari, quia non habetur nunc productio unionis. Denique differt etiam Assumptio ab Incarnatione, quia Assumptio connotat in recto naturam, Incarnatio verò Personam: propterea natura humana dicitur assumpta, non incarnata, Verbum verò dicitur incarnatum, non assumptum.

Supponimus demum, unionem hypostaticam esse maximam tum in ratione unionis, tum in ratione doni, ut docet Angelicus: est maxima in ratione unionis, quia constituit unum substantialiter completum, quod nullam patitur divisionem in ea ratione, in qua est unum: etenim unum in ratione specifica potest pati divisionem numericam, unum in ratione individuali, potest pati divisionem Personalem, ut in Trinitate; At unum in ratione Personæ, est unum substantialiter completum (quod non competit uni in ratione naturæ) nullam habens divisionem, neque numericam, neque Personalem, & ideò unio hypostatica in ratione unionis est maxima. Est etiam maxima in ratione Doni, cum per illam homo fiat Filius Dei naturalis, quòd à nullo alio possibili dono præstari potest; ideò Apost. Hebr. 1. loquens de Christo domino dixit; *Tanto melior Angelis effectus, quantò differentius præ illis nomen hæreditavit*; *Cui enim Angelorum dixit Deus: Filius meus es tu?* idest proprius, & naturalis. His suppositis

Certum est, unionem sanctificare humanitatem *ut quo*, quatenùs est id, quo humanitati communicatur sanctitas increata, à qua denominatur sancta infinitè, ut dicemus *disput. sequenti*. Certum etiam est, quod unio sanctificet humanitatem *radicaliter*, cum radicet, seu exigat sanctitatem accidentalem, à qua etiam formaliter sanctificatur. Dubitatur nunc, An ipsa etiam unio sanctificet humanitatem formaliter, & *ut quod*, ità ut denominetur sancta formaliter tum à sanctitate increata Verbi, tum à sanctitate accidentali Gratiæ, tum etiam à sanctitate substantiali unionis?

II. Ut quæstio decidatur, recolendum ex dictis in de Gratia, sanctitatem formalem esse munditiem à peccato juxta definitionem D. Dionys. *12. div. de Nom.* dicentis: *Sanctitas est omni scelere libera, perfectaque, & penitus incoinquinata munditia*, debet tamen sanctitas esse mundities à peccato ratione sui, non ratione alterius, cum quo connectitur, & ideò unio gratiæ cum anima non est formalis sanctitas, quamvis sit incompossibilis cum peccato, quia hanc incompossibilitatem non habet ratione sui, sed ratione gratiæ, cum qua connectitur. Præterea sanctitas debet reddere subjectum dispositum ad opera supernaturalia exercenda, & ad acquirendam Beatitudinem; sicut enim sanitas Corporis, quæ est elongatio ab ægritudine, debet etiam reddere corpus dispositum ad exercenda munia salubria, ita sanitas animæ, seu sanctitas, quæ à D. Petro dicitur esse Participatio Divinæ naturæ: cùm enim duo prædicata sint peculiaria naturæ Divinæ, videlicet habere incompossibilitatem cum peccato, (nulli enim creaturæ competit ratione sui essentialis impeccabilitas, ex communi PP. sensu) ut ostendimus in de Angelis *disp. 5. qu. 2.* & posse viribus propriis Deum videre (quod nulli creaturæ competit, cùm repugnet substantia supernaturalis, cui sit debita visio Dei) ideò Gratiæ, quatenùs est participatio naturæ Divinæ, hæc duo prædicata specialiter competunt, & habere incompossibilitatem cum peccato saltem exigitivè, & radicaliter; & simul suis habitibus infusis, & actibus supernaturalibus disponere subjectum rationale ad Deum videndum, ut proinde Gratia dicatur semen gloriæ, & natura supernaturalis, seu prima Radix omnis supernaturalitatis. Hinc fit, quòd Homo per gratiam reddatur Dei Filius, non quidem naturalis, cùm non participet in suo esse reali naturam Divinam; sed adoptivus, participando naturam Divinam similitudinariè, quatenùs per gratiam convenit cum natura Divina in iis duobus peculiaribus ejus prædicatis, videlicet in hoc, quòd sit immunis à culpa, & quòd exigat Deum videre. Ex hoc verò, quòd homo per gratiam sit Dei Filius, rectè infert Apostolus, quòd sit hæres, seu habens jus ad bona Patris, hoc est ad Deum videndum, & possidendum: sequitur etiam, quòd sit Dei amicus, cùm Filius teneatur amare, & exigat redamari à Patre, in quo mutuò jure ad amorem consistit forma amicitiæ.

III.

III. Diximus etiam in de Gratia, quòd ſi gratia conſideretur ſecundùm ſe, quatenùs eſt participatio divinæ naturæ, ſeu natura ſupernaturalis, ſolùm exigat connaturaliter Dei viſionem, & amorem Dei amicabilem; unde cùm Deus poſſit fruſtrare exigentias naturales, dari poteſt divinitus gratia, quæ componatur cum peccato, non ſecùs ac calor, & frigus ut 8. poſſunt divinitus cohærere. Gratia verò præſentis ordinis non ſolum exigit hos effectus connaturaliter, ſed etiam eſſentialiter ratione ſui conſtituit Juſtum cum jure ineluctabili ad amorem Dei, & hæreditatem, atque adeò immunem à peccato: quòd oſtendimus ex Tridentino dicente, unicam eſſe cauſam formalem noſtræ juſtificationis, videlicet juſtitiam inhærentem, qua reddimur amici Dei, Filii, & Hæredes: Non eſſet autem unica cauſa formalis noſtræ juſtificationis gratia præſentis ordinis, ſi tantùm connaturaliter exigeret eos effectus, quia effectus gratiæ haberentur tum ab ipſa gratia nobis inhærente, connaturaliter exigente promiſſionem divinam de dando nobis ſuo amore, & hæreditate, tum ab ipſa divina promiſſione: quare in tantùm de facto unica eſt cauſa formalis, quia gratia inhærens eſt ipſa Dei externa promiſſio eſſentialiter pendens à promiſſione interna de dando nobis ſuo amore, & hæreditate, non ſecùs ac Revelatio externa eſſentialiter pendet ab interna locutione divina. Quod videtur innuiſſe D. Petrus dicens, *Magna Deus, & pretioſa nobis promiſſa donavit, ut per hæc efficiamini divinæ conſortes naturæ*; ſignificans gratiam eſſe ipſam divinam promiſſionem externam eſſentialiter pendentem ab interna, propterea ſicut eadem prædicata tribuuntur actui externo, & interno, ita idem jus ad amorem amicabilem, & hæreditatem, quod tribuitur nobis à Deo per ſuam promiſſionem internam, tribuitur etiam per promiſſionem externam, ſeu per gratiam præſentis ordinis, quæ proinde eſt eſſentialiter incompoſſibilis cum peccato. His in memoriam revocatis.

IV. Dico cohærenter primò unionem hypoſtaticam non eſſe de ſe formam Sanctificantem ut *quod*, ſed ſanctificare humanitate ſolùm ut *quo*; quatenùs trahit ſanctitatem increatam, à qua infinitè ſanctificatur, propterea poſſibilis eſt unio hypoſtatica, quæ non ſanctificet formaliter ut *quod*. Ità communius cum Gonet. *d.* 11. Haun. & Aliis.

Prob.

Prob. Ad hoc, ut unio ratione sui sanctificaret humanitatem ut quòd, deberet seclusâ qualibet aliâ formâ, causare in Christo domino effectus sanctitatis, seu gratiæ, reddendo illum justum, Dei amicum, Filium, & hæredem, sed hoc non convenit unioni hypostaticæ secundùm se, ergo unio hypostatica secundùm se non sanctificat ut quod. *prob. minor.* Ideò gratia secundum se, quatenùs est participatio divinæ naturæ, & radix omnis supernaturalitatis, non est forma sanctificans, quia ut diximus in loco cum Manstrio, Gratia est entitas creata, quæ solum potest connaturaliter exigere, quòd Deus det nobis suum amorem, & hæreditatem, quin de se sit jus ineluctabile ad amorem Dei, & hæreditatem, per quod constituitur homo amicus Dei, & hæres; atqui etiam unio hypostatica est entitas creata, ergo solùm potest exigere naturaliter, non verò essentialiter, obligare Deum ad dandum suum Amorem, & hæreditatem, atque adeò unio hypostatica si non pendeat essentialiter à promissione Dei interna, non est forma sanctificans. Verùm quidem est, quod quælibet unio hypostatica sit incompossibilis cum peccato; hoc tamen non sufficit, ut sit forma sanctificans, nisi simul ratione sui reddat subjectum Dei amicum: sic etiam unio gratiæ habitualis cùm anima est incompossibilis cum peccato: quia tamen non ratione sui, sed ratione gratiæ, quam unit animæ, reddit hominem Dei amicum; ideò unio gratiæ habitualis præsentis ordinis cum anima non est forma sanctificans, seu non sanctificat ut quod, & sanctitate ultimatâ, sed ut quo, & sanctitate viali, quæ scilicet se habet ut via ad sanctitatem ultimatam, & principalem. Idem dicas de unione hypostaticâ, qua unitur humanitati sanctitas increata Verbi.

V. *Objic.* Unio hypostatica est participatio divinæ naturæ perfectiori modo, quàm gratia præsentis ordinis: sed gratia præsentis ordinis non solùm exigitivè sed etiam formaliter reddit Justum, Dei amicum &c. ergo à fortiori unio hypostaticà major patet, quia unio hypostatica est participatio divinæ naturæ in suo esse reali, cum realiter divinitas communicetur humanitati, gratia verò est participatio divina naturæ tantùm similitudinariè; ergo unio est perfectior participatio.

Confir.

Confir. primò quia unio hypostatica virtualiter continet omnia dona, atque adeò est donum præstantiùs, quàm sit gratia præsentis ordinis, ergo &c.

Confirm. Secundò. Per unionem humanitas sanctificatur infinitè, & Christus etiam quatenùs homo, fit Filius Dei proprius, & naturalis; sed Filius adoptivus essentialiter à Deo amatur; ergo à fortiori Christus quatenùs homo, utpote Filius naturalis, ergo vi unionis hypostaticæ habetur perfectiori modo, quidquid habetur per gratiam, atque adeò si gratia præsentis ordinis formaliter justificat, ut *quod*, à fortiori unio.

Resp. Quòd sicut dicitur participatio formæ ignis tam unio substantialis formæ ignis cum materia, quàm calor, quamvìs diversimodè ignem participent; ità tam dicitur participatio divinæ naturæ unio hypostatica, quàm Gratia, diversimodè tamen utraque naturam divinam participat: unio enim est participatio divinæ naturæ transitiva, & in suo esse reali; Gratia verò participat intransitivè, & similitudinariè: perfectior proinde participatio est unio hypostatica. Hinc tamen non sequitur, quod quæcunque prædicata competunt gratiæ præsentis ordinis, competant etiam unioni hypostaticæ secundùm se; sicuti licèt sit perfectior participatio formæ ignis unio substantialis cum forma ignis, quàm calor, non propterea sequitur, quòd si calor calefacit, etiam unio substantialis formæ ignis cum materia debeat calefacere; sic etiam homo est perfectior muscâ, nec proinde competit homini vis productiva formæ substantialis, (nimirum animæ rationalis) quæ competit muscæ. In forma *concessa majore*, atque *minore*, *nego consequentiam*: gratia præsentis ordinis formaliter justificat, non quia est participatio divinæ naturæ quomodocunque, sed quia est etiam promissio Dei externa de dando nobis suo amore, & hæreditate; unio autem hypostatica non habet hoc de se, ergo quamvìs sit perfectior participatio divinæ naturæ, quam gratia præsentis ordinis, non per hoc est forma justificans ut quod. Hinc ad primam Confirm. *concesso antecedente*, *nego consequentiam*.

Ad secundam. Humanitas Christi infinitè sanctificatur tanquam à ratione *qua*, unicè per sanctitatem increatam verbi ipsi communicatam, non verò per unionem hypostaticam, quæ est solùm conditio requisita, ut in-

infinita sanctitas verbi communicetur humanitati, sicut unio animæ cum corpore non est forma vivificans, sed conditio requisita, ut anima vivificet Corpus, sic etiam unio cum gratia accidentali non sanctificat ut quod, sed est conditio requisita, ut homo per gratiam sanctificetur. Hinc Christus dominus non fit Filius Dei naturalis formaliter per unionem, sed per subsistentiam Verbi, quæ positâ unione communicatur humanitati. Propterea infinitè amatur Christus ratione sanctitatis increatæ, non verò ratione unionis, quà talis: quare *nego ultimam consequentiam*.

VI. Dico secundò, unio hypostatica præsentis ordinis est forma justificans, & sanctificat humanitatem Christi formaliter ut *quod*. Ità Suar. & Alii. contra Vasq. Lugo *d. 26.*

Prob. primò Authoritate PP præsertim D. Bern. *hom.* 4. super *Missus est*, dicentis expressè, humanitatem Christi fuisse sanctificatam ipsa unione, & assumptione.

Prob. Secundò ratione: Ideò (ut diximus in loco) Gratia præsentis ordinis est forma sanctificans ut quod, & ratione sui est incompossibilis cum peccato reddens hominem Dei amicum, filium, & hæredem; quia essentialiter pendet à divina promissione, atque adeò est ipsa Dei promissio externa de dando nobis suo amore, & hæreditate: atqui etiam unio hypostatica præsentis ordinis connaturalius est consimilis externa Dei promissio de dando humanitati Christi suo amore, & hæreditate, ergo pariter unio hypostatica præsentis ordinis justificat Christi humanitatem formaliter ut *quod, prob. minor:* Ideò gratia præsentis ordinis dicitur esse externa Dei promissio, quia cùm gratia secundùm se exigat divinam illam promissionem, connaturalius est, quod de facto gratia præsentis ordinis habeat utrumque munus, videlicet exigendi divinam illam promissionem, & simul conferendi Jus ad amorem per dependentiam essentialem ab ea promissione, atqui etiam unio hypostatica, cùm sit radix gratiæ exigendo illam in humanitate, exigit pariter divinam promissionem de dando suo amore humanitati, ergo pariter connaturalius est, quòd unio præsentis ordinis utrumque illud munus habeat, tamquam externa Dei promissio. *major patet*, quia perfectiori modo, atque adeò connaturalius per unam formam intrinsecam animæ præstatur utrumque illud munus, videlicet

cet exigendi divinam promissionem & conferendi jus ad amorem,& ideò Tridentinum docet, causam formalem nostræ justificationis esse unicam,non duplicem.

Confirm. Quia communissimè DD docent, præter sanctitatem increatam dari in Christo Domino etiam sanctitatem accidentalem,ut humanitas fiat sancta omni modo possibili,sicut præter scientiam beatam datur infusa,& naturalis,ut fiat sapiens omni modo possibili, atqui est etiam possibilis hic alius modus, quo fiat sancta Christi humanitas, nempe per unionem hypostaticam, quæ essentialiter pendeat ab ea promissione divina, quam exigit tamquam radix gratiæ, ergo de facto etiam per unionem formaliter sanctificatur.

VII. Juxta hanc viam ratiocinandi, idem dicendum de maternitate B.Virginis; quòd scilicet secundùm se, quatenùs est participatio virtutis generativæ Patris æterni,cùm sit entitas creata, solùm naturaliter exigat divinam promissionem de dando B.Virgini suo Amore amicabili,& hæreditate: maternitas verò præsentis ordinis probabilius, & connaturalius sit forma justificans, pro ut fusè ostendit Rip.*d.79*.Ratio est,quia cùm Maternitas secundùm se sit radix gratiæ,atque adeò promissionis divinæ multò magis, quàm Filiatio Dei adoptiva, connaturalius est, quòd sicut gratia præsentis ordinis essentialiter pendet ab ea divina promissione, quam exigit, & formaliter justificat, ità pariter maternitas præsentis ordinis Nomine autem Maternitatis divinæ, ut dicemus *quæst. sequenti* cum Lumb. *n* 756. venit qualitas quædam supernaturalis participativa virtutis generativæ Patris æterni, & elevativa virtutis maternæ naturalis in ordine ad producendam unionem, non secùs ac lumen gloriæ elevat virtutem intellectivam naturalem in ordine ad producendam visionem beatam, ea tamen qualitas superna collata fuit Beatæ Virgini in die Annunciationis permanenter, non ut semper per illam generaret, sed ut per illam semper formaliter justificaretur, quia sic videtur magis consonum dignitati matris.

VIII. *Object.* primò. Nulla forma creata,ut diximus, obligare potest Deum,& illum metaphysicè necissitate ad amandam creaturam, aut ad dandam creaturæ visionem beatam; sed gratia, Unio hypostatica, & maternitas præsentis ordinis sunt formæ creatæ, ergo

ergo non possunt tribuere creaturæ jus ineluctabile, quo Deus obligetur, & cogatur ad dandum suum amorem, & hæreditatem.

Confirm. Si unio hypostatica præsentis ordinis justificaret formaliter, quia unio de se est radix gratiæ exigens divinam promissionem de dando suo amore, & connaturalius unio præsentis ordinis est hujusmodi externa Dei promissio, sequeretur, quod etiam actio productiva unionis hypostaticæ formaliter justificaret humanitatem, quia pariter hujusmodi actio est radix mediata gratiæ; præsertim quia si virtus generativa unionis formaliter justificat Beatam Virginem, etiam ipsa actio generativa, & productiva unionis formaliter justificabit subjectum suum.

Resp. distinguo antecedens: Nulla forma creata potest Deum obligare ratione sui, *concedo*; ratione promissionis divinæ, quàm essentialiter præsupponit, & cujus est externa manifestatio, *nego antecedens*, & *consequentiam*: sic nulla creatura potest cogere Deum ad creandum v.g. Antichristum, si tamen detur Revelatio externa de Antichristo futuro, hujusmodi Revelatio tamquam manifestatio Decreti divini infert in Deo necessitatem ad creandum Antichristum.

Ad Confirmationem. Quæstio est in physicis, utrum actio subjectetur in Agente, an in passo? Si dicas in Agente, jam actio productiva unionis hypostaticæ deberet subjectari in B. Virgine; & concedi potest, quòd sicut maternitas, seu virtus generativa unionis hypostaticæ formaliter justificavit Beatam Virginem permanenter (eò quòd munia matris, quæ sunt alere, educare, diligere prolem, de se ferant statum permanentem) ità actio generativa talis unionis formaliter justificârit Beatam Virginem transeunter. Sin velis, quòd actio subjectetur in passo, potest etiam transmitti, quod actio productiva unionis hypostaticæ subjectata in humanitate Christi illam transeunter justificârit; vel potest hoc negari, quia quamvis actio subjectetur in passo, non per hoc est perfectio passi, sed agentis.

IX. *Objic. 2.* In tantum unio hypostatica, maternitas, & gratia præsentis ordinis justificant formaliter, quia pendent essentialiter à divina promissione de dando suo amore, & hæreditate, atque adeò sunt quædam externa Dei promissio conferens formaliter jus ad amorem, & hære-

hæreditatem, ergo si qualitas aliqua naturalis, putà calor, pendeat ab hujusmodi divina promissione, etiam talis calor justificaret formaliter, tamquam externa Dei promissio, quod nemo dixerit.

Resp. disting. antecedens, quia essentialiter pendent ab ea divina promissione, quam exigunt naturâ suâ, *concedo*; quam non exigunt, *nego antecedens*, *& consequentiam*; Calor pendens essentialiter ab ea divina promissione non ratione sui, & quidditativè, sed ratione illius promissionis, quam præsupponeret, hoc est connexivè, esset incompossibilis cum peccato, & exigeret habitus infusos, &c. Contra verò unio hypostatica, maternitas, & gratia ratione sui exigunt eam divinam promissionem, & sunt radix omnis supernaturalitatis, & ideò ratione sui formaliter justificant, si ab ea promissione pendeant essentialiter, tamquam externa Dei promissio: sic actus fidei supernaturalis, quo Petrus credit se habere gratiam, & se nunquam peccaturum, est incompossibilis cum peccato, non tamen formaliter justificat, quia de se non est specialis participatio naturæ divinæ, sicut est gratia sanctificans: unde dicitur justificare solùm connexivè, non quidditativè.

QUÆSTIO IV.

Utrum B. Virgo physicè in unionem Hypostaticam influxerit, & quomodo?

I. CErtum est: Nullam creaturam posse esse causam principalem unionis hypostaticæ, tum quia extrema inter se infinitè disjuncta nemo potest conjungere, præter omnipotentem Deum; tum etiam quia hujusmodi conjunctio est in vertice supernaturalitatis, atque adeò etiamsi possibilis esset substantiá creata supernaturalis, non per hoc ea posset unionem hanc principaliter causare, quia deberet vi talis causalitatis subsistentia verbi substitui subsistentiæ creatæ. Difficultas solùm est inter Theologos de Causa instrumentali, Num scilicet possit Creatura esse instrumentum sive obedientiale, sive etiam connaturale ad unionem producendam? & num de facto B Virgo fuerit, habueritve hujusmodi instrumentum?

II. Dico primò. Non repugnat, Creaturam esse instrumentum Dei saltem obedientiale in ordine ad produ-

ctionem unionis hypostaticæ. Ità Communius cum Suar.Becc.Gonet.contra Vasq. *d.*15.*c.*1. Med.Alvar.

Prob. Tum negativè solutione difficultatum; Tum etiam quia, quamvis repugnet, quòd Creatura sit instrumentum ad Creandum, ut putant Thomistæ cum Gran. & Aliis, eò quòd actio debeat supponere subjectum, ex quo terminus extrahatur; At non repugnat, quòd Creatura sit instrumentum ad physicè producendam unionem hypostaticam, quia hæc sufficienter extraheretur ab humanitate, quæ in priori natura supponeretur; Eo modo quo formæ cælorum in eodem instanti, in quo fuerunt concreatæ cum materia cœlesti, in communiori sententia fuerunt eductæ ab ipsa materia.

Dicens: Agens instrumentale debet aliquo modo sibi subjicere terminum, quem producit, nulla autem Creatura potest sibi subjicere verbum, quod per productionem unionis attingitur, ergo nulla Creatura potest esse instrumentum ne obedientiale quidem, relatè ad unionem hypostaticam.

Resp. Creaturam causando instrumentaliter unionem debere sibi subjicere solam unionem, non verò verbum; quòd in casu nostro non debet produci, sed solùm communicari humanitati; Sicuti homo producens unionem cum anima spirituali, non debet posse producere animam spiritualem, sed solùm unionem cum anima, quia anima spiritualis solùm debet communicari materiæ. Quare concessis præmissis, *nego consequentiam.* Neque hinc sequitur, quòd possit etiam Creatura principaliter causare unionem hypostaticam; Nam ad causandum principaliter, deberet Creatura præcontinere perfectionem unionis; quod repugnat, cum unio sit in apice supernaturalitatis, ad causandam verò instrumentaliter unionem, sufficit, quòd perfectio unionis præcontineatur in Deo causa principali, sicuti ut aqua in baptismo causet gratiam, tamquam instrumentum obedientiale Dei, sufficit, quòd perfectio gratiæ præcontineatur in Deo, qui est causa principalis.

III. Dico secundò. B. Virgo fuit à Deo elevata tamquàm instrumentum physicum saltem *obedientiale* ad unionem hypostaticam producendam. Ità Bernal. *d.*12. Lumb. quod probabile judicant Suar.Becan.& alii contra Amic. *d.*13.Gonet.

Prob. primò Authoritate PP. dicentium cum Ambr.

Esi-

Esichio, B. Virginem fuisse *instrumentum* Incarnationis, & adumbratam fuisse in illa muliere, quæ miscuit tria sata farinæ, idest tres substantias, Corpus, animam, & divinitatem. Neque dici potest, quòd solùm dispositivè ea miscuerit, administrando materiam: Nam si non repugnat, quòd formaliter, & propriè ea miscuerit attingendo unionem hypostaticam, sic debent PP. intelligi, cùm hoc cedat in magnam Virginis gloriam. Propterea Alb. Mag. verba illa: *Virtus Altissimi obumbrabit tibi*, explicat de umbra, seu imagine, & participatione virtutis generativæ Patris data Virgini, quæ juxta Savedram de Sacra Deip. *disp.* 7. semper in Virgine permansit, ut dicemus *Concl. sequenti*.

Prob. secundò ratione: B. Virgo est propriè mater Dei, sed non esset propriè Deiparens, nisi physicè influxisset in unionem hypostaticam, ergo physicè influxit, tamquam instrumentum, saltem obedientiale. *probatur minor*: si solùm influxisset in unionem humanam inter animam, & corpus Christi Domini, solùm influxisset in hominem, qui præcisè ex vi influxûs esset indifferens ad hominem purum, & ad hominem Deum, ergo B. Virgo non esset propriè, & determinatè Mater hominis Dei, nisi ad unionem etiam hypostaticam influxisset.

Confirm. Si mater hominis puri solùm administraret materiam, & non influeret physicè in unionem inter animam, & corpus, hujusmodi purus homo non esset propriè Filius, & non esset ab illa matre, sed solùm esset in illa, ergo pariter si B. Virgo posuit humanitatem ut materiam, non verò influxerit in unionem hypostaticam humanitatis cum Verbo, homo Deus non esset propriè Filius Virginis, nec esset factus à B. Virgine, sed in B Virgine.

IV. Dices primò: sufficit, quòd B. Virgo posuerit unionem inter animam, & corpus deificata, seu unita divinitati, ut dicatur propriè mater Dei: Sicut enim mater Regis non debet influere in Regiam dignitatem, ità nec mater hominis Dei in unionem hypostaticam.

Respond. Nego antecedens: si B. Virgo non influxisset physicè in unionem, non fuisset propriè, & ex vi processionis mater Dei, sed ex contingenti Deificatione partium jam præsupposita. Ad paritatem primò

potest retorqueri : Nam Regina propriè est mater hominis, qui est Rex, non verò Regis formaliter, cum nullatenùs influat in Regiam dignitatem , ergo B. Virgo, si non influeret in unionem , solùm esset mater hominis, qui est Deus, non verò formaliter, & propriè hominis Dei. Deinde transmisso, quòd Regina dici possit mater Regis , non per hoc B. Virgo dici posset propriè cum tanta sua gloria mater Dei. Disparitas est, quia Dignitas Regia, cùm sit forma moralis, non potest attingi influxu physico , & ideò sufficit, quod Berta sit Mater Titii habentis Regiam dignitatem , ut dicatur mater Regis eo stricto modo, quo potest esse : At unio hypostatica potest influxu physico attingi ; ergo si Virgo illam non attingeret , non esset Mater Dei in eo stricto sensu ; in quo potest intelligi , sed solùm esset mater habentis divinitatem , quod dici non potest.

Dices secundò : Berta est propriè mater hominis , quamvìs non influat in unionem animæ rationalis , & materiæ cum subsistentia creata, ergo B. Virgo est etiam propriè mater Dei, quamvìs non influat in unionem hypostaticam humanitatis cum subsistentia Verbi.

Resp. nego consequentiam. Disparitas est , quia Berta eo ipso, quòd influit in unionem humanam , influit in terminum habentem jus ad subsistentiam Creatam , & ideò est propriè mater hominis : At B. Virgo , nisi influeret in unionem hypostaticam , non influeret in humanitatem habentem jus ab subsistentiam Verbi ; ergo non esset propriè , & formaliter , sed per accidens, & materialiter Mater Dei ; sicut si sol producat ignem, & Deus igni producto uniat frigus, Sol per se & propriè solùm esset causa ignis, & per accidens, ac materialiter esset causa frigidi.

Dices ultimò. Ex Scripturis habetur , quòd Incarnatio sit opus solius Dei ; Dicitur enim Psalm. 71. *Qui facis mirabilia* (i. Incarnationem) *solus* ; ergo sinè coinfluxu B. Virginis facta est. Præsertim quia Philosophus, & D.Th. negant influxum activum matris in Prolem.

Respond. Solum Deum esse causam principalem Incarnationis, B. Virginem verò esse instrumentalem , sicuti solus Deus potest peccata remittere , juxta illud Marci 2. *Quis potest peccata remittere , nisi solus Deus ?* &

ta-

tamen Sacerdos est etiam causa instrumentalis: solus Artifex facit artefactum, & tamen utitur instrumento. Præterquam quòd antonomasticè Incarnatio dici potest opus Dei specialissimè excogitantis artificium tam summum. Denique quamvìs Aristoteles negârit concursum activum matribus, Medici tamen, & communior sententia illum admittit.

V. Dico tertiò. Non repugnat qualitas supernaturalis, quæ sit instrumentum connaturale, quo elevetur virtus materna ad producendam unionem hypostaticam, instar luminis gloriæ, quod est instrumentum connaturale, quo elevatur potentia intellectiva ad ponendam visionem Beatam, & probabiliter hujusmodi qualitas (quæ dicitur Dei maternitas) fuit in B Virgine permanenter, non ut per eam semper generaret, sed ut per eam semper formaliter sanctificetur. Ità Suar. *d.* 10. contra Rip. *d.* 41.

Prob. prima pars, quòd hujusmodi qualitas non repugnet. Instrumentum connaturale relatè ad effectum supernaturalem non est illud, quòd ab aliqua natura, seu substantia exigitur, sicut v. gr. calor exigitur ab igne, (aliter non esset instrumentum supernaturale, sed naturale) sed illud dicitur instrumentum supernaturale intrinsecè, quod ex sua specifica ratione ponit effectum supernaturalem similem effectui naturali, quem poneret eadem causa, si non esset instructa tali instrumento, atqui dari potest qualitas supernaturalis, vi cujus potentia generativa materna ponat hominem supernaturalem, videlicet Hominem Deum, similem homini naturali, quem poneret eadem potentia generativa, si non esset instructa tali qualitate, ergo dari potest qualitas supernaturalis, quæ sit instrumentum connaturale ad ponendum hominem Deum, seu ad ponendam unionem hypostaticam. Minor constat solutione argumentorum: major constat inductione: lumen gloriæ v. g. dicitur instrumentum connaturale ad ponendam visionem beatam, quamvìs à nulla natura, seu causa principali exigatur; per hoc præcisè, quòd ex sua ratione specifica ponat intellectionem Dei supernaturalem similem intellectioni naturali, quam poneret intellectus sinè lumine gloriæ; sic habitus infusi, putà charitatis, spei &c. dicuntur similiter instrumentum connaturale relatè ad actus supernaturales, quos cum voluntate producunt.

Secunda pars Conclusionis, quòd scilicet hujusmodi qualitas supernaturalis, in quo consistit Dei Maternitas, fuerit in B. Virgine, probatur, quia connaturaliùs producuntur effectus etiam supernaturales per virtutem intrinsecam; & ideò admittimus lumen gloriæ, & habitus infusos potentiæ intrinsecos. Prætereà quòd hujusmodi qualitas in B. Virgine fuerit permanenter instar luminis gloriæ, probatur, quia maternitas fert de se statum permanentem, non enim munera matris sunt solùm generare, sed etiam alere, procurare bona, ac diligere prolem. Denique quòd per eam qualitatem formaliter B. Virgo sanctificetur, constat ex dictis *quæst. antecedenti.*

VI. *Objic.* primò. Instrumentum connaturale intrinsecè supernaturale, hoc est relatè ad effectus supernaturales, illud est, propter quod potentiæ ut elevatæ debetur effectus supernaturalis (ut est lumen gloriæ, propter quod visio Beata debetur potentiæ intellectivæ præditæ tali lumine) sed unio hypostatica nulli virtuti physicæ, quamvìs elevatæ deberi potest, ergo repugnat instrumentum connaturale relatè ad unionem hypostaticam efficiendam. *probatur minor*, quia si deberetur potentiæ creatæ, ut elevatæ unio hypostatica, deberetur illi Persona divina subsistens in natura assumpta, quod repugnat.

Confirm. Quia unio hypostatica ratione suæ excellentiæ est suprà quamcunque exigentiam moralem creatam, adeò ut nulli actui meritorio puræ creaturæ, quamvìs supernaturali, debeatur de condigno in præmium, ergo à fortiori superat exigentiam physicam Creaturæ, quamvìs elevatæ, quandoquidem exigentia moralis ferri potest ad præmium majus ipso merito, quod exigentia physica non potest.

Respond. Effectum instrumenti intrinsecè supernaturalis non deberi potentiæ ut elevatæ, tamquam causæ principali, sed Deo, cujus est instrumentum illud, & idcircò quæ Deus operatur mediis suis instrumentis, ipsi Deo tribuuntur, v. gr. Deo tribuitur absolvere, & remittere peccata; quamvìs absolutio conferatur per Sacerdotem: Deus dicitur loqui, quamvìs loquatur per Angelos, aut Prophetas: sic etiam visio beata, quamvìs connaturaliter sequatur, posito lumine gloriæ, Deo tamen debetur tamquam causæ principali talis effectus: & idem

idem dicendum de unione hypostatica, quæ quamvìs connaturaliter sequatur, posito hoc instrumento connaturali, & reliquis requisitis, debetur tamen Spiritui Sancto, qui est illius causa principalis. Quare ad argumentum *distinguo major.*, propter quod debetur effectus potentiæ ut elevatæ, tamquam causæ principali, *nego*, tamquam instrumentali, *concedo major. & distinctâ minori, nego consequentiam.*

Ad Confirm. Recurrit eadem Responsio: unio hypostatica superat omnem exigentiam moralem puræ Creaturæ, & à fortiori physicam principalem, non verò instrumentalem.

VII. *Objic.* secundò, si daretur instrumentum connaturale ad unionem producendam, illud esset dispositio ad talem unionem, sed hoc repugnat, ergo. *Major constat*, quia omne connaturale instrumentum est dispositio subjecti ad effectum: sic calor, qui est instrumentum connaturale ignis, est dispositio passi ad productionem ignis: sic lumen gloriæ disponit intellectum ad visionem beatam, & habitus infusi ad actus supernaturales. Probatur itaque minor, quia universim dispositio ad aliquam formam debet esse in eodem ordine cum forma, ad quam disponit, & propterea non potest actus naturalis disponere ad gratiam, sed instrumentum connaturale ad unionem hypostaticam, quod esset dispositio ad illam, non esset in eodem ordine cum unione; Nam illud instrumentum esset in ordine creato, unio verò utpotè ferens Verbum subsistens in natura assumpta, esset in eodem ordine, in quo est Verbum, atque adeò in ordine divino, & increato, ergo.

Confirm. Quia omnis dispositio debet coaptare subjectum ad formam, ad quam disponit, sed nihil dari potest, ex parte humanitatis, quod illam coaptet ad unionem cum Verbo, ergo repugnat dispositio, atque adeò instrumentum connaturale ad unionem.

Respond. Nego minor. Ad probationem nego etiam minor. Sicut enim instrumentum connaturale ad unionem esset in ordine creato supernaturali; ità etiam unio, quæ passivè est quid creatum terminatum ad increatum; non secùs ac visio Dei est in ordine creato, quamvìs terminetur ad objectum increatum. Verùm quidem est, quòd unio hypostatica sit in gradu altiori supernaturalitatis creatæ, quam sit illud instrumentum.

tum,& quodvis aliud ens intrinsecè supernaturale; At hoc non obstat, quo minùs dari possit dispositio ad unionem: sic ignis, utpote substantia, est in gradu altiori, quàm sit calor, qui est accidens, & tamen benè potest calor esse & dispositio, & instrumentum connaturale ad ignem.

Ad Confir. Sufficit, quòd instrumentum connaturale disponat ipsum Agens, etiam si non recipiatur in subjecto talis effectus: Sic si daretur instrumentum connaturale in aqua ad producendam gratiã, vel in Christo domino ad patranda miracula; sufficit, quòd hujusmodi instrumentum disponat ipsum Agens, ergo in casu nostro istud instrumentum connaturale ad unionem, nempè Maternitas, sufficit, quòd disponat B. Virginem ad productionem unionis in humanitate. Quare *nego universaliter majorem*: Satis est, si coaptet Agens, & ratione Agentis coaptati coaptetur extrinsecè subjectum; propterea D. Tho. 1. *p. q.* 23. *a.* 2. & *q.* 1. de Virt. *art.* 1. duplicem dispositionis speciem agnoscit: Alteram ex parte patientis, ut patiatur; Alteram ex parte agentis, ut agat. Adde, quòd etiam in casu nostro istud instrumentum connaturale posset se tenere ex parte passi, hoc est ex parte humanitatis, quatenus eo posito in B. Virgine, materia exhibenda ad concipiendum Christum evadit idonea ad unionem hypostaticam recipiendam.

QUÆSTIO V.

An plures Personæ possint eandem naturam assumere, & una Persona Plures Naturas?

I. Dico primò. Possunt plures Personæ Divinæ simul eandem Naturam assumere. Ità communiùs cum D. Tho. *qu.* 3. *ar.* 6. contra Scot. Albertum, & Alios apud Suar. *d.* 13.

Prob. Tum negativè, tum à pari: Potest enim eadem natura divina simul terminari, ac personari Tribus Personalitatibus; ergo etiam poterit eadem humanitas v.g. simul assumi à Tribus divinis Personalitatibus, quæ non se excludunt à communione ejusdem naturæ: quare sicut per potentiam obedientialem potest eadem humanitas à singulis divinis personalitatibus assumi seorsim, ità & simul.

II. *Objic.* primò cum Scotistis: Non potest idem

esse

effectus simul pendere à pluribus causis totalibus, ergo nec eadem natura creata poterit simul à pluribus Personalitatibus sustentari, ac terminari: utrobique enim eadem superfluitas essentialis, & eadem contradictio sequeretur: quòd scilicet à singulis penderet, & non penderet.

Resp. Omisso antecedente, nego consequentiam. Disparitas est, quia vel supponimus humanitatem assumptam dependere à subsistentia divina, tamquam à priori, seu influxu quodam materiali, eo modo, quo forma materialis pendet à materia tamquam à priori; vel supponimus dependere à substantia Divina tamquam à posteriori; sicut dependet tamquam à posteriori corpus à sua ubicatione, ignis à calore, & quælibet substantia à suis proprietatibus, sinè quibus naturaliter esse non potest; quâ in re variant DD. in Philosophia. Si supponimus primum, sicut potest divinitùs eadem forma substantialis materialis uniri duplici materiæ, ità ut inadæquatè pendeat à singulis illam sustentantibus, ità poterit eadem humanitas uniri Tribus divinis Personalitatibus, & inadæquatè à singulis pendere, ac sustentari; non secùs ac potest idem effectus pendere à duplici causa effectivè, quæ inadæquatum influxum effectivum exhibeant, unde non haberetur multiplex dependentia totalis in actu secundo. Si verò supponamus secundum, sicut potest idem corpus v. gr. divinitùs habere duas ubicationes totales per replicationem, eò, quòd duplex ista causa formalis causaret duplicem effectum formalem, ità potest eadem humanitas triplici subsistentiâ divinâ totali terminari, quia pariter haberetur multiplex effectus formalis à multiplici ista forma logica, quæ perficit humanitatem, quin ab illa perficiatur.

III. *Objic.* Secundò ex Scoto: Natura divina ideo potest à Tribus Personalitatibus terminari, quia est infinita, & idcirco fœcunda ad intra; sed natura creata non est infinita; ergo non potest à pluribus Personalitatibus assumi.

Confirm. Si eadem natura assumeretur à Tribus Personalitatibus, neque haberetur unus homo, quia tria essent supposita, neque tres homines, quia una esset humanitas; sicut non dantur tres Dii in tribus Personis, quia una est Divinitas; ergo repugnat, &c.

Resp. Naturam divinam ratione infinitatis, & fæcundita-

ditatis non solùm posse, sed etiam debere à Tribus Personalitatibus terminari, & cum illis realiter identificari. Naturam verò creatam non debere, sed posse divinitùs à Tribus Personalitatibus assumi, quin possit cum illis identificari. In forma *nego majorem*: Ratione enim infinitatis necessariò à tribus terminatur, natura verò creata non necessariò.

Ad confirmationem humanitas assumpta à Tribus esset unus homo, sicut unus est Deus in Tribus, ut communiter docent cum D.Thom. *a*. 6. contra Nominal. apud Becan. Ratio est, quia ad multiplicitatem concreti substantialis multiplicari debet forma substantialis, sic si una anima esset in tribus corporibus, haberetur unus homo, quamvis enim daretur triplex compositum materiale inadæquatè distinctum, ratione trium corporum, unumquodque tamen compositum esset idem homo ob unitatem animæ.

IV. *Objic. ult.* Non potest humanitas terminari simul subsistentiâ propriâ, & Divinâ, ergo à fortiori neque poterit simul terminari pluribus subsistentiis Divinis; quandoquidem magis perficitur humanitas à Personalitate Divina, quàm à subsistentia propria, & consequenter si subsistentia propria excludit consortium subsistentiæ Divinæ, à fortiori una Personalitas Divina excludit consortium alterius. *Antec. prob.* Quia aliter de facto in Christo daretur cum subsistentia Verbi etiam subsistentia propria, ut omnibus modis perficiatur; sicut datur in Christo præter Sanctitatem increatam Verbi etiam Sanctitas accidentalis, ut omnibus modis sanctificetur.

Resp. 1. *Nego antec.* Supponi etiam potest ex Philosophia cum Arriag & aliis, quòd sicut potest divinitùs idem Corpus replicari, & simul esse hìc, & alibi, ità possit divinitùs eadem humanitas simul esse in se, seu juris sui per subsistentiam propriam, & esse in alio, seu juris alieni, per subsistentiam alienam, putà Verbi; nec proinde sequitur, quòd de facto Christus deberet habere præter subsistentiam Verbi etiam propriam creatam; Nam hæc est naturaliter superflua, cùm abundè præstetur à subsistentia Verbi in Christo, quidquid præstaretur per propriam; quare sicut est naturaliter superflua, v. gr. duplex unio hypostatica in Christo, ità esset superflua duplex subsistentia, altera increata, altera creata, quod est autem naturaliter superfluum, non est admittendum

in

in Christo Domino. Contra verò multiplex Sanctitas, & scientia in Christo non dicitur naturaliter superflua, sed exigita ab unione hypostatica, quia perfectius est omnibus modis sanctificari, & scire, quàm uno tantùm, & ideo multiplex Sanctitas, & scientia est Christo concedenda, ut dicemus disp. sequenti.

Resp. 2. Transmisso antec. nego conseq. Disparitas est, quia potest supponi, quòd subsistentia propria, & aliena repugnent, ut assensus, & dissensus, curvitas, & rectitudo; & sicut esse per se, & inhærere alteri: non ostenditur tamen ab Adversariis, quòd repugnet, eandem naturam compleri simul à pluribus Personalitatibus alienis: sicut enim natura Divina est simul in Tribus, & ex abundantia perfectionis necessariò completur à Tribus Personalitatibus, ità potest eadem natura creata ex indigentia propria compleri simul pluribus Personalitatibus Divinis.

V. Dico 2. Potest vicissim eadem Persona Divina plures simul naturas assumere, Ità communiter cum Angelico *qu. 3. art. 7.*

Prob. Tum negativè, neque enim hoc repugnat ex parte Divinæ personæ, quippe quæ vim habet infinitam terminandi æquivalentem infinitis Personalitatibus creatis; neque ex parte naturarum, cùm singulæ sint assumptibiles, nec appareat, unde habeant incompossibilitatem ad assumi: Tum à pari, quia potest eadem Personalitas Verbi terminare naturam Divinam simul, & humanam; ergo poterit etiam simul duas naturas humanas terminare.

VI. *Objic.* 1. Vis generativa Patris Æterni, licèt sit infinita, nequit tamen nisi unicum Filium ad intra generare, ergo vis terminandi in subsistentia Divina, quamvìs sit infinita, non potest tamen nisi unam tantùm naturam terminare.

Resp. Hinc probari, quòd subsistentia Verbi non possit terminare simul naturam Divinam, & humanam in Christo, quare *nego conseq.* Disparitas est, quia vis generativa adæquatur omninò unico Filio ad intra, vis tamen terminandi æquatur ad intra, terminando naturam Divinam, at ad extra non adæquatur terminandò unam naturam creatam: Sicut vis cognoscendi, & amandi in Deo, licèt adæquetur ad intra, cognoscendo, &

aman-

amando se ipsum, at non adæquatur ad extra per quemcunque terminum creatum.

VII. *Objic.* 2. Non potest explicari: Num unus, an duplex haberetur homo, si eadem Persona Divina duas simul humanitates Petri, & Pauli assumeret, ergo non potest illas assumere.

Resp. D. Thom. *in 3. d. 1. qu. 2. a. 5.* cum Scot. & aliis apud Bec. docere, quòd in ea hypothesi duo haberentur homines, quia ad multiplicitatem concreti substantialis videtur sufficere multiplicitas formæ. Unde sicut unus datur Deus in Tribus Personis, & unus daretur homo, si eadem humanitas à Tribus Personis assumeretur; ità vice versâ duo darentur homines, si eadem Persona duas humanitates assumeret. Oppositum tamen docuit idem Angel. *3. p. q. 3. a. 7.* veluti palinodiam canens, dicendo, unum esse hominem, si una Persona duas humanitates assumeret; quia quamvìs ad unitatem concreti substantialis sufficiat unitas formæ, ad multiplicitatem tamen concreti substantialis non sufficit formæ multiplicitas, sed requiritur etiam multiplicitas suppositorum habentium plures formas, seu naturas. Quod ex eo probatur: Tum quia Christus non dicitur plures substantiæ, quamvìs habeat duas naturas substantiales, eò, quòd in Christo unicum est suppositum; Tum etiam, quia si Verbum habens duas humanitates esset duplex homo, quorum alter vocetur Petrus, alter Paulus, non posset dici, quòd Petrus sit Paulus; atqui si eadem est Personalitas utriusque, dici deberet, quòd Petrus sit Paulus; (sicut in Christo verum est, quòd Deus sit homo; ob unitatem Personæ;) ergo si una Persona duas humanitates assumeret, unus haberetur homo, non duplex.

Equidem censeo in hac quæstione, quæ, ut notant DD. est solùm de voce, non esse immorandum; faciliùs tamen, & cohærentius sustineri potest, quòd, sicut habetur duplex homo, quando in eadem materia habetur duplex anima rationalis, ità pariter habeatur duplex homo, quando eadem Persona Divina duas humanitates assumit; sicut è converso unus est homo, si eadem humanitas à pluribus assumatur, & si eadem anima rationalis pluribus materiis totalibus divinitùs uniatur. Neque obstat primò, quòd Christus continens duas naturas substantiales, non dicatur duplex substantia; Nam nomine substantiæ antonomasticè venit suppositum; unde

unde cùm in Christo unum sit suppositum, ideo in Christo una est substantia, quæ simul est Deus & homo. Neque obstat secundò, quòd si idem suppositum haberet duas humanitates Petri, & Pauli, tunc Petrus posset negari de Paulo, & dici, Petrus non est Paulus, quod videtur absurdum, cùm in Christo Deus sit homo: Nam contra est, quia sicut in Christo idem est Deus, & homo, quatenus idem suppositum habet Deitatem, & humanitatem, quin tamen Deus ut Deus reduplicando Deitatem sit homo ut homo; ità in casu nostro idem esset Petrus, & Paulus ratione Personæ, & solùm ratione naturæ posset negari Petrus de Paulo. Quare universim concreta substantialia multiplicantur solùm ratione formæ, sicut è contra concreta accidentalia solùm ratione subjecti, ut propterea triplex sit album, v. gr. si eadem albedo sit in triplici subjecto, & unum sit album, si triplex albedo sit in eodem subjecto.

QUÆSTIO VI.

Num possit à Deo assumi Natura irrationalis, & Forma accidentalis?

I. CErtum est, non solùm naturam Humanam, sed etiam Angelicam posse à Deo assumi, quod colligitur ex illo Hebr. 2. *Nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit.* Quæ locutio esset inepta, si non posset Deus apprehendere, seu assumere naturam Angelicam. Ubi notandum, quòd si naturam Angelicam post peccatum assumeret, ea non foret ampliùs diabolica, seu cum reatu odii, & pœnæ, sed Angelica, & justa; quia, ut suprà dixi, natura assumpta per unionem hypostaticam redditur infinitè sancta, & essentialiter incompossibilis cum quavis etiam levissima culpa. Dubitatur nunc: An possit etiam assumi natura irrationalis, & sola materia, aut sola forma materialis, necnon forma accidentalis? & Num proprium Divinæ Personæ sit assumere?

II. Dico 1. Potest à Deo assumi etiam natura irrationalis. Ità D. Thom. Scot. & alii apud Bec.

Prob. Tum quia in triduo mortis Corpus Christi fuit hypostaticè unitum Divinitati; Tum etiam, quia quælibet natura substantialis est capax subsistentiæ, ergo terminari potest à subsistentia Divina habente virtutem terminandi infinitam.

III. *Objic.* 1. Indecens est, quòd Deus naturam lapidis, vel leonis assumat & fiat lapis, vel Leo, ergo nisi natura irrationalis ordinetur ad rationalem, ut cadaver ad hominem, non potest assumi.

Resp. Sicut non est indecens, quòd dicatur Deus mortuus, crucifixus, flagellatus, adeò ut posset metaphoricè dici Psalm. 21. *Vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abjectio plebis*; nec fuit indecens, quòd in triduo mortis Deus diceretur Cadaver per idiomatum communicationem; ità neque, quòd dicatur Lapis, aut Leo, ut disertè Tertul. lib. de Carne Christi contra Marcionem putantem, indignum Deo esse, quòd ex muliere natus sit, dicens apud Merat. d. 9. *Si de lupa Deus prodire voluisset, & feræ, aut pecoris corpore indutus prædicare Regnum Cælorum, ei videretur indecens, qui res Divinas ponderat sensu suo, non advertens, quòd stulta mundi elegit Deus, ut confundat fortia.* Ratio itaque est, quia potest hæc omnia Deus ad altissimos fines ordinare, putà ad ostensionem exinanitionis suæ Majestatis, ad confusionem superbiæ nostræ, &c.

IV. *Objic.* 2. Nequit competere lapidi visio beata, amicitia cum Deo, ergo à fortiori repugnat illi unio hypostatica; *Probatur consequentia*, tum quia cui repugnat minus, à fortiori repugnat majus, tum etiam quia ad unionem hypostaticam deberet consequi visio beata, & amicitia cum Deo, ac filiatio Dei naturalis, qui videtur primarius effectus unionis.

Resp. Nego consequentiam: Potest alicui competere majus, quin competat minus, quòd sit in diverso ordine, sicut homini competit vis generandi hominem, non verò muscam, quæ est minus. Deinde unio hypostatica solùm exigit visionem beatam, amicitiam, filiationem in subjecto capaci: unde in Triduo mortis hæc non exigebat in cadavere Christi. Quare primarius effectus unionis est reddere naturam subsistentem, & completam, ità ut possit naturaliter existere independenter ab alio sustentante, quòd haberetur in casu nostro, etiamsi lapis non redderetur filius Dei naturalis, nec amicus ob incapacitatem harum denominationum.

V. *Objic.* 3. Si lapis assumeretur, deberet sanctificari infinitè à Sanctitate increata, quod repugnat. Præterea deberet etiam personari, quod etiam repugnat, cùm Persona sit natura rationalis subsistens.

Resp. Nego utramque sequelam. Sicut Sanctitas increata non dignificat operationes Christi Domini necessarias, putà somnum &c. sed illas tantùm, quæ sunt capaces meriti; nec sanctificavit cadaver Christi, nisi sanctitate tantùm extrinsecâ propriâ rerum inanimatarum, quæ per contactum ad rem sanctam sanctificantur. Ità non deberet alio pacto sanctificare lapidem sibi hypostaticè unitum: qui nec deberet dici personatus ob incapacitatem talis denominationis, sed solùm suppositatus, sicut gratia in Christo Domino non denominat illum Filium adoptivum ob incapacitatem talis denominationis, cùm non sit Persona extranea.

VI. Dico 2. Potest assumi à Deo tam sola materia, quàm sola forma etiam materiales. Hæc conclusio descendit ex antecedente, & nonnulli putant, corpus Christi Domini in Triduo mortis absque ullâ formâ cadavericâ mansisse unitum Verbo; ne dicatur, quod illam Verbum assumpserit, ac deinde dimiserit contra illud Axioma communiter à PP. & Theologis usurpatum: *Quod Deus semel assumpsit, nunquam dimisit.* Quamvìs hoc intelligendum sit solùm de partibus essentialibus, & pertinentibus ad integritatem corporis, cùm certum sit, unionem inter animam, & corpus dimissam fuisse à Verbo in Christi morte: & probabilius etiam sit ex Suar. *d. 15. sect. 6.* quòd particulæ aliquæ sanguinis, quæ in spinis, Cruce, lanceâ, linteaminibus remanserunt, fuerint dimissæ, hoc ipso, quòd non pertinebant ad integritatem corporis, atque adeò illum duntaxat sanguinem in passione effusum remansisse unitum cum Verbo, quod ad eandem integritatem pertinebat.

Quòd autem sanguis, quamvìs non sit animatus, fuerit divinitati hypostaticè unitus, est adeò certum, ut opposita sententia, teste Suar. non vacet errore; aliter in Calice, ubi vi Verborum venit solùm sanguis Christi, non veniret per concomitantiam Divinitas. Neque dici potest, quòd veniat mediatè Divinitas, eò quòd sanguis sit inclusus in corpore unito Divinitati. Nam saltem quando sanguis Christi fuit effusus, non veniret Divinitas in consecratione Calicis, quod nemo dixerit; cùm Christus absque ulla restrictione ad tempus vitæ dixerit Joan. 6. *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus &c.*

VII. Ex quibus sequitur, quòd sicut assumptus fuit à Ver-

Verbo sanguis, quia pertinet ad integritatem corporis, ità assumpti etiam fuerint alii tres humores, nempe flava, & Atra bilis, ac phlegma; necnon spiritus vitales, & animales, imò etiam ungues, & capilli, quia deserviunt perfectioni, & ornatui corporis, & non sunt merè partes excrementitiæ, (ut est sudor, lachrymæ, & alia hujusmodi) quæ procul dubio non fuerunt à Verbo assumpta.

Dices, si Deus posset assumere solam materiam, posset per communicationem idiomatum dici, quòd Deus sit pars essentialis hominis, & bruti, sicut est materia, quod videtur absonum.

Resp. Quòd ob reverentiam abstinendum sit ab aliquibus locutionibus, cæteroqui verissimis, v. g. quòd Deus ratione immensitatis sit sub pedibus nostris, & in locis fœtidissimis; pariter in casu nostro abstinendum est ab iis locutionibus, quòd Deus per communicationem idiomatum dici possit materia prima, lapis, leo: quamvis autem possit sic dici materia prima, non potest tamen dici, quòd sit pars hominis: quia communicatio idiomatum est solum inter prædicata absoluta, non respectiva; unde nequit dici, quòd Verbum sit Caput, aut manus, per hoc, quòd uniatur manui, vel capiti Christi Domini.

VIII. Dico 3. Etiam forma accidentalis separata à subjecto, putà albedo, potest hypostaticè uniri Deo: Dixi, separata à subjecto. Nam, quòd accidentia unita humanitati Christi fuerint mediatè assumpta à Verbo, non dubitatur. Conclusio est Almain. Marsil. apud Suar. contra quamplures.

Prob. Formam accidentalem separatam assumi, non repugnat ex parte Personæ divinæ, ut patet, quia cùm possit Deus assumere formam substantialem, à fortiori poterit accidentalem. Neque ex parte accidentis, quia sicut in Eucharistia potest accidens habere modum existendi per se, perinde ac si subsisteret, ità Deus per suam subsistentiam poterit eum modum supplere, & reddere accidens subsistens, hoc est non indigens inhærentiâ ad existendum, eò, quòd sustentatio, quæ haberetur à subjecto, suppleatur à subsistentia divina, quæ potest sustentare, ac perficere quin perficiatur; ut proinde influxus sustentativus, qui habetur à subsistentia divina, similis sit influxui sustentativo, qui habetur à materia relatè ad formam

formam materialem, depuratus tamen ab imperfectione, etenim dum Deus sustentat formam, non perficitur ab illa, sicut perficitur materia, quia Deus est purus terminus, materia verò est subjectum.

IX *Objic.* 1. Si Deus uniret sibi hypostaticè albedinem, non solùm deberet dici habens albedinem, sed etiam albus, sicuti dum sustentat humanitatem dicitur homo, sed hoc repugnat, ergo non potest albedinem, nec aliud accidens sibi unire hypostaticè.

Confirm, Ex unione hypostatica fit unum per se, atqui cum forma accidentali non potest fieri unum per se, ergo forma accidentalis non potest uniri Deo hypostaticè.

Resp. nego antecedens: Nomine enim albi, venit albedo unita subjecto materiali perfectibili ab illa, quod non haberetur in casu, unde Deus assumendo albedinem diceretur solùm habens albedinem, non albus; assumendo verò humanitatem, dicitur homo, quia nomine hominis venit principium completum operationum humanarum.

Ad Confirm. *dist. maj.* Ex unione hypostatica fit unum per se, quando extrema sunt substantialia, & apta conflare unum per se, *concedo*, secùs, *nego maj. & consequentiam.* Propterea unio hypostatica terminata ad formam accidentalem, non esset substantialis, sed accidentalis.

X. *Objic.* 2. Illa tantùm possunt subsistere, ac terminari subsistentiâ alienâ, quæ possunt propriâ, hujusmodi non est accidens, ergo non potest accidens subsistere subsistentiâ Divinâ.

Resp. Hallucinari adversarios putantes, quòd natura subsistens subsistentiâ alienâ possit dici absolutè subsistens, cùm reverà non subsistat, nec sit sui juris, sed alterius, non in se, sed in alio. Quare humanitas Christi in Verbo non subsistit, sicut accidens non subsistit in subjecto, cum hoc tamen discrimine, quòd accidenti connaturale sit inhærere, & non subsistere, humanitati verò non sit connaturale sustentari à Verbo, & non subsistere, cùm naturaliter exigat esse sui ipsius, & subsistere per subsistentiam propriam: propterea si accidens miraculosè assumeretur, miraculum non consisteret in eo, quòd accidens non subsisteret, sicut quando assumitur humanitas, sed in eo, quòd accidens

non existeret in subjecto, cui connaturaliter inhæret, & quod intrinsecè perficit. In forma, *nego maj.*

XI. Inquirendum superest, Num soli Personæ Divinæ competat assumere, An possit etiam Persona Creata sibi alienam naturam hypostaticè unire? v g. An possit Angelus humanitatem assumere, ità ut ex Angeli incarnatione fiat Angelus homo? Negant communius id posse fieri etiam divinitùs apud Suar. d. 13. sect. 4. cum D. Tho. q. 3. a. 1. ubi dicit: *Proprium esse Divinæ Personæ propter ejus infinitatem, ut fiat concursus naturarum secundùm subsistentiam:* Affirmant tamen probabiliter Scot. Nomin. cum Bec. *c. 4. q. 5.* Arri. & Aliis; quia nulla apparet repugnantia, quòd humanitas uniatur subsistentiæ Angelicæ per unionem distinctam, & ab ea substantialiter compleatur, tanquam à puro termino, qui perficiat humanitatem, & non perficiatur ab illa, non ex defectu perfectibilitatis, sed quia hujusmodi unio esset illi extrinseca, non secùs ac cognitio, quæ est unio intentionalis, quia purè terminatur ad objectum, non perficit illud, nisi extrinsecè; & sicuti in sententia admittente in composito substantiali duas uniones, unam ex parte materiæ, alteram ex parte formæ, & duas uniones inter partes quantitatis, unio, quæ subjectatur in uno extremo, & terminatur ad aliud, non perficit intrinsecè extremum, ad quod purè terminatur, quamvìs illud recipiat effectus formales unionis intrinsecæ, exigendo præsentialitatem extremorum &c. eò, quòd hujusmodi uniones mediæ inter intrinsecam; & extrinsecam participent aliquem effectum formalem unionis intrinsecæ, & aliquem unionis extrinsecæ, ut explicavimus in prima disp. qu. 1.

Confirm. quia ut notat Bec. *loc. cit.* multi PP. docuerunt, de facto Joannem Baptistam, Malachiam, Aghæum, & Melchisedech fuisse Angelos incarnatos, ut videre est apud D. Hieron. Multi etiam apud Bellar. *l. 3. de Pontif. c. 12.* docent, Antichristum fore Dæmonem incarnatum.

XII. Dices 1. Si subsistentia Angeli posset divinitùs personare unam humanitatem, posset non tot, quin plures; ergo esset infinitæ perfectionis.

Resp. Sicut albedo potest divinitùs albificare non tot, quin plura subjecta, per novam, & novam unionem, sinè infinitate perfectionis; & sicut intellectus potest cognoscere non tot, quin plura objecta, per novas

novas, & novas cognitiones, seu uniones intentionales; & sicut eadem anima potest divinitùs informare non tot, quin plura corpora, ità in casu nostro; Et ratio est, quia sicuti quando anima unitur pluribus corporibus, crescit in compositis perfectio non ratione animæ, quæ non multiplicatur, sed ratione novæ unionis; ità quando subsistentia Angeli suppositat naturam humanam, non crescit perfectio ratione novæ suppositalitatis, sed solùm ratione novæ unionis cum eadem Personalitate.

XIII. Dices 2. Personalitas, seu subsistentia est modus, atque adeò ultima actualitas actu præstans quidquid præstare potest; ergo subsistentia Angeli, quæ non complet naturam humanam substantialiter, ne divinitùs quidem, potest illam complere, & personare; sicut unio inter animam, & corpus Petri, non potest divinitùs unire animam, & corpus Pauli; aliter non esset modus, sed res; ut albedo v. g quæ potest divinitùs duplex subjectum dealbare.

Resp. Multos cum Hurt. & Arri. putare, quòd subsistentia sit res, non modus. Sed transmisso, quòd sit modus, atque adeò ultima actualitas, sufficit, quòd actu præstet, quidquid præstare potest relatè ad subjectum suum, etiamsi possit divinitùs in subjecto extraneo alium effectum formalem præstare per novum modum superadditum; v. gr. ubicatio formæ substantialis essentialiter ubicat hìc formam substantialem; cùm hoc tamen stat, quòd possit etiam divinitùs hìc ubicare materiam, vel accidentia per hoc, quòd in materia, seu in accidentibus detur novus modus superadditus, qui non sit ubicatio, sed sit unio cum ubicatione formæ substantialis: pariter non repugnat, quòd unio inter animam, & corpus Petri divinitùs uniat animam, & corpus Pauli posito alio modo, qui non sit unio inter corpus, & animam Pauli, sed sit unio subjectata in anima, & corpore Pauli, ac terminata ad unionem Petri; Idémque dicas de Figura accidentali; ergo hoc etiam dici poterit de subsistentia Angeli, quæ per modum substantialem distinctum, qui non sit subsistentia, poterit divinitùs personare humanitatem.

Quòd autem modus non sit ultima actualitas in eo sensu, quòd non possit divinitùs alium effectum præstare

ab eo, quod natura sua essentialiter præstat, interveniente alio modo superaddito, constat tum in sententia admittente possibilem replicationem ubicationis; apud Semery *disp. 7.* Phys. *qu. 5. ar. 2.* tum in sententia admittente apud Arriag. *disp. 1. metaph. sect. 1. n. 14.* modos esse divinitùs separabiles à re, quam modificant; in ea quippe sententia modus est solùm ultima actualitas in actu primo, si non existat ejus subjectum, & est essentialiter ultima actualitas in actu secundo, existente suo subjecto. Utrùm autem ea sententia subsistat? examinent Philosophi. Illud omnibus inconcussum est, quod nisi positivè ostendatur, quod ex modorum separatione à suo subjecto sequatur contradictio, standum semper pro separabilitate in favorem omnipotentiæ; Nulla autem videtur sequi contradictio, si unio hypostatica v. g. vel unio inter materiam, & formam existant, non existente altero ex extremis, v gr. non existente humanitate, vel forma substantiali, aut materia; sicut enim communiùs concedunt, posse cognitionem v. gr. esse vel extra subjectum, vel in lapide, ità ut denominet lapidem habentem cognitionem, non cognoscentem; ità videtur dari posse unio hypostatica humanitatis, humanitate non existente, in quo casu solùm daretur denominatio uniti in actu primo, & exigitivè, non verò in actu secundo, & formaliter ex defectu subjecti exigiti à tali unione.

XIV. Neque obstat 1. Quòd si modus, putà unio hypostatica, esset separabilis, daretur processus in infinitum in modis, quia scilicet unio deberet uniri per aliam unionem, & hæc per aliam. Nam in hac sententia impossibile est, existere modum, & subjectum, quin detur denominatio modificati, seu uniti; unde declinatur processus.

Neque obstat 2. Quòd non differret modus à re, si tam modus separari posset à re, quàm modificat, quàm res à suo modo. Nam in eo differret res à modo; v. gr. materia, & forma ab unione, quia res, seu materia, & forma ità possunt existere non existente unione, ut tamen habeant indifferentiam ad uniri hâc potiùs, quàm illâ unione; contra verò unio potest existere sinè extremis, quin tamen hæc unio sit indifferens ad unienda hæc, vel illa extrema, cùm essentialiter sit addicta iis extremis, & ideo major est indifferentia rei, quàm modi, etiamsi possint invicem separari. Hæc tamen obiter dicta sint

ſint pro ſententia admittente Modorum ſeparabilitatem à re modificata, de qua fusè diximus in Philoſophicis.

QUÆSTIO VII.

Quid de facto aſſumpſerit Verbum in Chriſti Humanitate?

I. IN natura humana dantur partes eſſentiales, nimirum anima, & corpus; Integrales, ut quatuor humores, ſanguis, phlegma, flava, & atra bilis; Ornantes, ut capilli, ungues, dentes; & Excrementitiæ, ut ſudor, lachrymæ, ſaliva, & ſimiles. Non dubitatur, quòd Verbum partes eſſentiales aſſumpſerit, nec dubitatur, quòd non aſſumpſerit excrementitias; controverſia ſolùm eſt de integralibus, ac de ornantibus, & præſertim de ſanguine, quamvìs eadem ſit deinde ratio de reliquis humoribus: Durandus, & Gabriel apud Amicum *diſp. 15. ſect. 7.* negârunt, ſanguinem fuiſſe immediatè aſſumptum à Verbo, eò, quòd non ſit actu, ſed ſolùm potentiâ pars corporis humani. Cajet *3. p. qu. 54. a. 2.* & Sylveſt. docent, aſſumptum fuiſſe ſanguinem vitalem, ſeu perfectum, non verò alimentalem, ſeu nutrimentalem nondum concoctum. Rich. Abul. & alii, ſanguinem immediatè fuiſſe aſſumptum à Verbo, ſed poſt ſeparationem à corpore fuiſſe dimiſſum. Communiter tamen docent cum D. Thom. Suar. Vaſq. Lugo *diſp 14.* fuiſſe totum ſanguinem aſſumptum, & nunquam dimiſſum à Verbo, eſto multæ partes ſanguinis converſæ ſint in alias partes corporis, videlicet in carnem, oſſa, nervos &c. multæ aliæ fuerint continuâ exhalatione à Chriſti Corpore ſecretæ, & in alias ſubſtantias converſæ, ac proinde à Verbo dimiſſæ, utpote nunquam reaſſumendæ. Sanguinis verò maculas, quæ in clavis Chriſti, aut alibi videntur, communiùs cenſent, non eſſe hypoſtaticè unitas Verbo, quia non ſtant ſub propria forma Sanguinis, ſicut nec præputium retinet veram formam carnis, ut proinde vi conſecrationis ea non ſint in Euchariſtia, propterea docent, totum quidem ſanguinem, ac totam carnem ſemel aſſumptam nunquam eſſe dimiſſam, ſumendo ly totum moraliter, non phyſicè, quatenus retinuit Chriſtus ſemper, quod ad integritatem Corporis ſerviebat.

II. Dico

II. Dico itaque primò: Verbum immediatè sanguinem assumpsit ad suam hypostasim, nec solùm vitalem, sed etiam nutrimentalem.

Prima pars est certa, ità ut opposita sententia Durandi notetur ut hæretica, & erronea à Capreolo, ab aliis ut temeraria. Sed præscindendo ab his censuris, Patres, & Concilia, Verbum assumpsisse carnem, ac sanguinem; passim asserunt; carnem autem assumpsit immediatè, ergo & sanguinem. Secunda pars ex eo constat, quia uterque sanguis est pars naturæ humanæ, (quamvìs ex Angelico diversum sit munus sanguinis vitalis à munere nutrimentalis) ergo utrumque sanguinem assumpsit; Ex eo autem, quòd corpora gloriosa alimento non indigeant, solùm sequitur, quòd sanguis, quà nutritivus, non resurgat ad gloriam, non verò, quòd non resurgat in tanta copia, quanta necessaria est ad humana corpora nutrienda.

Confirm. Quia Scripturæ, Concilia, & Patres, dum docent, Verbum carnem, & sanguinem assumpsisse, non distinguunt inter sanguinem vitalem, & nutrimentalem; ergo utrumque eodem modo immediatè assumpsit, posito, quòd uterque spectet ad humani corporis integritatem: ut docet D. Thom. *3. p. q. 54. ar. 2. ad 3.* & Aristoteles *l. 2. de partibus cap. 2. & 8.* ubi sanguinem inter partes animalis recenset; nec in alio sensu Philosophus *loco laudato cap. 3. & 10.* negat sanguinem esse partem corporis, nisi quia non est pars animata; unde Galenus *lib. 2. de Elementis*, appellat sanguinem quasi partem, quia scilicet cùm non sit animatus, non dicitur absolutè pars, spectat tamen ad animalis integritatem, non secùs ac aliæ partes animatæ, cùm non sit purum nutrimentum partium.

Neque dicas, chylum in venis mesaraïcis attractum, antequam recipiatur in hepate, habere similitudinem sanguinis, sed nondum habere formam sanguinis substantialem, & idcirco esse purum nutrimentum, non partem animalis actu, sed solùm in potentia, atque adeò hunc sanguinem, quem Thomistæ vocant nutrimentalem, non esse à Verbo assumptum; frustra enim assumeretur, cùm statim esset dimittendus, eò, quòd mox esset corrumpendus, & in sanguinem vitalem transmutandus. Nam concedimus Adversariis, chylum, & quodcumque habet rationem puri alimenti, non esse assumptum

ptum

ptum à Verbo; & solùm contendimus, esse assumptum sanguinem tam vitalem, seu perfectè concoctum, quàm nutrimentalem, seu nondum perfectè concoctum, dummodo habeat formam sanguinis substantialem, & non sit purum alimentum, sed pertineat ad integritatem naturæ humanæ; quicquid sit, an sit hujusmodi, antequam perveniat ad hepar, seu ad cor chylus in venis mesaraicis attractus, quod spectat ad Philosophos, & Medicos discutere; sicut ad eosdem spectat examinare, num sanguis sit animatus, quòd communissimè negant, cùm nullam vitæ operationem exerceat, ne vegetativam quidem, nec crescat per intussumptionem alimenti, sed per juxtapositionem partium, quæ generantur, sicut crescit aqua in vase. Dicitur quidem Levit 17. *Anima carnis in sanguine est*; Sed ex Augustino sensus est, quòd anima, seu vita animalium à sanguine pendeat, quatenus ab eo vivens accipit & alimentum, ut nutriatur, & juvamen ut sentiat, eóque sublato, nec nutriri ampliùs possit, nec sentire. Aristoteles etiam *3. de Historia animal.* dixit, sanguinem esse animatum, quia apud Antiquos, ut notat Suar. *lib. 2. de Anima cap. 5.* Calor naturalis anima vocabatur. Cæterum ad nostram Conclusionem sufficit, quòd sanguis spectet ad integritatem corporis humani, etiamsi animatus non sit, ut debeat dici assumptus à Verbo immediatè. Quòd autem ad hanc integritatem spectet, ex eo etiam evincitur, quia ex communi Sanctorum Patrum, ac Theologorum suffragio sanguis futurus est in corporibus hominum resurgentium, & non aliam ob causam, nisi ad integrandum corpus humanum. Hinc Tridentinum *Sess. 13. cap. 3.* supponit, sanguinem esse partem Christum integrantem, dum dicit: *Corpus Christi esse sub specie vini, & sanguinem sub specie panis, & animam sub utraque vi naturalis illius connexionis, & concomitantiæ, quâ partes Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexit, non ampliùs moriturus, inter se copulantur.*

III. Dico 2. Tres alii humores, videlicet phlegma, flava, & atra bilis, seu pituita, colera, & melancholia fuerunt pariter à Verbo immediatè assumpti, non secùs ac sanguis. Ratio est eadem, quia pariter spectant ad humanæ naturæ integritatem, & per se requiruntur ad convenientem statum corporis, magnúmque habent usum ad operationes animalis; unde pariter reperien-

tur in corporibus Beatorum redivivis, immo sæpè nomine sanguinis veniunt omnes quatuor humores, quia tres isti cum sanguine commiscentur, & unam totalem massam conflant, quæ à principaliore humore sumit denominationem sanguinis.

Propter eandem pariter rationem communiter docent, quòd Verbum immediatè etiam assumpserit spiritus vitales, & animales, quia pariter ad integritatem spectant corporis animati, & in corporibus gloriosis resurgent; requiruntur enim ad operationes vitales, & si illis corpus est valde debile, ac penè exanime; sunt enim flos sanguinis purissimi, ac maximè defæcati.

Dentes similiter fuerunt Verbo personaliter uniti, cùm non solùm ad integritatem corporis pertineant, sed etiam juxta communem Philosophorum informentur animâ rationali. Ungues pariter, & capilli unione hypostaticâ uniuntur Verbo, ut communiùs docent contra Vasquez, cùm ad integritatem etiam corporis pertineant: & probabilius est eos animari, non secùs ac ossa, sive animentur animâ rationali in homine secundùm esse vegetativum, ut videtur docere D. Thom. *in 4. dist. 44. qu. 1. ar. 2. qu. 2. ad 3.* sive animâ speciali vegetativâ; deserviunt enim non solùm ad ornatum, sed etiam ad conservationem reliquarum partium corporis videlicet capitis, manuum, ac pedum, sicut folia ad conservationem fructuum, quæ proinde in arboribus vivunt, & ab intrinseco nutriuntur. Hinc in Eucharistia Corpus Christi continetur etiam cum capillis, & unguibus, ut ipse Vasquez admittit, non secùs ac cum sanguine, & aliis humoribus, non verò cum chylo, quem Christus in stomacho habuit tempore cœnæ, quando panem, & vinum transubstantiavit, quia chylus non est pars corporis, sed unicè ad nutrimentum deservit.

IV. *Objic.* 1. Si Verbum assumpsisset sanguinem, posset denominari sanguis; sicuti quia naturam humanam assumpsit, denominatur homo; sed Verbum nequit dici, quòd sit sanguis, ergo sanguinem non assumpsit, & eadem est ratio de aliis humoribus.

Resp. cum Suar. *loc. cit.* quòd Verbum non possit denominari sanguis ob illam eandem rationem, ob quam in triduo mortis nō poterat denominari anima, aut corpus, quamvìs animæ, & corpori esset unitum, quia scil.

istæ

istæ sunt partes ordinatæ ad hominis naturam complendam, cum autem Verbum naturam hominis completam per se assumpserit, non verò ejus partes, nisi in ordine ad illam, idcirco solùm potest denominari homo, non verò sanguis, sicut neque dens, aut nervus, aut cartilago.

V. *Objic.* 2. Sanguis non pertinet ad integritatem corporis humani, sicut nec reliqui humores, ergo non fuerunt à Verbo immediatè assumpti. *Probatur antecedens* primò, quia non habet rationem partis integrantis, quod non est pars actu, sed solùm in potentia, aliter etiam chylus spectaret ad integritatem corporis, & fuisset à Verbo assumptus; sed sanguis est solùm in potentia pars corporis humani, cum deserviat nutritioni carnis, & aliarum partium solidarum, ergo. Secundò quia homo non nutritur ex suismet partibus, nutritur autem ex sanguine, ergo sanguis non est pars hominis. Tertiò sanguis cum sit fluxibilis, non continuatur cum partibus corporis, sicut nec aqua cum terra, ergo non est ejus pars. Quartò si sanguis esset pars corporis, in consecratione panis ex vi verborum veniret etiam sanguis, quod est contra Tridentinum dicens, sanguinem venire per concomitantiam

Resp. Nego antec. Ad primam probationem. In corpore humano, ut notat Angelicus in 4. *dist.* 44. *q.* 1. *ar.* 2. aliæ sunt partes, quæ non sunt ulteriùs transmutabiles in alias, ut caro, ossa, nervi, aliæ sunt partes, quæ sunt ulteriùs transmutabiles, ut sanguis, & reliqui humores, qui proinde & sunt actu partes, quatenùs integrant corpus humanum, & sunt potentia partes, quatenùs possunt in alias partes transmutari; Chylus tamen nullatenus est actu pars. Ad secundam; non est absurdum, quod homo nutriatur ex illis partibus, quæ sunt transmutabiles in alias, ut propterea habeant rationem partis simul, & alimenti. Ad tertiam, sanguis cum habeat quasdam partes crassiores, quas Medici appellant fibras, quæ continuantur venis, sicut venæ etiam carni continuantur, hinc sanguis mediatè continuatur cum reliquis corporis partibus. Ad quartam, ex vi verborum in consecratione panis venit corpus Christi cum omnibus suis partibus solidis, non verò fluidis; sicut est sanguis, & reliqui humores, & ratio est, quia verba illa significant corpus Christi per modum cibi, cui solùm aptæ sunt

partes solidæ, non verò fluidæ, quæ proinde vi verborum veniunt in consecratione Calicis, quibus Sanguis Christi significatur per modum potûs.

VI. *Objic.* 3. Juxta commune Theologorum effatum ex Damasceno desumptum. *Quod Filius Dei semel assumpsit, nunquam dimisit*, atqui sanguinem in passione effusum, si minùs totum, saltem secundùm aliquas ejus partes dimisit; ergo illum non assumpsit. *Minor probatur*, quia multum sanguinis in passione fusi reliquit Christus ad consolationem fidelium, ut habetur in Bulla Pii II. apud Sylvestrum in Rosa aurea *tr.* 3. *q.* 31. Sic in Sacra Syndone Taurinensi habentur reliquiæ sanguinis fusi, ut declaravit Julius II. necnon in vultu Sancto Romano, seu in linteo Veronicæ, ut multi docent apud Bzovium anno 216. Nicephorus etiam *l.* 1. *cap.* 30. refert, sanguinem, & aquam ex Christi latere effusam in vasculo quodam exceptam fuisse, & conservatam à B. Virgine, & S. Joanne Idémque dicas de sanguine, qui Mantuæ servatur, approbato à Leone II. ut refert Platina in vita hujus Pontificis, & Baron. anno 804. & de aliis multis. Neque dici potest cum Valentia hìc *disp.* 1. *qu.* 5. has sanguinis particulas adhuc esse Verbo hypostaticè unitas, cum id communiter à Theologis negetur, tum quia istæ particulæ sanguinis non ampliùs dicunt ordinem ad Christi humanitatem, quippè quæ sine illis suam habet integritatem, tum etiam quia aliter dici etiam deberet, quod præputium Christi Domini sit pariter Verbo unitum, immo etiam omnes partes materiæ, quæ aliquando in Christo fuerunt unitæ Verbo, ac postea resolutæ sunt in lacrymas, in sudorem, & per continuam actionem, & repassionem caloris naturalis, necnon capilli, qui aliquando è Christi capite deciderunt: Unde fieret, aliquam naturam esse hypostaticè unitam Verbo, quæ nec esset in Cœlis, nec in Eucharistia, quod non est admittendum.

Respond. Effatum illud intelligendum esse de partibus Humanitatis assumptæ, quæ necessariæ sunt ad integritatem corporis Christi resurgentis, non verò de aliis non necessariis, ut apertè ex eodem Damasceno colligitur, propterea sanguis in passione effusus, qui fuit necessarius ad corpus Christi resurgentis integrandum, nunquam fuit à Verbo dimissum, secùs verò non ne-

necessarius, sicut etiam præputium, capilli, & aliæ partes materiæ, quæ deinde in lachrymas, & sudorem fuerunt resolutæ. Particulæ autem sanguinis, quas ad consolationem fidelium Christus in terris reliquit, vel est sanguis miraculosus, non verò sanguis ille, qui fuit in passione fusus, ut habet D.Tho. *qu. 54. a. 2.* de sanguine ex aliquibus imaginibus transfixis fuso, vel sunt solùm maculæ sanguinis, ut in Sacra Syndone, & in Sudario Veronicæ, quin retineant ampliùs formam substantialem sanguinis, sicut nec præputium formam carnis, ut docet Amicus *disp. 15. sect. 7.* & alii, vel est verus sanguis, dimissus tamen à Verbo, quia ad integritatem Christi non pertinebat, ut est sanguis collectus à B. Magdalena sub Cruce Domini, & conservatus in vitrea ampulla apud S Maximinum, ubi Magdalena pœnitentiam egit, quia toto tempore, quo legitur Passio Domini die Parasceves ebullire cernitur, ut plures testes oculati in regio Conventu S.Maximini commorati retulerunt apud Gonetum *disp. 9. ar. 6.* Hinc totus Sanguis moraliter loquendo reassumptus fuit in Christi resurrectione, non verò totus physicè, cum non fuerit reassumptus, qui ad integritatem corporis non pertinebat, ex Bulla enim laudata Pii II. apud eundem Amicum veritati fidei non repugnat affirmare, quod aliquam partem sanguinis in passione fusi Christus reliquerit in terris ad fidelium consolationem, ac devotionem.

VII Utrum autem in triduo mortis sanguis à corpore Christi separatus fuerit Verbò hypostaticè unitus, an verò dimissus? lis fuit celeberrima inter Fratres Prædicatores, & Minores, ut refert Spondanus Anno 1462. cùm enim B. Jacobus de Marchia Ordinis Minorum asseruisset in quodam Sermone, quod fuerit dimissus, acriter sententiam hanc Fratres Prædicatores insectati fuerunt, tamquam rationi, ac fidei dissentaneam. Pius II. in Bulla de hoc edita statuit, nulli licere sententiam B. Jacobi de Marchia tanquam hæreticam proscribere. Communissimè tamen illam rejiciunt, ea quippè, ut loquitur Suarez, neque pia est, neque secura. Et ratio est, quia sicut Corpus, & anima Christi quamvìs inter se separata in triduo mortis adhuc erant Verbo unita, ità sanguis, quamvìs tunc esset à corpore separatùs, eò quòd non solùm corpus, &
ani-

anima, sed etiam sanguis ad integritatem Humanitatis Christi pertinebat; propterea si quis ex Apostolis in eo triduo vinum consecrasset, sanguis, qui sub speciebus vini esset, eodem modo fuisset unitum Verbo, ac nunc, siquidem tunc etiam vera fuissent Verba Christi D. Jo. 6. *Qui bibit meum Sanguinem, in me manet.* Quod tamen dicimus de Sanguine in passione effuso, non est dicendum de Sanguine effuso in circumcisione, ut notat Gonetus loco laudato, hic enim post separationem à Corpore fuit à Verbo dimissus, eò quòd ad integritatem Corporis Christi non pertinebat: & eadem est ratio de præputio, quod remansit in terris, ut notat Innoc. III. *lib. 4.* de Mysteriis Missæ. Hinc quod dicitur in Extravag. *Unigenitus* Clementis VI. vid. unam sanguinis guttam pro nobis in Cruce effusam fuisse sufficiens pretium nostræ Redemptionis propter Unionem ad Verbum, intelligendum est de quacunque sanguinis gutta pro statu Unionis ad Verbum, non verò de sanguine non requisito ad Humanitatis integritatem pro statu separationis.

DISPUTATIO V.

De Termino unionis hypostaticæ, seu de ipso Christo Domino.

TErminus unionis est Christus, quo nomine significatur Verbum subsistens tum in divinitate ungente humanitatem, tùm in humanitate uncta; propterea idem sonat *Christus*, ac unctus: Nomen verò JESUS, vel Deus, licèt supponant pro Persona Verbi, non significant tamen utramque naturam, sed nomen *Deus* significat naturam divinam, cui etiam Persona Verbi identificatur, & Nomen *Jesus* significat naturam humanam, cui Persona Verbi misericorditer est unita, & ideò ad tantæ dignationis, ac misericordiæ memoriam, sacrosanctum Jesu nomen veneramur, quippe quod hebraicè Salvatorem sonat. In hac postrema Disputatione Christi Domini constitutionem, ac idiomata inquiremus, & quia duæ sunt in eo Naturæ in unitate Personæ, ideò examinandum primò, An Christus

ſtus ſit Perſona compoſita trahens idiomatum communicationem? Secundò quotuplex ſit in eo ſanctitas? Tertiò quotuplex Scientia? Ad extremum inquiremus de ejus Sacerdotio, oratione, Adoratione, & Aliis, pro ut dabitur.

QUÆSTIO I.

An Chriſti Perſona ſit Compoſita, & quomodo trahat Idiomatum communicationem?

I. DE fide eſt contra hæreſim Eutychianam, in Incarnatione Naturam divinam, & humanam manſiſſe diſtinctas, & inconfuſas, atque adeò cum proprietatibus ſuis, terminatas tamen eadem Verbi ſubſiſtentia, ut proinde Verbum dicatur in duabus naturis ſubſiſtere. De fide etiam eſt contra Neſtorium, in Chriſto non eſſe duas Perſonas; aliter Verbum ſolùm dici poſſet humanatum, non verò homo; ſicut Petrus dici poteſt veſtitus, non veſtis, quia cum veſte ſolùm habet unionem accidentalem, non ſubſtantialem in unitate Perſonæ; idcirco autem in caſu noſtro idem eſt Deus, & homo, quia eadem eſt Perſonalitas habens utramque naturam, alteram ſibi identificatam, alteram ſubſtantialiter unitam. Advenit quidem Verbo natura humana per accidens, ſeu contingenter, & ideò Verbum dicitur Incarnatum; quia tamen unio, quæ per accidens advenit, eſt ſubſtantialis, ideò dicitur etiam Verbum factum eſſe caro, ac eſſe homo. Difficultas eſt, utrum Perſona Chriſti, cum ſit una, dici debeat ſimplex, ac compoſita? Negant plurimi, eſſe compoſitam. D. Th. *q. 2. a. 4.* docet, quòd Chriſti Perſona ſecundùm ſe conſiderata ſit ſimplex, & incompoſita; ſecùs verò ſi conſideretur, pro ut ſubſiſtit in duplici natura. Quæſtio eſt de modo loquendi; Qui tamen in re tam gravi non eſt contemnendus, ut ipſis vocibus utraque hæreſis declinetur.

II. Dico equidem cum Angelico, Chriſti Perſonam verius dicendam eſſe compoſitam, quam ſimplicem.

Prob. 1. Authoritate Conciliorum, & PP. Nam VI. Synodus act. 4. *Confitemur*, inquit, *Chriſtum ex duabus naturis compoſitum*. Et D. Damaſc. laud. à D. Thę. *loc. cit.* habet: *In*

In Christo duas naturas cognoscimus , unam autem hypostasim ex utraque compositam.

Secundò Ratione: Illud dicitur compositum, quod constat ex pluribus ordinatis ad faciendum unum; sed Persona Christi constat tum ex Personalitate , & natura Verbi , tum etiam ex humanitate ordinatis ad faciendum unum per se in ratione Personæ, ergo est Persona composita.

Confirm. Ex eodem S. Tho. , quia Persona Christi vel consideratur secundum quod est in se , & sic est omninò simplex , ut est natura Verbi : vel secundum quod subsistit in aliqua natura , & quia subsistit de facto in natura divina simul , & humana , ideò est Persona composita : quare Christus dicitur esse unum subsistens , & quia in duabus naturis subsistit , dicitur Persona composita.

III. *Objic.* 1. Si Christus esset Persona composita ex duplici natura , sequeretur primò, quod natura divina , & humana in Christo unirentur , quòd sapit hæresim Eutychianam. Secundò , quod vera esset hæc propositio ; Christus est natura divina , & humana , qui fuit error Joan. Hus , damnatus in Concil. Constantiensi *Act.* 5.

Resp. Naturam divinam, & humanam uniri in Christo solùm in ratione Personæ, seu in ratione habentis, & habiti, non verò in ratione naturæ, seu actûs , & potentiæ, ut pluries explicavimus contra Eutychem. Ad secundam si hic terminus, Christus, supponat materialiter, & specificativè pro sola Persona Verbi habente humanitatem, falsum est, quòd Christus sit etiam humanitas , si verò supponat formaliter , & reduplicativè pro omnibus , quæ Christum constituunt , verùm est quod sit utraque natura. Similiter respondendum interroganti, Num Christus sit res creata, an increata ? si supponit materialiter, est res increata, si formaliter , reduplicando utramque naturam, est res partim increata, partim creata. Jo. Hus damnatus fuit, quia ut notat Valdens. de Christo materialiter sumpto dicebat , quod sit natura utraque permixta, & confusa, juxta hæresim Eutychianam.

IV. *Objic.* 2. Si Persona Christi esset composita , alterum ex componentibus esset natura divina , sed naturæ divinæ repugnat esse partem componentem ordinatam ad faciendum unum per se ; Cùm de ratione par-

partis sit esse quid imperfectum, & incompletum; ergo &c.

Confirm. Si Christus esset Persona composita, darentur in Christo duæ Personæ, altera simplex propria Verbi, altera composita propria Christi; sicut si anima habet subsistentiam propriam, & uniatur corpori, in homine darentur duæ subsistentiæ, altera propria animæ simplex, altera propria hominis composita.

Resp. Non esse confundendum nomen Partis cum nomine componentis; pars dicitur, quæ se sola non adæquat totum; componens verò dicitur quod cum alio componente conflat totum, esto se solo possit totius compositi perfectionem adæquare; sic complexum ex Deo, & creatura conflatur ex Deo tamquam ex componente, non tamquam ex parte, quia solus Deus complectitur totam perfectionem complexi ex Deo, & creatura. In casu nostro verum est, quod natura divina non possit esse pars constituens Personam Christi; potest tamen esse unum ex componentibus Personam Christi compositam: propterea D.Dionys. 1. de Div. nom. dicit, Christum esse compositum *ineffabiliter*, quia non est assignabilis alia substantialis compositio, in qua componentia non sint etiam partes, quæ mutuo perficiantur.

Ad Confirm. *Nego sequelam*; sicut in composito accidentali non datur duplex suppositum, alterum præjacens & simplex, alterum compositum, eò quòd accidens non concurrat in composito accidentali ut habens suam partialem subsistentiam, ità in Persona Christi non datur duplex suppositum, alterum Verbi simplex, alterum Christi compositum, quia humanitas non concurrit ad constituendum Christum, ut habens suam partialem subsistentiam, ubi è contra anima, & corpus concurrunt ad constituendum hominem, ut habentia suam partialem subsistentiam, propterea homo est Persona composita ex duplici partiali subsistentia, contra verò Christus est persona composita non ex duplici partiali subsistentia, sed ex duplici natura.

V. Ex hoc, quòd Christi Persona sit composita ex utraque natura, sequitur in Christo idiomatum communicatio, hoc est, quod de eodem Christo verificentur idiomata, seu proprietates utriusque naturæ, adeò ut dici

dici possit: Hìc homo creavit mundum, est impassibilis, æternus, immensus, omnipotens, genitus à Patre Æterno &c. & è converso: Hìc homo patitur, moritur, est in hoc loco, & tempore, natus ex B. Virgine. Hæc idiomatum communicatio fundatur in unitate Personæ compositæ, ratione cujus sicut Deus est verè, & non metaphoricè homo, & vice versâ homo, seu habens humanitatem est propriè Deus, seu habens etiam divinitatem, ità pariter verè, & propriè de hoc homine dicuntur, quæ propriè dicuntur de Deo, & dè Deo propriè dicuntur, quæ propriè dicuntur de hoc homine: Propterea Suar. *disp.35*. dicit, hanc idiomatum communicationem esse adeò certam, sicut certa est unitas Personæ in Christo Domino, atque adeò negari non posse, salvâ fide, sicut enim quando duæ formæ uniuntur in eodem supposito, v. gr. logica, & musica, Anima, & corpus, tunc possunt illæ invicem prædicari in concreto, seu nomine importante idem suppositum in recto, v. gr. logicus est musicus, & è contra, logicus cantat, & musicus syllogizat; ità in casu nostro dici potest Deus est homo, & homo est Deus; Deus moritur, & hic homo est immortalis. Et ratio à priori est, quòd ad veritatem propositionum non requiritur identitas obliqui, sed sola identitas subjecti importati in recto cum prædicato, unde fit, quòd idiomatum communicatio fieri non possit in terminis abstractis, non enim dici potest: Divinitas est humanitas, sicut non potest dici, logica est musica, sed solùm in terminis concretis, Deus est homo, uti logicus est musicus.

VI. Porrò ad hanc idiomatum communicationem percipiendam, nonnullæ Regulæ assignantur.

Prima est: quidquid dicitur de Deo essentialiter, & de Filio Dei sive essentialiter, sive personaliter, illud solùm prædicari potest simpliciter, & absolutè de hoc homine, nempe de Christo; Et ratio est, quia suppositum hujus hominis verè est Deus, & Filius Dei. Hinc dici potest, Hìc homo est omnipotens, Immortalis, Mundi Creator, & sic de aliis prædicatis, quæ competunt Deo, quatenùs Deus est: Et rursus de eodem dici potest, Hic homo est Genitus à Patre Æterno, & spirat Spiritum Sanctum, quæ sunt prædicata quæ competunt Filio Dei; Non potest tamen dici, hic homo est Pater, aut est Spiritus S., neque quòd generet, aut spiretur, cum hæc

præ-

prædicata neque sint propria Dei, quatenùs Deus est, neque Filii Dei.

Secunda ex D.Th. est: Quæcunque prædicata conveniunt naturæ sive divinæ, sive humanæ, ut habenti oppositionem cum supposito, seu cum toto, non possunt de Christo prædicari, v.gr. quia natura divina, in quantùm est pars, & opposita supposito, dicitur communicabilis, & humanitas dicitur sustentata à Verbo, non potest dici, quòd Christus, seu Verbum sit communicabile, aut quòd sustentetur, vel uniatur Verbo: contra verò prædicata, quæ competunt naturæ, seu parti, non ut dicenti oppositionem cum Toto, possunt de Toto, seu de Christo prædicari in concreto. Ratio est, quia sicut de Toto prædicatur ipsa natura, ità prædicari etiam possunt omnia prædicata naturæ. Hinc quia humanitas est mortua, & sepulta, & similiter Deitas est ab æterno, immensa &c. ideò per communicationem idiomatum Christus, Verbum, Deus, & Filius Dei dicitur mortuus, sepultus, & vice versâ Christus, seu hic homo per communicationem idiomatum dicitur esse ab æterno, immensus &c. abstinendum tamen ab his prædicatis absolutè prolatis, ne videamur convenire cum Ubiquetariis, qui volebant, Christi humanitatem esse ubique. Sic quamvìs dicere possimus, Verbum est homo, non possumus tamen absolutè dicere, Verbum est creatura, non solùm quia, si faciat sensum abstractum, propositio hæc est falsa, sed etiam quia, si faceret sensum concretum, & significaret, quòd Verbum sit habens naturam creatam, seu Creaturam eo modo, quo Verbum est homo, quatenùs est habens humanitatem, dicendo: Verbum, seu Christus est Creatura, videmur cum Arianis convenire, dicentibus, quòd suppositum Verbi sit creatum, ut notat D.Tho. *qu.* 16. *a.* 8.

Utrùm autem vera sit hæc propositio: Verbum inquantum homo, est creatura, Angelic. *ib.* respondit, quòd si ly inquantùm homo reduplicet humanitatem, propositio est vera; secùs verò si reduplicet suppositum: abstinendum tamen ab hac propositione absolutè proferenda, quia nisi addatur debita explicatio, videmur cum Arianis convenire, sicuti neque dicendum absolutè: Christus est incorporeus, ne videamur convenire cum Manichæis.

Tertia Regula. Quamvis de Christo Domino ob dualitatem Naturam dici possint prædicata contraria, non tamen contradictoria. Quare dici potest, quòd hic homo, seu Christus sit passibilis, & sit impassibilis, mortalis, & sit immortalis, etenim quatenùs est habens humanitatem est mortalis, & quatenùs est habens Deitatem est immortalis, non potest tamen dici, quòd sit passibilis, & non sit passibilis &c. Ratio est, quia si negatio cadat supra copulam dicendo, quòd non sit passibilis, distribuit, & negat omnem naturam passibilem, & mortalem, quod est falsum, si verò negatio cadat supra prædicatum, dicendo quòd Christus sit non passibilis, seu sit impassibilis, tunc non fit propositio negativa, sed affirmativa de prædicato infinito, & ideò solùm negatur passibilitas, & mortalitas de natura divina, quod est verum, quòd si passibilitas negaretur de natura etiam humana, esset falsum.

QUÆSTIO II.

De Christi Sanctitate.

Quærendum, Utrum Christi humanitas sanctificetur formaliter, seu potiùs suppositaliter, an solùm radicaliter à sanctitate increata substantiali naturæ divinæ sibi unitæ? & An etiam ab ipsa Personalitate Verbi? & Num finite, an infinitè? Num physicè, an solùm moraliter? Deindè an fuerit in Christo etiam gratia accidentalis? & quomodo dicendus sit Christus, Filius ne Dei adoptivus proprius, an naturalis?

ARTICULUS I.

Utrùm Christi humanitas formaliter sanctificetur à sanctitate increata? & An etiam physicè, ac infinitè.

I. Usque adeò certum est apud Theologos, Christum fuisse substantialiter sanctum à sanctitate Verbi, ut Hurtadus putet, id esse de fide. Alii apud Lumb. *n.939* censent, oppositum esse temerarium, & censura dignum: abstinendum tamen ab his censuris, cum in opposita sententia sint Rada, Felix, & Alii Scotistæ putantes, Christum à sanctitate Verbi non fuisse sanctum for-

formaliter, sed solum causaliter, & exigitivè, exigendo scilicet plenitudinem sanctitatis creatæ, unde si humanitas, quæ peccasset, assumeretur à Verbo, & nôn conferretur ei gratia habitualis, putant, hujusmodi Christum in hac hypothesi fore cum macula peccati habitualis.

II. Dico 1. Humanitatem Christi esse formaliter, & substantialiter sanctam à gratia substantiali increata. Ità communiter Theologi ex PP. & Conciliis apud Vasq. *d.41. c.3.* passim asserentibus, Christum fuisse substantialiter unctum, hoc est sanctificatum, ac Deificatum unguento, sive unctione divinitatis. VI. Syn. apud Bernal. *Disp 29.* hæc habet: *Assumptæ humanitatis voluntas ideò non est contraria Deo, quia deificata*, atqui non est deificata causaliter, sed formaliter, ut patet, ergo pariter est formaliter sanctificata, quod enim sufficit ad deificandum, sufficit ad sanctificandum, cùm sit communis notio, quòd deificatio sit sanctitatio.

Prob. Ulteriùs ex conceptu sanctitatis: sanctitas ex D. Dionysio est, ab omni labe libera, perfecta, & immaculata mundities, & ex D. Petro est participatio divinæ naturæ, unde ut ostendimus disputatione antecedenti, non solùm fert incompossibilitatem, saltem exigitivè, cum culpa, sed etiam exigentiam potentiarum, seu habituum supernaturalium, quibus possimus ad Deum videndum tendere, & quia est participatio Divinæ naturæ, fert Dei filiationem, amicitiam, & jus ad hæreditatem. Unde Sanctitas ex Tridentino reddit hominem filium Dei adoptivum, amicum, & hæredem; atqui hæc omnia præstat perfectiori modo Sanctitas increata erga Christi Humanitatem, cui substantialiter unitur; ergo Christi Humanitas non exigitivè, sed formaliter sanctificatur sanctitate Verbi. *Prob. min.* Sanctitas increata communicata Humanitati reddit Christum Filium Dei, non adoptivum, & extraneum, sed proprium & naturalem; ut dicemus articulo sequenti, ergo perfectiori modo reddit Christum Dei Filium, amicum, & hæredem, atque adeò perfectiori modo præstat effectus formales sanctitatis sanctitas increata communicata Humanitati, quàm sanctitas accidentalis.

Confirm.; Gratia habitualis ideò reddit hominem formaliter sanctum, quia est incompossibilis cum

peccato, redditque hominem Deo gratum, amicum, & cum jure ad hæreditatem, sed hæc omnia præstat perfectiori modo sanctitas increata relatè ad Humanitatem Christi, ergo, &c. *prob. min.* & primò, quòd reddat Christum incompossibilem cum peccato etiam levissimo, constat ex dictis, cum de Christi impeccabilitate *disp. 2. qu. 1.* Quòd etiam reddat illum Deo gratum, & amicum, patet, quia, ut dicitur Eth. 6. Amicitiæ causa est communicatio, & quod facit communicationem, facit amicitiam, & quod facit summam communicationem, facit summam amicitiam; unde amicitia paterna, & materna, & omnis ea, quæ intercedit inter consanguineos, fundatur in communicatione naturæ, & gratia ipsa accidentalis ideò est causa amicitiæ divinæ, quia est communicatio, seu participatio divinæ naturæ: atqui per unionem hypostaticam natura Divina communicatur Humanitati perfectissimo modo, ergo fundat amicitiam perfectissimam. Et sanè longè perfectior est participatio Divinæ naturæ in suo esse reali, & substantiali, quæ habetur per unionem hypostaticam, quàm participatio Divinæ naturæ similitudinaria, quæ habetur per gratiam accidentalem, ergo si ista fundat jus amicitiæ inter Deum, & creaturam, à fortiori illa.

Et hinc descendit tertia pars *min.* quòd scilicet sanctitas increata det etiam Humanitati jus ad hæreditatem: Si enim Filiatio Dei adoptiva fundat jus ad hæreditatem, juxta illud Rom. 8. *Si Filii, & hæredes*, à fortiori filiatio Dei naturalis, propterea usurpare potest humanitas Christi illud Apostoli Rom. 8. *Quomodo non etiam cum illo omnia mihi donavit?*

III. Dico secundò: quamvìs dici possit, quòd sanctitas increata sanctificet Humanitatem formaliter, in eo sensu, quòd excludatur sanctificatio causalis, & radicalis asserta à scotistis; dicendum tamen veriùs, quòd sanctificet suppositaliter, quàm formaliter.

Prob. Sanctitas increata non sanctificat Humanitatem tamquam forma physica (de cujus ratione est perficere subjectum, & ab eo perfici,) sed ut forma logica, quæ perficit, & sustentat Humanitatem, quin ab ea perficiatur, non secùs ac subsistentia Verbi denominat Humanitatem subsistentem tamquam forma logica, ergo sanctificat Humanitatem potiùs suppositando illam, quàm

quàm informando, atque adeò potiùs dicendum, quòd sanctificet suppositaliter, quàm formaliter, per hoc enim, quòd sanctitas increata supponitet Humanitatem, facit illam suam, redditque incapacem omnis culpæ, ac dignam amore amicabili Dei, & beatitudine, in quibus prædicatis consistit perfecta sanctitas.

IV. *Objic.* 1. Contra primam conclusionem: Humanitas non denominatur formaliter Immensa, Æterna, Omnipotens, per conjunctionem substantialem cum his attributis divinis, ergo neque denominatur formaliter sancta per conjunctionem cum sanctitate increata; esto Christus per communicationem idiomatum dici possit Immensus, Æternus, Omnipotens, atque etiam infinitè sanctus.

Resp. 1. Per instantiam; ergo neque Humanitas denominatur formaliter subsistens per conjunctionem cum subsistentia divina. 2. *nego consequentiam*: disparitas habetur ex natura ipsarum denominationum; Non enim omnes denominationes sunt ejusdem indolis, nec habentur eodem modo: Nam quod sufficit ad unam, non sufficit ad aliam; v. gr. ad denominationem cogniti sufficit forma extrinseca, non tamen ad denominationem Albi; sic ad denominationem Sancti sufficit conjunctio cum sanctitate; propterea Reliquiæ Sanctorum dicuntur sanctæ ob conjunctionem habitam cum anima habente sanctitatem. Hinc Humanitas Christi præcisè per conjunctionem cum sanctitate Verbi dicitur sancta sanctitate propria creaturæ rationalis; hoc est Deo amabilis, & incompossibilis cum peccato: contra verò Humanitas per conjunctionem cum Immensitate non dicitur formaliter immensa, nec est ubique; sicut intellectio, quamvis uniatur animæ, quæ est in pede, non idcirco ipsa est in pede. Et eodem modo Humanitas nequit denominari omnipotens, æterna, immortalis, impassibilis, quia hujusmodi denominationes ex propria natura haberi non possunt, nisi per formam identificatam, aut per formam physicam, quæ perficiat, & perficiatur à subjecto; quare sicut potest stare conjunctio cum forma immortali, sine denominatione immortalis, ut corpus conjungitur cum anima immortali, quin denominetur immortale; ità potest stare in Humanitate Christi conjunctio cum Omnipotentia, quin ea denominetur Omnipotens, esto non possit

conjungi cum sanctitate infinita, quin denominetur formaliter infinitè sancta.

V. *Objic.* 2. Si homo uniatur Angelo habenti gratiam, non redditur formaliter sanctus à sanctitate illa Angeli, ergo quamvìs Humanitas uniatur Verbo identificato cum sanctitate increata, non propterea fit formaliter sancta sanctitate increata.

Respond. nego consequentiam: sanctitas enim non denominat nisi subjectum, cui immediatè unitur, ergo si gratia immediatè uniatur Angelo, non homini, Angelum denominat sanctum, non hominem; At in casu nostro sanctitas Verbi immediatè unitur Humanitati, cùm tota Persona Verbi sit terminus formalis unionis, ergo Humanitas à sanctitate Verbi denominatur formaliter sancta, non secùs ac à subsistentia Verbi denominatur formaliter subsistens.

VI. Dubitatur hìc 1. Num Humanitas reddatur formaliter sancta per solam naturam, seu sanctitatem divinam, an verò per solam Personalitatem Verbi, an per utramque simul, an demum per utramque seorsim?

Censeo equidem, ab utraque simul, & divisivè sanctificari. Ità Lugo, Lumb. Amic. *disp.* 16. *sect.* 5. Martinon, & Alii communiùs contra Gonet, & Vasq. putantes, quòd à sola Deitate, & contra Lorcam putantem, quòd à sola Personalitate Verbi.

Prob. Quia Humanitas tam si uniatur soli naturæ Divinæ, quam si soli Personalitati, ut formaliter à natura distinctæ, habet incompossibilitatem cum peccato, jus ad amorem Dei, & hæreditatem, ergo ab utraque habet sanctitatem, seu participationem naturæ Divinæ in eo sensu, in quo gratia habitualis dicitur naturæ Divinæ participatio, ergo ab utraque sanctificatur formaliter. *Antecedens prob.* ex dictis in prima Conclusione, impossibile enim est, humanitatem esse substantialiter unitam aut Divinæ naturæ, aut Personalitati, quin sit à peccato immunis, summè Deo dilecta, & cum jure ad hæreditatem, siquidem hypostasis Divina, etiam ut virtualiter distincta à Deitate, si uniatur substantialiter Humanitati, non potest non reddere illam infinitè amabilem, non secùs ac si uniatur Deitati, per hoc quòd reddat Christum Filium Dei naturalem.

VII. Dices I. Hypostasis Verbi non sanctificat formaliter ipsum Verbum, ergo neque Humanitatem: *antecedens patet*, quia sanctitas formalis est prima radix beatitudinis; Hypostasis autem Verbi non est id, à quo Verbum formaliter habet primam radicem suæ beatitudinis, cum id competat formaliter naturæ Divinæ. Quare *prob. conseq.* Quia quòd non est sanctitas formaliter, non potest sanctificare formaliter, hypostasis autem Verbi non est sanctitas formaliter, alioquin sanctificaret ipsum Verbum, ergo non potest formaliter sanctificare Humanitatem.

Confirm. 1. Sanctitas est radix habituum, & operationum supernaturalium, atque adeò est operativa per potentias suas; sed hypostasis Verbi non est operativa, ergo.

Confirm. 2. Hypostasis Divina ut distincta à natura, juxta probabilem sententiam non importat perfectionem, ergo non potest tribuere formaliter denominationem perfectissimam infinitè sancti.

Confirm. 3. Personalitas Divina non sanctificat quà Personalitas, ut patet, neque quà divina, quia sic omne attributum divinum sanctificaret formaliter, ergo.

Resp. Cùm Lumb. *n. 960.* Duplicem dari sanctitatem, Alteram puritatis summæ excludentis omnem immunditiem, quæ solùm trahit jus ad beatitudinem, sed de se non est operativa; alteram verò puritatis summæ de se operativam. Hypostasis divina est sanctitas primi, non secundi generis, quamvìs non diceret ratione sui perfectionem. In forma omisso antecedente, de quo valde dubitat Martinon. *d. 9. Nego consequentiam, ad probationem distinguo antecedens:* quod nullo pacto est sanctitas, non potest sanctificare humanitatem, *concedo*; quod non est sanctitas operativa, sed est sanctitas puritatis summæ, excludentis omnem immunditiam, *nego antecedens*, propterea non sanctificat Verbum tanquam prima Radix operationum divinarum, & beatitudinis divinæ, sed excludit essentialiter ratione sui omnem immunditiam, etiam à Verbo, redditque illud infinitè amabile, quod pariter præstat erga humanitatem. Quibus adde, quòd licet Personalitas Verbi non sit ipsi Personæ Verbi prima radix beatitudinis naturæ assumptæ, quatenùs ratione talis personalitatis, ut con-

condistinctæ à deitate debetur. Humanitati beatitudo, & hæreditas æterna.

Ad primam Confirmationem juxta primam responsionem datam argumento proposito nego, sanctitatem puritatis, de qua loquimur, debere esse Radicem potentiarum,& operationum supernaturalium, sufficit, si excludat omnem immunditiem, & trahat jus ad Dei amorem amicabilem, & ad beatitudinem; quicquid sit, an possit etiam dici radix potentiarum, & operationum supernaturalium in natura assumpta.

Ad secundam, transmisso quòd hypostasis divina ratione sui non dicat perfectionem, adhuc ratione sui est sanctitas puritatis summæ; sicut enim potest intelligi, quòd Paternitas v. gr. non sit perfectio, & tamen sit principium generativum *ut quo*, vel saltem conditio, ità potest intelligi, quod non sit perfectio, & tamen ratione sui excludat à Deitate, & ab humanitate omnem immunditiem.

Ad tertiam Personalitas divina sanctificat humanitatem, non quà Personalitas, præscindens à divina, sed qua divina, sic enim est puritas summa fundans jus ad beatitudinem: propterea quodvis attributum divinum, si posset substantialiter humanitati uniri seorsim à Deitate,illam sanctificaret.

VIII. Dices secundò. Si Deitas ut distincta à Personalitate Verbi etiam sanctificaret formaliter humanitatem, sequeretur quòd humanitas unita hypostaticè Angelo habenti sanctitatem, deberet formaliter sanctificari, quod non admittitur, quia non nisi mediatè humanitas uniretur sanctitati Angeli, atqui etiam mediatè unitur humanitas Deitati, hoc est mediâ Personalitate Verbi; ergo à Deitate non sanctificatur formaliter.

Confirm. 1. Deitas non potest reddere humanitatem formaliter Deam, sapientem &c.; ergo nec sanctam.

Confirm. 2. Si Deitas humanitatem sanctificaret, omnes tres Personæ illam sanctificarent,quia quod competit Deitati, competit tribus.

Resp. Nego sequelam; Juxta nostram sententiam humanitas immediatè unitur Deitat, sed transmisso, quòd uniatur mediatè,hoc sufficit, quòd humanitas dicatur deificata, ergo & sanctificata, cum deificatio essen-

essentialiter ferat sanctificationem, & immunitatem à culpa, & jus ad Dei amorem, ac ad beatitudinem, sicuti enim si gratia sit solùm in voluntate realiter distincta ab anima, etiam anima diceretur sancta, quamvis esset mediatè unita gratiæ, ità à fortiori, si humanitas mediatè unitur sanctitati solùm virtualiter distinctæ à subsistentia Verbi. Et ratio à priori est, quia etiam mediata communicatio satis est, ut reddat humanitatem immunem à culpa, & cum jure ad beatitudinem: Non sic, si humanitas uniatur Angelo habenti sanctitatem: quia per accidens conjungeretur cum Angelo sanctitas, non verò per se, ut unitur sanctitas Divina cum subsistentia Verbi.

Ad 1. Confirmationem, humanitas est incapax, ut dicatur Dea, solùm potest denominari deificata, & hoc formaliter habetur à Deitate, ergo formaliter potest etiam à Deitate denominari sancta, seu digna Dei amore: non potest tamen denominari formaliter sapiens, immensa ab his attributis Divinis ob diversam naturam denominationum, ut ostendimus, & dicendum est ab ipsis adversariis: qui licèt concedant, operationes Christi formaliter dignificari à dignitate Verbi, cui mediatè uniuntur, negant tamen eas immensitari per hoc, quòd mediatè uniantur immensitati Verbi.

Ad 2. Unio hypostatica, ut diximus, terminatur ad naturam, & personalitatem Verbi indivisibiliter, & ideo non terminatur ad tres Personas; ergo nec sanctificatur humanitas formaliter à Tribus Personis: respicit enim unio hypostatica Deitatem communem Tribus, non tamen ut communem, sed tantùm prout est in Filio, ut explicavimus *disp. 4. qu. 1.* Et ratio à priori est ex Amico *disp. 16. n. 100.* quia prædicatum, quod convenit formæ non quidem absolutè, sed prout informanti unum subjectum, non potest eidem convenire, prout informanti aliud subjectum: ex. gr. anima, quæ dicitur posse intelligere proximè prout est in capite, non dicitur posse proximè intelligere prout est in pede; & albedo si replicetur, & terminet visionem prout est in loco A, non dicitur eandem visionem terminare prout est in loco B; ergo pariter natura Divina, quæ terminat unionem hypostaticam, prout est inclusa in Verbo, non dicitur eandem terminare prout est in Patre; atque adeò non sanctificatur humanitas à Persona Patris. Quamvis autem hu-

manitas indivisibiliter sustentetur à Deitate,& subsistentia Verbi, ità ut utraque seorsim præbeat de facto erga humanitatem influxum sustentativum solùm inadæquatum; utraque tamen seorsim, ac divisivè sanctificat humanitatem formaliter; sicut enim unio inadæquata terminata ad Deitatem denominat humanitatem formaliter deificatam, & unio inadæquatè terminata ad personalitatem Verbi denominat humanitatem formaliter personatam, ità utraque seorsim, ac divisivè sufficit, ut humanitas dicatur formaliter sancta.

IX. Dubitatur ulteriùs, utrùm Humanitas sanctificetur à Verbo moraliter solùm, an etiam physicè? Et num finitè, an infinitè?

Dicendum 1. Humanitatem à sanctitate increata moraliter dignificari, ac sanctificari infinitè; adeò ut in morali æstimatione hujusmodi sanctitas sit infinitæ dignitatis. Ità communiter cum Angelico, qui apud Lumbier. *n*, 980. expressissimè dicit, Carnem Christi fuisse infinitè dignificatam à Persona assumente; erat enim Caro Dei, ex quo habebat dignitatem infinitam.

Prob. Merita Christi, quamvis solùm mediatè uniantur Verbo, adhuc moraliter dignificantur infinitè à dignitate Verbi; ergo à fortiori humanitas, quæ unitur Verbo immediatè, cùm enim propter unionem deificetur, consequenter fit condigna amore Dei, & æstimatione simpliciter infinita magìs, quàm una Christi operatio.

Confirm. Quia Humanitas habens sibi unitam hypostaticè Deitatem, habet donum simpliciter infinitum, ergo est moraliter æstimabilis, ac digna infinitè.

Dices, si humanitas dignificata à Verbo esset infinitè æstimabilis, & moraliter digna, esset æquè digna, ac Verbum, seu Christus, hoc autem non videtur dicendum, cùm humanitas etiam sub hac dignificatione sit quid limitatum: ergo.

Resp. Quòd sicut merita Christi infinitè digna non sunt æquè digna moraliter, ac ipse Deus, cùm Deus habeat suam dignitatem infinitam per identitatem, merita verò per communicationem; ità prorsus humanitas; quippe quæ per sanctitatem Verbi fit sancta adjectivè, & in concreto, non est ipsa sanctitas in abstracto, ut est Deus; propterea differunt in modo participandi sanctitatẽ, quamvìs conveniant in forma infinita sanctitatis.

X. Di-

X. Dicendum 2. Humanitatem Christi etiam physicè dignificari infinitè à sanctitate increata, cui phycè unitur. Ità etiam communiter apud Arri Haun Lumb. contra Esparz. & Lugo *disp. 16. n. 71.* qui observat, quæstionem hanc habere plurimum de modo loquendi.

Prob. Merita Christi dignificantur moraliter infinitè à dignitate Verbi, cui non uniuntur physicè, sed moraliter, ergo humanitas, cui Verbum physicè unitur, dignificatur physicè infinitè à sanctitate, & dignitate Verbi.

Confirm. Si sanctificaretur physicè finitè, posset crescere in sanctitate, non videtur autem, quomodo possit humanitas assumpta physicè crescere in sanctitate, etiam si uniretur tribus Personis Divinis; ergo sanctificatur physicè infinitè.

Dices: Per hoc, quòd subsistentia Verbi communicata humanitati sit infinita, humanitas non subsistit infinitè, ergo nec physicè sanctificatur infinitè. Et ratio utriusque est, quia humanitas subsistit, & sanctificatur mediâ unione finitâ, & juxta capacitatem finitam, ergo tantum finitè.

Confirm. Si sanctitas increata uniatur lapidi, nullatenus illum sanctificat propter subjecti incapacitatem; ergo si uniatur Humanitati nec sanctificabit illam physicè infinitè, cùm subjectum finitum non sit capax recipiendi effectum formalem infinitum.

Resp. Quæstionem hanc esse plurimùm de nomine, & ideo *distinguo antecedens:* Humanitas non subsistit infinitè, si spectetur unio, quà subsistit, *concedo*; si spectetur totum subsistens, & denominatio subsistentis, quæ habetur à subsistentia divina, *nego antecedens, & distinguo etiam conseq.* Ad id, quod additur, capacitas obedientialis humanitatis sicut est ad unionem cum subsistentia, & sanctitate infinita, ità est ad denominationem subsistentis, & sancti infinitam; & quamvìs unio sit finita, quia tamen forma est infinita, ideò constituit denominationem physicam infinitam, eo modo, quo in meritis Christi Domini constituit denominationem moralem infinitam; & ratio est, quia ad has Denominationes unio finita non se habet ut mensura, sed ut conditio.

Ad Confir. Sicut meritum Christi licèt physicè finitũ, est capax recipiendi effectum formalem moraliter infinitum,

tum; ità Christi humanitas, quamvìs finita potest recipere physicè effectum formalem infinitum, & denominari physicè sancta, seu dignificata à Verbo infinitè, eò, quòd unio hypostatica, quantumvis sit finita, potest esse conditio sufficiens, ut Humanitati communicetur effectus formalis infinitus, non secùs ac communicatur meritis Christi. Quare *nego consequentiam.*

Instabis: Si denominatio sancti infinita habetur à sanctitate Verbi tamquam à forma infinita, solùm infertur, quòd Christus, seu tota denominatio sit infinitè sancta, quod non revocatur in dubium, non verò, quòd humanitas unita sanctitati sit sancta infinitè; ergo.

Resp. 1. Quòd si argumentum probat, humanitatem non esse sanctam infinitè, probat etiam, quòd nullatenus sit sancta sanctitate Verbi; quia denominationem à sanctitate Verbi habere non potest, nisi à tali forma. Directè dico, Christum esse sanctum infinitè quidditativè, & per inclusionem sanctitatis increatæ; humanitatem verò esse infinitè sanctam solùm per unionem, & denominationem contingenter superadditam; ità ut sanctitas increata, quæ hanc denominationem constituit, non veniat in recto, sed in obliquo, dum dicitur humanitas sancta. Contra verò dum dicitur Christus sanctus, sanctitas increata venit in recto ad talem denominationem.

ARTICULUS II.

Utrùm fuerit in Christo etiam Sanctitas Accidentalis.

XI. QUòd Christi humanitas formaliter sanctificetur non solùm sanctitate substantiali increatâ, ut hactenus diximus, sed etiam sanctitate substantiali creatâ, nempe per unionem hypostaticam præsentis ordinis, ostendimus *Disputatione antecedente qu.* 2. Ubi diximus unionem hypostaticam de facto sanctificare Humanitatem non solùm ut quo, sed etiam ut quod. Inquirimus nunc: An etiam sanctificetur formaliter per gratiam accidentalem, quâ Justi de facto sanctificantur? Et sanè, quod hæc sanctitas accidentalis fuerit in Christo, est adeò certum apud Theologos, ut multi putent esse de fide. Difficultas solùm est in explicanda necessitate. D. Thom. *qu. 7. a. 1.* docet gratiam habitualem fuisse in Christo ex triplici capite. Primò, quia Anima Christi pro-

propter unionem hypostaticam erat propinquior Deo, quàm quævis alia anima hominum; ergo majorem influxum gratiæ ab eo recepit. Secundò, quia ad supernaturales operationes indigebat hâc gratiâ, tanquam principio intrinseco; sicut beatus indiget lumine gloriæ tanquam principio intrinseco ad connaturalius ponendam visionem beatificam. Tertiò, quia Christus influxit gratiam in homines, juxta illud Joan. 1. *De plenitudine ejus omnes accepimus*; ergo debuit illam in se habere.

XII. Dico equidem, fuisse in Christo gratiam habitualem tum ad connaturalem modum operandi supernaturaliter, tum etiam ad hanc novam animæ pulchritudinem participandam, ut esset omnibus modis sanctus, & pulcher.

Prob. 1. pars, quia sicut in Beatis requiritur lumen gloriæ intrinsecum ad connaturalem modum ponendi visionem Dei, ità in Christo requiritur principium intrinsecum habituum, & operationum supernaturalium ad connaturalem modum operandi supernaturaliter; & quamvìs ipsa unio hypostatica præsentis ordinis, quam diximus esse formam justificantem, bene possit dici principium intrinsecum exigens habitus infusos; illos tamen exigit tantùm mediatè, exigendo immediatè gratiam, cujus sunt proprietates habitus infusi.

Deinde, quòd gratia accidentalis spectet etiam ad novam pulchritudinem animæ Christi patet, quia sanctitas ex suo conceptu est animæ pulchritudo, quâ redditur anima Deo placens, ac dilecta; atqui diversa est pulchritudo, quæ habetur per gratiam exigitam ab unione hypostatica, ab ea, quæ habetur per ipsam unionem; sicut in corpore humano diversa est pulchritudo, quæ habetur per harmoniam humorum exigentium proportionem membrorum, & congruas qualitates, à pulchritudine, quæ habetur per ipsam membrorum proportionem exigitam, & qualitates congruas, necnon à pulchritudine, quæ habetur per ornamenta extrinseca: ergo sicut Corpori Christi Domini competit quælibet species pulchritudinis, ità animæ Christi quælibet species sanctitatis, seu pulchritudinis spiritualis; non secùs ac intellectui Christi competit quælibet species scientiæ.

Confirm. Sicut diversa est pulchritudo ordinis naturalis in anima Christi, quæ habetur per potentias intrin-

sec-

secas naturales, ab ea, quæ habetur per unionem hypostaticam, quæ illas exigit; ità in ordine supernaturali diversa est pulchritudo, quæ habetur in anima Christi per gratiam, & per potentias supernaturales ab ea, quæ habetur per unionem, quæ illas exigit; ergo sicut non negatur Christo Domino, præter unionem hypostaticam, pulchritudo illa in ordine naturali, ità nec ista in ordine supernaturali.

XIII. Dices 1. cum Vasq. quod non auget sanctitatem præsuppositam, non pertinet ad complementum, & consummationem sanctitatis: sed gratia accidentalis in Christo non auget sanctitatem præsuppositam per unionem cum sanctitate increata, à qua sanctificatur infinitè, ergo non spectat ad sanctitatis complementum. Neque obstat, quòd sanctitas per gratiam sit novus modus sanctitatis; Nam sanctitas infinita non solùm absorbet omnem sanctitatem, sed etiam omnem modum sanctitatis; quare sicut candela in præsentia Solis non perficit lucem, ità nec gratia accidentalis sanctitatem Christi infinitam.

Confirm. Quia non potest explicari, Num gratia isthæc sit finitè, an infinitè intensa; Non infinitè, si repugnet infinita intensio, neque finitè, quia in quocunque gradu ponatur, est improportionata unioni hypostaticæ, quæ reddit Christum dignitatis infinitæ, ergo ut prius.

Resp. Quòd sanctitas accidentalis non auget intensivè sanctitatem infinitam in Christo præsuppositam, sed extensivè, quatenus perficit subjectum alio genere sanctitatis; sicut meritum Christi utpote infinitum non potest intensivè crescere, potest tamen extensivè. Quamvis autem sanctitas infinita contineat eminenter omnem modum sanctificandi, at non communicat humanitati omnem modum sanctitatis, sicut non communicat in ordine naturali potentias naturales animæ, quamvìs eas contineat eminenter.

Ad Confirm. Nominal. Bernal. Arriag. docent, gratiam accidentalem in Christo esse infinitè intensam. At D. Th. Suar. & alii negantes possibilitatem infiniti Categorematici docent, gratiam habitualem in Christo fuisse summam juxta taxam Divinæ providentiæ, hoc est summam inter naturaliter possibiles, ut proinde solùm de potentia extraordinaria possit Deus producere gratiam

tiam

tiam intensiorem; & ratio est, quia sic benè salvatur, quòd Christus dignitatis infinitæ habuerit gratiam in gradu consentaneo: non potest enim illam exigere in gradu infinito, qui supponitur impossibilis, nec in quocunque gradu finito, sed in eo gradu finito, qui excedat quemcunque gradum possibilem servatis naturæ legibus, & servatâ proportione debitâ inter partes universi optimi. Hinc tam D. Stephanus Act. 7. dicitur: *Plenus gratiâ*; quàm Beata Virgo dicitur *Gratia plena*: & sic etiam ipse Christus Dominus dicitur Jo. 1. *Plenus gratiæ & veritatis*: verùm quia capacitas, & exigentia istorum est diversa, ideò diversa in iis est gratiæ plenitudo.

Dices 2. In Christo non datur fides habitualis, quia ejus munus præstatur modo præstantiori à visione beata, & scientia infusa; nec datur subsistentia propria, quia ejus munus eminentiùs præstatur à subsistentia Verbi, ergo neque datur gratia habitualis, quia eminentiùs præstatur ejus munus à sanctitate increata, & ab unione hypostatica præsentis ordinis.

Resp. nego conseq. Sanctitas enim increata, & unio hypostatica non conferunt humanitati, quod præstatur à gratia, nempe esse Principium intrinsecum immediatè exigitivum potentiarum supernaturalium: quare sicut unio hypostatica exigit potentias naturales in Christo, eò quòd ipsa non præstet earum munus, ità exigit gratiam, & habitus infusos, qui sunt proprietates gratiæ, eò, quòd non præstet earum munus; sicut nec confert pulchritudinem illam, quæ habetur per gratiam immediatè exigitivam virtutum supernaturalium.

Quamvìs autem caruerit Christus fide habituali, non caruit tamen habitu spei infusæ, ut ostendimus, cùm de virtutibus Theologicis *disp. 5. qu. ult.* & probabiliter, ut docet Lumb. habuit etiam virtutem pœnitentiæ infusam, ut dicemus in de Pœn. *disp. 3. qu. 4.*

XIV. Quæritur hìc, Utrùm Christus, seu ejus humanitas ratione gratiæ habitualis dici possit Filius Dei adoptivus; An verò dici debeat Filius Dei proprius, ut putant Scotistæ cum Lumb. juxta illud Apost. *Proprio filio suo non pepercit*; An verò, ut docent communissimè, Filius Dei naturalis? & an dici possit Filius Dei in quantùm Trini, an verò Filius solius Dei Patris.

Cer-

Certum est contra Duran. Christum non posse dici Filium Dei adoptivum, quod videtur colligi ex Concilio Francofordiensi apud Lumb. cùm Christus non sit Persona extranea, prout requiritur ad denominationem Filii adoptivi. Certum etiam est, Christum, seu hunc hominem, per communicationem idiomatum, posse dici Filium Dei naturalem, & genitum à Patre Æterno. Solùm dubitatur, An Christus in quantùm homo, dici possit Filius Dei naturalis, cùm in quantùm homo non sit productus in similitudinem naturæ Divinæ, prout requiritur ad Filiationem naturalem, quæ est *Origo viventis à vivente, principio conjuncto in similitudinem naturæ.*

XV. Dico equidem cum communi, Christum in quantùm hominem esse Filium Dei naturalem in sensu accommodo, & quidem solius Patris Æterni.

Prob. & 1. quidem, quòd Christus in quantùm homo sit Filius Dei naturalis, si fiat sensus, quòd in quantùm est suppositum habens humanitatem, sit Filius Dei naturalis per generationem æternam, negari non potest. Ratio est, quia cùm Christus importet Verbum ut habens utramque naturam, si reduplicetur ut habens humanitatem, non reduplicando humanitatem, sed reduplicando suppositum ut habens illam, seu cum respectu ad humanitatem venientem in obliquo, procul dubio est ipsum Verbum, quod est Filius Dei naturalis. Deinde si sermo sit de Christo, in quantùm homine, reduplicando tum suppositum, tum etiam humanitatem (in quo sensu non est Filius adoptivus) potest etiam in sensu accommodo dici Filius Dei naturalis, quatenus hic homo, in quantùm est homo substantialiter completus per Personalitatem, quæ est filiatio Dei naturalis, est Filius Patris Æterni, cùm importet constitutivè ipsum suppositum Verbi. Quare aliud est, reduplicare solam humanitatem, aliud reduplicare totum suppositum constituens hunc hominem: si reduplicaretur sola humanitas, certè non posset absolutè dici Filius Dei naturalis, cùm non habeatur similitudo in natura Divina, ut mox dicemus; secùs verò si reduplicetur humanitas ut personata Personalitate Verbi; In hoc enim sensu Christus in quantùm homo dupliciter dici potest Filius Dei naturalis; Primò, quia includit Personalitatem Verbi, & sic est Filius Dei Patris; Secundò quia, ut notant Suar. & Haunol. humanitas sic personata habet jus ad hæreditatem, seu

ſeu ad viſionem Dei, atqui quod habet jus ad hæreditatem, in communi acceptione dicitur Filius, ergo humanitas ſic perſonata eſt Filius Dei, nempe totius Trinitatis; ſed non extraneus, ſeu adoptivus, ergo naturalis. Et juxta hanc acceptionem, ut notat Suar. ſi Spiritus Sanctus incarnaretur humanitas iſthæc diceretur ſimiliter Filius Dei naturalis; quamvis in tali hypotheſi per communicationem idiomatum, hic homo diceretur etiam à Patre, & Filio ſpiratus.

Denique ſi in hac propoſitione, Chriſtus in quantum homo, non reduplicetur aut ſolum ſuppoſitum habens humanitatem, aut ſuppoſitum ſimul, & humanitas, ſed reduplicetur ſola humanitas, Chriſtus in hoc ſenſu nec dicitur Filius Dei naturalis, ut jam diximus, nec adoptivus; quamvìs humanitas ſit affecta gratiâ habituali. Ratio eſt, quia, ut notat Platelius, ut gratia poſſit denominare Filium Dei adoptivum, debet habere conceptum naturæ ſupernaturalis, ſeu primæ radicis omnis ſupernaturalitatis; atqui gratia in humanitate aſſumpta non eſt prima radix, cùm gratia ipſa exigatur ab unione hypoſtatica, ergo non poteſt denominare Filium Dei adoptivum. Utrùm autem humanitas denudatâ quâvis ſubſiſtentiâ, & affectâ gratiâ habituali, dici poſſit filia Dei adoptiva? lis eſt apud Theologos. Communiùs apud Suar. *d. 49. ſect. 4.* negant, quia humanitas in hac hypotheſi eſſet quidem natura extranea, ſed non eſſet Perſona extranea, quod videtur eſſentialiter requiri ad rationem adoptionis.

QUÆSTIO III.

De multiplici Christi Scientia.

SUpponimus ex dictis in de Beatitudine *diſp. 1. qu. 7.* non poſſe intellectum Beati reddi formaliter intelligentem per intellectionem increatam; unde Chriſtus quamvìs quà Deus omnia intelligat intellectione increatâ; quà homo tamen non niſi per creatam intellectionem objecta cognoſcit. Inquirimus nunc primò: Quotuplex Scientia fuerit in creato Chriſti intellectu. Secundo: Utrùm in Verbo clarè, & diſtinctè cognoſcat omnia poſſibilia, aut ſaltem omnia futura?

ARTICULUS I.

Quotuplex Scientia fuerit in Christo Domino?

I. Certum est, in Christo non fuisse ullum errorem, (quidquid sit; an potuerit Deus illi infundere errorem aliquem speculativum) sicut nec fuit in Christo opinio, aut fides, quæ de se aliquam imperfectionem præseferunt. Neque obstat, quod in Conciliis, & Hebr. 2. Christus dicatur fuisse per omnia similis nobis, absque peccato; Nam hoc intelligendum cum restrictione, videlicet secundum ea, quæ non dedecent Christum, & ad nostram salutem conducunt; Aliter deberet dici Christus similis nobis in conceptione, in fomite, & aliis, quæ de se peccata non sunt. Quare omnia cognoscebat cognitione scientificâ; & solùm quæritur, Quotuplex esset in Christo hujusmodi cognitio?

II. Dico 1. In intellectu Christi Domini fuit scientia, seu visio beatifica, quâ intelligebat Divinam naturam in se ipsa cum suis Attributis, & personalitatibus, tamquam objectum formale, & immediatum, & simul in divina natura tamquam in speculo voluntario attingebat Creaturas tamquam objectum materiale, & merè terminativum. Conclusio hæc à Theologis admittitur tanquam dogma Fidei, ut videre est apud Vasq. *disp. 41. c. 2.* Ratio est, quia Christus etiam in via fuit comprehensor; ergo habuit scientiam beatam perfectiori modo, quàm omnes Beati, atque adeò non defuit illi visio isthæc beatifica.

III. Dico 2. Fuit etiam in Christo alia scientia intrinsecè supernaturalis habitualis per se infusa, constituta vel per species impressas supernaturales ordinatas ad cognoscendas creaturas sive existentes, sive possibiles, tanquam objectum formale; & ad cognoscendum abstractivè Deum in Creaturis, tamquam objectum materiale: Vel, ut alii docent, constituta per aliquam qualitatem habitualem supernaturalem tenentem se ex parte potentiæ, quæ simul cum speciebus impressis naturalibus causet cognitionem supernaturalem de iis objectis. Ità communissimè cum D. Tho. *qu. 9. a. 3.*

Prob. Angelis, ex Augustino, competit, præter cognitionem matutinam, quâ vident creaturas in Verbo, etiam cognitio vespertina, quâ vident creaturas in se ipsis: Similiter

militer in Deo, præter cognitionem possibilium in se ipso, admitti debet cognitio possibilium in se ipsis, si hæc non importet imperfectionem; ergo pariter in Christo præter visionem beatam, quâ videat creaturas in Verbo, admittenda est scientia supernaturalis per se infusa, quâ videat easdem creaturas in se ipsis, cùm in intellectu Christi Domini sint omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei. Pertinet enim ad perfectionem intellectûs, idem objectum multiplici viâ attingere, quoties diversus modus attingendi non ferat de se imperfectionem, scientia autem per se infusa, prout illam explicavimus, non importat imperfectionem, sed specialem perfectionem; quia de se est independens à sensationibus tum præexistentibus, tum concomitantibus; adeóque in suo modo existendi, & operandi assimilatur omnino scientiæ Angelorum, quorum operationes non habent respectum ad phantasmata.

IV. Hanc scientiam per se infusam Theologi apud Suar. volunt fuisse etiam in Beata Virgine exigitam à Divina Maternitate, ratione cujus scientiæ poterat independenter à phantasmatibus cognoscere objecta, atque adeò liberè operari etiam dum somnum caperet, & sic continenter mereri, juxta illud: *Ego dormio, & cor meum vigilat.*

Cùm autem hujusmodi scientia directè terminetur ad creaturas, & in creaturis Deum attingat, sequitur, quòd per hanc scientiam Christus non solùm attingebat Deum ut unum, sed etiam ut Trinum, & reliqua mysteria Fidei; Tum quia per hanc scientiam immediatè attingebat revelationes de talibus mysteriis, quæ erant cum iisdem mysteriis essentialiter connexæ; tum etiam quia per illam immediatè attingebat visiones beatas omnium intellectuum repræsentantes mysteria Fidei, atq; adeò in iis visionibus hæc mysteria abstractivè attingebat.

Dices: Christus Dominus perfectissimo modo attingebat omnia objecta sibi debita per visionem beatam; ergo superflua erat scientia per se infusa, quâ eadem attingeret.

Resp. Argumentum probare, quòd in Angelis superflua sit cognitio vespertina, præter matutinam, quod nemo dixerit: & ratio est, quia spectat ad perfectionem intellectûs idem cognoscere alio modo, ac medio; quandoquidem novum medium sciendi est nova res

 scita.

scita. Hinc experimur, quòd cognitâ aliquâ conclusione scientifico medio, conetur intellectus ad eandem cognoscendam alio medio, non solùm demonstrativo, sed etiam opinabili.

V. Dico 3. Præter scientiam Beatam, & per se infusam intrinsecè supernaturalem, habuit etiam Christi intellectus scientiam per accidens infusam, naturalem quoad substantiam, & supernaturalem quoad modum. Quatenus omnem scientiam naturalem, quam successivè poterat acquirere, habuit simul supernaturaliter à primo instanti suæ conceptionis. Hæc autem scientia cùm sit naturalis quoad substantiam, habet pro objecto solùm res naturales, quas poterat Christus per hanc scientiam cognoscere modo connaturali, hoc est per conversionem ad phantasmata.

Prob. Scientia isthæc est perfectio naturalis intellectûs humani; ergo non est deneganda Christo, cui debentur omnes perfectiones naturales, quarum est capax natura humana. Quòd si poterat hanc scientiam successu temporis acquirere, decentius fuit, ut tota simul infunderetur supernaturaliter; ne quoad hoc Christus esset inferior Adamo, de quo dicitur Eccl. 17. *Creatus fuit plenus scientia, & intellectûs,* Propterea poterat eâ ad libitum uti, non secùs ac Adam.

VI. Dico 4. Fuit pariter in Christi intellectu scientia experimentalis, seu acquisita consistens in speciebus relictis à cognitionibus objectorum, à quibus perseverantibus habitualiter in memoria inclinabatur ad experimentaliter judicandum de iisdem, aut similibus objectis, Hæc autem scientia non potuit esse ab instanti conceptionis tota simul infusa, quia ejus veritas erat essentialiter connexa experientiæ successu temporis habendæ. Et de hac scientia dicitur Lucæ 2. *Jesus proficiebat sapientiâ, & ætate, & gratiâ apud Deum, & homines.* Et ad Hebr. 5. *Didicit ex iis, quæ passus est, obedientiam.* Didicit enim experimentaliter; quatenus exercens actus patientiæ, & obedientiæ ab iis ipsis actibus sumpsit in se patiendi, atque obediendi experientiam, ut communissimè docent Theologi.

***

ARTI-

ARTICULUS II.

Utrùm Christus Dominus clarè, & distinctè cognoscat in Verbo omnia possibilia, aut saltem omnia futura?

VII CHristo Domino competit cognitio in gradu consentaneo Filio Dei naturali; adeò ut nisi repugnet cognitio infinitè perfecta, ea illi debeatur, sicut deberetur Christo gratia accidentalis infinitè intensa, nisi ea repugnaret; quòd si repugnet visio Dei infinitè intensa, admittenda est in Christo visio finitè intensa, summa inter naturaliter possibiles, prout diximus de gratia habituali. Si verò repugnet etiam cognitio, quæ clarè, & distinctè omnia possibilia, aut saltem omnia futura attingat, examinandum: Quænam objecta clarè, & distinctè de facto Christus cognoscat; quænam verò solùm habitualiter?

VIII Dico 1. Suppositâ repugnantiâ infiniti Categorematici, repugnat cognitio clarè, & distinctè attingens infinita individua, necdum omnia possibilia; atque adeò Christus in hac hypothesi sicut non habet gratiam infinitè intensam, ità non cognoscit clarè, & distinctè infinita objecta, nec in Verbo per visionem beatam, nec in se ipsis per scientiam infusam. Ità Lumb. *n.* 1509. Amicus Platel. & communius

Prob. In hypothesi, quòd repugnet infinitum, repugnant infinitæ cognitiones v. g. claræ ut unum, quarum singulæ singulos homines attingant; ergo à fortiori repugnabit una indivisibilis cognitio, quæ attingat clarè, & distinctè infinitos homines claritate ut unum. *Prob. conseq.* Quia ista cognitio indivisibilis contineret omnem perfectionem illarum infinitarum, & simul haberet perfectionem simplicitatis, quâ carerent illæ infinitæ cognitiones distinctæ; ergo si illæ cognitiones infinitæ repugnant, adeò ut essent, & non essent ipse Deus, & comprehensio Dei, à fortiori repugnabit ista cognitio indivisibilis attingens infinitos homines, utpote perfectior illis cognitionibus infinitis collectivè acceptis.

Confirm. Evidens est, quòd cognitio indivisibilis attingens Petrum, & Paulum claritate ut unum perfectior sit duabus cognitionibus, quarum una attingat Petrum, altera Paulum claritate ut unum; eò, quòd illa cognitio indivisibilis contineat formaliter quicquid perfectionis

est in his duabus, & simul contineat perfectionem simplicitatis, quâ carent illæ duæ distinctæ; sic perfectior est calor indivisibilis intensus ut duo, quàm duo gradus caloris intensi ut unum; ergo pariter perfectior est cognitio indivisibilis attingens infinitos homines claré, & distinctè claritate ut unum, quàm infinitæ cognitiones claræ ut unum attingentes singulos homines; atque adeò si istæ cognitiones infinitæ deberent dicere perfectionem infinitam, & Divinam, ut proinde earum collectio repugnet, à fortiori illa cognitio indivisibilis attingens clarè, & distinctè claritate ut unum infinitos homines importare deberet perfectionem infinitam commensuratam perfectioni cognitionis Divinæ, atque adeò ipsius Dei, uti jam repugnat.

Neque dicas, quòd cognitio indivisibilis attingens infinitos homines, seu omnia possibilia claritate ut unum esset solùm superioris ordinis, non verò infinita: sicut visio Dei est superioris ordinis ad infinitas cognitiones Dei ænigmaticas, & potentia supernaturalis relatè ad infinitas naturales, & substantia ignis relatè ad infinitos calores.

Nam sicut calor indivisibilis continens perfectionem caloris intensioris in infinitum, non dicitur esse superioris ordinis, sed infinitus; & eodem modo virtus naturalis indivisibilis continens perfectionem infinitarum virtutum naturalium ità pariter infinita est cognitio indivisibilis attingens infinitos homines eâdem claritate, quâ attingerentur ab infinitis cognitionibus. Et ratio à priori est, quia si A continet formaliter, quidquid perfectionis est in B, & aliquid plus, implicat, quòd B sit infinitum, & A non sit infinitum. Hinc meritum Christi dicitur esse infinitum, si contineat quidquid perfectionis est in meritis infinitis; Vis sustentativa ponderum infinitorum dicitur infinita; & omnipotentia est infinita, non verò superioris ordinis ad infinitas potentias creaturarum. Quare illud solùm dicitur esse superioris ordinis, & non infinitum, quod per transitum indivisibilem ad gradum superiorem est perfectius infinitis, quin formaliter contineat perfectionem infinitorum, ut est visio beata relatè ad infinitas cognitiones Dei abstractivas, quippe quæ non continet formaliter perfectionem cognitionis terminatæ ad hominem, Angelum &c. Idem dicas de cognitione confusa omnium possibilium

relatè

relatè ad infinitas cognitiones claras, & distinctas singulorum possibilium; & de substantia ignis relatè ad infinitos calores. Cùm autem in casu nostro cognitio illa indivisibilis attingens infinitos homines contineat formaliter quidquid perfectionis est in cognitionibus infinitis, non debet dici superioris ordinis, sed infinitè perfecta, saltem extensivè, sicut essent illæ infinitæ cognitiones, atque adeò si istæ repugnant, etiam illa: Aliter possemus somniare possibilitatem unius Creaturæ continentis in identitate perfectionem omnium creaturarum, quæ tamen solùm sit ordinis superioris ad illas.

Dices: intellectus finitus potest producere cognitiones in infinitum, quin sit infinitus; ergo cognitio finita potest etiam attingere distinctè objecta infinita.

Confirm. Cognitio attingens Deum infinitum, & infinitas ejus perfectiones, non est infinita, ergo neque cognitio attingens infinita possibilia.

Resp. Intellectum eâdem tendentiâ concurrere ad cognitiones, & ab hac vel illa specie impressâ determinari ad hanc, vel illam cognitionem, unde non debet esse infinitus, ut possit producere cognitiones in infinitum: Contra verò cognitio attingens infinita continet formaliter, (imò etiam eminenter, hoc est sinè imperfectione distinctionis) perfectionem infinitarum cognitionum; ergo debet esse infinitè perfecta saltem extensivè, quæ proinde non minus repugnat, ac infinita collectio cognitionum, quarum singulæ singula objecta attingant eâdem claritate.

Ad Confirm. *Dist antec.* Cognitio attingens infinitas Dei perfectiones confusè, & sub una tendentia, est finita, *concedo*; attingens clarè, & distinctè infinitas perfectiones sub tendentiis infinitis, continendo formaliter perfectionem infinitarum cognitionum terminatarum ad singulas Dei perfectiones, est finita, *nego antec. & consequentiam.*

IX. Dico 2. Etiam admissâ possibilitate infiniti, adhuc repugnat, essétque Dei comprehensiva, cognitio indivisibilis attingens, sive in Verbo, sive in se ipsis clarè, & distinctè omnia possibilia, atque adeò quamvis competere possent Christo Domino infinitæ cognitiones, quarum singulæ singula possibilia attingant, non potest tamen ei competere cognitio indivisibilis attingens clarè omnia possibilia.

Prob. Argumento, quod proponit N. P. Thyrsus *to. 1. d. 5. sect. 8.* & quo in de Angelis *disp 4. qu. 1.* impugnavimus possibilitatem speciei impressæ universalissimæ Repugnat Creatura, quæ in ordine reali contineat imperfectionem omnium creaturarum perfectiorum, & perfectiorum; nempe hominis, Angeli, Archangeli, &c. ergo pariter repugnat creatura, quæ in ordine intentionali contineat perfectionem cujuscunque cognitionis terminatæ ad omnes species creaturarum, ad hominem, Angelum, &c. Atqui hujusmodi esset cognitio indivisibilis attingens clarè, & distinctè omnia possibilia, ergo ea repugnat. Antecedens ab omnibus admittitur, aliter defendi etiam posset possibilitas creaturæ continentis omnem perfectionem Divinam, præter aseitatem; quod juxta nostras leges dici non potest. Minor subsumpta constat ex dictis in prima Conclusione. *Prima consequentia probatur*; ideò repugnat creatura, quæ contineat perfectionem omnium specierum creaturarum, quia esset intensivè perfectissima, atque adeò Deus; sed etiam in ordine intentionali cognitio continens perfectionem omnium cognitionum terminatarum ad omnes species creaturarum, nempe ad hominem, Angelum, &c. esset intensivè perfectissima secundùm gradus heterogeneos, seu dissimiles, ergo hujusmodi cognitio esset divina, & ipsa Dei comprehensio Minor hæc patet explicatione; sicut enim Angelus est intensivè perfectior homine secundùm gradus dissimiles perfectionis, ità cognitio terminata ad Angelum cæteris paribus est intensivè perfectior cognitione terminatâ ad hominem, cùm cognitio specificetur à suo subjecto, ergo sicut complexum ex homine Angelo, & aliis infinitis speciebus creaturarum perfectiorum est complexum infinitè perfectum intensivè secundùm gradus heterogeneos; ità complexum ex infinitis cognitionibus terminatis ad hominem, Angelum &c. est complexum cognitionum infinitè perfectum intensivè secundùm eosdem gradus heterogeneos; ergo sicut creatura, quæ contineret in identitate omnes species creaturarum, esset creatura infinitè perfecta intensivè, ità cognitio, quæ contineret in identitate omnes species cognitionum terminatarum ad hominem, Angelum &c esset infinitè perfecta intensivè secundùm eosdem gradus heterogeneos, hoc est prout ipsa objecta essent perfectiora, & perfectiora in infinitum.

Dices:

Dices: Ista cognitio indivisibilis terminata ad omnes species creaturarum, quamvis esset infinitè perfecta intensivè secundùm gradus heterogeneos modo explicato, attingeret tamen singulas species creaturarum claritate finitâ, esſétque v gr. intensa ut unum, ergo secundùm gradus homogeneos claritatis posset intensivè crescere, & esse clarior in infinitum, ergo non esset cognitio divina, & comprehensio Dei, sed solùm esset superioris ordinis ad infinitas cognitiones creatas.

Respond. primò per instantiam: creatura continens perfectionem omnium specierum creaturarum, quamvìs esset infinitè perfecta intensivè, esset tamen finitè perfecta extensivè, quatenus posset numericè multiplicari, & sic extensivè crescere, ergo hujusmodi creatura non esset Deus, nec repugnat, sed esset superioris ordinis ad singulas creaturas, quod nemo dixerit.

Resp. secundò directè, quòd in utroque casu utraque pars contradictionis sequeretur: creatura enim continens perfectionem omnium creaturarum, quia non posset intensivè crescere, ideò posset, & non posset crescere extensivè, ac numericè multiplicari; ergo pariter cognitio attingens omnes species creaturarum, quia esset intensivè perfecta infinitè secundum gradus heterogeneos, ideò posset & non posset crescere secundum gradus homogeneos claritatis, atque adeò esset, & non esset Dei comprehensio.

Ratio à priori in utroque casu est, quia implicat A esse infinitum in una ratione, & non esse simpliciter, & in omni ratione infinitum, atque adeò Deus, si enim habet perfectionem infinitam in aliqua ratione, habet infinitum de ente, atque adeò in ratione entis est infinitum. Quòd si hæc maxima claudicaret, non posset impugnari possibilitas creaturæ continentis perfectionem omnium creaturarum, quæ solùm intensivè esset infinitè perfecta, non verò extensivè, utpote numericè multiplicabilis.

Confirm. Conclusio, & maxima adducta, quia creatura, quæ in ordine reali est infinitè perfecta, quatenus continet perfectionem omnium specierum creaturarum, in omnium sententia deberet etiam esse infinitè perfecta in ordine intentionali, hoc est deberet esse comprehensio Dei, eò quòd deberet esse ipse Deus, ergo pariter creatura, quæ in ordine intentionali est infinitè

 per-

perfecta secundum gradus heterogeneos, pro ut explicavimus (quatenus continet perfectionem cognitionum terminatarum ad omnes species creaturarum) deberet etiam esse infinite perfecta in ordine reali, seu continere perfectionem omnium creaturarum, atque adeò esset, & non esset Deus, ac Dei comprehensio, quæ consequentia sequitur ex illa maxima.

Confirm secundò ex celebri Augustini effato: *In iis quæ non mole magna sunt, hoc est majus esse, quod est melius esse*, quod est dicere, eodem modo discurrendum esse in quantitate molis, ac in quantitate virtutis, seu perfectionis, atqui quantitas molis, quæ in una ratione est infinita, putà in longitudine, est æquivalenter infinita in omni ratione quantitatis molis, atque adeò immensa, sicut multitudo infinita in una ratione quantitatis discretæ, putà in unitatibus, est infinita etiam in binariis &c. ergo quantitas virtutis, seu perfectionis in una ratione infinita est æquivalenter infinita in omni ratione quantitatis virtutis, atque adeò Deus.

X. Ex quibus infertur quod etiam data possibilitate infiniti, adhuc repugnat una cognitio indivisibilis attingens clare, & distinctè infinita individua, putà infinitos homines; ratio est, quia hæc etiam cognitio esset infinita in una ratione, nempe extensive, ergo deberet esse in omni ratione infinitè perfecta. Aliter recurrit, quòd non posset impugnari creatura continens in identitate omnes species creaturarũ. His adde, quòd si posset dari cognitio solùm extensive, & non intensivè perfectissima, non posset impugnari possibilitas cognitionis, quæ solùm esset intensivè, & non extensivè perfectissima, nec non possibilitas alterius cognitionis, quæ simul esset intensivè, & extensivè perfectissima, quòd si admittatur, non posset deinde impugnari possibilitas intellectus creati infinitè perfecti, & distincti à cognitione, sicut vice versà ea cognitio est infinitè perfecta, & ab intellectu distinguitur, quæ tamen nemo dixerit.

XI. Dico ultimo cum D.Th. 3.*p* *q*.10. *a*.3. Scot. Gabr. Bonav. Vasq. *disp*. 50. *q*. 10. contra Duran. Christum Dominum de facto videre clare, & distinctè quæcunque futura usque ad diem judicii; Cognitiones verò proprias, & cogitationes creaturarum rationalium per totam æternitatem futuras utpote infinitas, necnon omnia possibilia non videt clarè, & distinctè actu, sed ha-

habitu: quòd explicatur à Scoto per hoc, quod Christus dominus in Verbo tamquam in speculo voluntario possit ad arbitrium videre clarè, & distinctè quamcunque collectionem finitam quarumcunque creaturarum, exigendo ratione unionis hypostaticæ, quòd Deus concurrat ad manifestanda sibi quæcunque objecta maluerit cognoscere, in quacunque collectione finita.

Prob. Prima pars, quòd scilicet omnia futura usque ad diem judicii clarè. & distinctè cognoscat. Ex Concilio enim Senonensi apud Lumb. Beati vident in Verbo omnia, quæ pertinent ad eorum statum, ergo Christus cum sit caput electorum, & Primogenitus ante omnem creaturam, Judex vivorum, & mortuorum, debet distinctè cognoscere quæ spectant ad electos, & reprobos usque ad diem judicii. Deinde quod reliqua videat habitu, non actu, patet, quia ex una parte repugnat cognitio clara, & distincta infinitorum; Ex alia parte exigit Christus Dominus cognitionem consonam unioni hypostaticæ, & filio Dei naturali, ergo in actu primo cognoscere debet omnia cognoscibilia, ità ut ad arbitrium cognoscat quæcunque maluerit in quacunque collectione finita.

QUÆSTIO IV.

De Christi domini Sacerdotio, Adoratione, Passionibus, & quodnam sit ejus dominium in temporalia?

I. PRo temporis angustiis plurimas Christi domini proprietates primoribus labris delibabimus. Quòd attinet ad Sacerdotium, de fide est, Christum Sacerdotem fuisse, cum illi tribuat Apostolus illud Psal. *Tu es Sacerdos in æternum*; & ratio est, quia Sacerdotis est Sacrificium offerre; Christus autem duplex obtulit Sacrificium, alterum cruentum in Ara Crucis; alterum incruentum in Eucharistia. Non requiritur ad Sacerdotium, quod à Sacerdote occidatur victima, sed solùm quod ea offeratur nomine totius communitatis ab habente ad id specialem deputationem. Hinc fit, martyres se ipsos ad mortem offerentes non esse Sacerdotes: sicut fuit Christus Dominus, quia scilicet Martyres non sunt deputati, ut se ipsos offerant in verum Sacrificium, pro

pro peccatis populi, tamquam mediatores inter Deum, & populum, ut fuit Christus Dominus. Hujus autem Sacerdotium est sempiternum, juxta illud Apost. *Eo quòd maneat in æternum, sempiternum habet Sacerdotium.* Tum quia Ministerio Sacerdotum adhuc pergit sacrificare, & se ipsum offerre. Ex Triden. *sess. 22 c. 2.* prout se obtulit in Cruce; & ex phrasi Scripturæ dicitur sempiternum, quodcunque durat usque ad finem mundi, ut notat Platel. *n. 401.* Tum etiam quia in æternum manet in Christo potestas Sacerdotalis, quamvìs ea non sit amplius usurus post diem judicii: tum demum quia in æternum perdurat effectus Sacrificii ab eo oblati, nempe salus Beatorum.

II. Circa Christi orationem, Certum est Christum in hac vita orasse: dicitur enim Luc. 6. *Exiit in montem orare. Et erat pernoctans in oratione, &c.* Quamvìs autem per scientiam infusam Christus cognosceret futura, non proinde ejus oratio erat imprudens; Tum quia dependenter ab oratione Christi erat futura v. gr. pœnitentia Petri; Tum etiam quia poterat ad orationem non dirigi à scientia futurorum, sicut ad actus liberos non dirigebatur ab eorum scientia. Præterea Communius Theol. docent quòd etiam in Cœlo Christus oret pro nobis; præsertim quia Hebr. 6. dicitur. *Semper vivens ad interpellandum pro nobis.* & Jo. 2. *Advocatum habemus apud Patrem JESUM Christum justum:* & ratio est, quia etiam in Cœlo est Pontifex, mediator, Caput, & Advocatus noster; atqui ad horum munus spectat orare; ergo.

Quomodo autem in Cœlo oret, propriéne, & expressè, an verò impropriè, seu interpretativè, repræsentando scilicet suam passionem, & merita? Variant DD. apud Becan. Probabiliùs est, quod oret propriè, quia non est indecens, Christum orare, cum in terris propriè oraverit, ergo quando ascensurus in Cœlum dixit, *Ego rogabo Patrem* &c. intelligendum est de oratione propriè dicta, sic enim magìs commendatur Christi charitas erga homines. Neque obstat, quòd non oret, qui in sua potestate habet omnia, ut Christus, qui dixit: *Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra.* Nam quamvìs Christus possit ratione talis potestatis authoritate propriâ applicare nobis sua merita, aut immediatè conferre dona, quæ maluerit, congruum tamen fuit, quòd Patrem ora-

paret, ut contentus sit, quòd propria merita nobis applicentur, & vi meritorum dona conferantur. Ne tamen videamur humanitati Christi hanc potestatem, aut Christo divinitatem cum Hæreticis denegare, non dicimus, Christe ora pro nobis, sed dicimus, Christe miserere nobis.

III. Quod attinet ad Christi adorationem. Quæritur quomodo Christus; ejúsque humanitas adoranda sit?

Resp. De fide esse, Christum adorandum esse adoratione latriæ, hoc est debitâ soli Deo, quod constat tum ex Ephesino Can 4. Ubi damnatur qui dixerit, hominem assumptum coadorari debere cum Verbo tamquam alterum cum altero, & non potiùs una adoratione honorificari Emmanuelem, secundùm quod Verbum caro factum est: Tum etiam ratione, quia Christus est Deus, ego competit illi adoratio latriæ. Unde dicitur, *In nomine JESU omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum.*

Humanitas autem Christi, quamvìs non sit Deus, adhuc adoranda est adoratione latriæ, quando adoratur ut conjuncta cum Verbo, ex VII. Synodo, & ex PP. apud Suar. & Vasq. Ratio est, quia constituit unum, & idem esse Personale, ad quod indivisibiliter adoratio dirigitur, ac proinde una cum Verbo partialiter terminat adorationem latriæ, quippè quæ Verbo competit tamquam objecto primario, humanitati verò tamquam secundario, & concomitanter ad primarium, propter increatam excellentiam ipsi communicatam per unionem hypostaticam. Hinc multi cum Epiphanio docent, humanitatem coadorari potiùs, quàm adorari Cultu latriæ. Quòd si humanitas Christi mentaliter à Verbo præscindatur, & consideretur cum gratia habituali in summo gradu, tunc adorari potest adoratione hyperduliæ, ut docet hìc D. Tho. quia sicut Sanctis Dei servis ob propriam excellentiam, & ob gratiam habitualem, debetur adoratio duliæ; ità humanitati assumptæ, & B. Virgini pro ut habentibus gratiam habitualem in gradu valdè excellenti debetur Adoratio Hyperduliæ. In praxi tamen non est præscindenda mentaliter Humanitas Christi à Verbo, ut cultus hyperduliæ ei conferatur, ne videamur convenire cum Nestorianis damnatis à Conciliis, & PP. qui dum duas Adorationes Christo exhi-

exhibebant, hyperduliæ, ut homini, & duliæ, ut Deo, duas Personas in Christo somniabant.

IV. Adorantur etiam adoratione latriæ Imagines, & simulachra Christi Domini, ut definitum est in VII. Synod. generali contra Iconoclastas, & in Tridentino *seff 25.* Idémque dicas de Cruce, quæ habetur tamquam Crucifixi imago. Tunc enim in istorum adoratione haberetur idololatria, quando lignum, & Picturæ adorarentur ratione sui, credendo iis inesse aliquam divinitatem, non verò si adorentur simul cum Prototypo per illa repræsentato, adorando primariò, & absolutè prototypum, secundario, & respectivè imaginem. Quare quando adoratio terminatur ad Christi imaginem, tunc imago non est totalis terminus adorationis; Neque est mera conditio requisita, ut excitemur ad Christum adorandum, ut putant Nonnulli; cum ex Conciliis Imagines ipsæ sint adorandæ. Unde etiam rejicitur sententia Vasq. quòd scilicet adoratio externa terminetur ad imaginem, interna ad Christum, utrumque enim simul adoratur, Christus quidem adoratione absolutâ, tamquam Deus, imago verò adoratione respectivâ, hoc est per respectum ad exemplar, quòd repræsentat: Sicuti quando quis præstat Omagium legato Regis, agnoscit quidem se Vassallum solius Regis, honorem tamen præstat legato simul, & Regi per modum unius; Regi absolutè, legato respectivè.

Omnia etiam Instrumenta Passionis adorantur adoratione latriæ, non quatenus dolorem, & ignominiam Christo attulerunt, sed quatenus sunt signa amoris Christi in nos & pignora triumphi de peccato, ac morte reportati. Quælibet etiam Crux adoratur eâdem adoratione latriæ, non verò quælibet Lancea, spina, clavus: quia sola Crux non habet ampliùs alium usum profanum, post edictum Constantini vetantis in posterum reos crucifigi; & ideò censetur velut Crucifixi imago. Adoranda demum sunt latria quæcunque Christum tetigerunt, quia ratione contactus sacri faciunt unum moraliter cum Christo non secùs ac ejus imagines. Non expedit tamen, adoratione latriæ B. Virginem, quæ Christum tetigit, adorare, ne videamur illam reputare Deam, neque terram, quam tetigit Christus, aut Asinam, aut alia hujusmodi utpote ad humanos etiam usus deputata, neque manum percussoris, facit enim unum cum illo Sacrilego.

V.

V. Præterea quod attinet ad Christi Passiones, seu motus appetitus sensitivi; Certum est ex Damasc. Christum omnes naturales, & innoxias Passiones nostras assumpsisse, quia secundùm naturam humanam fuit in omnibus similis nobis, excepto peccato; unde dicitur Hebr. 4. *Tentatum per omnia pro similitudine absque peccato.* Passiones autem animi in Christo vel deserviebant ad materiam meriti, vel ad comprobandam naturam assumptam. In nobis tamen excitantur nobis invitis; sed in Christo ipso volente: unde sequebantur, non ante vertebant usum rationis, & ideò, ut docet Hieron. *in cap.* 26. Matth. motus appetitûs sensitivi in Christo dicebantur esse Propassiones potiùs, quàm Passiones.

Hinc fit, Fomitem peccati in actu secundo, (nempe ipsos actus inordinatos, & rationi contrarios appetitus sensitivi) in Christo nunquam fuisse: si enim hujusmodi motus inordinati non fuerunt in Adamo in statu innocentiæ, nec in B. Virgine, nec sunt in Beatis, à fortiori nec in Christo Domino. Fomes verò peccati in actu primo (hoc est ipsa inclinatio appetitus sensitivi in bonum delectabile contrarium rationi, seu dispositio ad actus appetitus sensitivi inordinatos, & contra rationem) neque fuit in Christo expeditus, sicut nec in Adamo in statu Innocentiæ, nec in B. V., quia virtutes morales in gradu perfectissimo impediunt inclinationem in bonum delectabile dissonum rationi. Quinimò Fomes peccati in actu primo neque dicitur fuisse in Christo, & B. Virgine ligatus per externam Dei assistentiam; (ut de nonnullis Sanctis legitur, in quibus per specialem Dei protectionem non excitabantur motus inordinati) sed dicitur fuisse omninò extinctus, ut notat Gonet. quia unioni hypostaticæ, & maternitati Dei debebatur talis Dei assistentia, ut passiones non possent erumpere, nisi ad præscriptum Sanctissimæ voluntatis Christi, & Deiparæ.

Neque dicas, Christum fuisse in omnibus tentatum ad nostrum Exemplum, ergo etiam per motus Concupiscentiæ, & Carnis, seu fomitis. Nam non decuit, Christum tentari per hujusmodi motus inordinatos, qui sæpè cum aliqua culpa conjunguntur; Victoria in iis est occulta, unde non debuit Christus dare nobis hoc exemplum superandi tentationes carnis, cum sufficienter ad id impulerit multis aliis modis sibi consonis.

VI. Illud

VI. Illud facessit negotium, quomodo potuerit Christus habere dolorem, tristitiam, metum, iram, admirationem &c. Dicendum tamen, dolorem, & tristitiam potuisse in Christo cum Beatitudine essentiali miraculosè componi : ità ut beatitudo versaretur circa objectum increatum, dolor, & tristitia circa objecta creata. Idem dicas de timore ; Ex Evangelio enim *Cæpit pavere, & tædere.* Potest autem dari timor etiam de malo certè futuro ; propterea verè timuit, non solùm timore sensibili propriam mortem certò futuram, sed etiam timore filiali Dei offensas ab hominibus patrandas. Exercuit etiam Iram quando fecit flagellum de funiculis, juxta illud : *Zelus Domus tuæ comedit me.* Potest enim ira citra culpam, immo meritoriè exerceri, juxta illud Apostoli ad Eph. 4. *Irascimini, & nolite peccare.* Admirationem pariter exercuit videns fidem Centurionis, quamvìs enim nulla res poterat esse Christo inopinata, eò quòd omnia sciret per scientiam beatam, & infusam, non tamen omnia cognoscebat per scientiam acquisitam, & ideò ex defectu scientiæ acquisitæ poterat affectum admirationis exercere saltem in priori ad scientiam beatam, & infusam de eodem objecto.

VII. Dubitatur ulteriùs, An Christo quà homini competat potestas directa in temporalia? qua in re varii varia. Dicendum tamen cum Lumb. Muniess. & aliis, unioni hypostaticæ competere hujusmodi proprietatem, non secùs ac quælibet alia præseferens perfectionem, & Christo non repugnans. Hinc re vera Christus etiam quà homo fuit Rex Regum, & dominus dominantium, cum de se dixerit, *Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra* : Noluit tamen regiam hanc potestatem exercere relatè ad temporalia, & in hoc sensu dixit : *Regnum meum non est de hoc mundo* ; Eò quòd ad humilitatis exemplum non venerit ministrari, sed ministrare.

Neque obstat primò, quòd non competat vicario Christi Domini potestas directa in temporalia, sed solùm indirecta, pro ut scilicet expedit eâ uti in bonum animarum. Nam sicut Christo Domino competit ratione unionis hypostaticæ potestas patrandi miracula, instituendi Sacramenta, quam tamen noluit Pontifici suo vicario communicare, ità competit potestas directa in

tem-

temporalia, quam nec voluit in terris exercere, nec suo Vicario communicare.

Neque obstat secundò, quòd daretur dominium in solidum in Christo, & Aliis dominis temporalibus. Nam in dominis Creatis dominium directum in temporalia est plenum tantum positivè; in Christo verò est plenum positivè simul & exclusivè relatè ad Dominos Creatos, quatenùs domini temporales creati possunt uti suis rebus ad quosvis usus non tamen invito Christo; Christus verò potest uti iisdem rebus ad omnes usus etiam invitis dominis temporalibus, & eodem modo Christus ut homo habet dominium plenum tantùm positivè, non verò exclusivè relatè ad Deum, quia potest uti rebus ad libitum, non tamen Deo invito, ut explicavimus in de Justitia, & Jure.

VIII. Dubitatur etiam, An Christus inquantùm homo dici possit Dei servus? Ad quod diximus *disp. 2. q. 2. n. 3.* quòd cum Christus habeat jus ad hæreditatem, & communicet in bonis, ac honore cum Deo, non possit dici Dei servus strictè, sed solum latè, quatenùs divinæ subest potestati, ac Dominationi.

IX. Dubitatur demum, Num Christo competat non solùm moralis, & meritoria, sed etiam physica potestas relatè ad patranda miracula, & ad gratiam nobis causandam, aliosque effectus supernaturales? Ad quod dicendum cum Suar. Gonet. *disp. 19.* & Aliis contra Vasq. Utramque illi potestatem competere. Christo enim utpote Filio Dei naturali competit quodcumque prædicatum præseferens perfectionem ipsi non repugnans, sed hujusmodi est posse, etiam physicè, patrare miracula, ergo non solùm potest ea causare moraliter, seu meritoriè, sed etiam per physicum influxum. Aliter quomodo dixisset Matth. ultimo, *Data est mihi omnis potestas,* &c. Hinc Luc. 6. dicitur: *Virtus de illo exibat, & sanabat omnes,* & Lucæ 7. Post curatam Mulierem emorrhoissam, Christus dixit, *Novi, virtutem de me exisse*; Quæ intelligenda sunt de virtute, seu influxu physico, quia verba scripturæ sumenda sunt in sensu proprio, si nihil obstet, virtus autem moralis non nisi impropriè, ac valde metaphoricè dicitur exire de corpore.

Confirm. Ex Ephesin. 1. Can. 11. ubi dicitur *Caro Christi esse vivificatrix propter unionem cum Verbo, quod vitam habet divinam:* Atqui non est vivificatrix Caro Christi

ratione meriti, quod soli animæ competit, ergo ratione influxus Physici: propterea notat Cyrill. *lib.4.* in Joan *c.14.* quòd Christus in Mortuis exsuscitandis non solùm usus est Verbo, & imperio, sed etiam adhibendo carnem suam cooperatricem; sic *Luca 7.* in resuscitatione unici filii viduæ Naim *Accessit, & tetigit loculum*; Ut nimirum ostenderet, inquit Cyrillus, *Carnem quoque suam, quoniam Verbo conjuncta erat, vivificam esse*, & Euthym. addit; *Quemadmodum ferrum ignitum habet ignis operationes, ita Sancta Christi Caro divinitati unita, quæ divinitatis sunt, operatur.*

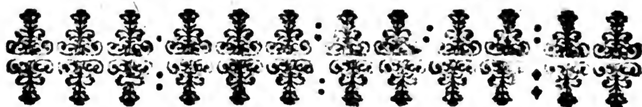
X. Ex quibus sequitur, ut notat Gonet. ex D. Tho. hìc *q.8. ar.1.* Christi humanitatem, non solùm dum erat in terris, sed etiam nunc existentem in Cœlis causare Physicè gratiam, miracula, & effectus omnes supernaturales; non secùs ac sol in Cœlo existens causat metalla in aurifodinis. Ratio est, quia ex Concil. *Eph. can.9.* & PP. Humanitas Christi etiam in Cœlis existens est instrumentum divinitatis relatè ad effectus supernaturales, atqui non est instrumentum morale, ergo physicum. *Probatur minor*, quia Deus non est causa moralis, sed physica gratiæ, & miraculorum, ergo Christi humanitas, quæ est Dei instrumentum, est pariter instrumentum physicum, non morale; Cùm debeat causa instrumentalis principali proportionari. Sed hac de re recurret sermo in de Sacramentis, ubi Deo dante ostendemus, sacramenta tamquam Christi Domini instrumenta non solùm moraliter, sed etiam physicè gratiam causare. Sit itaque hìc hujus annui pensi;

(*Sed oh ubi Æternitatis!*)

FINIS.

L. D. & B. V. sine labe concepta.

THE.

THESES PROPUGNATÆ
EX HOC TRACTATU
DE DIVINI VERBI
INCARNATIONE.

I. TAnti mysterii possibilitas creati ingenii aciem obtundit, adeò ut naturali lumine positivè demonstrari non possit, neque à priori, aut quasi à priori, neque à posteriori. Poterit tamen negativè ostendi, dilucidè evacuando quæcumque adversùs illam impiè ad hæreticis objectantur. Unio hypostatica Verbum non immutat intrinsecè, quamvìs illi de novo adveniat, præstétque effectus formales Unionis intrinsecæ, compingendo Unum per se ex extremis unitis, exigendo mutuam eorum præsentialitatem, & trahendo idomatum communicationem; propterea appellanda est cum Concilio Toletano XI. Unio quædam singularis, quippe quæ Verbo terminativè tantùm est intrinseca, non subjectivè, atque adeò inter intrinsecam, & extrinsecam, unionem mediat, particeps effectuum utriusque.

II Incarnatio fuit Deo summè conveniens, necnon Universo, cui maximam contulit venustatem, ac ipsi humanæ naturæ, quam ad solium divinitatis evexit. Neque metaphysicam, neque physicam in Deo necessitatem agnoscimus ad illam ponendam, aut simpliciter, aut ex suppositione Orbis conditi, aut ex suppositione peccati. Agnoscimus solùm in Deo neces-

ſitatem moralem ad hoc myſterium, & univerſim ad Optimum ponendum, defæcatam tamen ab omni imperfectione, & à quavis difficultate ad ponendum oppoſitum. Propterea neceſſitas iſthæc quoad modum verius eſt metaphorica, non ſecùs ac metaphoricè de Deo dicitur pœnitere, cogi, iraſci, quoad effectum verò non eſt metaphorica, ſiquidem univerſim Deus perinde operatur, ac ſi verè, & propriè ad optimum neceſſitaretur, ut proinde communiſſimus ſit Scholaſticorum, & Patrum ſenſus, Deum ſemper ad extra Optimum poſuiſſe, & ipſum Francofordienſe Concilium doceat, Deum ſemper velle, quæ meliora ſunt.

III. Radix in Deo inclinationis ad Optimum eſt ipſa eſſentia Bonitatis, quæ ad ſui diffuſionem neceſſitatur moraliter, non ut hauriat, ſed ut communicet aliis perfectiones ſuas, atque adeò non fundatur in defectu, ſed in ſuperabundantia perfectionis, propterea fundat judicium prudentiſſimum, & moraliter certum de Optimo ſemper ponendo, redditque inopinabile oppoſitum. Hinc illa communis perſuaſio indita à natura, quòd plerúmque Deus cauſarum ſecundarum exigentias ſecundet; quòd pronus ſit ad preces exaudiendas, quòd præmia, ac ſupplicia debita largiatur, quòd Univerſum condiderit numeris omnibus abſolutum; ut proinde jure merito dicamus, in eo de facto omnia genera, & gradus entium contineri, & relatè ad ea, in quibus non eſt abire in infinitum, dari quod eſt præſtantius, relatè verò ad ſpecies, & individua dari Optimum ordinis, per hoc, quòd omnia in numero, pondere, & menſura ſint diſpoſita. Facit itáque Deus ſemper Optimum, non ſolùm quia ſapientiſſimè ſemper, ac honeſtiſſimè operatur, adhibendo media congrua ad finem efficaciter intentum manifeſtandi gloriam ſuam, ſed etiam quia præſtituit ſibi finem præſtantiſſimum manifeſtandi gloriam ſuam optimo modo.

IV. Ad condignè ſatisfaciendum pro mortali Incarnatio fuit ſimpliciter neceſſaria. Neque enim creatura quantumvis affecta gratiâ ſanctificante condignam Deo ſatisfactionem exhibere poteſt pro offenſa, etiamſi mortale ſupponatur finitæ gravitatis, idque ob ordinis diverſitatem inter offenſam divinam, & ſatisfactionem creatam. Quinimo neque poteſt juſtus condignè mereri peccatori gratiam peccati remiſſivam, poteſt ta-

tamen eidem mereri gratiam habitualem alterius ordinis compossibilem cum mortali, quæ divinam naturam participaret solùm per hoc, quòd esset natura supernaturalis, & prima radix habituum, & actuum supernaturalium, quin simul esset formaliter deletiva peccati, quam supponimus non repugnare.

V. Absolutè tamen loquendo dicimus, Mortale in linea injuriæ esse simpliciter gravitatis infinitæ, & pelagus interminabile, atque adeò ex hoc etiam capite ad condignam satisfactionem pro peccato exhibendam, & ad meritum condignum gratiæ remissivæ peccati necessariam fuisse Incarnationem. Hanc mortalis infinitudinem plenè evincit à priori Infinita Dei Majestas, quam affectivè peccator deprimit; plenius verò illam à posteriori suadet reatus exhibendi satisfactionem etiam cruciativam, ac luendi pœnam syncathegorematicè in intensione, ac duratione infinitam. Hoc tamen non impedit, quo minus peccata sint inæqualia, tum in ratione malitiæ, tum in ratione injuriæ ortæ ex modo, quo Deus contemnitur, quamvìs æqualia sint in ratione injuriæ ortæ ex dignitate personæ offensæ.

VI. Christi Domini pariter meritum, ac satisfactio fuit valoris infiniti in ordine ad merendum, & satisfaciendum, quamvìs enim in actu secundo non omne, sed limitatum præmium condignè meruerit ob limitati præmii promissionem: & pro culpis hominum finitis condignè satisfecerit, quatenus pro finita culparum multitudine, earum scilicet, quæ usque ad diem judicii futuræ sunt, oblata fuit Christi mors, & acceptata, nihilominùs quodcumque præmium possibile posset condignè mereri, si illud promitteretur, & pro culpis omnibus possibilibus condignè satisfacere, si pro illis offerretur, & acceptaretur.

VII Infinita culpæ gravitas non obstat, quominùs quælibet Christi satisfactio superabundet ad omnes omninò offensas, etiam ad infinita Christicidia, &, si fuerint peccata ut coccinum, quasi nix dealbari possint Christi meritis, & satisfactionibus. Quamvìs autem modica Sanguinis Christi gutta, ut habet Clemens VI. ob unionem ad Verbum pro redemptione humani generis sufficeisset, integra tamen passio, & mors ad hunc effectum oblata, & acceptata fuit, & quidem pro omnibus

bus omninò hominibus, etiam pro reprobis, ut fides Catholica docet contra Jansenium, esto pro electis oblata, & acceptata fuerit quoad efficaciam, pro reprobris verò tantùm quoad sufficientiam.

VIII. Suppositâ possibilitate justitiæ presse dictæ inter Deum, & Creaturam, nihil est causæ, cur negetur, Christi satisfactionem fuisse de toto rigore justitiæ; Interfuit quippe sufficiens jurium alteritas ob dualitatem voluntatum in unitate personæ, necnon æqualitas ad actum strictæ justitiæ requisita. Porrò satisfactio non fundabatur in gratia creditoris debitum ullatenùs remittentis; neque poterat ab offenso repudiari, posito consensu, quòd per Christum Vadem, ac fidejussorem compensaretur offensa, fuit etiam ea satisfactio sufficienter de bonis debitoris, quamvìs simul esset sub Dominio essentiali Dei offensi. Neque fuit ex aliàs debitis, cum liberè mortuus sit, oblatus, quia ipse voluit. Denique Deus etiam post exhibitas à Christo satisfactiones ex justitia tenebatur culpas remittere, prout ad id se obligaverat contractu oneroso.

IX. Christus Dominus fuit essentialiter impeccabilis in sensu composito; trahit quippe Unio hypostatica sanctitatem substantialem in humanitatem, illámque reddit infinitè sanctam, & summè elongatam ab immunditiè, etiam levissima, ut proinde independenter à Visione beatifica competat Christo Domino tanquam Dei Filio naturali summa impeccabilitas, nec solùm actuale peccatum est inconjungibile cum unione hypostatica, sed etiam habituale, adeò ut nequeat humanitas, quæ peccavit, assumi, & remanere odibilis.

X. Hinc fit, Christum Dominum incapacem fuisse præcepti presse dicti obligantis in conscientia, & comminantis indignationem, ac vindictam in hypothesi transgressionis, quare nec à præcepto positivo de morte subeunda, nec à præceptis naturalibus potuit sic obligari; sed præceptis naturalibus obtemperabat necessariò citra libertatem, ac meritum quoad substantiam rei præceptam, quatenùs à divina voluntate dirigebatur ad ea præstanda, quæ ex dictamine naturali erant debita. Potuit quidem Christus consimili præcepto positivo minùs rigoroso ad mortem acceptandam necessitari, adeò ut nullatenus posset illam declinare; in quo casu mereri non poterat in acceptatione

tione mortis quoad substantiam præceptam, etiamsi mereri potuisset quoad circumstantias non præceptas. De facto tamen Præceptum Mortis fuit instar Præcepti pœnalis, seu Consilii onerosi, quod citra culpam, aut defectum moralem poterat liberè præterire, ea tamen lege, ut si renuisset mori, non fuisset Generis humani Redemptor, ut de facto non fuit Redemptor Angelorum; caruissétque glorificatione Corporis, & Nominis exaltatione ut collata ex merito, non tamen ut collata ex titulo naturalis exigentiæ: propterea non fuit Præceptum comminans pœnam, sed indicens tantùm carentiam Boni indebiti in hypothesi renutus. Universim in Christo Domino fuit libertas ad actus inæqualis perfectionis, & laudabilitas tam intra eandem speciem, quàm in speciebus diversis; adeò ut posset citra ullam imperfectionem moralem, tum positivam, tum negativam strictè dictam actum minus perfectum, aut intensum elicere præ perfectiori, & intensiori.

XI. Humanitas assumpta, quatenùs videns Deum, peccare divinitus potest in sensu diviso, peccato tum impeditivo, tum destructivo visionis Dei; adeò ut possit cum visione componi Potentia ad peccandum, non secùs ac de facto componi potest cum Gratia sanctificante, ut proinde Justus peccare possit peccato tam impeditivo, quàm destructivo Gratiæ. Eodem modo Humanitas assumpta dum est unita Verbo specificativè accepta, divinitus potest peccare peccato saltem impeditivo, si minus destructivo unionis hypostaticæ, non tamen connaturaliter, quippe quæ nequit connaturaliter licet possit divinitus, in priori ad subsistentiam operari, ut hìc supponimus: Propterea sicut visio Dei, ità etiam unio hypostatica componi potest cum potentia ad peccandum in sensu diviso, adeò ut si Potentia isthæc peccandi Humanitatis assumptæ in peccatum prodiret; tunc nullatenus dici posset, Christus peccare, sed Humanitas; quæ sicut potuit ante assumptionem peccare; ità peccare potest in priori natura ad assumptionem in sensu diviso. Licet admittamus possibilem Humanitatem assumptam divinitus Peccabilem in sensu diviso, pro quando scilicet, peccaret, non esset Christus, negamus tamen, possibilem esse Christum peccabilem etiam in sensu diviso, quatenus nequit per operationes Christi, seu hujus suppositi

 pro-

proprias se dividere Humanitas ab unione hypostatica. Ex eo autem quòd tam Humanitas assumpta, quàm Justus peccare possint in sensu diviso, non fit, quominus longè præstet Impeccabilitas Humanitatis assumptæ; tum quia non potest hæc peccare in sensu diviso connaturaliter, ut potest Justus, tum etiam quia ne venialiter quidem peccare potest Humanitas in sensu composito assumptionis, quòd tamen potest Justus in sensu composito gratiæ, tum demum quia peccatum nequit tribui divino supposito Humanitatis assumptæ: potest verò tribui supposito habentis gratiam.

XII. In hypothesi præcepti pressè dicti Christo impositi de morte subeunda ad Redemptionem Generis Humani, non videtur aptè conciliari ejus Impeccabilitas cum Libertate ad meritum obedientiæ requisita per hoc, quòd potuerit Christus mortem non acceptare in sensu diviso à præcepto; Neque per hoc quòd Præceptum fuerit Voluntati extrinsecum; Neque per hoc, quòd unio hypostatica fuerit principium remotum exigens infrustrabiliter auxilia semper efficacia, & Christus fuerit liber ad mortem non acceptandam spectato tantùm principio proximo, non verò spectatis omnibus. Rejicimus etiam viam ea conciliandi per hoc, quòd Christus solùm fuerit liber ad circumstantias non præceptas, non verò ad substantiam mortis, quam omninò declinare non poterat: Necnon viam admittentium Christi Libertatem solùm relatè ad non acceptandum Præceptum, aut relatè ad petendam dispensationem.

XIII. Censemus tamen, optimè cohærere Christi Impeccabilitatem cum libertate in actu obedientiæ, tam in hypothesi, quòd de potentia extraordinaria verum, ac presse dictum præceptum fuisset Impositum Humanitati assumptæ specificativè acceptæ, quam in hypothesi, quod fuerit impositum Christo Domino præceptum minus rigorosum, seu Mandatum instar consilii onerosi. In prima hypothesi cohæret Impeccabilitas Christi cum libertate Humanitatis assumptæ ad præceptum transgrediendum, eò quòd possit Humanitas assumpta specificativè accepta divinitus peccare in sensu diviso, peccato saltem impeditivo, si minùs destructivo unionis hypostaticæ, ac Visionis Dei, proinde poterat juxta hanc viam mereri etiam per observantiam præcepto-

ceptorum naturalium; neque enim obstat ad meritum condignum, quòd Forma dignificans sit in posteriori ad actum meritorium, quod hìc supponitur. In secunda verò hypothesi cohæret pariter Christi Impeccabilitas cum libertate ad non acceptandam mortem præceptam, eò, quòd poterat citra culpam, & citra quamcunque imperfectionem Mandatum illud præterire. In præsenti providentia juxta secundam hanc viam concilianda est Impeccabilitas cum Libertate: cùm non constet de miraculo requisito, ut posset juxta primam viam Humanitas assumpta operari in priori ad subsistentiam, & unionem hypostaticam.

XIV. Adamo non peccante, adhuc Verbum fuisset incarnatum ex vi præsentis decreti, cujus motivum fuit & Christi Domini Excellentia, & humanæ naturæ exaltatio, ejusdémque Redemptio ex suppositione peccati. Etiam dato, quòd sola generis humani Redemptio fuerit motivum adæquatum præsentis decreti, adhuc dicendum, quòd Adamo non peccante incarnatus fuisset Deus ex vi alterius decreti, quod in ea hypothesi haberetur. Incarnatio de facto fuit in carne passibili ad redimendos homines tam ab originali, quàm à culpis actualibus.

XV. Deus unico, & simplicissimo decreto permisit Adæ peccatum, decrevit Incarnationem, & totum negotium Redemptionis humanæ citra multiplicitatem signorum, non secùs ac omnia contingentia unico, ac simplicissimo actu Deus cognoscit citra ullam prioritatem, ac posterioritatem in ipso actu, cum sola prioritate, & posterioritate in objectis. Hinc dicimus, Deum in posteriori ad scientiam mediam, non exspectatâ scientiâ visionis de peccato Adæ absolutè futuro, de facto Incarnationem prædefinivisse ut redemptivam, conferendo Adæ auxilium inefficax, non quà inefficax, sed eo animo ut si prævidisset efficax, illud ipsum esset daturus, at non prædefiniendo simul Incarnationem in remedium peccati. In priori tamen ad scientiam mediam Incarnationem ut redemptivam prædefinire non potest citra amorem culpæ.

XVI. In præsenti providentia Christi Humanitas non meruit unionem cum Verbo per operationes aut tempore, aut naturâ illam præcedentes, quippe quæ nec extitit ante assumptionem, nec potest connaturaliter in priori

 ad

ad ſubſiſtentiam operari. Divinitùs tamen poterat illam promereri non ſolùm de congruo, ſi præſupponeretur affectâ gratiâ ſanctificante, ſed etiam de condigno, ſi præſupponeretur ſubſiſtentia Patris, aut Spiritûs Sancti terminata. Non potuit pro primo inſtanti unionem promereri per operationes natura poſteriores ad illam, cùm nequeat principium meriti cadere ſub meritum. Probabiliter per opera antecedentia meruit unionis continuationem, ſicut meruit Corporis glorificationem, ac Nominis exaltationem; non tamen gloriam eſſentialem, quippe quæ connaturaliter ab unione hypoſtatica exigitur in priori ad quamcunque operationem humanitatis. Præmium in ratione præmii conferri non poteſt ante meriti exiſtentiam. Gratiæ Sanctis Patribus collatæ fuerunt intuitu meritorum Chriſti, ea tamen relatè ad iſthæc dona magìs habuerunt rationem meriti Compenſativi, ac Solutivi, quàm Remunerandi. Idémque dicimus de Maternitate, ac aliis donis B. Virgini, ac Angelis intuitu meritorum Chriſti collatis. SS. Patres meruerunt dn congruo Verbi Incarnationem, ſed B. Virgo de condigno meruit Maternitatem.

XVII. Unio hypoſtatica eſt Unionum maxima, tum in ratione unionis, tum in ratione doni. Non eſt de ſe formaliter ſanctificativa, niſi ut quo, quatenus trahit formam ſanctificantem, nempe increatam, ac ſubſtantialem Dei ſanctitatem. Unio tamen præſentis ordinis probabiliter eſt forma ſanctificans ut quod. Putamus, non repugnare Creaturam eſſe inſtrumentum Dei ſaltem obedientiale, in ordine ad productionem unionis hypoſtaticæ; Immo Beatam Virginem fuiſſe elevatam tanquam phyſicum inſtrumentum ad unionis productionem, cenſemus neceſſarium, ut poſſit propriè Deiparentis nomenclaturam ſuſcipere. Putamus pariter, non repugnare qualitatem ſupernaturalem, quæ ſit connaturale inſtrumentum, quo vis materna ad productionem unionis hypoſtaticæ elevetur, inſtar luminis gloriæ, quo vis intellectiva elevatur ad productionem Viſionis. In ea qualitate ſuperna reponitur Dei Maternitas participativa Virtutis generativæ Patris Æterni; & probabiliter ea permanenter fuit in Beata Virgine, non ut per illam ſemper generaret, ſed ut per illam ſemper formaliter ſanctificaretur.

XVIII.

XVIII. In Chriſto Domino non datur de facto duplex unio hypoſtatica, altera ad Deitatem terminata, altera ad Verbi perſonalitatem. Unica ſufficit; Quæ tamen nec primario terminatur ad Verbi perſonalitatem, & ſecundariò ad naturam Divinam, nec è contra, ſed æquè primò ad naturam ſimul, & Perſonalitatem, atque adeò ad totum Verbum terminatur. Poteſt una Perſona Divina plures naturas humanas ſimul aſſumere, necnon eadem humana natura à pluribus Perſonalitatibus aſſumi ſimul: Nec ſolùm aſſumi poteſt natura humana, & Angelica, ſed etiam natura irrationalis.

XIX. Perſona Chriſti compoſita verius dicenda, quàm ſimplex juxta PP. & CC. locutiones; cùm duplex natura, Divina, & humana, per Incarnationem remanſerint inconfuſæ, & ad unum conflandum ordinatæ. Compoſitio iſthæc trahit neceſſariò idiomatum communicationem, adeò ut de eodem Chriſto prædicata contraria dici poſſint, putà paſſibilis, & impaſſibilis, & quæcumque de Deo, & de homine eſſentialiter, ac de Filio Dei eſſentialiter, & perſonaliter prædicantur. Chriſti humanitas uncta eſt unctione divinitatis, & ſanctitate Verbi ſubſtantiali ſanctificata, non radicaliter tantùm, & exigitivè, ſed formaliter etiam, ſeu potiùs ſuppoſitaliter. Sanctificatur autem, & quidem infinitè, tum à ſanctitate Divinæ naturæ, tum à ſanctitate Perſonalitatis Verbi cumulativè. Fuit etiam in Chriſto ſanctitas habitualis accidentalis; à qua tamen denominationem filii adoptivi ſuſcipere non poterat. Fuit pariter in Chriſto præter Viſionem beatam ſcientia intrinſecè ſupernaturalis, & per ſe infuſa; necnon ſcientia per accidens infuſa, naturalis quoad ſubſtantiam, & quoad modum ſupernaturalis: ac demum experimentalis, & acquiſiſita. Creaturas uſque ad diem Judicii futuras cognoſcit clarè, ac diſtinctè, & in individuo; reliquas verò tantùm habitualiter, quatenus pro libito poteſt illas in quacumque collectione finita attingere diſtinctiſſimè; omnes tamen Creaturas poſſibiles, aut etiam infinitas ſic attingere non poteſt, ſiquidem ſive ſupponatur infiniti Cathegorematici repugnantia, ſive ea non ſupponatur, hujuſmodi indiviſibilis cognitio repugnat.

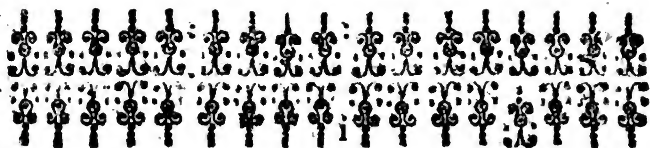
XX. Chriſtus fuit verè, & propriè Sacerdos, ſpecialiter deputatus ad offerendum duplex ſacrificium, cruen-

cruentum ſcilicet & incruentum, quinimò ſempiternum habet Sacerdotium, tum quia uſque ad diem Judicii pergit Sacrificium incruentum offerre per Miniſtros ſuos, tum quia ejus Sacerdotalis poteſtas perdurabit æternum. Verè etiam ac propriè Deum oravit, & in Cœlo etiam orat tanquam noſter Advocatus, Mediator, Caput, Sacerdos, ſemper vivens ad interpellandum pro nobis. Non eſt tamen ſtrictè Dei ſervus, cùm ſit Dei filius naturalis, & communicet in honore, ac bonis cum Deo, propterea ſolùm in lata ſignificatione quà homo dici poteſt Dei ſervus, quatenus divinæ ſubeſt poteſtati, ac dominationi. Humanitas Chriſti ut Verbo conjuncta coadoranda eſt adoratione latriæ, ità ut primarium talis cultûs objectum ſit Verbum, humanitas verò ſecundarium, & per accidens; adoratur quippe concomitanter tanquam aliquid perſonæ, quæ per ſe, ac directè adoratur. Humanitas verò ut mentaliter à Verbo præciſa ob ſuas creatas perfectiones, & gratiam habitualem in ſummo gradu participatam adorari poteſt adoratione Hyperduliæ; quamvìs in praxi non ſit à divinitate præſcindenda, ut ei talis cultus deferatur.

FINIS.

INDEX RERUM

INDEX

RERUM NOTABILIUM,

Quæ in hac Sexta Parte

DE INCARNATIONE

CONTINENTUR.

Primus numerus designat Disputationem, secundus Quæstionem, tertius numerum marginalem.

A

Ange-

B

C

D. De-

D

E

F

G

L

M

Ma-

N

O

P

Præde-

ad